Lion Feuchtwanger

Ducesa slută

Margareta Maultasch

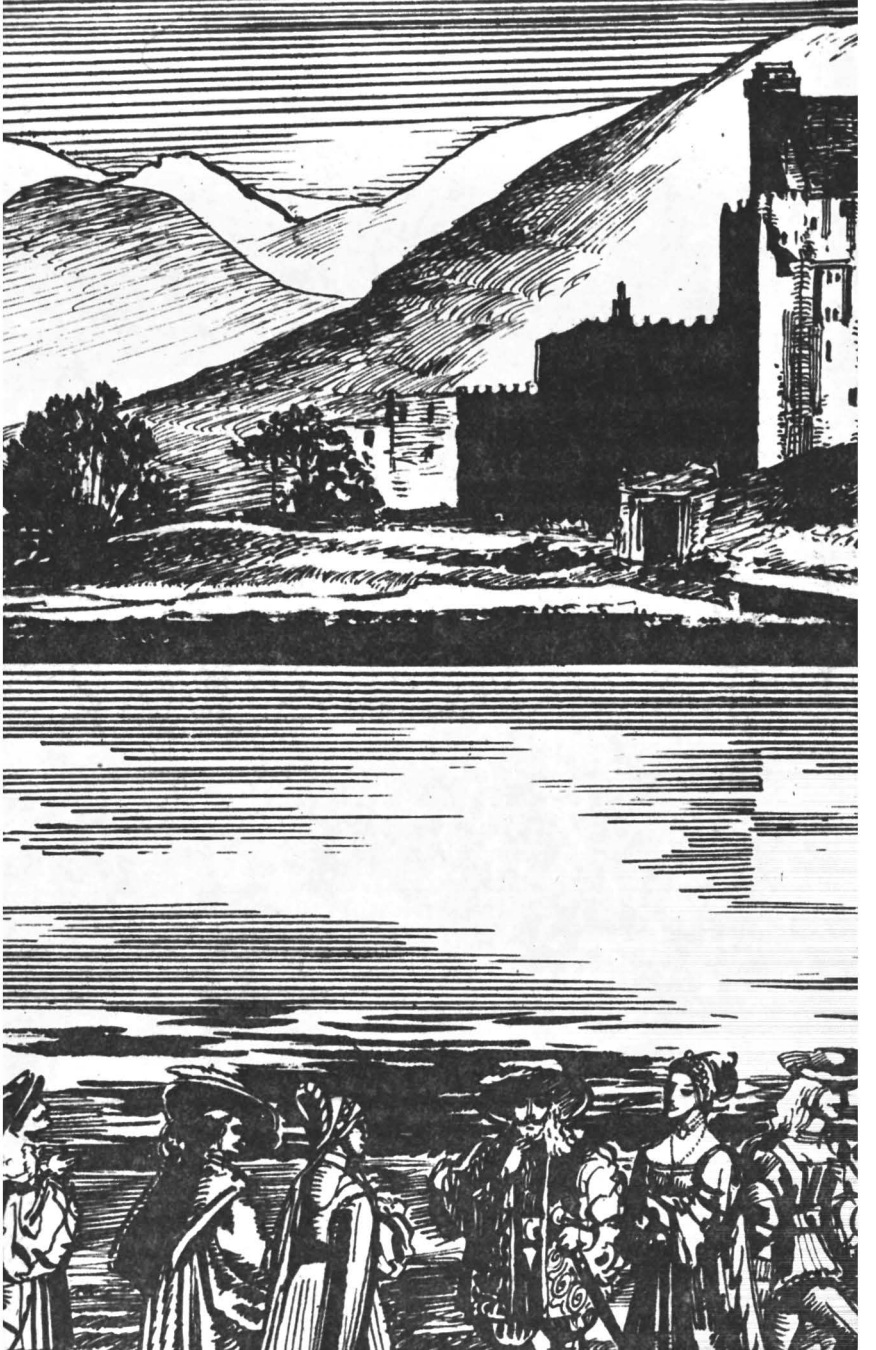

Prezentarea artistică de Hmelnițchii A.

Feuchtwanger L.
Ducesa slută Margareta Maultasch: Roman.
Chișinău, «INCONCOM», 1993, 256p.

M 812 (10)-93
ISBN 5–88568–357–3

Romanul "Ducesa slută" reflectă evul mediu în Imperiul roman de națiune germană. Personajul central al acestei opere — Margareta de Tirol, ducesa slută, poreclită "Botoasa", e una dintre primele figuri romane create de Feuchtwanger. Dîrză, abilă, lacomă, dar însuflețită pentru Tirolul ei, ducesa deschide lungul șir al eroilor lui atît de îndrăgiți de cititori.

© *Traducere în românește de editura «INCONCOM».*
© *Editura «INCONCOM». Ilustrații, prezentare artistică.*

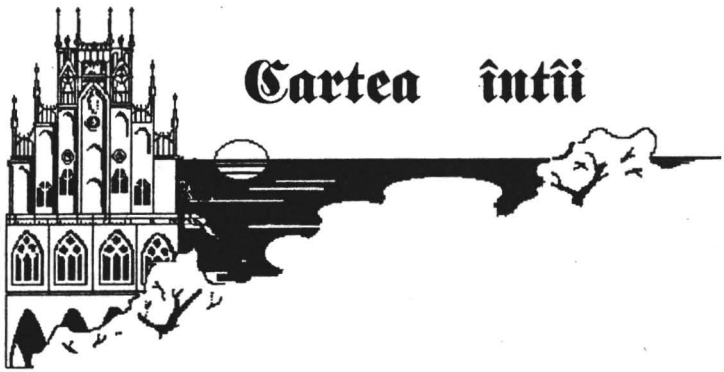

Cartea întîi

ÎNTRE ORAŞUL INNESBRUCK ŞI MĂNĂSTIREA Wilten, pe cîmpia largă, deschisă, se înălţau corturi, prăjini pentru steaguri; fuseseră ridicate tribune, se însemnaseră marginile unui fel de piste pentru turnire şi alte jocuri sportive ale nobilimii. Se pregătiseră locuri pentru multe mii de oameni, aşa ca lumea să se simtă bine; într-un cuvînt se puseseră la cale toate cele necesare pentru petrecere. De doi ani corturile acestea acopereau cîmpiile de la Wilten, aşteptînd măreaţa, fastuoasa nuntă pe care voia să şi-o serbeze Henric, duce de Carintia, conte de Tirol, rege al Boemiei. Fraţii monahi purtau de grijă ca vîntul să nu strice corturile, iarba să nu acopere din nou arena pentru jocurile sportive, tribunele să nu se prăbuşească din pricina putreziciunii. Dar serbarea se tot amîna, iar cel de-al doilea plan de căsătorie ce se pusese la cale părea să fi căzut baltă la fel ca şi cel dintîi. Tîrgoveţii din Innsbruck, călugării de la Wilten zîmbeau pe sub mustaţă, munţii priveau încoace cu nepăsare. Nevestele celor din Innsbruck ieşeau la plimbare printre pînzele de preţ, pestriţe ale corturilor, copii se jucau de-a prinselea prin tribune, perechile de îndrăgostiţi foloseau corturile drept binevenite ascunzişuri.

Regele Henric, care începuse să îmbătrînească — toată Europa îi lăsa cu bunăvoinţă şi fără batjocură titlul regal, deşi îşi pierduse demult regatul Boemiei şi stăpînea acum numai comitatul Tirolului şi ducatul Carintiei —

trecea călare, mohorît, printre corturi. Își luase prînzișorul la stăreția Vilten; păstrăvi prăjiți, muiați în zeamă clocotită de ghimbir, găini în lapte de migdale, iar după masă rugăciuni de mulțumire și prăjituri. Dar cel de la Wilten nu se pricepeau în bucătăria aleasă: lipseau nuanțele. Starețul era un bărbat de treabă și înțelept, un diplomat folositor, dar despre rafinamentele bucătăriei habar n-avea. Oricum, lui, regelui, nu-i plăcuse și dacă, de obicei, după masă se simțea în toane bune, de astă dată era mai posomorît decît înainte. Străbătea crîmpeiul de drum pînă la Innsbruck călare și fără armură. Veșmîntul strîmt, croit după cerințele modei, îl strîngea; nu se putea tăgădui că de la o lună la alta se tot îngrășa. Dar era un om de lume; se protăpea cu măreție pe bidiviul lui de rasă, gătit cu podoabe și nu se lăsa stînjenit de mînecile nemăsurat de lungi și de largi.

Adia un vînt ușor, fulguind zăpada, umflînd pereții corturilor, făcîndu-i să filfîie, să plioscăie. Mica suită rămăsese în urmă, regele călărea singur, alene. Cerceta cu amărăciune construcțiile sărbătorești, ce se întindeau pînă departe. Obrajii bine bărbieriți îi atîrnau moi și grași, gura i se țuguia, mare, urîtă, cu buza de jos umflată. Ochii limpezi, apoși i se plimbau cu supărare peste orașul de pînză, peste tribunele și stănoagele arenei. Era, firește, un bărbat înțelegător. Dar în cele din urmă și răbdarea lui avea o margine. Acuma, Ioan, luxemburghezul, l-a tras din nou pe sfoară: i-a făgăduit pentru a doua oară o mireasă, s-a hotărît totul în mod solemn — și pentru a doua oară l-a lăsat mofluz.

Răsufla greu, respirația trecea șuierînd prin nasul lui mic, turtit și se preschimba în nourași deși de aburi în aerul înghețat și cețos. De fapt, în ciuda celor întîmplate, nu-i purta pică lui Ioan de Luxemburg; în general, îi era greu să fie supărat pe cineva. Ioan era cel care-l alungase într-un chip rușinos din Boemia, așa că din regatul lui nu-i mai rămăsese decît titlul; dar fusese lesne împăcat de prietenosul și elegantul bărbat, atunci cînd acesta îi oferise despăgubiri bănești și mîna frumoasei, tinerei lui surori Maria. Chiar atunci cînd luxemburghezul nu-și ținu-se făgăduiala și nu-și putuse îndupleca sora să se

mărite, el nu pusese lucrurile la inimă și se declarase gata să se mulțumească cu cea de-a doua mireasă pe care i-o propunea luxemburghezul, vara lui Ioan, Beatrix de Brabant. Totuși, acum, cînd și această înțelegere rămăsese în vînt, găsea că e prea de tot. Sărbătoarea sfîntului Bartolomeu [1], cînd Beatrix ar fi trebuit să sosească, trecuse demult; scumpa vară din Brabant a lui Ioan nu venise. Iar frumoasele corturi de pe cîmpiile de la Wilten așteptaseră în zadar. Sigur că luxemburghezul va ști din nou să găsească un pretext ticluit subțire. Numai că de data asta regele Henric nu se va mai lăsa potolit cu atîta ușurință. Și răbdarea unui rege creștin multîncercat își are marginile ei.

Agită mînios cravașa bogat împodobită. Își amintea foarte limpede cum se întîlnise cea din urmă oară cu Ioan, în mai, și puseseră la cale totul. Luxemburghezul, trebuia s-o recunoască, apăruse într-o înfățișare de o eleganță uluitoare. Purta, ca și domnii din suita lui, veșminte lucrate după croiala cea mai nouă, ce tocmai se ivise în Catalonia și Burgundia și care nu fusese încă văzută în Germania: haine nemaipomenit de strîmte, strînse — era nevoie de doi slujitori ca să ți le smulgă de pe corp — din stofă multicoloră, cu aplicații de fîșii în pătrățele, ca tabla de șah, cu mîneci largi, care atîrnau aproape pînă la genunchi. El însuși, regele Henric, punea mare preț pe tot ce era legat de modă, dar luxemburghezul —nimic de zis — îl întrecuse. Toți seniorii de stirpe luxemburgheză sau din Boemia — cît de repede se puseseră la punct! — își însușiseră de îndată noul port al părului: barbă mare și plete, în locul obrazului neted bărbierit și al părului tuns scurt, așa cum fusese obiceiul printre cavaleri de cînd își poate aduce el aminte. Cu adevărat îl uimise și-i impusese felul sigur și de la sine înțeles în care luxemburghezul adoptase peste noapte moda cea nouă. Plin de o tainică admirație stătuse atunci de vorbă cu Ioan numai despre noutățile modei, apoi despre femei, cai, sport, iar politica și tîrguielele privitoare la nuntă le lăsase pe seama

[1] *În ziua de 24 august (n.t.).*

sfetnicilor săi. Seniorii lui, prudentul, devotatul stareț de la Wilten, multcititul și iscusitul la vorbă abate Ioan de Viktring, impunătorul burgrav Volkmar, iubiții și înțelepții lui seniori de Villanders de Schenna se pricepeau într-adevăr mult mai bine decît el în aceste treburi bănești migăloase și plictisitoare; în mîinile lor credincioase și destoinice încheierea contractului se găsea într-o mai mare siguranță. De aceea el, Henric, se mărginise doar la cele mondene, iar cînd regele Ioan îi lăudase calitățile doamnelor din Paris și Burgundia, din care îi plăcea să facă eroinele aventurilor sale, îi opusese farmecele strașnice ale tirolezelor, pe care le cunoștea foarte, dar foarte bine și din puncte de vedere mereu noi. În cele din urmă, iubitul lui secretar, abatele Ioan de Viktring, îi pusese înainte contractul gata, îi citise un dicton latinesc: "Și astfel fuse dusă treaba la bun sfîrșit", și-l încredințase că toate erau în cea mai deplină rînduială și încheiate, așa că în ziua sfîntului Bartolomeu își va primi o dată cu mireasa și treizeci de mii de mărci în arginți veronezi. Iar acum se găsea aici și dădea ocol călare locului pregătit pentru festivități. Iată corturile, prăjinile de steaguri, arena pentru turnir — dar nici mireasă, nici bani.

În drumul regelui ședea un băiețaș. Nu auzuse calul venind; se cinchise grăbit și încordat în colțul unui cort, își ridicase haina și-și făcea nevoile. Priveliștea acestei profanări a locului unde ar fi trebuit să-și sărbătorească nunta îl mînie pe rege, care-l lovi pe băiat. Îndată, însă, cînd copilul scoase un urlet, îi fu milă, se căi și îi aruncă un bănuț.

Nu, cu adevărat, așa nu mai mergea. Felul cum ședeau și așteptau aici corturile era ceva nedemn pentru maiestatea sa. Va termina cu luxemburghezul și cu proiectele lui mereu spulberate. La Innsbruck se va întîlni cu austriacul, cu ducele Albrecht cel Olog. Va încheia cu dînsul un contract, să-i dea austriacul o nevastă. E oare la cheremul luxemburghezului? Hristoase, Dumnezeule! Ceea ce nu poate sau nu vrea să-i dea luxemburgul, o să găsească la Habsburgi.

Nu era deprins să rumege în el multă vreme o supărare. Îndată ce luă hotărîrea, își împrăștie necazul

în aerul rece și vesel al Celui-de-sus. Începu să se uite cu alți ochi, voioși, la construcțiile sărbătorești din juru-i. Rîdeți voi! Toate acestea își vor avea în curînd rostul lor. Se săltă în șa, începu să fluiere un cîntecel poznaș și dădu pinteni calului, așa că seniorii se grăbiră să-l ajungă din urmă.

Trecînd călare prin întinsul oraș de corturi, cei cinci domni din suita cea mai apropiată schimbaseră între ei fraze pline de aluzii glumețe cu privire la nunta mereu amînată a regelui. Toți cinci erau cu mult mai înzestrați decît suveranul lor, îl storceau cît puteau, mai ales grosolanul burgrav Volkmar, îi smulgeau mereu noi moșii și otcupuri. Dar cu toate acestea țineau în felul lor la prințul acesta neînfrînat și trîndav. Era un stăpîn darnic, cuvios, un bun tovarăș de zaiafeturi, doritor de petreceri și de sport, îi plăceau femeile, veșmintele la modă, toate felurile de distracții, avea și fantezie, era ușor să-l cîștigi pentru orice fel de aventură; numai că-i pierea repede cheful. Într-o vreme cînd toată politica depindea de personalitatea suveranului, un astfel de stăpînitor nu avea perspectivele cele mai fericite, iar de la pățania din Boemia se terminase cu el definitiv pentru marea politică europeană. Pe cît de puțin bănuia regele asta, pe atît de bine o știau seniortii. Ei își dădeau seama: Henric nu mai făcea politică, era pionul altora.

Cu gîndul acesta judecau ei planurile de căsătorie ale lui Henric, iar corturile ce ședeau în așteptare aveau pentru dînșii un cu totul alt sens decît pentru bunul rege, unul ironic.

La cîrma destinelor Imperiului roman de națiune germană se aflau trei principi. Vioiul, strălucitul, sclipitorul Ioan de Luxemburg-Boemia, greoiul, șovăielnicul Ludovic de Wittelsbach și tenacele, departe-văzătorul Albrecht de Habsburg, pe care infirmitatea îl asprise și-l făcuse conducător al fraților săi cu care domnea împreună. Cei trei principi aveau cu toții aceeași putere, își întindeau brațul spre stăpînirea imperiului și a creștinătății, ședeau încordați, se pîndeau unul pe altul. Își aținteau privirile spre țara din munți, spre Carintia și Tirol, unde domnea Henric, văduvoiul

ce îmbătrînea fără cironomi în linie bărbătească. Doar într-acolo era cu putință să-și sporească hotărîtor puterea și moșia. Țara din munți, bogata, rodnică, vestita țară, se-ntindea de la hotarele burgunde pînă la Adriatica, de la podișul bavarez pînă în Lombardia. Era puntea ce lega posesiunile austriece ale Habsburgului cu cele șvăbești, Germania cu Italia, într-un cuvînt, cheia imperiului. Fiecăruia dintre cei trei principi i se părea un țel lesne de atins să-l cîștige, să-l moștenească pe stăpînitorul acestei țări, petrecărețul blajin ce-ncepuse să-mbătrînească. În socotelile lor, țineau seama de năzuința acestuia de a avea pe lîngă numeroșii-i fii din flori și pe lîngă cele două fete legitime, un adevărat moștenitor în linie bărbătească, și-l momeau cu planuri de căsătorie ticluite cu grijă.

Cei cinci seniori, trei cavaleri în armuri și doi stareți în haine de călătorie de-o tăietură foarte lumească zîmbeau gîndindu-se cum regele Henric încerca să-și tăinuiască lui însuși această țesetură de interese. Regele se purta ca și cum luxemburghezul, ducele de Wittelsbach și Habsburgul și-ar fi dat osteneala să-i afle mireasa cea mai potrivită numai din dragoste și devotament princiar, sau din prietenie.

Cel care se vădise cel mai hotărît fusese Ioan, luxemburghezul. Mai întîi îi propusese lui Henric mîna tinerei, frumoasei sale surori Maria și douăzeci de mii de mărci în arginți veronezi, cerînd în schimb ca una dintre fiicele lui Henric să se cunune cu unul dintre prințișorii Luxemburgului. Îl fermecase pe bătrînul și iubețul văduv cu niște portrete ale Mariei, fără a fi cerut măcar cu o vorbuliță consimțămîntul gingășiei, strălucitoarei prințese. Nu era greu de înțeles că tînăra, grațioasa luxemburgheză, fiică de împărat, avea să se împotrivească prin orice mijloace căsătoriei cu vîrstnicul chefliu, stors de vlagă. Fata făcuse un legămînt de veșnică feciorie, dar legămîntul acesta — principii înlemniseră cînd le-a vorbit despre el pe ocolite — no-împiedicase ca după numai cîteva luni să se mărite cu regele Franței.

Poate că Ioan, știind dinainte că nu-și va putea îndupleca niciodată sora să-l ia de soț pe ducele de

Carintia, voise numai să-l zăbovească pe bătrînul rege, care se și bucura copilărește la gîndul că din această căsătorie i se va naște un prinț chipeș. Sigur era însă că plănuirea celei de-a doua căsătorii, cu Beatrix de Brabant, nu fusese pentru el decît un joc nesocotit cu vîrstnicul princepe. Făgăduindu-i o zestre încă mai mare, îl păcălise pe Henric, făcîndu-l să-și pună semnătura pe un contract, conform căruia copila lui Henric, Margareta, urma să se mărite cu unul dintre fiii cei mai mici a lui Ioan și să moștenească țările lui Henric, dacă acesta ar fi murit fără succesori de parte bărbătească. În felul ăsta, bătrînul principe prăpădindu-se fără să i se fi născut un fiu, luxemburghezul avea la îndemînă pretextul ca să înhațe Carintia, Görzul și Tirolul. Acum, cercetînd cu grijă feluritele aventuri de dragoste ale lui Henric, ajunsese la constatarea că regele, care se ofilea repede, nu mai avusese nici un prunc, în cei din urmă patru, cinci ani, de la vreuna dintre ibovnicele sale. Totuși, în treaba asta nici un doftor și nici un om trecut prin ciur și prin dîrmon nu putea să tragă o încheiere sigură: cu cît el, luxemburghezul, ar fi întîrziat mai mult căsătoria regelui, cu atît mai vîrtos i-ar fi crescut nădejdea de a pune mîna, prin mijlocirea feciorului său pe țara din munți și, o dată cu ea, pe Imperiul roman de națiune germană.

Toate aceste urzeli erau foarte limpezi pentru seniori, ei știau cît se poate de bine că aici era temeiul pentru care sărbătorește corturi rămăseseră goale și triste. Cînd iubita verișoară a luxemburghezului, Beatrix de Brabant, fiică a seniorului de Louvain și Gaesbecke, nepoată a răposatului împărat Henric al VII-lea, se arătă șovăitoare, cînd pretextă că ea e singurul sprigin al părinților săi, că nu vrea să schimbe frumoasa ei Flandră cu țara cea muntoasă, străină și înspăimîntătoare — hei! tare degrabă renunțase Ioan să-ncerce a-i scoate din cap toate astea.

În fond, seniorii priveau cu neplăcere și cu împotrivire tot acest plan de căsătorie, care era miezul întregii politici din ținuturile Alpilor. Ce-i drept, burgravul Volkmar, masiv și grosolan în strașnica lui armură, spunea cu vocea-i hîrîitoare că ori Luxemburgul,

ori Habsburgul totuna-i, numai să-şi aibă în sfîrşit regele mireasa în pat; maiestatea-sa, şi laolaltă cu el ei înşişi, sfetnicii şi seniorii lui, se făceau de rîsul lumii, din Sicilia pînă în cea mai îndepărtată provincie de la miazănoapte, din pricina astei însoţiri împiedicate la nesfîrşit. Numai că spusele burgravului sunau niţel cam silnic şi făţarnic, şi atît vicleanul Tägen de Villanders, cel zgîrcit la vorbă, cît şi Iacob de Schenna, seniorul distins şi slab, cel mai tînăr dintre sfetnici, a cărui armură nu se potrivea nicidecum cu aerul obosit şi sceptic al feţei, făcură nişte mutre pline de îndoială. Regele Henric se pricepea prea puţin la finanţe, ceea ce era cît se poate de bine; lăsa întrega cîrmuire pe seama sfetnicilor, iar cînd aceştia se văicăreau, la înfăţişarea socotelilor, că trebuiseră să-şi dea foarte multă osteneală şi că avuseseră multe cheltuieli de acoperit, dînsul le mulţumea cu un belşug de cuvinte prieteneşti, dar, în ciuda vistieriei goale, nu sfîrşea cu investiturile, privilegiile, otcupurile. În slujba lui puneai frumuşel, lesne şi în tihnă osînză pe tine, îţi sporeai pămînturile şi-ţi burduşeai sipetele. Dacă vreun străin — seniorii oftară — şi-ar vîrî acum botul în troaca asta plină ce le stă la îndemînă, nu le-ar mai fi în nici un caz atît de bine, oricîte măsuri s-ar îngriji ei să ia.

Cu adevărat mulţumiţi erau cei doi oameni ai bisericii, isteţul, slăbănogul stareţ de la Wilten şi celălalt, Ioan de Viktring, nu numai bun de gură, ci şi dibaci. "Plin de învăţăminte şi frumos este a deschide ochii asupra faptelor oamenilor celor mai mari", cita acesta pe un clasic din vechime, iar amîndoi se bucurau în taină, ca de o întrecere sportivă, de diplomaţia luxemburghezului. N-aveau pricini de nemulţumire; fie Henric, fie luxemburghezul, fie Habsburgul, ei vor şti să dobîndească toate cele de trebuinţă pentru plăcutele şi mănoasele lor stăreţii. Aşa că aşteptau cu curiozitate aproape lipsită de părtinire să vadă cum se va încheia lupta dintre Albrecht şi Ioan de Boemia şi priveau cu bunăvoinţă această figură de şah rubicondă, blajină, dedată plăcerilor, care era regele Henric în jocul cu miză mare al celor trei germani aflaţi pe culmea puterii.

Seniorii îl ajunseră din urmă pe rege, care sta și mai țeapăn în șa, băgară de seamă că se luminase și-i ghicira hotărîrea de a primi în orice condiții mireasa pe care i-o va hotărî Habsburgul. Ei da, oricum, odată și odată tot trebuia să se ivească prilejul pentru o festă ca asta. Bine, vor trece așadar de partea Habsburgului.

Totuși, cînd, în sfîrșit, după numai cîteva luni corturile de la Wilten se umplură într-adevăr cu oaspeți, mireasa fu firește o altă Beatrix, aceea pe care o propusese Albrecht de Austria, Beatrix de Savoia; numai că Ioan de Luxemburg se vîrîse între cei doi, Ioan de Luxemburg mijlocise căsătoria, semnase și garantase contractul, Ioan de Luxemburg plătise zestrea sau cel puțin făgăduise s-o plătească, iar fiul lui cel mai mic, Ioan, devenise logodnicul Margaretei de Carintia și moștenitorul țării din munți.

MARGARETA, ÎN VÎRSTĂ DE DOISPREZECE ani, principesă de Carintia și Tirol, călătorea de la castelul ei natal din Meran spre Innsbruck, la nunta cu prințul Ioan de Boemia, un băiat de zece ani. Tatăl ei, regele Henric o povățuise să ia calea cea mai scurtă, prin trecătoarea Jaufen. Ei însă îi plăcuse mai mult ocolul uriaș prin Bozen și Brixen, fiindcă voia să se desfete văzînd frumusețile așezărilor populate pe care le străbătea drumul acesta.

Călătorea cu o suită numeroasă. Seniorii călăreau la pas, caleștile cu coviltir, ales împodobite, ale doamnelor, scîrțîiau hurducîndu-se pe drumurile de munte în sus, în jos și zdruncinau jalnic. Multe doamne se arătaseră mai bucuroase să încalece pe catîri, cu toate că asta nu prea se cuvenea, sau se lăsau luate de domni pe cai, pentru cîte o scurtă postață de drum.

Mica principesă ședea într-o litieră purtată de cai, împreună cu dădaca ei, doamna de Londrone, și cu camerista Hildegard de Rottenburg, o ființă sfrijită, neînsemnată, nemaipomenit de săritoare. Cele două doamne oftau și se văitau fără răgaz din pricina prafului și a drumurilor rele, a duhorii cailor, a hîțînelii fără sfîrșit; prințesa însă răbda osteneala fără un cuvîntel de tînguire.

Ședea tăcută, cu un aer serios, gătită, înțepată. Avea talia atît de subțire, fiindcă se strîngea cu șireturi; mînecile din atlas greu, verde, atîrnau umflate, cum o cerea moda, pînă la pămînt; un olăcar fusese trimis în grabă să-i aducă din Flandra una din acele noi și scumpe împletituri pentru păr care tocmai începuseră să se poarte acolo. Pe gît, de asupra decolteului, îți atrăgea privirile un lanț greu, iar pe degete purta inele groase. Așa ședea ea, serioasă, asudînd, încărcată cu podoabe făloase, între cele două doamne posomorîte, veșnic cîrtitoare.

Părea să aibă mai mult decît cei doisprezece ani ai ei. Deasupra unui trup îndesat, cu mădularele scurte, se înălța capul mare, diform. E-adevărat, avea o frunte limpede și curată, ochii îi fugeau încolo și-ncoace cu istețime, judecînd, iscodind; dar sub un nas mic, turtit, ieșea la iveală o gură proeminentă de maimuță cu fălci enorme și cu buza de jos groasă. Părul arămiu îi era aspru, uscat, lipsit de strălucire, pielea cenușie ca varul, palidă, lăbărțată.

Așa călătorea copila din Carintia prin țară, sub un strălucitor cer de septembrie. Pe unde ajungea, o salutau cornuri și trîmbețe, băteau clopote, steaguri fîlfîiau în vînt. La Brixen, episcopul și canonicii o întîmpinară sărbătorește pe fiica și moștenitoarea suzeranului lor. Marii aristocrați feudali o primeau la hotarele feudelor. La bariere o așteptau mai-marii orașelor, cu închinăciuni solemne.

Margareta răspundea într-o latinească limpede pe un ton matur, de stăpînă, cuvintelor smerite ale celor ce-o omagiau. Poporul holba ochii la ea cu evlavie, o ovaționa ca pe o preasfîntă, sălta copiii cît mai sus, ca s-o vadă pe viitoarea lor prințesă.

Îndată, însă, ce se-ndepărta, oamenii se uitau unii la altul, rînjeau. "Ce mai bot umflat! Ca o maimuță!" ziceau batjocoritor femeile cu înfățișare neînsemnată și amărîtă; celor frumoase le era milă. "Biata de ea! Că slută mai e!"

Așa trecea copila prin țară, albă ca varul, palidă, grăsună, serioasă, apăsată de grele podoabe, ca statuia unui idol.

În marele cort de recepție din orașul de pînză de la Wilten străluceau gobelinurile și covoarele scumpe, foșneau sărbătorește steagurile, se-ngrămădeau solemn stemele ținuturilor Luxemburg, Carintia, Craina, Görz, Tirol. Prințișorul de zece ani, Ioan, își aștepta mireasa cu care trebuia să fie cununat. Deșirat, foarte înalt pentru anii lui, prințul ședea acolo, cu capul lui slab și lunguieț, altminteri destul de frumușel, dar cu niște ochi mici, răutăcioși, adînc înfundați în orbite. Fără tihnă se freca în veșmîntul lui strîmt, la modă, cu pieptul îngust strivit dureros într-un pieptar de armură, pur decorativ, pe care-l purta cu acest prilej pentru întîia oară. Se înăbușea asudînd, ciudat de nesigur, între cei cincisprezece seniori din Boemia și Luxemburg care-i formau suita.

Trompete, steaguri înclinate. Sosea prințesa. Arhiepiscopul de Olmütz păși înainte, o salută în numele prințului, cu vorbe răsunătoare, iscusite. Apoi cei doi copii se aflară față în față, băiatul gătit în armura lui elegantă, iar fetița în grele-i podoabe. Se uitară unul la altul cu priviri cercetătoare. Clipind neplăcut, cu sfială și încăpățînare, Ioan își ațintea ochii mici, răutăcioși asupra urîtei lui mirese; rece, aproape cu dispreț îl privea Margareta pe băiatul lung ca o prăjină și nesigur de sine. Apoi, șovăind, ceremonios, își dădură mîna.

Sosiră tații. Cu admirație îl văzu Margareta pe uriașul, strălucitorul rege Ioan. Ce mai bărbat! Iar luxemburghezul, care era un politician foarte abil, se stăpîni. Nu-și îngădui nici o tresărire. Ridică sus de tot, în brațele-i viguroase fetița urîtă, care îi aducea fiului său Carintia, Craina, Tirolul, Görzul și, în fața tuturorta, privind-o pătrunzător în ochii ațintiți pe copila care tremura și se topise toată de fericire, o sărută pe gura mare și proeminentă de maimuță. Regele cel îmbătrînit, Henric, ședea acolo bucuros și mișcat, cu ochii-i limpezi mai apoși ca de obicei. Cu mîna lui cărnoasă, de chefliu, care-i tremura ușor, fără încetare, scutură mîna năclăită de o sudoare rece, lipsită de vlagă, osoasă a micului său ginere, îi vorbi ca unui om mare. Și-atunci răsunară goarnele, bubuiră tobele, începu ospățul. Cortul, în care

copiii şedeau la masa de onoare, strălucea în purpură şi aur. Trei mese încărcate erau întinse în arc de cerc sub tribune. Episcopiile din Trient şi Brixen oferiseră cu împrumut feţele lor de masă scumpe, oraşele Bozen, Meran, Sterzing, Innsbruck , Hall dăduse-ră tacîmurile de preţ. Deasupra capetelor perechii de miri atîrnau făloase şi grele stindarde cu neîmblînzitele animale de pe steme. Călări pe caii lor de luptă aprigi şi împodobiţi, cei dintîi seniori din Boemia, Carintia şi Tirol aduceau mîncările pentru micii prinţi, în sunetele muzicii. Cavaleri ofereau apă, ştergare după fiecare fel, turnau vin, tăiau carnea. Serioşi, cu feţe îmbătrînite, cei doi copii tronau sub purpură şi aur.

Bunul rege Henric plutea de fericire. Trecea dincolo, la noua lui nevastă, tînără, sfioasă, clorotica, mereu înfrigurata Beatrix de Savoia, care ocupa locul de cinste la masa doamnelor din familiile princiare, o mîngîia pe mînă, îi închina paharul. Se-ntorcea agale la luxemburghez, cel dintîi cavaler, cel mai galant om din lume al creştinătăţii. Se simţea bine stînd cot la cot cu acesta, fiind una cu el. Avea cu totul altă fire decît seriosul, anostul bavarez, împăratul Ludovic, care nu vorbea decît despre ale politicii şi ostăşiei. Era omul lui, făcut din aceiaşi plămadă. El, Henric, trăia şi iubea peste tot în castelele lui de la Zenoberg, Gries, Trient, în cetăţile seniorilor săi, iar doamnele acestora se simţeau onorate şi bucuroase cînd puteau să arate principelui lor supunere. Chiar atunci cînd călătorea nu se ferea din calea nici unei aventuri, îi făcea plăcere cînd magistrul vreunui oraş îl poftea solemn să-i arate casa tălanităţelor. Şi totuşi — anafura... şi pe toţi dracii! — Ioan ăsta era şi mai şi. Nu rămăsese nici un oraş, de la hotarul Spaniei pînă-n inima Ungariei, din Sicilia pînă-n Suedia, în care să nu-şi fi făcut mendrele. Se strecura noaptea pe uliţe, străvestit, aţîţat de pofte ca un motan, se hîrjonea cu muierile tîrgoveţilor, se ciomăgea cu ibovnicii încornoraţi. Toată Europa îi ştia aventurile uimitoare, nerusinate, fermecătoare şi pline de strălucire. Fericit, cherchelit rău de băutură, Henric se-ndesa lîngă luxemburghez; îi purta credinţă în toată cinstea, fără nici o pizmă. Firesţe, el era ceva mai în

vîrstă oleacă mai copt; dar, una peste alta, vedea în Ioan propria-i replică, așa ca un frate mai tînăr croit la fel. În voioșia și lipsa lui de orice bănuială, credea că lumea trebuie să vadă în el însuși ceea ce dînsul vedea în celălalt.

Bea vîrtos, cu gîlgîieli, îi dădea ghionți, cu ochii încețoșați, luxemburghezul, chicotea cu familiaritate, îi bîlbîia în șoapte taine scîrbavnice. Vicleanul, strălucitorul Ioan accepta prietenește intimitatea bătrînească și guralivă a carintianului, nu lăsa să se bage de seamă nici prin cel mai mic gest că nu-l socotea altceva decît o biată căzătură. Cei doi regi își șopteau la ureche, se prindeau cu brațele de după umeri, șușoteau frivolități, hohoteau.

Și ceilalți seniori se-nsufleteau, și lor li se împurpurau obrajii. Cei din Boemia, din Luxemburg, din Tirol se înțelegeau anevoie unii cu alții, sau nu se-nțelegeau de loc. Asta era prilej pentru unele glume. Mereu se auzeau mai ales hohotele zgomotoase de rîs ale celor doi frați naturali ai regelui, Henric de Eschenbach și Albrecht de Camian.

Copila Margareta se uita cu ochii mari și isteți la veselii ei unchi aflați de partea cealaltă a mesei. Damele ei de onoare, doamna de Londrone, domnișoara de Rottenburg îi rugau rușinate pe domni să nu-și mai povestească cu glas atît de tare în fața copiilor istorioarele pipărate. Cele două dame de onoare ofilite băuseră din vinul dulce, aveau pete roșii în obraji, zîmbeau acru, ațițate. La masa doamnelor se afla și sora mai mică a Margaretei, Adelaida cea bolnăvicioasă și cocoșată. Sfielnica fetiță ar fi fost mai bucuroasă să rămînă printre maicile de la Frauenchiemsee. Dar Margareta ceruse stăruitor ca surioara ei să nu lipsească de la nuntă. Acum nepoata puternicului cuceritor al țării ședea acolo, în zgomotul petrecerii, între cavalerii gălăgioși, sub steaguri și tribune, pămîntie, pipernicită, suferindă, semănînd leit cu piticul de la curte, care se tot învîrtea prin fața ei, făcînd glume chinuite și grosolane. Blînda Beatrix de Savoia, mama ei vitregă, îi zîmbea, îi mîngîia mîna.

Micul prinț Ioan, mirele, stătea întunecat, țeapăn, strîmtorat pe locul lui de onoare. Copiii mai că nu-și vorbiseră de loc. Cînd și cînd, prințul aluneca o privire pezișă către mireasa lui, care ședea tare sigură de ea și fără nici o sfială. ca să scape de stînjeneala care-l stăpînea, înfuleca repede și mult din toate, dădea de dușcă vinul dres cu mirodenii. În cele din urmă i se făcu rău; mai întîi luă o mutră încruntată, încercă să se stăpînească, dar sfîrși prin a se da bătut. Arhiepiscopul de Olmütz trebui să-l conducă afară. Se rîse în jurul mesei, cei de față se înveseliseră, se rostiră glume binevoitoare. Margareta privea rece, cu dispreț, drept înainte.

Cînd băiatul se reîntoarse, era fără armură, se simțea ușurat. Cu un chip întunecat, îndărătnic, se aruncă asupra fisticului, smochinelor, turtei-dulci, magiunurilor, bomboanelor. Călătoria asta, fetița cea slută și îngîmfată, mireasa lui, petrecerea, tatăl său, babalîcul ăla gras care-i era acum socru — totul îi făcea silă. I-ar fi plăcut mai mult să se afle în satul acela murdar din Boemia, care ținea de castelul mamei sale, să se încaiere cu băeții de țărani, cu Wenceslas, Bogislav, Prokop. Era înalt, puternic și laș. Obișnuia să-și cotonogească tovarășii de joc cu sălbăticie, să-i muște. Cînd ei se apărau, se lăsa mai întîi lovit. Dacă însă erau mai-mai să-l biruie, atunci redevenea dintr-o dată fiul de rege, făcea spume la gură de furie, îi pîra, punea să fie pedepsiți fără milă. Creștea lîngă maică-sa Elisabeta de Boemia, care-i adusese luxemburghezului regatul. Regina era o femeie isterică, îndrăgostită nebunește de strălucitorul ei soț și de o gelozie feroce față de nenumăratele lui ibovnice. Mai mult decît pe toate o ura cumplit pe văduva răposatului rege Rudolf, regina din Graz, ale cărei legături scandaloase cu Ioan azvîrliseră țara în război civil și în mizerie. Pe micul Ioan îl creștea sub stăpînirea acelorași simțăminte schimbătoare față de soțul ei, pe care acum îl adora în extaz, acum îl ura dintr-o dată cu sălbăticie și-l blestema. Băiatul aproape că nu se putea înțelege cu tatăl lui. Regele nu știa limba celor din Boemia, el habar n-avea de franceză; trebuiau să vorbească între ei în

germană, limba pe care amîndoi o cunoșteau prost. De altfel, fiul își vedea arareori tatăl, cînd acesta apărea, ca adus de furtună și numai pentru cîteva zile de zaiafeturi zgomotoase, în regatul lui pe care nu-l putea suferi, pe care doar îl storcea de bani și căruia îi prefera cu mult Luxemburgul și frumoasele-i posesiuni de pe Rin. Mamă-sa îl silea atunci să-i arate regelui cu aceeași prefăcătorie, ură sau dragoste, după cheful ei. Asta făcuse ca băiatul să devină foarte de timpuriu fățarnic, reținut, încăpățînat și timid.

Tirolul, această țară muntoasă sclădată în lumină, în care totul apărea nespus de limpede și în contururi atît de precise nu-i plăcea. Îi era dor să se-ntoarcă în Boemia lui cețoasă și învăluită în nori. Clipea din ochi, se simțea sătul. Vinul îl aținea, ar fi vrut să facă ceva, să dea porunci, să chinuiască.

În spatele lui stătea camerierul și-i turna dintr-o cană de aur apă pe mîini. Ioan se răsti la el, să bage mai bine de seamă, că-i udă mînecile. Camerierul roși, buzele mici îi tresăriră, voi să răspundă, se stăpîni, tăcu.

Margareta își întoarse capul, aruncă o privire fugară camerierului. Băiatul, cu vreo doi-trei ani mai mare decît Ioan, era tras ca prin inel, îndrăzneț, avea fața smeadă, nas viguros și buze mici, pline; părul lui lung neîngrijit, era castaniu.

— Cum îl cheamă pe camerier, înălțimea-voastră? spuse ea cu vocea-i caldă, limpede.

Ioan se uită la dînsa piezîș, cu bănuială.

— Chretien de Laferte, răspunse morocănos.

Chretien îi fusese trimis de vreun an de la curtea tatălui său, ca prieten de joacă și camarad mai mare, care să-ndeplinească pe lîngă el unele slujbe și totodată să-l deprindă cu bunele maniere franceze și burgunde.

— Dă-mi, niște prăjituri, Chretien! zise Margareta încet, în liniște, și-l privi.

Chretien se grăbi să-i întindă talerul cu dulciuri. Ca și cînd ar fi fost lucrul cel mai firesc, fata rupse o bucată în trei părți, își opri una, pe a doua i-o dădu lui Ioan, iar pe a treia camerierului, care fu foarte stînjenit.

Seniorii de la masă băgară de seamă gestul și făcură haz de copilărească imitare a galanteriei celor mari. Treptat, glumele deveniră răutăcioase. Bărbații începură să-și bată joc de nemaipomenita urîțenie a miresei. — Bietul flăcău! spuse unul dintre cei din Boemia. Cu cîtă silă trebuie să-și plătească țările.

— Eu mai bine le-aș fi cucerit cu paloșul! zise altul.

— Pentru ca un asemenea vot să aibă niscai dulceață, fu de părere un al treilea, trebuie uns din gros.

Baronii tirolezi se ținură mai întîi de-o parte; dar în cele din urmă pe jumătate fără voie, se alăturară celorlalți. Margareta se uită spre ei. Cu neputință să fi auzit; totuși, ochii-i mari, gravi, păreau să știe tot, așa că domnii, cam încurcați, își puseră frîu gurii.

Printre aceștia se afla și Iacob de Schenna, cel mai tînăr dintre sfetnicii și oamenii de credință a regelui Henric. Fusese de multe ori oaspete pe la castelele regale. Margareta îl văzuse adesea. Era singurul pe care-l putea suferi, în care avea încredere. El nu-i vorbea cu acea bunăvoință neroadă, cu acea maimuțăreală copilăroasă cu care i se adresau în mod obișnuit cei maturi și care o scotea din sărite. O trata ca pe un om mare.

Iacob de Schenna se uita cum stă acolo făloasă și solemnă, se uita la micul prinț necioplit din Boemia, de la care nici un drum nu ducea spre inima ei, vedea cum fata încearcă să înnoade un fir de prietenie cu camerierul Chretien. Auzea zeflemelele crude privitoare la bietul ei trup. Atunci se ridică, trecu încet dincolo, se opri în picioare în fața ei, cu ținuta lui urîtă, neglijentă, o privi curtenitor cu ochii săi cenușii, binevoitori, foarte bătrînicioși și începu cu dînsa o conversație liniștită, serioasă. Fata îi spuse că socrul ei, maiestatea-sa regele Boemiei arată minunat, că multele-i osteneli n-au lăsat nici o urmă asupra lui. Și-i mai spuse că plănuita ședere a regelui în Tirolul de miazăzi va fi de sigur pricină de oboseală pentru ea însăși, Margareta; fiindcă regele va umple fără-ndoială cu suita și ostașii lui toate castelele. Și cîți bani va costa campania iminentă din Lombardia! Micul Ioan trăgea cu coada ochiului spre ei, uluit de deșteptăciunea Margaretei.

Îndadtă după aceea, masa luă sfîrșit. Înainte de a se retrage, Margareta se despărți de soțul său cu cîteva cuvinte protocolare. Îl întrebă cum i-au plăcut Tirolul și curtea tatălui ei și dacă se bucură de turnirul ce va urma; îi ură să se simtă cît mai repede ca la dînsul acasă. Băiatul îi răspunse cu stîngăcie, prosteşte, în timp ce pe chipul lui, nu urît se citea dezgustul și o anumită stupiditate încăpățînată. Cînd fata se-ndreptă spre ieșire, camerierul Chretien îi țîșni înainte și ridică iute pînza de la întrarea cortului. Margareta îi mulțumi demn, rece, cu un aer străin, princiar.

Apoi se lăsă condusă în cortul ei. Se simțea tare trudită. Doamnele o dezbrăcară, flecărind mult, chicotind, dînd prin ciur pe anume părtași și anume întîmplări din timpul ospățului. Un timp își urmară pălăvrăgeala și după ce fata se vîrîse în pat. În cele din urmă, ieșiră. Margareta se întinse, cu mădularele mîntuite de grelele și strîmtele podoabe. Acum o să tragă un pui de somn strașnic. Îl și merita. Era mulțumită de sine însăși. S-a ținut bine, chiar ca oamenii mari, s-a purtat întru totul ca o prințesă și n-a vădit nici o slăbiciune față de domnii din Luxemburg și Boemia. Cu Ioan, firește, n-aveai de ce te făli.

— Cu prințișorul vostru nu prea aveți de ce vă făli, chicoti afară vocea mojică, anevoie stăpînită a slujitoarei care făcea curățenie.

— Față de prințesa voastră îi răspunse batjocoritor argatul din Boemia care-i era logodnic și-i ajuta ei, cu toate astea, un îngeraș din cer. Mamă, ce mai bot! Ce mai dinți! La noi, o dihanie ca asta ar fi înecată îndată după naștere ca pisoii.

În vremea asta, regele Henric plătea ospățul de nuntă. Fusese o nuntă foarte frumoasă. Se-nțelege că trebuia să coste mult; el nu era un zgîrie-brînză. Seniorii îi avansau cu plăcere sume mari, iar regele, cu aceeași plăcere, împins de cea mai voioasă dărnicie, le răsplătea bunăvoința cu ipotecări de sate bogate, slujbe, vămi și hatîruri. De ce să nu-i treacă iubitului său burgrav Volkmar, moșiile Visiaun și Moltern? Îi mai dădu pe deasupra și Rattenbergul. Lacul dintre Igls și Vill era o plată de nimica toată pentru starețul de la Wilten,

care trebuise să se-ngrijească atîta vreme de frumosul oraș nupțial din pînză. Apoi mai trebuia să facă o danie și mănăstirii Viktring. Fiindcă dacă s-ar fi ales cu foloase numai Wiltenul, bunul său secretar Ioan s-ar fi simțit pe bună dreptate jignit. Așadar, și mănăstirea Viktring obținu cîteva gospodării țărănești și pămînturi în arendă. "Nu se află bucurie mai mare decît a fi darnic cu prietenii cei buni", spuse, drept mulțumire starețul cel iscusit la vorbă, citînd un clasic din vechime.

Luxemburghezul era de față cînd regele Henric, nepăsător, prietenos, milostiv, vesel, amețit de vin, semnă aceste danii și ipoteci uriașe. Și el, Ioan, era mînă spartă; dar baronii lui n-ar fi cutezat să se arate față de dînsul atît de nerușinați. Ar fi bine dacă i s-ar înnoda mai strîns baierile pungii acestui bătrîn vesel. Altminteri o să-și dea în dar toată țara, ba o să zică și mulțumesc cînd i-ar lua-o, așa că pînă la urmă micul său fiu, Ioan de Boemia, va rămîne numai cu prințesa lui, să-și irosească zilele cu ea. Tînăra, palida, blînda soție a regelui Henric privea îngrozită cum bărbatul-său își risipea bogatele posesiuni. Era învățată de acasă cu gospodărirea strînsă și chibzuită; după felul de a fi a lui Henric se temea că în curînd vor fi zălogite pînă și cămășile slujnicelor ei. Se hotărî să i-a finanțele în propriile-i mîini; chipu-i palid și sfios căpătă dintr-o dată un aer de îndîrjire.

Pentru zilele următoare fusese anunțat un turnir. Cu acest prilej, mai mulți tineri urmau să fie făcuți cavaleri. Margareta îi ceru de-a dreptul micului ei soț, să îngăduie ca și camerierul lui Chretien de Laferte, să primească atunci învestitura. Ochii lui Ioan se făcură mai mici, mai îndărătnici; băiatul mormăi ceva. Margareta își repetă dorința încă mai stăruitor. Prințul Ioan răspunde apăsat, sarcastic, că nu vrea. Cu toată puterea pumnulețului său osos îi dădu camerierului un ghiont în coastă.

— Na, asta-i acolada lui de cavaler! zise în batjocură și-și strîmbă cu răutate fața lunguiață.

— Vă mulțumesc, alteță, de o mie de ori pentru favoarea ce mi-o faceți, se adresă Chretien roșu-gotcă, prințesei, dar dacă nu vrea...

— Eu vreau, eu vreau! strigă Margareta cu vocea-i plină, mînioasă.

Alergă la tatăl el, la regele Ioan. Fu întîmpinată cu rîsete și i se împlini voia. Chretien îi mulțumi prințesei, cu inima îndoită. Camarazii îl și zeflemisiseră fără cruțare din pricina împopoțonatei lui drăguțe.

În ziua statornicită, se desfășură strălucitorul turnir, în așteptarea căruia Tirolul întreg se bucura de cîțiva ani. A fost o desfătare strașnică. Patru cavaleri fură străpunși cu lancea, șapte — răniți de moarte. Toată lumea găsi că a fost petrecerea cea mai izbutită de mult timp încoace.

Regele Ioan luă și el parte la lupta cu lancea. Fiindcă își dăduse seama că adesea, din teamă de a nu-l învinge pe rege, partenerii săi luptau numai de formă, se arătă în arenă purtînd stema unui anume Schilthart de Rechberg. În zilele care trecuseră, între cei din ținutul Alpilor și străini se iscaseră cîteva pricini de pizmă; pe deasupra, seniorii tirolezi și carintieni erau îngrijorați că, sub înrîurirea luxemburghezului, huzurul în care trăiau pe lîngă regele Henric ar putea fi pus în primejdie. Se-nțelege așadar de ce, dincolo de jocul plin de veselie, mocnea o invidie serioasă, turbată, de-o parte și de cealaltă așteptîndu-se nu fără plăcere ca unul sau altul dintre potrivnici să-și frîngă gîtul. Fie din întîmplare, fie că stema de împrumut fusese trădată [1], Ioan se pomeni în luptă cu cel mai aprig și primejdios cavaler, bădărănosul burgrav Volkman. Se izbiră sălbatic și fără cruțare; în cele din urmă regele, care avea în urma lui o noapte zbuciumată, căzu de pe cal și, tăvălit în noroi, călcat amarnic în picioare, julit rău, abia fu scos de sub copite. Trebui să-și răscumpere calul de la burgrav, plătindu-i șaizeci de mărci în arginți veronezi. Își ascunse cuida că l-adoborît tocmai acest bărbat grosolan, lacom și neplăcut, își purtă rîzînd și cu

[1] *Cavalerii apăreau în arenă cu fața acoperită de obrăzare, de aceea singurul mijloc de recunoaștere era blazanul (n.t.).*

demnitate ologeala, lăudă cu multe cuvinte amabile, de cunoscător, buna pregătire și reușita în toate privințele a acestor întreceri sportive tiroleze.

Seara, regele Henric ședea obosit în cortul său. Bucuria pricinuită de frumoasa serbare i se-ntunecase; veneau socoteli, socoteli peste socoteli. Măcelarii din Bozen, voiau bani, tîrgoveții din Innsbruck prezentau cereri mari; bunul, învățatul abate de Marienberg nu știa cum s-o scoată la capăt cu drept credincioșii lui, pe care i-ar mulțumi lesne, dacă regele i-ar înapoia măcar o parte din ceea ce-i împrumutase. Henric ar fi plătit din toată inima, plătit și răsplătit, dar nu mai avea nici o para. Firește, regele Ioan îi era dator cele patruzeci de mii de mărci în arginți veronezi, dota făgăduită la nuntă. Cu suma asta uriașă și-ar fi acoperit toate datoriile. Dar nu-l puteai soma pe rege. Cel puțin astăzi nu. Simțea el însuși pe propriai piele cît de neplăcut era tulburată cu așa ceva o petrecere.

Ședea așadar în cort, neștiind cum s-o scoată la capăt. Atunci seniorii lui îi înfățișară trei bărbați uscățivi, fantomatici. Erau foarte tăcuți, foarte umili, foarte neînsemnați. Aveau ochi ageri, care însă puteau simula cea mai adîncă supunere. Semănau unul cu altul ca două picături de apă. Regele își aminti că-i mai văzuse, dar nu știa de unde să-i ia. Nici o mirare. Erau atît de mici, atît de firavi! Se ploconiră de mai multe ori, începură să vorbească în șoaptă. Erau messer Artese din Florența, otcupciul tarapanalei din Meran, și cei doi frați ai săi. Dumnealor se arătau și de data asta gata să-l scoată din impas pe bunul rege creștin, cu măruntul lor capital. În schimb cereau o nimica toată: maestatea-sa să le cedeze veniturile ocnei de la Hall. Curățica și micuța mină de sare.

Regele Henric tresări de spaimă. Administrația ocnei de la Hall! Cea dintîi sursă de venituri a țării! Scump îl mai costă petrecerea de nuntă pusă la cale pentru fiica lui. Chiar ușuraticii săi sfetnici căzură pe gînduri, cînd auziră condiția ce i se punea. În cele din urmă fu chemată tînăra lui soție care, cel puțin obținu ca ocna să fie arendată numai pe doi ani. Florentinii

făcură mai multe plecăciuni. Plătiră banii, luară hrisoavele cu ei. Plecară parcă lunecînd, fantomatici, cenușii, neînsemnați, unul aidoma celuilalt.

Margareta îl întrebă pe domnul de Schenna:

— Oare Chretien de Laferte mă vorbește de rău? Spuneți-mi cinstit, domnule de Schenna, credeți oare, că rîde la fel ca și ceilalți de mine, fiindcă sînt urîtă?

Iacob de Schenna auzise cu urechile lui cum Chretien de Laferte luat în bătaie de joc de ceilalți ca fiind cavalerul celei mai slute doamne a creștinătății mai întîi tăcuse, apoi își întrecuse camarazii în urîte vorbe de ocară la adresa Margaretei. Iacob de Schenna vedea acum ochii mari ai copilei ațintindu-l întrebători.

— Nu știu, prințesă Margareta, răspunse el. Îl cunosc prea puțin pe tînărul Chretien de Laferte. Dar n-aș crede ca el să vă vorbească de rău.

Și seniorul îi puse mîna sa mare, uscățivă, fără putere pe cap, ca unui copil, iar prințesei îi făcu plăcere de astă dată că e pentru el doar un copil.

LA CASTELUL ZENOBERG, REGELE IOAN ducea tratative cu baronii tirolezi. Le cerea încă de pe acum, ca tutore al fiului său să primească a-i depune jurămînt de credință în împrejurarea că Henric ar răposa. În principiu, seniorii nu aveau nimic împotrivă, doreau însă chezășii că li se vor respecta privilegiile și vasalitățile, că luxemburghezul nu va numi străini de țară în slujbele cele mai de seamă. În afară de asta, mai revendicau, pe ocolite sau de-a dreptul, bani, prescripții, moșii, monopoluri comerciale, vămi.

Cu făgăduințele și chezășiile Ioan era foarte darnic. Semnă și puse a se întări cu peceți tot ce i se ceru. În Boemia cîștigase experiența; știa că asta era pînă la urmă o chestiune de putere. Dacă va izbuti să facă rost de bani și de ostași, atunci, ca guvernator o să-i jupoaie după pofta inimii pe acești neobrăzați munteni francuzi, burgunzi, renani. Dacă n-o să-și procure parale și oaste, va trebuie să-și țină în numele Domnului făgăduielile. Deocamdată, notarii săi făceau bătături la degete scriind: "Noi, Ioan, din mila lui Dumnezeu rege al Boemiei și Poloniei, margraf de Moravia, conte de

Luxemburg, declarăm prin aceasta și dăm de veste și ne îndatorim spre știință cu hrisov și pecete..." Cu banii, Ioan era ceva mai prevăzător. Îi lăsă pe lacomii și nesătulii seniori porniți pe tocmeală să bage prea puțin de seamă că îi înțelege. În cele din urmă le respinse cererile cavalerește și cu dispreț. Bani pesin, firește, nu, așa ceva nu are, ci polițe pe termen lung.

Și bunul rege Henric trebui să recunoască, mîhnit, că nu-și va căpăta atît de curînd cele patruzeci de mii de mărci veroneze de argint. Fără supărare, cu veselie și familiaritate, luxemburghezul îl luă de după umeri, îi puse zălog, ca în treacăt, jurisdicțiile Kufstein și Kitzbühel — le avea de la ginerele lui, ducele Bavariei de Jos căruia îi dăduse în schimb alte ipoteci — îl amînă pentru la primăvară, îi lăudă ghetele lungi moderne, soția drăguță, vînjoasă, cu care dansase. Henric nu mai reuși să întoarcă vorba la cele bănești.

Seara, regele Ioan juca zaruri cu seniorii carintieni și tirolezi. Miză sume enorme. În cele din urmă nu-i mai ținu nimeni piept, afară de burgravul cu ceafă de taur, Volkmar. Luxemburghezul îl ura pe bărbatul violent și grosolan, care-l învinsese la turnir. Mări miza așa de mult, încît pînă și regelui Henric i se tăie răsuflarea. Pierdu. La sfîrșit, spuse într-o doară, peste umăr, că rămîne dator suma pierdută. Burgravul mîrîi, deveni primejdios. Ioan îl potoli fulgerîndu-l cu o asprime mlădie. Spre mirarea tuturor luxemburghezul nu se întoarse în Boemia, deși acolo izbucniseră revolte, Țara lui respira ușurată. O apuca groaza, cînd venea. Șederea lui dura puțin, îi folosea numai ca să stoarcă bani. Bine că nu se-ntorcea!

Da, el rămase în Tirol. Se duse în ținutul episcopului de Trient. Ioan, strălucitorul stăpîn, cel dintîi cavaler al creștinătății, ședea la pîndă tăndălind, plănuind în umbră; nici un om nu știa ce pune la cale.

Episcopului Henric de Trient oaspetele acesta nu-i era de loc la îndemînă. Cît timp îi era îngăduit să-i arate prietenie, fără a-l jigni pe papă sau pe împărat? Întotdeauna în jurul acestui rege al Boemei plutea o umbră în care năștea încurcături. Oriunde se arăta, se iscau tulburări sălbatice. Curieri trimiși de la toate

curțile Europei goneau după el, dar nu-l găseau. Căci regele întîrzia rareori în același loc; parcă-l mînau fără odihnă pe fața pămîntului ape învolburate. Nu se știa încotro, cum, de ce. Ah, ah, de s-ar întoarce odată în țara lui, blestematul! Dar, firește, țara lui și-o lăsa să se spulbere-n vînt. Nu-i era dragă țara aceea tristă și umedă. Îi plăceau mai mult Apusul luminos, Rinul, comitatul Luxemburg, Parisul.

Episcopul, un bărbat înalt, voinic, oacheș tare, cu fața de italian, ședea apăsat de griji la castelul său Bonconsil, și-și spunea păsul prietenului său, starețul de la Viktring, cel iscusit și de ispravă. Amîndoi slujitorii Domnului blestemau cu năduf. Păgînul ăsta! Ieroboamul [1]! Cumplit își mai jefuia bisericile și mănăstirile. Nu s-a dat înapoi nici dinaintea mormîntului sfîntului Albert [2], ci a pus să se scormonească după comori. Profanator de biserici! Irod! "Dară cîndva naște-se-va din oasele noastre răzbunătorul!" cită învățatul abate un clasic din vechime.

Da, hotărît, acesta era cel mai primejdios, cel mai supărător oaspete pe care l-a avut de ani de zile episcopul. Un rege uns cu sfîntul mir, dar — episcopul tocmai o spunea — un golan și un făcător de rele. Fără coroană, ar fi fost spînzurat pînă acum de o sută de ori. Trișa la joc; pentru asta starețul da mărturie; o făcuse din nou, de curînd, la Innsbruck. Era cel mai dezmățat risipitor și omul cel mai plin de datorii din tot veacul. Pe deasupra, și scandaloasele sale legături cu cele două regine din Boemia. Bine au ieșit lucrurile acum doi ani, la Praga. Atunci Ioan pusese la cale un mare turnir, îl pregătise cu de-amănuntul, poruncise să se dărîme casele din piață, ca să se facă loc pentru ridicarea corturilor și a tribunelor. Din două mii de invitați, împărați și regi, principi și seniori, n-au venit însă decît șapte cavaleri zdrențăroși, suspecți, și un zaraf genovez.

Din păcate, acum nu mai era cu putință să te porți cu el așa. Asta te ducea la deznădejde. Faima numelui

---

[1] *Numele a doi regi ai Iudeii. Sub Ieroboam I (932–915 î.e.n.) țara s-a împărțit în două (n.t.).*

[2] *Probabil Albert, episcop de Liège, asasinat în anul 1192 de către trimișii împăratului Henric al VI-lea (n.t.).*

său era schimbătoare ca luna de pe cer. Dacă numai cu cîteva săptămîni în urmă lumea-l ocolea ca pe un lepros, astăzi îl sărbătoreau cu toții ca pe viteazul cel mai luminos al creștinătății, și însăși Boemia lui golașă, stoarsă de bogății prin jaf, se lăsa orbită, cînd se-ntorcea după izbînzi strălucitoare.

Abatele îi cerea cu stăruință să ia aminte a nu avea cu luxemburghezul nici în clin, nici în mînecă. Politca ăstuia nu-i la urma urmei decît o joacă fără rost. "Valurile răcoritoare îl momesc cu sticliri și sclipiri pe drumeț; dară aruncă-se în mare fără de grijă, că-l și trag viclenii la fund", cită el. Abatele îl trecu prin ciur și prin dîrmon pe luxemburghez și scandalurile lui, pe îndelete, simțind o adevărată plăcere literară în a-l analiza. Cavalerismul lui rafinat nu se mulțumește numai să scormonească prin pădurile dese după uriași și după bărbați împlătoșați. Îi plac aventurile mai încurcate ale politicii. Nu-l ispitesc succesele, îl atrage bucuria primejdioasă de a ațița tulburări și mișcări. Cînd se ivește în Europa asta zăpăcită vreo vrajbă, cînd se ceartă împăratul cu papa, vreun rege cu un pretendent, Franța cu Anglia, orașele lombarde între ele, maurii cu castilienii, întotdeauna trebuie să-și fi vîrît coada luxemburghezul. Datorită lui se pun la cale tratate și coaliții, se fac căsătorii, se înnoadă și se rup ițe, se provoacă războaie și se încheie pace, au loc măceluri, se pun piedici, se produc mereu învălmășeli cumplite, se statornicesc prietenii sau se aprind dușmănii, se adună ostași se iau sau se dau țări.

— Numai bani nu, oftă episcopul.

Abatele își încheie vorbirea, bucurîndu-se de propria-i elocvență plină de eleganță. Acest genial făcător de planuri vede și posibilitățile cele mai îndepărtate, își întinde mîna asupra întregului Apus, smulge cu japca sau renunță. Și în timp ce Boemia devine din ce în ce mai bolnavă pe dinăuntru, el înghite mereu alte drepturi de posesiune, țări, orașe, se-ntinde peste toate hotarele, se umflă gigantic. Tihnitul și cumsecadele abate se lungea, vorbea retoric, ca din amvon:

— Dară, chiar dacă acest domn Ioan s-ar întinde încă și mai grabnic asupra pămîntului, rîzător, în pas

cu moda, călcînd mereu jurămintele, mereu fără parale, mereu furtunos și victorios cuceritor de inimi — totuși un sfîrșit avea-va el. Tărăboiul lui rod nu va da, fiindcă este fără de înțeles și fără Dumnezeu. Cîteodată, omul acesta din Boemia mi se arată ca o păpușă, ca o stafie. Măsură este în toate lucrurile, pus e tuturora un hotar, încheie abatele citînd pe un scriitor vechi.

Episcopul era de aceeași părere. Însă pînă atunci putea să mai treacă o bună bucată de vreme. Oricum, deocamdată Dumnezeu n-a hotărît sfîrșitul lui Ioan, iar el bietul episcop îl are pe cap. Starețul cel iscusit la vorbă nu știa nici el mai multe, și astfel cei doi slujitori ai bisericii șezură privind pe fereastră în tăcere, gînditori, roditorul pămînt roșcat, coastele de munte cenușii-violete, tremurătoare în lumină, grele de livezi și vii.

Nu, deocamdată nu se hotărîse nici un sfîrșit prințului din Boemia. Dimpotrivă, acest domn Ioan își continua masul, voios și tare, în însoritul Trient, se lățea, se întindea. Își lăsa pletele și barba mare, frumoasă, în voia vîntului desfătător al toamnei de miazăzi. Făcea curte doamnelor germane și velșe [1] din Tirol. Prin Lombardia, prin bogatele și puternicile orașe, prin castelele baronilor fuduli zbura vestea: Ioan de Boemia este aici, regele Ioan, fiul lui Henric al VII-lea, împăratul roman, cel mai desăvîrșit cavaler al Apusului, steaua ghibelinilor. În această toamnă splendidă și binecuvîntată, cavalerii și fruntașii din Burgundia, Boemia, Renania, treceau cu steagurile lor pasul de la Brenner. Din München, împăratul Ludovic arunca priviri bănuitoare. La Avignon, papa Ioan al XXII-lea era neliniștit. Din nou ochii întregului Apus se îndreptau spre strălucitorul bărbat, despre care nu știai niciodată ce vrea.

Căpeteniile de partizi și seniori din șesul Padului se luau la întrecere în a-l cîștiga pentru sine, îi trimiteau emisari, daruri. Doi splendizi cai arabi îi sosiseră de la Mastino della Scala și de la fratele acestuia, seniorul

---

[1] *Velș — denumirea dată de germani popoarelor romanice (îndeosebi italian și francez — n.t.).*

de Verona. Dar Brescia îi dărui prin vicarul său, Frederic de Castelbarco, nu numai cai, ci se dărui pe sine însăși, ca seniorie pe viață. Aldrigeto de Lizzana porunci să se plătească intendentului lui Ioan patru mii de mărci veroneze de argint, și-l rugă pe rege — ca protector al Toscanei și al Lombardiei să-l învestească apoi cu țărmul brescian al lacului Garda. Și deodată iată-l și pe messer Artese din Florența, zaraful, cenușiu, neînsemnat, fantomatic, cu cei doi frați ai săi, care-i semănau leit, și cu foarte mulți bani.

Și-atunci, fără veste, ușurel, Ioan se puse în mișcare. Îl urmau numai cîteva mii de cavaleri. Dar cu toții, înarmați strașnic și ostași încercați. Luminosul alai strălucea vuind prin îmbelșugata țară din munți, unde totul se pîrguia. O toamnă dulce, grea de roade, însorită. Ciorchini mari de struguri, poame umflate să plesnească. Din munții cenușii-violeți, torentul argintiu de fier curgea la vale, spre șesul lombard. Cîmpia se supunea viteazului ca o logodnică. Bergamo, Pavia, Cremona treceau în posesia lui fără încrucișări de spade. Steaguri, clopote, autorități în genunchi oferind cheile orașului. Baronii cei mari implorînd cu umilință confirmarea feudelor. Novara, Vercelli, Modena, Reggio, ocupate de cavalerii săi. Intrări solemne. În balcoanele caselor multicolore, doamne gătite privindu-l cu ochii mari pe învingătorul care cucerea sărbătorește țara cea mare și bogată, parcă dansînd fără osteneală, fără să asude sau să se umfle de praf. Împăratul, adînc neliniștit, trimise emisari speciali, mai întîi pe burgravul de Nürnberg, apoi pe contele de Neiffen, ca să vadă ce urmărește în Italia regele Boemiei. Ioan rămase nepăsător; el nu pune la cale nimic împotriva lui Ludovic, tot ceea ce cîștigă ia în stăpînire pentru imperiu; vrea numai să viziteze mormintele părinților săi, mormîntul împăratului roman, Henric al VII-lea, la Pisa, mormîntul mamei sale la Genova, să le-aducă, de va fi cu putință trupurile în patrie. În timp ce, de Crăciun, toate clopotele din München rămîn mute, din interdicția papei, iar în capela împăratului Ludovic, în fața unei suite puțin numeroase, cu sabia strălucitoare ridicată, ca suveran protector al creștinătății, dă citire Evangheliei Nașterii

Domnului, Ioan își face strălucita intrare în Brescia. Vine el în numele împăratului, în numele papii? Doar pentru sine? Nimeni nu știe. O știe el însuși? Se intitulează urmaș al împăratului, pacificator. Familia Gonzaga din Mantua, familia Visconti din Milano se înclină în fața lui. În juru-i se rotunjește un regat al Lombardiei, îi cade în mînă ca un fruct desprins de pe ram.

Își rînduiește tabăra pe amîndouă malurile Padului; nici un împărat roman nu s-a mai înconjurat de o curte atît de mîndră. Se lasă slăvit de la Adriatica pînă în Liguria. Zîmbește cu înțeles, sătul, reținut. Coboară el cu un plan anumit în cîmpie? Astăzi este cel mai puternic bărbat al creștinătății. Are țară și seniorie pe Rin în jos și-n sus pînă în inima Franței. Are Boemia, Moravia, Silezia, se-ntinde departe, în ținuturile leșești. Ale sale sînt Bavaria de Jos prin fiica lui, Carintia, Craina, Tirolul prin fiu. Pe Ludovic de Wittelsbach îl ține în clește, se află de jur împrejurul lui Albrecht de Habsburg. Are acum bogatul, dulcele regat al Italiei de miazănoapte. Se întinde. Respiră. Petrece. Atrage la curtea lui femeile cele mai frumoase. Cînd și cînd, fantomatic, șters, messer Artese din Florența, sosește cu frații săi, stă la distanță, umil se ploconește de mai multe ori.

COPILA MARGARETA CREȘTEA FĂCÎNDU-ȘI vacul în castelele Zenoberg, Gries, Tirol. Învăța cu plăcere și mult despre toate cele ce vedea și auzea îl întreba de ce și cum pe abatele Ioan de Viktring, cel isteț, bun de gură și prietenos. Cu starețele mănăstirilor Stams și Sonnenberg studia teologia. Fastul, rînduiala solemnă a liturghiei o umpleau de încîntare. Vorbea și scria curgător latina și franceza. Vădea un interes pătimaș pentru treburile politice și economice. Asculta cu atenție prelegirile de istorie ale învățatului abate și, în timp ce toți ceilalți luau în rîs, plictisiți, teoriile politice abstracte ale acestora, ea nu se mai sătura să le audă. Se informa temeinic la numeroși oaspeți străini ai tatălui său asupra împrejurărilor de la alte curți și din alte țări. Strîmba din nas cu dispreț cînd auzea că

Ludovic de Wittelsbach, bavarezul, împăratul roman ales, al patrulea cu acest nume, nu știa latinește.

Călătorea prin țară. Cu caleașca, în lectică purtată de cai. Prin trecători, în sus, în jos, printre terasele cu vii și livezi. Trecea cu ochii treji, isteți prin orașele pline de coloare Meran, Bozen. Îi cerceta pe tîrgoveți, casele lor de piatră, primăria, piața, zidurile, stîlpul infamiei, butucul pentru condamnați, hanurile, băile, leșurile celor spînzurați în fața porților. Făcea scurte și mîndre popasuri în gospodăriile țăranilor, în colibele de pază ale podgorenilor.

Blajinul rege Henric o lua prea puțin în seamă. O lăsa să facă ce vrea. Cînd și cînd se interesa afectuos dacă are îmbrăcăminte de ajuns, dacă nu-i mai trebuie podoabe, cai, slujitori. Se mai întîmpla s-o întrebe ce părere are despre noul bucătar flamand sau despre mantia lui genoveză pe care tocmai și-o făcuse. Era preocupat doar de grija veșmintelor, de daniile pentru mănăstiri, de sărbători, ospețe, turnire, femei. Cînd Margareta ședea de vorbă cu învățatul lui secretar își privea mișcat fiica și-i spunea soției sale Beatrix, oaspeților: "Buna mea copilă! Ce deșteaptă e!"

De la maici, Margareta învăța să cînte. Era uimitor să auzi cum de sub nasul turtit, lătăreț, din gura cu buze groase de maimuță voce ei țîșnea frumoasă, caldă, plină. Dacă nu-și ascundea niciodată știința și vorbea fără sfială, de cîntat nu-i plăcea să cînte în fața străinilor. Seara, în livadă, singură, își cînta cîntecele pline de măiestrie din Italia și din Provența sau și pe cele germane simple, așa cum le auzea în jurul ei de la oamenii din popor. Uneori, chiar cînd era singură se întrerupea deodată în mijlocul cîntecului. Puteau s-o audă piticii. Piticii locuiau prin toate peșterile. Mîncau și beau, se jucau și dănțuiau cu oamenii. Dar nevăzuți. Putea să-i vadă numai principele domnitor, cel ce avea dreptul de stăpînire asupra țării în care ei își duceau traiul. Tatăl ei văzuse pitici, așijderea și episcopul din Brixen, în ținutul căruia se duceau cînd și cînd. Iacob de Schenna i-a povestit lucruri foarte precise despre pitici. Micuții ăștia scriau scrisori, formau laolaltă un stat, aveau legi și un principe, mărturiseau credința catolică, veneau în

tainã prin casele oamenilor, le erau binevoitori. Purtau cu ei nestemate, datorită cărora se puteau face nevăzuți. Fata îl întrebase pe domnul de Schenna de ce se făceau nevăzuți piticii. Domnul de Schenna nu-i răspunsese. Din întîmplare a aflat pricina de la o slujnică: fiindcă le era rușine de urîțenia lor. Margareta deveni mai palidă ca niciodată. Abia-și stăpîni sughițînd, plînsul.

Își îngrijea cu migală corpul. Făcea în fiecare zi o baie de aburi, se spăla cu apă, în care se fierseseră tărîțe și cu săpun franțuzesc. Mai înainte de a-și freca dinții mari, ieșiți în afară, înfășura praful de dinți în lînă proaspăt tunsă. Pielea și-o ungea cu ir de tatru, folosea rumeneală din băcan, pudră albă din bulb de ciclamene. Noaptea își acoperea obrazul cu o mască de ceară, ca să-și înfrumusețeze tenul pătat. Cu grijă, cu jertfe dădea urmare fiecărei noi cerințe a modei.

Cînd vedea totuși că privirile bărbaților se-ntorceau spre orice țărancă îndesată și nespălată cu mai multă plăcere decît spre dînsa își îndepărta brusc gîndurile de la toate acestea și se azvîrlea cu o energie înverșunată în studiu și politică. Pentru a suta oară cumpănea puterea, posibilitățile, cercurile de influență ale Habsburgilor, ale casei Wittelsbach, ale luxemburghezilor. Habsburg, Wittelsbach, Luxemburg nu erau pentru ea noțiuni politice abstracte. În mintea ei, oamenii care purtau aceste nume, culorile lor, țările, animalele de pe steme, munții, fluviile, bisericile lor se amestecau într-o unitate tainică. Albrecht de Habsburg era de-o agerime drăcească, energic, caustic, însă olog. O dată cu el îi ologeau țările, Dunărea, orașul Viena, labele leilor de pe stemele lui. Regele Ioan, luxemburghezul, nu era doar un om de lume galant. Picioarele lui erau Toscana și Lombardia, vinele, Rinul și Elba, inima, luminosul Luxemburg. Bavaria nu și-o putea închipui fără nasul lung, adulmecînd cu chibzuință, al împăratului Ludovic și fără ochii lui uriași, albaștri și ciudat de morți. Cînd cei trei principi se suspectau unul pe altul, se pîndeau pe furiș, se-nșelau, se războiau, atunci se războia în ei și se batjocorea înseși lumea, iar în nori animalele de pe steagurile lor o crîncenă luptă mistică.

Pe soțul ei, prințul Ioan nu-l vedea prea des. În pofida înălțimii și a deșteptăciunii, acesta părea să fi rămas în urma vîrstei. Fața-i slabă, care nu era urîtă în sine, părea mereu mai grosolană, mai prostească și, datorită ochilor mici, înfundați în orbite, mai răutăcioasă. Băiatului îi erau nesuferite cărțile, abia învățase să scrie. Se îndeletnicea bucuros cu exercițiile fizice. Se lupta cu băieții, mai degrabă cu aceia ai slujitorilor, decît cu camarazii lui nobili, vîna, făcea călărie. Prindea păsări, se ocupa, nu fără pricepere, cu vînătoarea cu șoimi, întindea lațuri pentru sălbăticiuni. Chinuia animalele. Juca sătenilor feste urîte. Un băiat de țăran, care nu știuse cine e, îl cotonogise. Atunci flăcăul fu prins, pus în butuci, biciuit. Prințul privise cu nesaț, îi asmuțise pe călăi. De Margareta rîdea din pricina neroadei ei științe popești; cînd avea prilejul, îi smulgea dinainte opurile, îi ciufulea peptănătura. Ea răbda totul. Trebuia neapărat ca bărbatul ei să fie un luxemburghez. N-avea încotro, era nevoită să-i înghită grosolăniile. Dar, în tăcere, se-ngrămădeau în inima ei mînia și disprețul. Și Chretien de Laferte, aghiotantul și camerierul prințului ar fi dorit ca tînărul lui stăpîn să ajungă în fundul iadului. Margareta îl vedea foarte rar pe tînărul cel zvelt. Îi dădea puțină atenție. Vrednicul, scepticul, guralivul staret de la Viktring, care nu putea să nu bîrfească toate cele, o tachina uneori din pricina camerierului. În ciuda obiceiului. Margareta îi răspunde cu violență.

Cel mai mult îi plăcea să stea cu Iacob de Schenna. Tînărul senior firav, cu o ținută neglijentă, cu fața distinsă și bătrînicioasă, se bucura întotdeauna cînd o vedea. Margareta avea acum paisprezece ani, el treizeci. Dar un fluid de simpatie emanat de persoana tînărului răzbătea în inima ei și era bine primit. Ceea ce spunea și făcea Iacob de Schenna i se părea fetei ca și cum s-ar fi iscat din propriile-i gînduri. Se simțea bine în lumea lui. Între Margareta și ceilalți oameni dăinuia răceala. Rîdeau de dînsa, o priveau cu dispreț, în cel mai bun caz cu milă, deoarece era urîtă. Firește, fiind prințesă, nu-și arătau simțămintele pe față. Dar ea zărea adînc în întuneric, o! avea privirea pătrunzătoare și știa

bine ce-i cu dînsa. Totuși, Schenna îi arăta căldură și prietenie, mîinile lui mari, delicate, ochii lui cenușii, inteligenți, binevoitori erau plini de atenție față de ea, luminați de cordialitate și camaraderie.

Iacob de Schenna era mai bogat și mai puternic decît frații săi Estlein și Petermann. Avea șapte castele întărite, nouă jurisdicții și protectorate, numeroase vii, privilegii, vămi, bani. Obișnuia să vorbească despre această avere cu dispreț și cu anumită ironie. Dar ținea la ea, mîngîia cu drag frunza viilor, pietrele bătute de soare ale castelelor. Erau viile lui, castelele lui. Averea și banii erau într-adevăr, în sine, lucruri vrednice de dispreț, dar din păcate viața oamenilor ar fi fost neplăcută fără ele. Adeseori, Schenna îi dezvăluia copilei cu cîtă ticăloșie îl despoaie pe Henric nobilimea tiroleză și carintiană. Spre necazul lui, trebuia să facă și el același lucru, fiindcă altminteri pe partea lui ar punea gheara un altul, mai puțin vrednic. Așa că, sceptic, cu o resemnată părere de rău și plin de milă, îl jecmănea și el pe regele jumulit de toți.

Castelele lui erau cele mai frumoase și cele mai îngrijite din toată țara asta muntoasă. Castelele celorlalți erau construite numai ca adăposturi sigure și întărite; interioarele erau incomode, încăperile mici, umede, întunecate, fără aer, ca niște pivnițe; pretutindeni se simțea izul grajdurilor. Castelele lui Schenna, mai ales reședințele preferate de la Schenna și Runkelstein , erau luminoase și pline de soare. Le construiseră arhitecți italieni; erau încărcate cu lucruri frumoase, covoare și ornamentații. În timp ce pereții celorlalți erau doar văruiți și numai în capele fuseseră zugrăviți sfinți, el pusese maiștri germani și italieni să-i acopere cu fresce toate sălile. Ba chiar și zidul exterior dinspre miazăzi al castelelor preferate era încărcat de zugrăveli. În culori luminoase, cavalerul pășea cu leul alături, Tristan pornea pe mare cu corabia, Garel din valea înflorită își trăia aventurile.

Seniorului de Schenna îi plăceau mult versurile care povesteau toate aceste istorii. Margareta nu punea nici un preț pe ele. Ea înțelegea versurile latinești, pe care le citea cu atîta plăcere vorbărețul abate de la

Viktring, îl pricepea pe Horațiu, Eneida. Acelea aveau înțeles, respectau regulile, aveau demnitate, erau bine închegate. Dar aceste stihuri nemțești i se păreau curată nebunie, ceva nu mai presus de scornirile dezmățate ale nebunilor și piticilor de la curtea ei. Era vrednic de un om serios să povestească în cuvinte scrîntite lucruri care n-au fost și nu vor fi niciodată? Domnul de Schenna încerca s-o facă să priceapă că oamenii aceștia Tristan și Parzival și Kriemhilda trăiau și erau adevărați, ori de cîte ori cineva citea despre ei și-i simțea aievea. Dar ea nu voia să creadă asta. Poveștile lui rămîneau pentru dînsa doar niște minciuni pestrițe și neplăcute; ea nu înțelegea cum bărbatului acesta serios și învățat puteau să-i placă asemenea lucruri de nimic.

PE ÎMPĂRAT, ÎNAINTAREA GRABNICĂ A LUI Ioan în Italia îl neliniștise adînc. Și Habsburgul, căpetenia de fapt a Austriei, ologul, înțeleptul, înăcritul Albercht vedea, scrîșnind din dinți cu o mînie crescîndă cum se ridică din nimic strălucitorul regat lombard al lui Ioan. Cum, printr-o întorsătură nerușinată, ușuraticul, neseriosul luxemburghez îi va îndepărta de la putere pe ei, oameni serioși și cu greutate, se va ridica deasupra lor? Căscau ochii unul la altul, greoiul, încetul bavarez, tenacele, înăcritul Habsburg. Se urîseră întotdeauna. dar îndată ce un al treilea încerca să le-o ia înainte se uniră împotriva lui. Se sfătuiră în taină, masivul, năsosul Ludovic de Wittelsbasch cu ceafă de taur și enormi ochi albaștri, și Albrecht, ologul cu buzele strînse. Se adulmecară unul pe altul, clătinară din cap, ajunseră la înțelegere.

Cei doi hotărîră ca imperiul de miazăzi să fie smuls luxenburghezului. Dacă moare regele Henric, Carintia va trece în seama habsburgului, Tirolul va fi de partea lui Ludovic. Împăratul îl asigură pe habsburg de succesiunea în Carintia tot atît de solemn cum îl asigurase cu un an înainte pe Ioan. În ceea ce privea Lombardia, se aliară cu alții, ca să cadă împreună asupra luxemburghezului. Împăratul ceru verilor săi din Palatinat să-l sîcîie pe Ioan la Rin, îi puse în mișcare

pe ginerele său din Meissen, pe fiii săi Ludovic, brandenburghezul, și pe Ștefan. Ducele de Austria, împreună cu regii Ungariei și Poloniei, trebuiau să dea năvală în Moravia.

În timpul acesta, luxemburghezul domnea regește în primăvara toscană. Își chemă fiii la el, pe cel mare Carol, și pe mezin, Ioan. Cel din urmă n-avea chef să se ducă. Margareta îl rugă s-o lase pe ea să-l reprezinte.

Pătrunse în însoritul martie lombard cu o mică suită, condusă de Chretien de Laferte. Pe malurile lacurilor nespus de luminoase, livezi de măslini arginteau costișele, se întindeau dumbrăvi întunecate de lămîi și portocali. Cîmpuri de narcise, migdali încărcați cu flori trandafirii. Orașe pline de culoare, zgomotoase, palate, oameni grăbiți, gălăgioși. Lîngă orașul episcopului de Aquileia, al cărui suzeran era tatăl ei, iată marea, cu corăbii legănătoare, îndrăznețe, și depărtarea fără de sfîrșit, aventuroasă.

Triumful orbitor a lui Ioan. Festivitățile lui sub cerul senin, de două ori mai vesele și mai pline de fantezie. Femeile luxoase, înfloritoare, mîndre. În fața lor se simțea foarte singură și jalnică, se ținea departe de cele tinere, se arăta numai în societatea bărbătiilor cu farmecele ofilite. Totuși, chiar de acestea se simțea disprețuită, în cel mai bun caz compătimită. Erau acum veștede și uscate, dar cîndva fuseseră și ele în floare. La vîrsta primăverii lor de altădată, ea arăta ca o ramură golașă și lipsită de nuri. Sub cerul acesta, prețuia și mai puțin faptul că era deșteaptă, de cel mai nobil sînge și tobă de carte. Sub cerul acesta nu se vedea decît un singur lucru, mereu același: că era grozav de urîtă.

Nu era lașă, nu se ascunse de lume, își înghiți amărăciunea. Apărea la mese, în lojă, la turnire, la danț. Peste tot băga de seamă cum la vederea tînărului de neam nobil, Chretien, care pășea în urma ei, buzele femeilor se deschideau, privirile lor priveau mai vii, poftitoare; cum aceste priviri lunecau apoi cu silă și batjocură peste ea însăși, peste gura cu buze groase, de maimuță, peste pielea ei palidă și dezgustătoare. Nu-și întorcea privirea în fața acestui dispreț; ochii ei înfruntau

batjocura cu atîta răceală și vădită înțelegere, încît cîteodată, femeile se dădeau bătute, aproape rușinate.

La Brescia, Margareta îl întîlni pentru întîia oară pe prințul Carol, fiul cel mare a lui Ioan. Tînărul de șaisprezece ani părea foarte matur. În Boemia, rezolvase singur unele probleme de stat, era stăpîn pe el și cumpătat. Învățase de la maică-sa să nu se lase orbit de strălucirea tatălui. Cu ochii lui căprui și reci o privi pe Margareta și-o văzu că e urîtă, dar deșteaptă. Se putea sta de vorbă cu ea. Și în timp ce în palatul signoriei, Ioan conducea dansul cu minunat de frumoasa Giuditta de Castelbarco, în timp ce lumînările ardeau sărbătorește, lumînări atît de grele încît trei oameni abia le ridicaseră cu trudă, cei doi copilandri, fiul de rege și nora regelui, stînd alături sub valurile muzicii și sub steaguri, printre cavaleri cu platoșe de argint și supuși ce depuseră jurămînt de credință, vorbeau, cu chibzuială și pricepere, despre urmările întîmplărilor din Lombardia, asupra suveranității episcopului de Trient, despre starea proastă a finanțelor.

Domnia petrecăreață a lui Ioan în Italia dăinui pînă în iunie. În ciuda oricărei critici, Margareta nu se putu smulge din orbirea teatrală a acestui triumf. Apoi veștile din Germania și Boemia deveniră atît de amenințătoare, încînt Ioan puse deodată capăt la toate, îl lăsă pe Carol în locu-i, iar el se repezi spre Boemia. În urma sa, aventurosul lui imperiu italian se prăbuși de la sine. Abia plecase regele, și Margareta văzu cu ochii mari, înnspăimîntați cum seniorii lombarzi se treziră ca dintr-o vrajă, se uniră cot la cot, uneltiră cu Robert de Apulia și, cu toată rezistența vitejească și iscusită a principelui Carol îl azvîrliră din țară în numai cîteva săptămîni, pe luxemburghez. Spulberați, triști, copleșiți de rușine, lioarcă de sudoare, cavalerii cu platoșe de argint părăsiră în fugă Lombardia, deasupra căreia fierbea un soare dogoritor. Încă în timpul prăbușirii, Ioan, tocmindu-se prost, ipotecă în toată graba cîtorva seniori germani creduli orașe italiene pe care le pierduse demult. Dar cu sumele obținute nu putu să acopere decît o mică parte din uriașele cheltuieli pe care le făcuse cu campania din Toscana. Încă după mulți

ani, la Paris, la Praga, la Trier, pretutindeni unde se întîmpla să-și aibă reședința, apărea, fantomatic, șters, ploconindu-se de multe ori, messer Artese, Florentinul, cu cei doi frați ai săi, și-i înfățișa prescripții, polițe, căci asta era tot ce-i mai rămăsese din regatul Lombard.

Într-un mod ciudat, pentru Margareta aventura italiană a lui Ioan cîștigă importanță și deveni mai adevărată tocmai prin prăbușire. Acum această aventură trecuse și se încheiase, acum devenise istorie, acum era realitate. Chiar și stihurile domnului de Schenna, povestirile lui de necrezut deveniră prin asta mai concrete, mai adevărate. Ceea ce săvîrșise și trăise Ioan în Italia suna ca una dintre acele povești. Și totuși era adevărat, ea însăși o văzuse cu proprii ei ochi.

Nu folosea la nimic să se lase zăpăcită de toate acestea. Dacă priveai lucrurile cu chibzuială, reeșea limpede că nereușita lui Ioan se datora lipsei de bani. Banii nu reprezentau totul; dar erau grozav de importanți. Păcat că tatăl ei își dădea seama de asta ca și socrul-său. Fata vorbea adesea cu Ioan de Viktring despre lucrurile acestea. Sfîntul părinte era cu totul altfel. Ioan al XXII-lea, mărunt ca un pitic, tare bătrîn, ședea în palatul lui de la Avignon și îngrămădea bani. Îi stivuia în monede, în bare, în arginți și aur, în polițe și trate. Ah, și cu ce ochi ageri străjuia să i se plătească la soroc seciuelile și dările. Cum întîrzia vreun episcop, papa îi și trîntea excomunicarea. Bietul episcop Henric din Trient! Cu ce i-a fost de folos lupta zeloasă pentru papalitatea legitimă! Fiindcă n-a putut plăti șase sute patruzeci de ducați, pe care i-i cerea Avignonul, fulgerul excomunicării căzu de îndată asupra-i. Și cu cîtă pricepere știa papa să împartă înaltele cinuri bisericești! Fiecare episcop nou era obligat să verse curiei papale veniturile unui an întreg. Dacă murea un episcop, nu era numit în locul lui un prelat nou, nu, papa chema în locul vacant pe titularul altui episcopat, așa că, la moartea fiecărui episcop, deveneau libere un șir întreg de feude papale. În felul acesta, în ierarhia înaltă a bisericii dăinuia o veșnică schimbare, un du-te-vino ca

într-un han, iar Sfîntul Scaun storcea annatele [1] cele mai grase. "Arenda! Arenda!" ziceau papa și vistiernicii săi. Da, papa Ioan se pricepea la asta. Nici nu era de mirare, fiindcă se trăgea din Cahors, orașul zarafilor și al oamenilor de afaceri. Partea cea mai mare din aurul Apusului curgea în lăzile lui. Papa era ahtiat de bani; nu se putea hotărî să-i valorifice mai departe. Cu ei ar fi putut să recucerească Roma și Italia. Dar îi erau prea dragi arginții, ca să se poată despărți de ei. Ședea deci în Avignonul său, bătrîn tare, gnomic, veghindu-și comorile dezmierdînd poliţele, vînturînd aurul printre degetele-i uscate, de pitic.

Dacă inteligentul și energicul papă își ruina politica prin setea de bani, diplomația împăratului, ca și a luxemburghezului și a regelui Henric, pătimea din pricina ușurinței în ale finanțelor. Margareta asculta cu atenție cînd abatele îi povestea cu ce mînă sigură își consolidase finanțele bunicul ei Meinhard. Tristă și cu fruntea încreţită privea cum toate veniturile se topeau între degetele bunului ei tată, cum acesta, pentru a salva de prăbușire o feudă, jertfea altele mereu mai mari și mai importante.

Și mama ei vitregă, palida, sfioasa Beatrix de Savoia, suferea mult din pricina proastei administrații bănești a regelui Henric. Fusese deprinsă de către harnicii ei părinți cu gospodărirea chibzuită și, oricît de timidă și de modestă se ținea altminteri în umbră, sfîrși prin a-i împuia urechile soțului din pricina risipei lui. Era bolnăvicioasă. Regele Henric vedea cu resemnare și cu o umbră de mîhnire că nu trebuie să aștepte nici de la ea un moștenitor. Beatrix, însă, nu-și pierdea nădejdea. Făcea socoteli, economisea, ceru soțului ei să-i cedeze vămi și privilegii, ba chiar luptîndu-se cu ghiarele și cu dinții obținu ca, după ce messer Artese își scoase banii, veniturile ocnei de la Hall să-i fie trecute ei. Deveni aspră, lacomă de avere, zgîrcită, și astea toate pentru fiul pe care nu-l mai aștepta nimeni, în afară de ea. Adesea se sfătuia cu Margareta

---

[1] *Annata era redevența egală cu venitul unui an, pe care o plăteau papei cei ce obțineau arenda vreunui beneficiu (n.t).*

cum să îndrepte ici și colo finanțele care mergeau prost. Fata, deși vedea cu ochi buni această strădanie, nu-și iubea mama vitregă. Cît de meschină era femeia asta, cît de lipsită de însușiri principale, cît era de colbuită și de nepăsătoare față de cele ale tinereței! Margareta nu voia să recunoască în sufletul ei că nu aici ședea pricina pentru care nu-și putea suferi mama vitregă. Beatrix era bună și prietenoasă cu dînsa, simțind că le leagă aceeași soartă. Dînsa, regina, nu avea fiul dorit, iar biata copilă era atît de urîtă! Pe amîndouă, Dumnezeu le umilise și le vătămase în feminitatea lor. Dar Margareta respingea prietenia, nu strîngea mîna ce i se întindea. Această Beatrix ședea între ea și domnie. Ce altceva îi rămînea ei, urîtei, decît nădejdea de a domni? Dacă Beatrix, în ciuda tuturor ar naște un fiu, atunci pînă și acest ultim lucru s-ar spulbera.

Regele Henric suporta tutela soției sale surîzînd și cu murmure de glumeață împotrivire. Numai într-o singură privință nu îngăduia nici o obiecție, și aici Beatrix nu cuteza să se amestece niciodată: dărnicia regelui față de multele femei care-i plăceau și față de copiii lui rămînea fără margini.

Pe frații săi naturali Albrecht de Camian și Henric de Eschenloh îi ținea la mare cinste și-i dăruia din belșug cu titluri, demnități, seniorii. Tot astfel, prin toate castelele sale și pe la moșii creșteau copii de-ai lui. Avea inimă prea bună, ca să-i facă reproșuri palidei Beatrix. Totuși găsea plăcere în așî spune: nu el era de vină că nu are moștenitor; ghinionul și zodia proastă purtau vina. Mîndru și cu voie bună, vîrstnicul petrecăreț pășea în mijlocul liotei bălaie și oacheșă a copiilor lui. Îi alinta mișcat: "Asta are ochii mei! Iar ăla, nasul". În fața unuia mare: "Îmi calcă pe urme. Asta o să cîștige multe premii de la turnire!". Pe cîte un nătăfleață, care abia dacă avea înfățișare de om, îl ridica sus de tot: "Are leit mutra mea!" Și-și răsfăța copiii, le dăruia jucării, dulciuri, ba și finețe, păduri, castele.

Margareta își privea cu drag frații vitregi. Ținea mai ales la Albert, tînăr în pragul maturității, pe care regele Henric îl făcuse cavaler și-l învestise cu jurisdicția Andrion. Tînărul și blondul senior avea inima bună a

tatălui, pe de asupra o neabătută și voioasă siguranță de sine în purtări, o seninătate potrivită împrejurărilor și netulburată. Pe Margareta n-o jignea nici cu cea mai mică batjocură. El însuși n-avea de loc înclinare spre învățătură și teorie, dar se minuna nemăsurat de deșteptăciunea și știința surorii. Fata îi era recunoscătoare că urîțenia ei nu știrbea cu nimic prețuirea ce i-o arăta.

Pe femeile pe care le întîlnea, mereu altele, acolo unde făcea popas Henric, Margareta le privea cu ochi cercetători. Erau femei de toate stările, de toate temperamentele, germane și velșe; unele treceau grăbite, foșnindu-și rochiile, prin ganguri, altele călcau alene cu pași apăsați; rîsul unora părea sunet de clopoței, altele vorbeau cu glas profund și încet; toate însă, cînd o întîlneau pe prințesă, deveneau reținute, jenate, se înveleau parcă într-o crustă de compătimire dușmănoasă. Ah, cui îi era îngăduit să trăiască așa, ca femeile acestea, ușor și cu nepăsare! Ei nu-i era permis, era urîtă și era prințesă. Trebuia să fie severă cu ea însești. N-avea voie să țopăie ca veveriețele, trebuia să-și mearagă drumul ei greu cu hîrtoape, drept înainte, fără popas, ca un animal de povară împodobit, care încărcat cu obiecte de lux și comori, duce daruri unui om de seamă.

O frămîntau gîndurile. Stătu de vorbă despre toate acestea cu abatele de la Viktring. Urîțenia ei era oare o pedeapsă de la Dumnezeu? Ce voia Dumnezeu cu ea? Starețul îl cita pe Anselmus: "Ora nu trece mai repede decît se schimbă priveliștea lucrurilor. Ceva de nimic și al vieții de aici este a lua în seamă podoabele pămîntești". Cuviosul, văzînd că asemenea mîngîiere rămîne fără folos o întrebă dacă s-ar simți mai bucuroasă să fie o ființă de jos, o fată de țărani și să placă bărbaților.

— Nu, răspunse prințesa repede, asta nu! Dar tot ea izbucni: Da, da, da mai bine să rînesc bălegar toată ziua,dar să fie bine făcută, decît să stau într-un castel și să am o gură ca asta, dinți ca ăștia, obraji ca ăștia.

Stătu de vorbă cu stareța de la Frauenchiemsee. Își vizitase sora mai mică, pe Adelaida, fetiță bolnăvicioasă și cocoșată. Acum ședea pe malul insuliței cu stareța, o femeie delicată, trecută, blajină.

— Mama nu era frumoasă, spuse copila, dar nici urîtă nu era.

Bătrîna maică îşi puse mînuţa uşoară pe părul ei arămiu, aspru.

— Nu vreau să-ţi vorbesc despe Dumnezeu şi despre viaţa de dincolo, zîmbi ea, unde trupul nu are nici o însemnătate. Dar cît de repede se zbîrceşte şi chipul cel mai neted! L-ai mai avea încă cincisprezece, douăzeci de ani. Astăzi sînt foarte mulţumită, încheie dînsa, că n-am fost frumoasă niciodată.

Cele două femei rămaseră cu privirile pierdute pe faţa palidă a întinsului lac; se arătă un soare trudit, un pescăruş ţipă.

În anul următor, Beatrix, mama ei vitregă se puse deodată în pat şi nu se mai sculă. Fusese întotdeauna o femeie slabă, acum se adăugase şi dezamăgirea că nu poate avea copii. După ce i se dădu sfîntul maslu, îi mai spuse soţului ei să bată cu biciul pe croitorul curţii şi să-l alunge cu ocară. Omul sferetisea pe ascuns multe din stofele scumpe de care avea nevoie pentru garderoba regelui. Henric mai trebuie să-şi găsească şi un alt meşter pielar pentru frumoasele lui armuri. Apoi Beatrix îşi încredinţă sufletul Domnului şi muri.

Acum, Ioan şi Margareta erau moştenitorii necontestaţi ai ţării din munţi, căci nimeni n-avea habar de înţelegerea tainică dintre Albrecht de Habsburg şi Ludovic de Wittelsbach. Chiar şi tînărul Ioan prinse aripi, ştiind că a devenit principe moştenitor. Îşi repeta titlurile pe care le avea: duce de Carintia, Görz, Craina, conte de Tirol, protector al episcopatelor Cuera, Brixen, Triend, Gurk, Aquileia. Îşi imagina vechile ceremonii pitoreşti ale încoronării după datina din Carintia, care-i plăceau atît de mult. Principele apare îmbrăcat în port ţărănesc şi îl alungă pe un sătean liber de pe bolovanul pe care stă. Aşezîndu-se el pe piatră, vîntură spada strălucitoare spre cele patru zări. Apoi bea o gură de apă proaspătă dintr-un clop ţărănesc. Băiatul îşi închipuia despre sine că e un om foarte însemnat.

Margareta, mişcată de moartea mamei sale vitrege, eliberată prin sentimentul că acum este moştenitoarea sigură a ţării îl găsi în drumul său pe Chretien de Laferte.

Îi vorbi mai cald și mai atițată decît altădată. Cu cîtă plăcere ar fi primit de el un cuvînt bun, omenesc. Dar tînărul se înclina înainte-i ceremonios, îi vorbea plin de recpect, ca unei prințese.

Bunul rege Henric deveni, prin moartea soției sale, mai cucernic. Mînca și bea încă mai zdravăn, se ținea mai departe de fustele femeilor. Dar se și ruga mai mult decît înainte, se spovedea adesea, se pocăia necontenit, făcea danii și mai mari decît pînă atunci mănăstirilor și bisericilor.

ÎN EPISCOPATUL CUERA ÎȘI AVEA BUNURILE un anume Petre de Flavon, vasal al episcopului. Domnul de Flavon căzu în plină tinerețe, cu prilejul uneia din campaniile italiene ale regelui Henric. El lăsă în urma lui o văduvă, în vîrstă de abia treizeci de ani, și trei fiice. Se iscară discuții, dacă posesiunile rămase se moșteneau numai pe linie bărbătească, sau dacă erau feude asupra cărora aveau drept de succesiune și femeile. Episcopul Ioan de Cuera și consiliul canonicilor hotărîră să confiște bunurile. Doamna de Flavon veni cu cei trei copii minori să ceară ajutor regelui Henric. Îngenunche în fața lui izbucni în lacrimi. Bunul, tînărul, viteazul ei soț! Și căzuse în slujba regelui Henric. Iar acum, samavolnicul episcop din Cuera vrea să-i răpească proprietățile ce-i reveneau ca văduvă și să le azvîrle în mizerie și jale pe orfane. Cele trei fete drăguțe, trandafirii și atrăgătoare, în veșmintele lor negre, îngenuncheară alături de mama lor, își reunirăr rugămințile cu ale ei. Bunul rege Henric fu foarte mișcat.

Îi scrise episcopului de Cuera. Luă cu energie partea doamnei de Flavon. Episcopul răspunse scurt, pe un ton jignit. Nu renunță nici cu o iotă la pretențiile sale. Văduva, care în timpul acesta era găzduită împreună cu fiicele ei la castelul Zenoberg, începu să-i placă de la o zi la alta din ce în ce mai mult regelui Henric. Se ajunse la certuri violente cu episcopul, ba chiar la ostilități și ciocniri cu armele. În cele din urmă, regele obținu pentru doamna de Flavon o compensație neînsemnată.

Între timp doamna devenise favorita lui declarată. N-o putea hrăni cu fărîmituri. Trebuia oare ca micuțele

astea, al căror tată murise pentru el, să ajungă niște biete domnișoare din nobilimea măruntă de la țară? Nu, așa de meschin nu era regele Henric. Le dăduse senioriile de la Taufers și Velturns. Din pricina aceasta intră în conflict cu episcopul de Brixen, care cerea pentru sine aceste feude fără stăpîn. Dar regele Henric se ținu tare. În cele din urmă plăti episcopului bani, dar doamna rămase cu senioriile.

Văduva zburda în voie cu cele trei fiice. Se simțea în siguranță sub protecția regelui. Era o femeie drăguță, cu pielea foarte albă, cu părul foarte blond, voinică și durdulie. Rîdea din toată inima și nu lipsea de la nici un danț și turnir. La castelele ei larma petrecerilor nu se termina niciodată. Trebuia să aibă mereu cîte ceva de făcut, se amesteca în toate, povestea, ca despre cine știe ce, întîmplări fără însemnătate, încurca toate lucrurile. Într-o bună zi i se năzări să strămute în capela castelului de Taufers rămășițele pămîntești ale soțului ei. Ani de zile se străduí să-și ducă la bun sfîrșit gîndul acesta, în cele din urmă plecă în Lombardia. Mortul, înhumat acolo ca un oarecine, fu scos din mormînt, leșul, cum se obișnuia, fu aruncat în apă clocotită, astfel încît carnea se desprinse de pe oase, osemintele lui fură aduse la Taufers și reîngropate cu fast, în bocetele doamnelor de Elavon. Dar nu era nicidecum sigur dacă acelea erau rămășițele domnului de Flavon.

Cele trei fetițe crescură fără prea multă educație, sălbatice și foarte răzgîiate. Se încăierau mereu adesea se ciorăvăiau urît pentru toate nimicurile. Ori de cîte ori venea bunul rege trebuia să le împace să le potoalească. Fetele se răzvrăteau și împotriva mamei, se uneau împotriva ei. Mama se plîngea regelui pe fiicele ei,acestea pe mama lor. Tot așa de fără rost cum se certaseră și se împăcau cu toatele și-și duceau zgomotos mai departe viața lor de familie. Fetițele făceau nebunii pe tot întinsul feudelor, îi încurcau în treburi pe slujbași, chinuiau țăranii schingiuiau oameni și animale.

Toate trei erau foarte drăguțe, cu pielea albă, netedă, trandafirie, rotunjoare și bălaie. Cea mai frumoasă era cea mijlocie, Agnès de Flavon. Mai înaltă decît surorile ei, cu părul mai închis la culoare și mai

lucios, cu fața mai prelungă, ceva mai puțin grăsulie, cu nasul nu chiar așa de mic ca de păpușă și cu buzele mai subțiri. Toate trei surorile erau foarte cochete. Cît de tînăra era cu numai doi ani mai mare decît prințesa Margareta, Agnès trecea pentru toată lumea drept cea mai frumoasă doamnă dintre Etsch și Inn. La toate turnirele cavalerii se luptau pentru ea; ea împărțea premiile. Dacă erau lăudate doamnele velșe, seniorii germani strigau într-un glas: "Agnès de Flavon:, iar italienii amuțeau. Cînd, obligată de unele treburi, maică-sa o lua cu dînsa la curtea epscopului din Triend, poporul se adună în fața palatului, rămase acolo în așteptare, strigînd cu însuflețire:

— Un înger s-a coborît din cer. Blagoslovește-ne, înger!

Agnès era perfect conștientă de frumusețea ei. Găsea drept un lucru de la sine înțeles ca regele, cavalerii, poporul să-i îndeplinească orice dorință. Se închipuia stăpîna Tirolului.

Regele Henric, cu tact și cu bunătate, se ferea să adune laolaltă pe cele trei surori și pe fiica lui, Margareta. Firește, cîte odată întîlnirea nu putea fi evitată. Agnès, cu respectul tuturor formelor exterioare, o trata pe Margareta cu o anumită condescendență batjocoritoare, care o umplea de mînie pe prințesă. Odată, aflîndu-se singure, în prezența doar a lui Cretien de Laferte, cele două fete se împunseseră una pe alta aproape o jumătate de oră, apoi Agnès, luîndu-și rămas bun spuse:

— Domnule Cretien, însoțiți-mă!

— Domnul Cretien rămîne aici! replică Margareta, cu vocea neobișnuit de uscată și aspră, Apoi, însă, după ce Agnès plecă dînd din umeri și cu un surîs răutăcios, batjocoritor, adăugă: Duceți-vă, domnule Cretien! Duceți-vă!

Tînărul, încurcat, consternat o urmă pe domnișoara de Flavon. Prințesa, rămasă singură, cu inima sfîșiată, răsuflă cu năduf.

Altădată ședea aplecată împreună cu domnul de Schenna deasupra unui manuscript cu versuri ilustrate.

Blanscheflur semăna cu Agnès: domnul de Schenna și prințesa priveau imaginea colorată.

— Da, zise după o vreme domnul de Schenna, e leită Agnès.

— E minunat de frumoasă, recunoscu Margareta, cu o voce surdă, ciudat de stinsă.

— Dar domnișoara de Flavon are ochii mult mai prostești, reluă domnul de Schenna.

— Să citim mai departe! spuse Margareta, și vocea îi sună grav, plină și caldă, ca de obicei.

Regele Henric îmbătrînea pretimpuriu, se prăbușea văzînd cu ochii. Îi tremurau mîinile, adesea își pierdea glasul, se bîlbîia. Teama pedepsei de dincolo îi tăia răsuflarea. Văzuse de atîtea ori zugrăvite la portalurile bisericilor Judecata-de-Apoi, chinurile iadului, diavolii hidoși rînjind în aburii de pucioasă! Toate acestea îl zguduiau acum ca niște lucruri înspăimîntător de apropiate. Își îndoi daniile cucernice, înzestră mănăstirile Marienberg, Stams, Rotebuch, Benediktbeuren cu donații bogate. Dar asta îl liniștea tot atît de puțin cît și asigurările mîngîietoare ale starețului de Viktring. Ca să-și chinuie trupul, spre pocăință, puse să se așeze în capela de la Zenoberg un coșciug și zăcu în el o întreagă noapte lungă de iarnă. I se arătară oameni care din porunca lui fuseseră jefuiți, supuși la cazne, uciși; era un stăpînitor bun, dar numărul acestora fu cu toate astea mare. Îi apărură femei cu care trăise în desfrîu. Îl priveau cu fețe zîmbitoare, dar cînd se întorceau spatele lor era ros adînc pînă în măruntaie de coptură și viermi. Capela întreagă se umplu de diavoli hidoși, care întindeau ghearele spre el. Începu să strige. Dar tot el poruncise ca ușa capelei să fie încuiată și nimeni să nu se afle în preajma sa, fiindcă vrea să rămînă pînă la utrenie singur cu păcatele și pocăința lui. In cele din urmă nu nai putu să suporte. Se cățără —spaima îi dădea puteri pe zid, sări pe fereastră, Se strecură în patul lui, clănțănind, acoperit de o sudoare rece.

De-atunci boli întruna. Vorbea adesea singur, tușea cavernos și neajutorat. Margareta ședea mult în preajma lui, dar fără a fi prea mișcată. Așadar, acum va muri și el. N-are de ce se plînge, și-a trăit viața din plin.

Îi era drag să-i aibă aproape pe copii, mai ales pe cei mici de tot. Își tîrșiia picioarele în mijlocul liotei de mărunței, care gîngureau, pășeau pe picioarele lor încovoiate, făceau tumbe, ștergea ici un năsuc mucos, liniștea colo un plod dolofan, trandafiriu, care urla scos din fire, gata să se sufoce, căzut pe podea. Ridica pruncii, se așeza aproape de tot de ei, le povestea acestor micuți, care-l ascultau serios și fără să-nțeleagă ceva despre bani, pocăință și politică înaltă.

Sosi aprilie. Sub un cer azuriu, țara se înveșmînta în flori de migdali și piersici. Atunci simți el că i-a sunat ceasul. Ceru să fie dus în capela sfîntului Pangratie. O Sfîntă Fecioară blajină albastră îi zîmbea. În soarele puternic, vitraliul multicolor strălucea prietenește. În juru-i ședeau copii micuți, cu ochii mari, și blîndul, destoinicul om, starețul de Viktring. Așa îl năpădi o ultimă vărsare de sînge, care-l înăbuși.

Corpul neînsuflețit fu golit, îmbălsămat; inima și măruntaiele trebuiau să fie îngropate la castelul Tirol, iar celelalte rămășițe astrucate mai tîrziu, cu mare pompă în cripta princiară din mănăstirea Sfîntul Ioan de la Stams.

Episcopul de Brixen, care, la aflarea veștii despre moartea regelui, porni îndată spre castelul Tirol, călărind încă de cu noapte, auzi pe drum tropote de pași mulți. Își întrebă oamenii dacă văd ceva. Auzeau și ei zgomotul, dar nu zăreau pe nimeni. Scrutînd mai bine întunericul episcopul văzu că erau piticii care se-ndreptau în convoi mare spre miazănoapte. Aveau nestemate la degete, așa că numai el îi putea zări. Opri pe unul și-l întrebă. Piticul îi dădu răspuns. Acum, cînd a murit bunul rege Henric nu se mai simțeau la adăpost și trebuiau să părăsească țara.

Chiar în aceeași zi porniră la drum olăcarii să ducă prin țară vestea morții. Unul trecu munții în cîmpia velșă, spre Verona. Acolo frații della Scala se bucurară. Acum se vor isca tulburări în munți. Acum vor putea să întindă din nou mîna spre miază noapte, să mai smulgă pentru ei o bucată de țară. Altul călări spre Viena. Acolo, ologul duce Albrecht ședea în fața vetrei,

tremurînd mereu de frig, rău berbierit, slab, bolind. Ascultă vestea cu cea mai mare atenție, își vesti fratele, chemă secretarii, dictă scrisori, uită să mănînce din pricina planurilor și a lucrului. Unul călări spre München, la împăratul Ludovic. Acesta se uită la crainic cu ochii lui mari, triști, albaștri, pe deasupra nasului lung și, în timp ce-și mărturisea în vorbe ceremonioase și sincere mîhnirea pricinuittă de trecerea la cele veșnice a multiubitului său unchi, chibzuia anevoie la pretextele cu ajutorul cărora ar putea să-i smulgă micii lui nepoate în felul cel mai lesnicios, țările.

Margareta se cerceta în oglindă. Pe cutia de fildeș în care era prinsă oglinda, se vedea, sculptată în relief, o scenă înfățișînd cucerirea cetății doamnei Minne [1]. Da, întocmai ca doamna Minne era ea, Margareta, nu însă chiar la chip. În schimb era ducesă de Carintia și contesă de Tirol. Așadar astfel arată o ducesă. Se cercetă cu un surîs amar. I-a te uită! Ochii și fruntea ar merge. Cel mai prost stă cu gura, botul ăsta proeminent de maimuță. În schimbul ei, avea Carintia. Apoi rău de tot era cu obrajii moi, căzuți. Nu-i cumpănește însă comitatul Tirolului? Și tenul cenușiu, pătat? Compensația stă în Trient, Brixen, Cuera, Friaul. Datorită acestora, pielea nu îi e netedă și curată?

Ioan, soțul ei, nu-și mai încăpea în piele. Era acum princepe și suveran. În buna lui dispoziție deveni de-a dreptul amabil. Margareta îl cercetă cu privirea. În definitiv, era un tînăr drăguț: fața prelungă, mîndră, părul frumos. Și ochii lui îi păreau astăzi mai sinceri, mai isteți. La rîndu-i el gîndea: "Frumoasă nu e. Dar țările pe care mi le-aduce sînt frumoase". Îi spuse: "Ei, Gretl?" Și o sărută cu drag pe gura urîtă. Ba mai zise că acum ar trebui să-l însoțească o dată la vînătoarea cu șoimi.

Apoi, cei doi copii stătură împreună, sfătuindu-se cu toată seriozitatea asupra celor dintîi măsuri de guvernămînt ale lor. Situația nu era simplă. Baronii feudali aveau să le dea de lucru. Fără îndoială că vor încerca să se folosească de complicațiile legate de

[1] *În sens poetic, personificarea dragostei cavalerești (n.t.).*

schimbarea suveranului. Băiatul își luă mutra fudulă. Îi va îngenunchea prin luptă. A învățat să domolească pînă și caii sălbatici. Înainte de toate, însă, trebuie să trimită după tatăl lui, regele Ioan; acesta se afla desigur încă la Paris, la turnir, la cumnatul său, regele Franței. Apoi trebuie mînați emisari la împărat, la ducii din Austria. Copiii porunciră să vină la ei starețul de Viktring, îi încredințară misiunea acesta, vorbindu-i cu gravitate, dar și pe un ton de joacă. Își semnară numele sub împuternicire: "Ioan din mila lui Dumnezeu conte de Tirol, Margareta, *Dei gratia Carinthiae dux, Tyrolis et Goritiae comes et ecclesiarun Aquilensis Trindentinae et Brixensis advocata.*" [1]

Cînd însă starețul de Viktring înmînă scrisoarea, semnatarii ei și pierduseră cele mai multe dintre aceste ținuturi. Împăratul ședea la Linz și se sfătuia cu ologul Habsburg cum să pună în aplicare înțelegerea prin care țara din munți era împărțită între Habsburg și Vittelsbach. Bădărănos și violent, bavarezul se proțăpea în scaun, voia totul pentru el, n-ar fi mișcat degetul nici de pe cel mai mic sat. Ducele olog se zbătea cu încăpățînare și îndărătnicie, căuta vorbe tăioase, nu ceda nimic. Stăteau priveau, cu gîndul numai la cărțile și catastifele lor, spre Dunărea ale cărei ape creșteau, ploia curgea șiroaie. Cei doi bărbați ședeau călare pe posesiunile lor grase, se smuceau încolo și-ncoace. Tocmindu-se aprig, căzură în cele din urmă la învoială: Carintia, Craina, Tirolul de Sud treceau pe seama austriacului. Tirolul de Nord revenea bavarezului. Cînd ajunseră aici, sosi și abatele de Viktring cu scrisorile și împuternicirile copiilor. Cei doi principi îl primiră cu cea mai mare curtenie. Citiră cu atenție scrisorile. Mai întîi răspunse austriacul mărturisind cu ascunsă batjocură cît de mult îi stă la inimă moartea unchiului său, nobilul și prealuminatul principe, cel mai vîrstnic din întregul lor neam și părinte al tuturora. Oricît demult deplînge pe mica lui verișoară și pe tînărul ei soț, Craina îi aparține însă acum lui. Carintia a intrat de asemenea

---

[1] *Prin mila lui Dumnezeu ducesă a Carintiei contesă de Tirol și Görz și apărătoare a bisericilor din Aquileia, Trient și Brixen (lat. —n.t.).*

în stăpînirea sa prin dărnicia împăratului; oștile se și află pe drum, pornite să ocupe țara pentru el. Dacă i-ar putea fi în altfel pe plac și într-ajutor micii lui verișoare, este gata s-o facă. Într-un fel asemănător vorbi și împăratul însuși, privindu-l țintă pe abate, cu ochii lui mari, albaștri, candizi. Rosti însă cuvintele cu mai multă solemnitate mai răsunător, căci doar el era împăratul. Din păcate, copii au venit cu rugămintea lor prea tîrziu; el a și pus la cale totul împreună cu iubiții lui unchi din Austria. În rest, va arăta cópiilor cea mai mare îndurare.

Cei doi copii aflați în castelul Tirol, îndată ce văzură cît de prost stau cu treburile, trimiseră în toată graba curieri după curieri la Paris, la tatăl și tutorele lor, regele Ioan. Dar acesta fusese rău rănit la turnir. Zăcea zdrobit, cu lumina ochilor aproape stinsă, în legături și prișnițe și nu putu trimite la Tirol altceva decît o slabă mîngîiere: copiii să nu-și piardă curajul. Îndată ce puterile îi vor îngădui va veni el însuși și le va apăra țările. O zodie nenorocoasă hotărîse să zacă neajutorat, în timp ce împăratul și Habsburgul își împărțeau între ei bogatele țări pe care dînsul și le asigurase de atîta vreme printr-o diplomație dibace. Dar, ca un fatalist și pătimaș de jocuri ce era nenorocirea nu-l atinse prea tare. Era obișnuit cu schimbările repezi așa că, în neputința și în starea lui jalnică, făcu glume ușuratice despre femeile și țările care-i scăpau din mînă, bizuindu-se cu sîngele rece al jucătorului, pe o întorsătură fericită.

Estimp, Carintia și Craina fură ocupate de Habsburg fără nici o rezistență. Orașele se puseră în slujba lui, hrisoavele prin care împăratul întărea feudele fură citite pretutindeni cu solemnitate, baronii feudali și slujbașii luară lucrurile așa cum erau și făcură jurămînt de credință noilor stăpînitori. Seniorii fruntași, în cap Conrad de Auffenstein, cel plin de măreție, locțiitorul regelui răposat, dăruit de Henric cu cele mai bogate bunuri și cu toată încrederea lui, joacă un rol foarte tulbure. Norodul fu răsplătit pentru trădarea față de cei doi copii prin aceea că ducele Otto de Austria,

reprezentîndu-şi fratele olog, se supuse vechilor ceremonii statornice de tradiţia patriarhală la înscăunare, ceremonii pe care micul principe Ioan le aşteptase cu atîta bucurie. Ducele Otto se îmbrăcă aşadar în port ţărănesc, îi porunci săteanului ales pentru asta să se ridice de pe piatră, bău apă dintr-un clop şi îndeplini mai multe alte asemenea ceremonii păstrate din bătrîni. Altminteri, ducele era un tînăr domn cu înfăţişarea aleasă, în pas cu moda; în port ţărănesc arăta foarte caraghios, şi el însuşi, ca şi seniorii săi, făcură mult haz de asta. Dar norodului îi fu nespus pe plac respectul arătat obiceiurilor strămoşeşti, oamenii fură mişcaţi şi trecură din toată inima din partea noului principe.

Margareta nu fusese niciodată o fire patetică. Nu se aşteptase ca ţinutul Carintiei din devotament faţă de casa domnitoare de baştină, să i se aşeze cu înflăcărare înainte şi să-i ia apărarea. Dar felul nerușinat în care, ca lucrul cel mai de la sine înţeles. dreptatea fu gertfită şi cu toţii trecură de partea puterii, fiecare smulgînd pentru sine în toată graba şi mici profituri o umplu totuşi, de scîrbă şi revoltă. Nu formulă nici o obiecţie cînd ducele Ioan, cu spume la gură, cu vocea piţigăiată, bătînd din picior, dădu ordin să fie devastată citadela Auffenstein de la Matrei, castelul strămoşesc al necredinciosului guvernator al Carintiei. Înţeleptul domn de Schenna fu de părere, firește, că ar fi fost mai cuminte să fie pur şi simplu confiscată.

Dacă ţinutul Carintiei rămase pierdut, în Tirol lucrurile luară o întorsătură foarte prielnică pentru copii. Baronii tirolezi aveau de la luxemburghez asigurări temeinice că nu va numi în funcţiile cele mai de seamă nobili străini; oricum, era mult mai uşor s-o scoată la capăt cu cei doi copii decît cu Ludovic de Wittelsbach, cel atît de stingheritor în treburile bănești. Seniorii tirolezi îşi făcură deci cu ochiul unul altuia, căzură la înţelegere, hotărîră să rămînă alături de suverana lor de baştină, cum le-o cerea verificata lor credinţă tiroleză, pregătiră rezistenţa cu armele, stîrniră în ţară starea de spirit trebuitoare.

Astfel, margraful Carol, fratele mai mare al ducelui Ioan, trimis de regele Ioan să-i ţină deocamdată locul

în Tirol, găsi comitatul în bună stare de apărare și după un scurt război, care fu extrem de bine condus, temeinic și cumplit cei trei copii putură păstra Tirolul. Micul duce Ioan dovedi în acest război o vitejie personală dîrză și înverșunată, care nu putu să n-o miște pe Margareta.

Între timp, regele Ioan se putu ridica și de pe patul de suferință. Firește, ochii nu-i mai puteau fi salvați. Din lumea înconjurătoare nu mai zărea decît o slabă licărire și știa că în curînd nu va mai vedea de loc. Asta îi dădea un simțămînt de oboseală, îl încline spre cele filozoficești și spre dorința de pace. La rîndu-i și Habsburgul ologul Albrecht era ostenit de luptă; înțelegea că, în afară de Carintia nu se mai putea alege cu nimic și, dacă ar purta mai departe război, s-ar bate doar pentru împărat, care, cînd fu vorba de plată se retrase și de data aceasta ca totdeauna, monosilabic, mîndru și calic, la adăpostul rangului său împărătesc. În aceste împrejurări Albrecht putu să cadă curînd la învoială cu Ioan, îi recunoscu pe luxemburghezi ca stăpînitori legiuiți ai Tirolului, iar Ioan se declară de acord cu stăpînirea habsburgică în Carintia; desigur mai ceru pe deasupra și o compensație bănească: zece mii de mărci veroneze de argint.

Fiindcă se pornise pe tocmeli, îi propuse un tîrg și împăratului: Brandenburgul în locul Tirolului. Ludovic, căruia îi plăceau grozav asemenea treburi primi de îndată, și cei doi suverani cumpăniră cu mare însuflețire amănuntele proiectului. Atunci însă izbucni în văpăi devotamentul tirolezilor față de principesa lor — baronii feudali ar fi fost greu vătămați bănește prin trecerea stăpînirii în mîinile împăratului; se ajunseră la hotărîrile cele mai energice, iar mișcarea poporului fu atît de puternică încît regele Ioan trebui să declare solemn că nu i-a trecut niciodată prin minte un asemenea schimb. Da, fiul și locțiitorul său, margraful Carol, socoti starea de spirit atît de îngrijorătoare, încît îl sili pe tatăl său să oblige prin jurămîntul cel mai solemn că nu va înstrăina niciodată Tirolul, ceea ce acesta și făcu, ridicînd din umeri și zîmbind cu bunăvoință.

Tînăra pereche nici nu se gîndea de altminteri să ratifice acordul lui Ioan privitor la Carintia. Margareta își dădu frîu liber gurii, condamnînd în cuvintele cele mai aspre felul rușinos în care tutorele lor le trădează interesele; ea și tînărul ei soț își menținură în continuare pretențiile asupra Carintiei și Crainei. Tînărul duce Ioan găsi binevenit prilejul pentru desfășurarea unei mari și patetice ceremonii. Adună în jurul său nobilimea Tirolului și-ipuse pe seniori, orînduiți ca pentru un tablou, să jure, cu spadele scoase, pe cruce că nu-și vor mai găsi odihnă și răgaz, pînă cînd Carintia nu va fi din nou în stăpînirea lui și a Margaretei.

Ioan, regele orb, găsi că fiul său e un nătărău. Fiindcă singura urmare a acestui mare spectacol fu ca Austria nu-i mai plăti cele zece mii de mărci veroneze de argint. Austriecii rămaseră în fapt stăpînitorii Carintiei, ceremonioșii seniori tirolezi își vîrîră din nou, în pofida jurămîntului spadele în teacă, iar prin încăperile regelui Ioan alunecă fantomatic, umil și cu multe ploconeli, messer Artese din Florența.

DUCELE IOAN DEVENI MAI MATUR, MAI bărbat. Fața îi rămase vicleană, îndîrjită; trupul, însă, își pierdu înfățișarea de prăjină, de tînăr părea prea lung și prea slab, deveni robust, arătos, nu prea mlădiu, dar sigur în mișcări. Era un bun vînător, se pricepea de minune la vînătoarea cu șoimi se dovedise și în război un viteaz. Margareta îl plăcea. Existau bărbați mai frumoși, mai deștepți, mai sclipitori. Dar el se purtase bine în luptele grele pentru stăpînirea țării, nu mai era un băiat, devenise foarte de timpuriu un bărbat, era bărbatul ei. Ioan însă o ocolea. Fiindcă se dovedea a fi încă timid; vorbăreț, încrezător era numai cu vînătorii lui; trebuia cîștigat. Margareta îi ieși în cale. Nu fu de nici un folos; ducele trecu pe lîngă ea, respingînd-o.

Ducesa își umplea ziua cu mii de preocupări-găteală, reprezentații, politică, studii. Dar gîndurile îi rămîneau mereu aninate de el. De ce nu putea răzbate pînă la inima lui? Nopțile îi erau pline de el. Îi căuta apropierea de-a dreptul stăruitor. Îndată ce-l știa în

preajmă, găsea tot felul de pretexte ca să pătrundă la dînsul. Dar Ioan era mereu grăbit, se ferea,morocănos de orice conversație intimă. Margareta nu căuta pricina în reaua lui voință, nu-i purta pică nici măcar o clipă. Se socotea vinovată numai ea, își reproșa neîndemînarea.

Trebuia să se destăinuie cuiva, să ceară sfat. Dar cui? Doamnele care o-nconjurau erau seci și neroade, bunul abate de Viktring ar fi venit cu maxime și citate încurajatoare. După o noapte de nesomn, i se adresă domnului de Schenna.

Cu ținuta lui neglijentă, seniorul cel înalt ședea în fața ei picior peste picior, rezemîndu-și în mîna-i mare obrazul cam ofilit. Printre coloanele subțiri ale loggiei se vedea pînă departe în munți, pe deasupra ținutului înveșmîntat în culori tari, luxuriant, însorit. Pe pereții loggiei pășea, foarte zvelt, în haine pestrițe, Tristan. Isolda, cu o mînă ridicată, ședea mîndră, respingîndu-l. La picioarele ducesei Margareta se umfla în pene păunul ei de casă. Margareta, într-o rochie de culoarea nalbei, cu părul arămiu scînteind în lumina albă a zilei, care-i dezvăluia însă fără cruțare toată urîțenia feței vorbi cu întreruperi, în jumătăți de cuvinte. Își pregătise dinainte ceea ce avea de zis; totuși obișnuita-i îndemînare la vorbă o părăsise, se exprima în aluzii. În definitiv, Ioan e totuși soțul ei. Cineva trebuie totuși să-i spună asta. Ea însăși nu, n-o poate face. Îl privi pe domnul de Schenna. Dar acesta stătea liniștit, clipea în soare, tăcea. Margareta continua încă mai șovăielnic. S-a mai întîmplat uneori și în trecut ca niște principi, care fuseseră cununați încă de copii, să-și serbeze mai tîrziu în mod solemn nunta. Lui Ioan îi plac atît de mult ceremoniile. Oare domnul de Schenna nu crede potrivit ca ea să-i propună lui Ioan o asemenea festivitate?

Mai înainte de a răspunde, domnul de Schenna lăsă să treacă un răstimp. În liniștea însorită, păunul scoase un țipăt; de jos, din adîncul viilor, foarte departe, răsunară strigătele unor copii care se jucau. Domnul de Schenna știa că față de alte femei tînărul duce nu era de loc atît de sfios și de bleg ca față de Margareta. Încet, cu multă prudență, începu în sfîrșit să vorbească.

După cum îl cunoaște pe tînărul încăpățînatul, voluntarul principe nu crede că ar da curs unui gînd primit de la altcineva. Poate se va ivi odată prilejul ca ideea să fie sugerată fără să bage de seamă, în așa fel încît să creadă că i-a venit lui. Dar ar trebui să procedeze cu foarte, foarte multă prudență. Și fără grabă.

Apoi, bucuros că poate schimba vorba, arătă spre un senior care urca domol drumul spre castel, în soarele puternic.

— Iată-l pe Berchthold!

Berchthold de Gufidaun se apropie, salutînd-o nespus de rspectuos pe ducesă. Seniorul acesta falnic, cu chipul smead și îndrăznet, cu ochii albaștri și părul negru, era cel mai bun prieten a lui Iacob de Schenna. Domnul de Schenna obișnuia să spună: "E de două ori mai prost decît mine, dare de zece ori mai cumsecade". Margaretei îi făcea plăcere să-l vadă pe acest bărbat voinic, de treabă și foarte devotat.

Domnul de Schenna porunci să se aducă vin și fructe. Se lăsa seara, conversația urma în liniște. De odată, într-un răgaz de tăcere Margareta puse întrebarea:

— Spuneți-mi, domnule de Gufidaun — Dumneavoastră aveți a face cu multă lume — ce gîndește în definitiv poporul despre mine?

Luat fără de veste, vrednicul senior cam încurcat, ocoli răspunsul spunînd că poporul o iubește și o cinstește cum se cuvine. Sub privirea limpede, serioasă a fetei începu să asude. Schenna, văzîndu-l stingherit îi veni în ajutor. Pretutindeni se știe cît e ea de înțeleaptă și de dibace și că a scăpat țara de Habsburg și de Wilttesbach.

Margareta își dădea prea bine seama că prudența la care o sfătuia domnul de Schenna era foarte la locul ei, o știa chiar mai bine decît reușise el să i-o spună cu toată curtenia. Dar nu voia s-o recunoască. Nu mai putea să rămînă multă vreme inactivă și să vadă cum Ioan o ocolește. Bine, chipul îi era urît, înfățișarea lipsită de noblețe și farmec. Dar era sănătoasă avea sînge în vine, era gata, în stare și îndreptățită să rodească și să nască prunci de prinț. Bărbații sînt niște prostănaci,

trebuie îmboldiți: sigur că așa era. Băiatul ăsta n-ajunge nicăieri, dacă nu-l împingi din urmă.

Îl întrebă, deci, ca din întîmplare, stăpînindu-și anevoie tulburarea, cînd și unde crede el potrivit să-și serbeze nunta. Mănăstirea Wilten, orașul Innsbruck sînt în așteptare. Ioan o privi de sus pînă jos batjocoritor, obrazul i se strîmbă de furie, ochii i se făcură mici de tot. Iar o serbare? Doar s-au cununat o dată. A fost destul chiolhan atunci. Nici nu-i trece prin cap să-i mai facă o petrecere de nuntă. Poate să aștepte mult și bine; să-l lase în pace. Striga. Vocea i se schimbase. Rîse cu un mîrîit disprețuitor. Ochii îi alunecară de la părul ei aspru, arămiu, peste trupul scurt, greoi, pînă la picioare. Ducele părea o mică maimuță răutăcioasă. Margareta își înghiți plînsul, se întoarse, ieși.

Singură, se reculese, o cuprinse mînia. Dar cine e ăsta? Arată ca un dulău urît gata să muște. Cine s-ar fi uitat la el, dacă n-ar fi fost duce? Iar duce, ea l-a făcut. Și-acum — cine să-i vină în ajutor? — trebuie să înghită batjocura asta neobrăzată. De asta e ea ducesă? A fost vreodată o femeie respinsă cu atîta dispreț și jignită? Își zgîrie pieptul și bietul ei obraz urît. Spumega de furie, scrîșnea din dinți, bombănea, gemea, așa că doamnele năvăliră speriate în încăpere.

A doua zi se înveli într-o crustă de ghiață. Se aruncă în politică. Margraful Carol, fratele mai mare a lui Ioan, era plecat în călătorie pe Rin. Regentul de fapt al țării, care-l îndruma cu istețime pe ducele Ioan, era episcopul Nicolae de Trient, fost cancelar al margrafului la Brünn, un senior energic, ager la minte, întru totul supus luxemburghezului. Acum, Margareta începu să se amestece în chestiunile cele mai mărunte, îl sili pe episcop, arătîndu-se îndatoritoare în formă, dar neînduplecată, să-i îngăduie a lua parte la toate treburile de guvernămînt. Față de ducele Ioan se purta ceremonios și rece, îl numea "domnul duce" și-i înșira toate titlurile. Îl făcea părtaș la orice afacere politică, dar știa, păstrînd aparența cea mai protocolară, să-l înfățișeze mereu seniorilor tirolezi ca pe un tinerel prostănac și tonos. Cu multă dibăcie se pricepea să-i reducă legiuitul consimțămînt la ceva pur formal, fără

ca el, întărîtat la culme și serios să poată face proba acestei desconsiderații în fața ei, care îl privea mirată și plină de nevinovăție.

Finanțele țării erau într-o stare mai bună decît sub regele lui Henric, dar încă departe de a fi sănătoase. Margareta pretindea veșnic cea mai mare prudență și băgare de seamă, orice hotărîre trebuind să fie luată după multă chibzuință. Ducele Ioan, plictisit de mărunțișurile obositoare, îl chema pe salvatorul de totdeauna, pe care-l cunoștea de la tatăl său messer Artese din Florența. Umil, fantomatic, nespus de dornic să fie de folos, marele bancher se arăta numaidecît la castelul Tirol. Firește că va da o mînă de ajutor și din toată inima. Nu cerea în schimb decît un serviciu foarte, foarte mic: ipotecarea minei de argint abia deschise.

Ducele Ioan primi numaidecît. Margareta, dintr-un calcul viclean, se opuse numai în treacăt și fără stăruință, îl lăsă să se prindă cu totul în mreje. Abia cînd planul fu gata pînă în amănunte protestă fățiș, cu cea mai mare hotărîre. Ioan își ieși din fire, vinele i se umflară ca niște șerpi.

— Velșul își va primi drepturile asupra argintului! țipă el.

Cu sentimentul triumfului, care o făcea să tremure Margareta îl înfruntă:

— Nu le va primi!

Ducele văzu roșu înaintea ochilor. Cum? El a și făgăduit bancherului drepturile asupra minei de argint, iar acum să nu-și poată ține cuvîntul? Numai fiindcă vrăjitoarea, scîrboasa, pocitania, zgripțuroaica nu vrea?

— Le va primi! Le va primi ! răcni el și se aruncă asupra ducesei, o lovi în obraz, hotărît să nu-i cedeze. Margareta însă de-a dreptul fericită fiindcă îl atinsese atît de adînc jubila și vocea ei plină o domina pe a lui.

— Nu le va primi! Niciodată nu le va primi! Niciodată!

Gîfiind, neputincios în furia care-l mistuia, ducele o lăsă și ieși.

Margareta trimise în toată graba olăcari după margraful Carol. Necăjit că trebuie să lase baltă treburi

importante acesta se întoarse la Tirol ca arbitru. Era limpede că dreptatea se află de partea Margaretei. Firește că mina de argint nu putea fi dată florentinului. Ducesa, schimbîndu-și cu șiretenie atitudinea își cruță soțul de dezvăluirea publică a înfrîngerii. Dar cînd rămaseră singuri, fratele mai mare îi trase un asemenea perdaf ducelui, încît acestui i se sui sîngele la cap de mînie.

Chibzuit și nepărtinitor, margraful nu putea să nu recunoască tinerei lui cumnate iscusința în trebile statului. Faima priceperii ei diplomatice se răspîndi din Boemia și Luxemburg la toate curțile europene. Desigur, oficial se trata cu ducele Ioan. Dar în toate cancelariile de stat se știa că în realitate țara din munți e condusă de tînăra ducesă sfîntă.

CURÎND DUPĂ MOARTEA REGELUI HENRIC răposă pe neașteptate și doamna Flavon, stăpîna de la Taufers și Velturns. Făcînd o plimbare cu fata ei cea mai mică, în timp ce culegea cu ciote de bucurie și larmă flori alpine, drăguța și dolofana femeie căzu moartă pe loc. Fiicele o înmormîntară cu mare fală, în prezența unei asistențe numeroase, lîngă osemintele îndoelnice, pe care le aduseseră din Italia, ca fiind a lui Petre de Flavon. Cele trei frumoase domnișoare se găseau acum într-o situație cu adevărat îngrijorătoare. Protectorul lor, regele Henric, fiind mort, episcopul din Cuera își reînnoi pretențiile asupra posesiunilor lor din Apus, iar episcopul de Brixen ceru, cu bune temeiuri, să i se redea castelele și jurisdicțiile de la Taufers și Velturns.

Cele trei tinere femei, blonde, drăguțe și neajutorate, se tocmiră în fel și chip cu sfetnicii financiari ai episcopilor. Se găseau mulți care le țineau partea, dar era greu s-o scoți la capăt cu îndreptățitele cereri ale puternicelor episcopate. În cele din urmă, lucrurile ajunseră ca la o ultimă instanță, la curtea ducelui.

Agnès de Flavon apăru la castelul Tirol și căzu în genunchi în fața ducelui. Acesta, cu un aer de băiețoi ce-și dă foarte multă importanță, stătu înaintea celei îngenuncheate, strîngîndu-și cu seriozitate buzele desenate subțire pe fața-i lunguiață și subțire. Felul cum

gingașa făptură, frumoasă și palpitînd toată sub veșmîntul cernit, zăcea în fața lui, vărsînd torente de lacrimi și privindu-l cu ochi adînci, albaștri îl măguli cît se poate de plăcut în dorința lui de-aface pe suveranul. Așa i se cuvenea. Așa hotărîse Dumnezeu să fie. N-are decît cealaltă, slută, să latre la el. Aceasta de aici, gingașa, drăguța, cea mai frumoasă femeie din țară, zăcea în fața lui în genunchi, îl privea cu evlavie, dăruindu-se, plină de încredere în el. Se arătă față de ea plin de milostenie. Agnès făcu o vizită de curtoazie și ducesei. Margareta rezistă cu eroism ispitei de a triumfa asupra frumoasei. Fu cît se poate de binevoitoare. În cuvinte calde o mîngîie pentru durerea încercată prin moartea doamnei de Flavon. Tatăl ei, regele Henric, adăugă dînsa pe un ton neutru, s-a arătat întotdeauna plin de deosebită bunăvoință față de familia lor. Da, și e foarte trist, că din cîte aude, situația de drept este atît de neprielnică domnișoarei. Firește, ea personal este oricînd gata s-o ajute din caseta particulară.

Agnès își propuse să n-o întărîte pe Margareta. Dar în fața acestei batjocuri voalate, de două ori jignitoare, își ieși din fire. Cum? O fată ca asta cu un asemenea chip și o astfel de gură îndrăznea s-o i-a în rîs? Chiar dacă ar fost împărăteasa Romei dar ea roaba ei tot s-ar fi ridicat împotrivă. O privi lung, disprețuitor. Apoi spuse că, totuși treburile ei nu par să stea chiar așa de prost. Cel puțin domnul duce s-a arătat față de ea foarte milostiv și gata să-i aducă alinare. Pe un ton cam sec, Margareta puse capăt întrevederii: ei da, se va aștepta hotărîrea seniorilor competenți și treburile vor fi chibzuite cu bunăvoință.

Mai înainte de a părăsi palatul, Agnès îl întîlni și pe Cretien de Laferte, care îi prezentă condoleanțe în cuvinte rostite cu gravitate. Domnișoara de Flavon îl ascultă cu o figură serioasă și îi răspunse plină de demnitate. El o rugă să-i îngăduie a o însoți în călătoria spre casă. Deși purta masca tristeței cerute de împrejurări, Agnès se lepădă pentru o clipă de rigiditatea doliului și-i răspunse cu o glumă strengărească și cochetă, zăpăcindu-l foarte prin această schimbare pe tînărul senior.

Situația lui Cretien la curtea tiroleză nu era de loc plăcută. Cîtă vreme Ioan fusese un copil,cercul obligațiilor sale fusese limpede trasat, în calitatea lui de slujitor și camarad, care îndrepta pe neobservate numeroasele abateri ale micului și dicifilului prinț de la buna creștere și moravurile de curte. Regele Ioan fusese convins că pentru fiul său rău-crescut nu s-ar fi putut găsi un aghiotant mai plin de tact decît acest tînăr drăguț, ceremonios și totuși atît de modest. Prințul Ioan însăși nu-l putuse, însă, suferi niciodată pe acest camarad cu o fire atît de deschisă și plăcută. Îl pișcase, îl maltratase, îl jignire, pîndind cu ochii lui mici, de lup, să vadă dacă nu cumva răbdătorul însoțitor se va revolta vreodată dîndu-i prilejul să-l izgonească.

Cretien era fiul cel mai mic dintr-o familie franceză nobilă, fără avere și de aceea silit să-și caute norocul la curte. N-avea însă nici un rost pentru el să-și irosească, fără nici o perspectivă în Tirol anii cei mai buni. În campaniile regelui Ioan se purtase bine și cu vitejie. Dar un prilej de a se evidenția nu se ivise niciodată. Ce să mai aștepte el acum de la acest duce răutăcios, care-l jignea mereu și, oricum, nu-i arăta nici o bunăvoință? Îl bătea gîndul să se întoarcă la curtea regelui Ioan sau în Franța, ori, încă și mai bine, să plece la regele Castiliei. În luptele cu maurii se puteau cîștiga bani și onoruri.

Multă vreme Margareta nu-i mai dăduse tînărului cavaler semne deosebite de bunăvoință. Cînd însă văzuse că nici un drum nu duce de la ea la prințul Ioan, începuse din nou să-l ademenească pe Cretien. Îl însărcina cu mici, dar de încredere, misiuni diplomatice. îl consulta în lucruri neînsemnate, cărora însă le conferea importanță prin felul cum le rostea. Tînărul se păstră în rezervă, plin de îndoieli, nu voia să priceapă. Era un mare noroc să dobîndească favorurile unei doamne atît de sus-puse, dar un noroc cu două fețe:i-ar fi cu neputință să-și asume riscurile de dragul unei femei atît de urîte. E-adevărat, acum nimeni n-ar mai fi cutezat să-și bată joc de el pe față, ca mai înainte; dar se sufoca de indignare, numai gîndindu-se la rînjetele ironice și la pălăvrăgelele

nerușinate din spatele lui. Apoi, auzi cum la toate curțile se vorbea cu cea mai mare stimă despre prevederea și inteligența Margaretei. Se simți măgulit că o doamnă prețuită astfel la ales tocmai pe el. Începu să-i impună, îi fu recunoscător, nu se mai dădu de-o parte din calea ei. Se purta așa cum știa că dorește dînsa; cînd o vedea, privirea i se învăluia ușor, cînd îi vorbea, vocea îi devenea surdă.

Odată — tocmai se întorsese după o lungă absență — se anunță la ducesă. Aceasta nu era în cămările ei; uscățiva domnișoară de Rottenburg îl conduse într-un colț retras al grădinei umbrite de amurgul ce se lăsa. Dinspre un pîlc de pomi răsuna un cîntec. Domnișoara de onoare, duse degetul la buze, cerîndu-i să stea liniștit, să tacă. O voce caldă, plină cînta un cîntec simplu, se ridica tresăltînd de bucurie, în înălțimi, hohotea jeluind toate durerile, își spunea dorul, mulțumea, își rostea rătăcirile. Tînărul senior fu foarte tulburat ca și cînd s-ar fi aflat în biserică, în ziua unei mari sărbători. Își scoase pălăria.

— Ducesa? șopti el, nevenindu-i să creadă.

Margareta tocmai se apropia pe aleea dintre copaci. Văzu pe chipul lui sincer marea-i uimire și emoție. Îi întinse încet mîna. El i-o sărută.

Între timp, chestiunea moștenirii doamnei de Flavon ajunsese într-un stadiu atît de avansat încît hotărîrea nu mai putea fi tărăgănată. Temeiuri juridice și politice cereau ca feudele rămase libere să fie înapoiate episcopilor ce-și cîștigaseră mari merite în sprijinirea intereselor luxemburgheze. Cu toate acestea, sfetnicii găsiră și felurite motive, nu prea solide, care pledau în favoarea domnișoarei de Flavon. Agnès fusese la fiecare în parte și-și pusese în joc tristețea, tinerețea, șiretenia, neajutorarea pînă cînd îi îmbrobodise pe sfetnici. Ioan hotărî în virtutea puterii sale de suveran, ca bunurile să rămînă domnișoarelor. Totuși, Margareta se opuse. Cu argumente serioase și cu atîta stăruință, încît nu se putea face nimic împotrivă. În cele din urmă se ajunse la un compromis. Castelul și jurisdicția Velturns trebuiau să rămînă surorilor, posesiunile din apus, să revină

episcopatului de Cuera, iar Taufersul episcopatului din Brixen cu condiția ca episcopul din Brixen să poată investi în feuda respectivă numai pe un pretendent propus de curtea din Tirol. Surorile, care-și și împărțiseră între ele întinsa posesiune, trebuiră așadar să se mulțumească numai cu jurisdicția Velturns. Erau gălăgioase, egoiste, certărețe. La castelul Velturns domnea o necontenită ciondăneală, plină de venin. Izbitor era că, atunci cînd se certau, vocile plăcute ale domnișoarelor căpătau un ton nemaipomenit de aspru, ascuțit ca un păun. În public, însă, surorile apăreau întotdeauna ca o familie unită, îmbrățișate, afectuoase, surîzînd cu grație de flori.

Pentru senioria vacantă de la Taufers, Margareta îl propuse drept candidat pe Cretien de Laferte. Ducele se opuse făcînd spume la gură de indignare: Ce? Să înstăpînești în această posesiune grasă pe amărîtul ăsta, pe golanul ăsta fățarnic, care se strecoară mereu pe lîngă ziduri cu o modestie minciunoasă, dar gata să înțepe pe cineva, îndată ce-i e la-ndămînă? Totuși Margareta se ținu tare. Ducele de Carintia și contele de Tirol nu se poate purta ca un calic. Nu poate cere cuiva atîta vreme servicii, iar apoi să se arate meschin și zgîrcit. Dacă, acum, Cretien de Laferte ar pleca fără răsplată și mulțămită la altă curte, ea înseși ar fi dezonorată din pricina avariției murdare a ducelui. Cînd Ioan se împotrivi mai departe, îl amenință că îi va cere margrafului Carol să hotărască, așa că pînă la urmă, ducele își dădu consimțămîntul, mîrîind.

Margareta însăși îi vesti lui Cretien hotărîrea.

— Episcopul de Brixen vă va investi cu castelul și jurisdicția Taufers. Băgați de seamă, domnule de Taufers! Dacă vă veți purta ca un om de onoare, va fi spre cinstea mea; spre rușinea mea va fi, dacă veți da greș.

Chipul slab, smead al lui Cretien roși pînă la rădăcina părului îndărătnic. Încet, cavalerul se lăsă în genunchi. În clipa aceasta, nu mai vedea că gura îi e ca un bot de maimuță, că pielea îi e cenușie și pătată.

— Doamnă ducesă! îngăimă el. Preamilostivă doamnă ducesă, scumpă inimii mele!

Cuvintele prin care îi mulțumi fură mai mult decît obișnuita formulă:

— *Pour toi, mon âme, pour toi ma vie!* [1]

În castelul strămoșesc, construit din grinzi de lemn, al pîrcălabului Volkmar de Burgstall din Tirol ședeau la un pahar de vin șapte-opt dintre cei mai influenți baroni. Rareori cumpătatul senior poftea la el oaspeți, iar atunci o făcea cu o asprime care suna a poruncă. Sala unde ședeau baronii era sărăcăcioasă și joasă, avea pereții goi, iar podeaua presărată cu cîteva prești. Din spirit conservator, gazda refuzase să pună geamuri la ferestre, lucru la modă atunci. Tînărul, veselul Albert de Andrion, fratele natural al Margaretei, făcea haz de scîndurile cu care erau bătute în cuie acum, în anotimpul rece, deschiderile pentru lumina din zid. Parcă ședeau într-o pivniță. Totul era înnegrit de fumul căminului, al lumînărilor, al făcliilor de smoală. Pe de asupra, încăperea nu putea fi încălzită ca lumea; seniorii se foiau stînjeniți încolo și-ncoace; cînd se perpeleau pe-o parte, înghețau pe alta. Domnul de Schenna, nervos, tușea, strănuta; îl apucase durerea de cap în această peșteră neprimitoare, mucegăită, în care plutea rece și supărător izul grajdurilor. Dar mîncărurile, fripturi de vînat și pește erau pregătite și servite cu drag în cantități uriașe, iar vinul nu se putea nega, era excelent. După cum îl cunoșteau seniorii pe pîrcălab, își dădeau seama că nu-i poftise la el numai din dorința de a fi împreună. Volkmar de Burgstall era însă zgîrcit și aspru la vorbă; n-ar fi fost nimerit să-l întrebi, mai înainte ca el însuși să înceapă. Așadar, în așteptare se bău, se vorbi despre nimicuri.

Încet, în fraze ursuze, neterminate, Volkmar îndrumă discuția spre politică. Îi împinse, morocănos, pe seniori încotro vroia el. Da, erau nemulțumiți de domnia luxembrughezilor. Cel dintîi care se exprimă fățiș fu Henric de Rottenburg. Mărunțel, lat cu fața aspră și roșie, cu bărbuța neagră, seniorul se aprinse, lovi cu pumnul în masă, rosti amenințări. Nu i s-a devastat

[1] *Pentru tine sufletul meu, pentru tine viața mea! (Fr. — n.t.)*

castelul Laimburg, bunul lui castel din Kaltern, construit de tatăl, bunicul și străbunicul lui, numai finndcă a întîrziat plata unor dijme? Tînărul duce a vrut-o, puiul ăsta viclean de lup. Iar porunca a dat-o episcopul de Triend, pripășitul ăsta din Boemia cu inima neagră care țipă mereu: "Autoritate!" "Ascultare!" Și măcar să-i fi zălogit ogoare, vii, vreun sat bunurile vreunui vasal. Dar numai ca să-l scoată din sărite, să nimicească un castel, o cetățuie bună, din piatră tare, în propria-i țară, nu în una dușmană, asta n-avea nici un înțeles, era faptă de barbari porniți să pustiască. Doamna Margareta, mica ducesă, nu a încuviințat ticăloșia. Nici nu e de mirare, fiindcă ea e stăpînitoarea de baștină și ține cu țara. Dar stăpînei, cei din Boemia, din Luxemburg cum au să țină? Aștea vor să stoarcă din Tirol bani, întocmai cum face luxembrughezul în Boemia. Iar el, Henric de Rottenburg nu poate să uite că odată regele Ioan a vrut să vîndă Tirolul în schimbul Brandenburgului, oricît ar tăgădui-o el.

Ceilalți ascultară în tăcere aceste spuse pline de primejdie. Pe urmă începu cu luare-aminte Tägen de Villanders, bărbat prudent și cultivat. Pur formal, zise el, luxemburghezii au respectat la urma-urmei înțelegerea și nu au numit străini în cele mai de seamă slujbe administrative. Nu se poate contesta că domnul de Rottenburg este majordom, iar domnul de Volkmar, pîrcălab. Nu-i așa? Seniorul cel cultivat, cu obrazul ras și cu o înfățișare de modă veche îl privi pe cei doi cu atîta seriozitate încît aceștia nu mai știau: își bătea joc de ei sau ce voia cu adevărat?

Mărunțelul Rottenburg izbucni: oare vrednicul domn de Villanders îl ia drept nebun? Majordom? Pîrcălab? Astăzi pînă și cel mai prostănac țăran și-a dat demult seama că astea-s titluri goale, căci cine conduce țara în realitate? Episcopul Nicolae de Triend, cîrnul ăla din Boemia care nu înțelege o boabă tiroleză.

Loialul Berchthold de Gufidaun ședea asudînd, cu sprîncenele ridicate a nemulțumire. Ochii săi albaștri, pătrunzători, priveau dezaprobator la baronii răzvrătiți și animați de porniri dușmănoase. Asemenea vorbe era

o necuviință față de casa domnitoare instituită Andrion căzu pe gînduri. Luxemburghezii s-au purtat urît cu el și au tăiat vîrtos din bogatele moșteniri lăsate de bunul rege Henric numeroșilor săi copii naturali. Dar tînărul și sincerul Albert era un flăcău de treabă, nicidecum înclinat spre necredință și însuflețit de stima față de sora lui mai mică Margareta. Acum, cuvinte de adevărată răzvrătire nu prea s-au rostit. Domnul de Burgstall n-s spus nimic lipmpede, agerul senior de Villanders a vorbit chiar cum se cuvine; amenințări propriu-zise, care n-ar trebui îngăduite, a exprimat numai mărunțelul Rottenburg, dar și acesta e sub stăpînirea vinului. Totuși, treaba asta cam aduce a răzvrătire.

Prevăzătorul Tägen de Villanders vorbi din nou cu gîndul să vadă cum stau lucrurile. Da, asta e drept. casa domnitoare de baștină, crescută pe pămîntul țării, în aerul ei, e hotărîtă de Dumnezeu să stăpînească în Tirol. Aici tăcu. Măruntul, furtunosul, hirsutul Rottenburg apucă firul. Luxemburghezii să domnească acolo,unde i-a pus Dumnezeu sau dracul. în Luxemburg, dacă le-a plăcut boemilor, în Boemia. Dar dacă s-au așezat și domnesc în Tirol, asta-i treabă omenească, nu întocmirea lui Dumnezeu și tocmai aici a stat greșeala. Ei, seniorii înșiși au fost în măsură să hotărască după moartea regelui Henric cine să ia cîrma țării. Habsburgul cel din Wittelsbach sau luxemburghezul. S-a arătat vădit că în Tirol poate domni numai acela pe care îl vor tirolezii înșiși. Dumnezeu a îmbinat în așa fel munții, văile, trecătorile, încît un străin nu s-ar putea năpusti asupra lor cu puterea. Să rămînă devotați să stea de partea Margaretei. Dar față de luxemburghezi nu sînt îndatorați din vrerea domnului, ci printr-o învoială. Ducele Ioan și ceilalți din Boemia au încălcat învoiala. Învoiala e ruptă mai are temei.

Seniorii priveau cu ochii holbați, gura celui ce vorbea, gîfîiau. Era limpede, Asta era rebeliune. Aici nu mai era cu putință nici o răstălmăcire. Și cam unde-l duce gîndul? iscodi domnul de Villanders. Cum s-ar putea despărți Margareta și poruncita de Dumnezeu datorie a supunerii de luxemburghez?

Schenna, privind în gol, vorbi pe ocolite, în jumătăți de cuvinte: prea fericită ducesa nu este, după cîte știe el. Un moștenitor nu are și, după cît îi este cunoscut, țara nici nu-l poate aștepta de la ducele Ioan. E de presupus că nu ea e pricina. Zicînd acestea, Schenna îl arăta celor de față, zîmbind, cu o înclinare a capului pe cel ce depunea mărturie de rodnicia regelui Henric, pe Albert de Andrion, care se afla între ei, roșu, proaspăt, rîzînd măgulit.

Domnul de Villanders trase concluziile: nu s-a spus nimic, nu s-a hotărît nimic. Oricine poate cugeta la o cîrmuire a țării, răspunzînd tradiției, mai bună decît aceea a unui străin cum e luxemburghezul. Însoțiți de un devotament neprecupețit, cu toții sînt alături de ducesa Margareta, cea unsă de Dumnezeu. Poate că ar fi potrivit să fie întrebată și ea ce părere are și care-i e voința. Pentru asta, după cum crede el, omul nimerit ar fi domnul Albert de Andrion.

Propunerea fu primită cu larmă. Numai lealul Berchthold de Gufidaun rămase tăcut, cu sufletul zbuciumat de îndoială. Tînărul Albert păru mai întîi îngîndurat, dar sub stăpînirea vinului și măgulit de îndemnurile celorlalți, primi, luînd asupra-și să aducă la cunoștință surorii sale părerea seniorilor, să stea de vorbă cu ea.

Margaretei îi plăcea acum să șada multă vreme singură. Adesea pe față îi apărea un zîmbet calm, satisfăcut, neînțeles pentru doamnele ei. Pe temelia îngustă a neînsemnatei sale experiențe reale de dragoste fantezia construia un vis uriaș. Din tinerelul răucrescut și nesincer, care era în realitate soțul ei, dînsa făcea un mare tiran întunecat, brutal, care n-o înțelegea și o chinuia împins de setea lui de putere. Pe tînărul Cretien îl împodobea cu toate virtuțele trupești și sufletești. Era Erec și Parsival, Tristan și Lancelot și cavalerul cu leul. Toate faptele mari săvîrșite vreodată în istorie și în literatură de vreun erou el le făptuise sau, cel puțin putea să le săvîrșească.

Era o fericire și o milostenie că cerul se arătase față de ea atît de vitreg refuzîndu-i farmecul chipului

și al boiului. Femeile, femeile oarecare din jurul ei își aveau bărbații, ibovnicii, se desfătau cu ei în plăceri josnice, ascunse în odăi sau prin tufișuri. Iubirea ei era curată întru totul și înaltă, tot ceea ce era murdar, pămîntesc i-a fost de la început refuzat și interzis. Plutea neîntinată și cu totul deosebită pe de asupra măruntelor, jalnicelor pofte și a dezgustătoarei vieți trupești a celorlalți. Minunat era să fii austeră și pură în fața ta și a lumii. Minunat era să nu cazi în mreaja animalicelor, murdarelor atingerii ale pielii și cărnii.

Margareta deveni bolnăvicios de sensibilă față de zgomot și mulțime, față de cele trupești și murdărie. Orice atingere străină îi făcea silă, mirosurile trupelor omenești era pentru ea un chin.

Veni luna martie; dinspre Italia bătea vîntul în adieri calde, linie, care trezeau în sînge doruri. Pe crestele munților stăruia zăpada groasă, dar coastele mai joase se înveșmîntaseră în vualurile gingașe ale florilor de migdali și de persici. Din loggia castelului lui Schenna, Margareta privea ținutul învălurat, viu colorat. Deasupra capului ei pășeau, în haine pestrițe nespus de zvelți, Lancelot și Ginevra; Tristan pornea peste mări, Didona se arunca în flăcări. Acum, ea aparținea lumii lor. versurile care fuseseră pentru dînsa altă vreme goale de conținut, ferecate, fără nici un înțeles, se deschiseseră și ea putea bea din belșugul lor întunecat și voluptos. Binevenită fii, măreață și aspră soartă! Binevenită fii, urîțenie! Binevenite fiți diademă princiară și sceptru! Îi era aproape recunoscătoare soțului brutal și tiranic, fiindcă brutalitatea lui o făcuse să-și găsească iubitul. Dulce prieten! El o cunoștea. Știa că pielea palidă, flască, zgrunțuroasă, gura hidoasă, părul mort nu sînt decît un înveliș exterior, dar sufletul este gingaș și plin de drăgălășenie.

Îl vedea rareori, nu-i vorbea mai niciodată, nicicînd nu se rostise între ei un cuvînt pe care să nu-l poată auzi oricine. Totuși, ducesa nu se îndoia nici o clipă că el o iubește. Nu-i uitase privirea plină de dăruire și grabă de-atunci, cînd ea cîntase și pășea spre el venind dinspre pîlcul de pomi. Nici vocea lui n-o uitase, și cît fusese de tulburat cînd îi adusese la cunoștință

investitura cu senioria Taufers. Firește, asta era altfel de iubire decît aceea pe care o vedea în jurul ei, cu sărutări și dulcege cuvinte obișnuite și nimicuri. Prin privirea, prin tulburarea de atunci, devenise al ei, altfel și cum mult mai profund, decît adoratorul cît de îndrăgostit al oricărei doamne. N-au decît celelalte să-și stăpînească trupește bărbații. Asta era ceva ieftin și obișnuit, ca mîncarea și băutura. Ei, prințesei i se potrivea o iubire mai înaltă, mai austeră. Era și ușor să atîți mereu o iubire josnică, așa ca celorlalți, s-o reîncălzești prin privire, prin desfătarea în plăceri animalice, aflate la îndemîna oricui. Ea, însă, trebuia să lupte necontenit împotriva propriei sale înfățișări, să smulgă iar și iar iubirea prietenului, făcîndu-l să-și înfrîngă repulsia pricinuită de exteriorul ei urît.

Fericită amărăciune a unei asemenea lupte! Margareta mulțumea lui Dumnezeu și Sfintei Fecioare pentru o astfel de iubire devoratoare, aspră, cu adevărat princiară.

Nu osteni în a învălui ființa celui drag cu raze strălucitoare, care-l transfigurau. Cretien nu era ambițios. Era ea ambițioasă și pentru el. Dacă strălucirea lui nu se dezvăluia și celorlalți, asta se datora faptului că îl reținea în Tirol, că aici îi lipsea mereu prilejul de a se afirma. Ea, Margareta, era vinovată că tînărul cavaler rămînea în fața lumii neînsemnat și lipsit de măreție. Îi rămînea datoare, îi datora prilejul de a se face vestit.

ÎN VREMEA ACEASTA, CRETIEN PRELUASE stăpînirea la Taufers. În posesiunea lui intrau satele Luttach, Sand, Kematen, Valea Nevesului și valea Reinului. Cît timp fuseseră în mîinile doamnelor de Flavon, cam decăzuseră. Tînărul senior se bucura la gîndul de ale readuce într-o stare înfloritoare.

O mare și nestăpînită mulțumire îi dădea faptul că acum după anii cei lungi de la curte, era propriul său stăpîn. Timpul pierdut lîngă ducele Ioan se afla acum în urma lui gol, tulbure și neplăcut: numeroasele ceremonii pline de constrîngere, veșnicile înghiontiri, interdicția de a vorbi, plecăciunile adînci și îngenuncherile, observațiile neobrăzate făcute în spatele

lui, tocmelile meschine și minciunoase la turnire, viața strălucitoare și totodată strimtorată a unui cerșetor, mereu stăpînit de frică în fața celui ce-l întreținea. Acum își lăsa obrazul prelung și smead, cu nas puternic, părul lung și neîngrijit în voia aerului, a aerului care-i aparținea. Rătăcea călare pe pămînturile lui, țăranii îl priveau cu plăcere, plini de respect pe seniorul zvelt, sigur pe sine, sprinten, femeile și fetele se uitau la el cu evlavie ca la o icoană din biserică.

La curtea tiroleză n-ar mai fi putut rezista multă vreme. Ar fi plecat cu drag și cu convingere încotrova, spre o lume de aventuri. Acum, totul se schimbase, iar el se simțea foarte bine. Dorința de activitate își găsea împlinirea în preocuparea de a-și orîndui viața. Firește, se va mai duce și pe la curte, va lua parte la războaie, nu va lipsi de la turnire. Dar să mai plece, de-o pildă, în Africa pentru a ucide mauri, sau se sfîrtece cu turcii și sarazinii pentru Sfîntul Mormînt — așa ceva nu, mulțumesc! Pentru asemenea isprăvi nu avea deocamdată nici un chef. Rătăcea călărind bărbățește și mulțumit de pămînturile sale și se bucura de noua lui situație de stăpînitor.

Într-o zi îl vizită ducesa. Cretien nutrea față de Margareta un devotament profund și smerit. Nici o clipă nu-i trecea prin minte să amestece simțămintele pentru ea cu trecătoarele și cît se poate de concretele legături cu cutare sau cutare femeie. Margareta era pentru el o noțiune, în care se amestecau și imaginile cunoscute de la cîntăreți și muzicanți. Era un ce poetic și vaporos, care-și găsise o expresie neașteptată, fericită, reală în investitura cu senioria Taufers, dar pe care el nu-l punea în nici un fel de conexiune cu restul realității. Nici nu bănuia măcar ce însemna el pentru Margareta, ce rol juca în viața ei.

O întîmpină pe ducesă cu bucurie și cordialitate plină de supunere. Vocea lui avea acea sfială voalată, ambiguă care o făcea pe Margareta să tremure. Ceea ce spunea el era, firește, prozaic, și fără nici o legătură cu cele sentimentale. Îi vorbi despre schimbările pe care plănuia să le aducă bunurilor sale, despre o agricultură

mai rațională, despre o mai severă disciplină printre țărani. Ducesa îl întrerupse deodată, arătînd spre ghețarii care zimțuiau albastru limpede al cerului, singuratici, luminoși, la o distanță parcă sfidătoare:

— Nu doriți niciodată, Cretien, să vă cățărați pe unul dintre ghețarii aceea?

Cretien o privi buimăcit și cu un aer cam nătîng. Răspunse cu o voce care suna acum foarte clar și fără nimic tainic:

— Nu. De ce m-aș cățăra?

Apoi, reînnodînd firul rupt îi spuse cît de plăcute și productive erau coastele mai joase.

Peste cîteva zile veni Agnès de Flavon. Fusese de mai multe ori la Cretien, la castelul Taufers. Apărea mereu cîte un mărunțiș care trebuia rezolvat; la rîndu-i Cretien găsea, nu fără iscusință, noi probleme care-l obligau să ceară lămuriri și convorbiri personale. Agnès era bălaie, mișcătoare în neajutorarea ei, și-și luă întotdeauna rămas bun cu priviri pierdute de la castel și de la munții dimprejur.

Între timp, sora mai mare, Maria de Flavon se căsătorise cu un senior bavarez și lăsase castelul Belturns celorlalte două surori. Dar trebuia să i se plătească bavarezului o zestre mare; senioria Velturns era și așa greu împovărată de datorii. Cu ochii mari și încrezători Agnès îi ceru sfat lui Cretien. El veni la Velturns, văzu gospodăria elegantă, dar neîngrijită a surorilor, recomandă ici și colo economii, care erau foarte practice, dar ar fi transformat senioria dintr-o reședință princiară într-o rentabilă gospodărească. Agnès își invidia sora. Ajunsese bine, scăpase de mizerie. Desigur, bavarezul era un ins grosolan, un bădăran, și-apoi era neplăcut să schimbi frumosul Tirol cu șesul bavarez lipsit de orice farmec. Dar, pînă la urmă, nu-i va rămîne nici ei decît ceva asemănător. Agnès își ațintì serios și îndelung chipul gingaș și totuși îndrăzneț cu ochii pătrunzători, albaștri, spre Cretien, care ședea în fața ei, zvelt, brun, stînjenit și nițel cam nerod.

Proiectul împotriva luxemburghezului se copsese. După ce azvîrliseră sămînța, Volkmar de Burgstall,

Taghen de Villanders, Iacob de Schenna se trăseseră tot mai în umbră. În frunte ședeau acum mărunțelul, violentul Henric de Rottenburg și pe jumătate împotriva voinței lui, voiosul Albert de Andrion, fratele Margaretei. Ducesa însești urzea și țesea țele cu un zel pătimaș, febril. În cele din urmă, văzu aici prilejul de a-i da, în sfîrșit, lui Cretien locul ce i se cuvenea și unde el putea săvîrși acele fapte mari cu care îi era datoare.

Ceilalți seniori stăteau la îndoială dacă să-l inițieze pe Cretien ba chiar să-i mai și încredințeze un loc de frunte, Cretien nu era un băștinaș, cu un vels, camerierul cel mai de încredere al lui Ioan. Margareta trebui să le atragă atenția amănunțit aspra grosolăniei cu care-l tratase mereu răutăciosul și răuvoitorul Ioan și să le destăinuie că, dintre toți, Cretien fusese acela care trebuise să sufere cel mai mult din pricina toanelor veninoase ale soțului ei cu porniri tiranice.

Cretien fu cam mirat, cînd Margareta îi vorbi despre proiect. Firește era destul de cavaler ca să se alăture numaidecît, de vreme ce era vorba de o acțiune pusă la cale pentru eliberarea doamnei, pe care o cinstea atît de profund și căreia îi era în asemenea măsură îndatorat, din ghiarele asupritorului ei. Dar chiar plin de însuflețire nu părea. Era ocupat cu treburile domeniilor sale, iar fi plăcut ca aventura să fi venit ceva mai tîrziu. În afară de îndeplinirea datoriei de cavaler, de la sine înțeleasă, dar împovărătoare acum, împrejurarea îi oferea și un singur avantaj, destul de mărunt. Avea prilejul să-și întărească poziția în rîndurile nobilimii băștinașe; seniorul de Taufers-Laferte, ca părtaș la această acțiune întreprinsă de tirolezi aproape că nu mai putea fi privit ca un străin. Așteptînd, Margareta ardea de nerăbdare, instiga, întărîta, iscodea cu ochii ei ageri și iuți toate posibilitățile. Se pricepu să rînduiască lucrurile în așa fel, încît alături de Albert de Andrion și Henric de Rottenburg, Cretien să apară ca adevărata căpetenie a acțiunii.

La castelul Velturns poposise în acest timp un anume domn Giulio din Padova, un om cu o înfățișare neînsemnată, domol, tăcut, mereu zîmbitor, e drept,

însă cam prostănac. Unchiul lui se afla în fruntea căpitanatului Padovei, iar el însuşi avea proprietăţi mari pe malul lacului Como. Părea stăpînit de un devotament de cîine faţă de Agnès, iar Cretien se simţi năpădit de o teamă cumplită că ea s-ar putea hotărî să-l urmeze în Lombardia, aşa cum cu un an înainte sora ei îl urmase pe bavarez. Cînd se gîndi la asta, castelul de la Taufers, satele şi văile sale îi apărură deodată lipsite de valoare şi de lumină.

Cu Agnès nu se putea vorbi aşa cum o făcea cu celelalte femei. Nu puteai pur şi simplu s-o pui jos. Era atît de gingaşă. Şi-ar fi dat duhul de spaimă în braţele tale. Cretien îi vorbi cu toată grija. Îi spuse că dacă Velturnsul împovărat de datorii nu-i mai place, ar putea, de-o doreşte, să se mute cu el la Taufers.

Ah, cît fu de uimită! Ochii i se înceţoşară, buzele schiţară un zîmbet reţinut, mîna făcu un gest în acelaş timp de refuz şi de ademenire. Răspunse în crîmpee de fraze plină de împotriviri şi făgăduinţe.

Cretien era un tînăr frumos, fără îndoială, cu totul deosebit de necopliţii seniori tirolezi. Avea chip cutezător, slab, cu nas puternic, cu buze mici şi pline. Te puteai juca în voie cu părul lui neîngrijit, lung, castaniu. Iar Taufersul era o posesiune bogată. Dar, în definitiv, părul, ochii, pielea, gingăşia şi drăgălăşenia ei făceau, pentru numele lui Dumnezeu, cît zece asemenea seniorii Cînd se gîndea cît de fermecaţi îi priveau velşii blond, cît de palizi deveneau la vederea ei, atunci era convinsă că ar putea găsi în Lombardia cu totul altfel de cavaleri şi de seniori. A domni ca soţie a unui Visconti la Milano, a unui Scala la Verona, înconjurată de minunăţiile oraşelor pline de strălucire acesta ar fi fost un triumf mult mai vădit decît a fi nevasta unui domn de Taufers-Laferte de la curtea tiroleză. Cretien băgă de seamă că Agnès şovăie, că zăboveşte cu răspunsul. Îşi dădu seama că trebuie să crească în ochii ei, să arate că e cineva. Şi, astfel, o iniţie în planul împotriva luxemburghezului. Agnès ascultă cu un surîs ciudat, prostesc, de mare satisfacţie. Îşi dădu numaidecît seama că era un triumf mult mai mare să fie soţia lui Cretien

decît a unui Mastino della Scala sau a lui Visconti din Milano. Era aproape o victorie împotriva ducesei celei slute, cu gura respingătoare și piele fleșcăită, să- smulgă bărbatul? Da, da! Era o victorie! Știu deodată că așteptase de multă vreme această victorie, că pregătise prin toate mijloacele această clipă. Între dînsa și slută curgea parcă un fluviu, pe apele căruia ea, Agnès, plutea pe o scîndură. Aceea era urită, firește; dar pe lațele Margaretei se afla o cunună princiară, iar din fața ei slută priveau doi ochi diavolesc de ageri, de o energie aprinsă. Era mult mai greu s-o învingi pe ducesă decît pe alta, frumoasă. Ura dintre ea și Margareta era ceva foarte viu, cea mai importantă frîntură de viață, atît pentru ea, cît și pentru ducesă. Cum se mai luptase sluta pentru bărbatul ăsta! O jefuise pe ea și dăduse bărbatului senioria răpită, pusese la cale în mod artificial evenimente mari, ca să-l așeze pe soclul lor și să-l înalțe. Ea, Agnès, care era săracă și nu avea nici o altă avere decît pe sine însăși făcuse doar un semn, iar bărbatul îi sărise numaidecît la picioare, de pe soclul uriaș pe care cealaltă îi ridicase cu atîta trudă. Gusta din plin această satisfacție, înota în ea, îi creștea inima. Nu, va rămîne în Tirol, se va măsura cu ducesa, care o urăște, îi va lua mai mult decît bărbatul. Era minunat să plutești în înălțimi, ca în scrînciob, o fericire să planezi foarte sus și s-i vezi pe cealaltă jos de tot și nimicită.

Cretien se angajă în periculosul complot împotriva luxemburghezului ca într-un turnir. Era fericit că mai înainte o cucerise pentru sine pe Agnès. Nici o clipă nu-i trece prin minte că prin legătura cu ea ar putea s-o înjosească pe ducesă. Margareta era aici. Agnès acolo, relațiile cu una, dragostea pentru cealaltă erau lucruri cu totul diferite. Pregăti nunta în toată graba, fiindcă evenimentele se precipitau. Agnès fu întru totul de acord; se simțea bucuroasă și măgulită că Margareta își va datora eliberarea soțului ei, al ei.

La sfîrșitul săptămînii, ducele Ioan și margraful Carol, în fruntea celei mai mari părți a oastei alcătuite din luxemburghezi și oameni din Boemia, urmau să părăsească țara pentru mai multe luni, ca să dea ajutor tatălui lor în războiul cu polonii. Agnès îl întrebă pe

Cretien cum și cînd să vestească ducesei căsătoria lor. Cretien se gîndise s-o poftească pe Margareta la nuntă. Sub privirea adînc-albastră, plină de nerăbdare batjocoritoare ațintită asupra lui de către donmișoara de Flavon, tînărul senior deveni nesigur, amînă înștiințarea Margaretei, preocupată numai de revoltă, pînă după cununie, apoi pînă la ultima convorbire pe care trebuia s-o aibă cu ducesa. În timp ce discuta cu ea cele din urmă amănunte în legătura cu acțiunea i se păru mai potrivit să-i aducă la cunoștință căsătoria lui abia după ce trupele și slujbașii luxemburghezi vor fi izgoniți, iar ea va fi singura domnitoare a țării. Cînd își luă rămas bun de la ea, rămînînd să se revadă abia după reușita loviturii de stat, vocea i se voală căpătînd acest ton intim și ambiguu, care în momentul culminanta al afecțiunii ei, o făcuse atît de fericită.

Curînd după ce plecase Cretien, ducele Ioan veni în armură la Margareta, ca să-și ia, și el, rămas bun. Margraful Carol pornise mai dinainte cu grosul gărzii luxemburgheze. Rece, disprețuitoare, Margareta ascultă frazele lui furioase. Ducele încheie sarcastic:

— Acum, cînd vei domni fără mine, va începe aici o guvernare înțeleaptă. De altfel se și vede, după cele ce se petrec la Taufers, ce se întîmplă atunci cînd hotărîrile mele sînt încălcate.

— La Taufers? Nu se putu ea reține să întrebe.

— Ei, da, Agnès și-a putut recăpăta în felul ăsta castelul. Puteam foarte bine să i-l fi lăsat de la început.

Margareta nu mai puse nici o întrebare. Dintr-o dată înțelese totul. Se stăpîni pînă cînd plecă ducele. Nu se prăbuși, vocea nu i se stinse, privirea ei înfruntă, liniștită și batjocoritoare, ochii mici răutăcioși de lup la pîndă.

Rămasă singură, izbucni într-un mod îfricoșător. Cine a mai fost vreodată trădat ca dînsa? Și-a voalat vocea, a privit-o cu ochi elocvenți și luminați de un devotament fără margini, fiecare gest al lui a fost plin de înțelesuri. S-a lăsat legănată de iluzia că privirea lui răzbate dincolo de învelișul hidos al trupului spre severa, aspra-i frumusețe interioară. Dar numai s-a prefăcut că-i împărtășește resemnarea, că luptă împreună cu ea, că

se bucură de aceleași victorii dureroase, că părăsește alături cu ea văile tihnite ale plăcerilor de fiecare zi ca să se înalțe pe culmile ei reci, singuratice și de o sălbatică asprime. Și, numaidecît s-a lăsat în voia acestei ființe seci, poleite pe dinafară. Cine știe, Agnès și Cretien stau poate acum împreună și rîd de ea!

Ei, da, bine a mai îmbrobodit-o! A naibii de scumpă răsplată a știut să smulgă cu prefăcătoria lui, cu mutrele lui de om căzut în extaz, cu minciunoasele lui dovezi de devotament. Cu o asemenea răsplată, cu senioria Taufers, ar fi putut fi cumpărați toți piticii de curte, toți cîntăreții, toți satimbancii, toți muzicanții imperiului. Iar acum a primit îngăduitor să fie așezat în fruntea revoltei împotriva luxemburghezului. Desigur, se aștepta ca mai apoi să ajungă burgrav, pîrcălab, adevăratul domnitor al Tirolului. De aceea nici nu i-a spus pînă astăzi nimic despre căsătoria cu Agnès. Dacă lovitura de stat va reuși, el va avea puterea în mînă. Nu va mai trebui să se teamă e mînia ei. Va putea să poruncească în țară, ca salvatorul acesteia de domnia străină, chiar împotriva voinței ei.

Cît haz trebuiau să facă, el și aia, de proasta, sluta ducesă, de gîsculița care crezuse că prin daruri, prin sentimente poate să înlăture sila pricinuită de hidoșenie. Ca și cînd pentru un bărbat sufletul încununat cu raze ar putea cîntă mai mult decît o gură grosolană și niște obraji fleșcăiți. Margareta își opri aici cursul gîndurilor. O cuprinse mînia împotriva ei înseși. Cu un trosnet se prăbuși toată construcția șubredă la adăpostul căreia se refugiase. Oh, cît de înșelătoare fuseseră toate aceste scorniri ale fanteziei, despre aspra și înalta ei chemare, despre rostul binecuvîntat al urîțeniei! Caraghioasă mai era, cît de caraghioasă, împopoțonată cu veșminte moderne și însuflețită de sentimente măreațe, ea, pe care Dumnezeu o lepădase de la sine, și dîndu-i o înfățișare dezgustătoare, o batjocorise de două ori, prin locul unde o așezase.

Cum o mai privise de sus, din înălțimea ei de cleștar, pe Agnès, musculița pestriță și proastă. Iar acum, ea, Margareta, zăcea în noroi, unde își și avea locul, biată gînganie scîrboasă ce era iar Agnès zîmbea în jos,

spre dînsa, din înălțimile albastre, cu buzele-i gingașe, roșii și ah, cuprinse de un tremur atît de drăgălaș.

O ura oare pe Agnès? Nu, nu o ura. Ea era așa cum era. Cine e atît de frumos, are tot dreptul să rîdă — de ce nu? — de cea urîtă. Dar el, Cretien! Cum a mai mințit! Cum a mai privit-o, cu chipul lui smead, sincer, îndreptîndu-și asupra-o ochii cucernici, cu supunere de cîine! Cum și-a mai stins vocea în șoapte, ca să pară mișcat și afectuos! Cum poate minți așa cineva cu o față atît de deschisă și de devotată?! Cum poate îngădui Dumnezeu una ca asta?! Cum nu se crapă pămîntul sub el?! Cîinele! Înșelătorul! Minciunosul ticălos! În furia ei nepotolită, ducesa îngrămădi toate blestemele și ocările, cele mai cumplite și mai absurde pe care le cunoștea, auzite cine știe pe unde. Se zbuciumă, zbierînd ca turbată prin odaie, pînă cînd căzu părăsită de puteri pe covor. Zăcu acolo, cu mîinile grosolane sulemenite, întinse, incapabilă să se ridice, răgușită, cu părul subțire, arămiu desfăcut în șuvițe aspre.

Cînd se ridică, era schimbată cu totul. Porni la treburile ei, țeapănă ca de gheață, știind bine ce vrea, cu o energie rece, stăpînită. Dictă, scrise ea însești scrisori, pregăti curieri. Alte scrisori, alte peceți, alți curieri. Asta ținu două zile. Apoi se scufundă într-o toropeală tot atît de ciudată pentru ceilalți ca și purtarea ei dinainte. Nu mai primi pe nimeni. Se tîra încolo și-n colo prin încăperi, Privea ore întregi peste întinderile țării, cu buzele groase, urîte, pe jumătate deschise într-un ciudat zîmbet lacom, răutăcios. Aștepta. Nu mînca. Nu vorbea. Aștepta.

MAI ÎNAINTE DE A FI ATINS HOTARUL Boemiei, margraful Carol și ducele Ioan primiră o epistolă urgentă de la episcopul Nicolae de Triend, cel care-i era cu trup și suflet devotat intereselor luxemburgheze. Episcopul îi vestea că primise din diferite regiuni ale țării avertismente anonime. Țara e în fierbere. În fruntea mișcării de revoltă s-ar afla Cretien de Taufers, Henric de Rottenburg, Albert de Andrion. El îi

sfătuiește pe principi să se reîntoarcă în grabă cu oștile lor.

Luxemburghezii reveniră în marș forțat. Într-o ambuscadă, îi prinseră pe Albert de Andrion și Cretien de Taufers. Răscoala eșuase mai înainte de a fi izbucnit. Seniorii feudali rebeli se retraseră în castelele lor pe furiș; nici unul nu auzise de vre-un protest împotriva domniei luxemburgheze cu atît mai puțin de vre-o ridicare cu armele. Instigatorii adevărați Burgstall, Villanders, Schenna fuseseră de la început prea vicleni ca să se dea în vileag. În fața oștilor luxemburgheze rebelii periră ca zăpada sub soarele primăverii. Henric de Rottenburg scăpă; dar niște buni prieteni, ca să se salveze ei, îl predară.

După ce revolta fu înnăbușită cu atîta repeziciune și greutate margraful Carol socoti că rămînerea lui mai departe în Tirol nu e de nici un folos. Recomandă fratelui său și episcopului să nu-i urmărească pe complici, dar să pedepsească fără cruțare pe căpetenii. Lăsă garnizoane întărite la castelul Tirol, în cele mai importante citadele, apoi plecă în Polonia, cu restul trupelor, în ajutorul tatălui său.

În castelul Sonnenburg, la Innsbruck, episcopul Nicolae de Triend sta în jilț și asculta întunecat, cu atenția încordată, protocolul pe care îl citea secretarul ducelui Ioan. Ducele însuși, rezemat de masă, îl privea pe întunecatul prelat, care ședea, cu ochii lui mici, răi, sclipind într-un surîs triumfător.

Da, acum ieșea la iveală că el avusese dreptate. Episcopul socotise că nu e politic, ba chiar, de vreme ce nu se întîmplase nimic de-a dreptul păgubitor. Dar el, Ioan, a stăruit, s-a opus unor asemenea șovăieli fără sfîrșit. Și ce dacă-i frate al ducesei? Ce dacă-i sînge din sîngele casei domnitoarei de Carintia? Era vinovat de înaltă trădare, un rebel ce-și călcase jurămîntul de credință. Și el, ducele Ioan poruncise ca Albert de Andrion să fie supus la chinuri.

Dintotdeauna i-a fost nesuferit omul ăsta blond, frumos, vesel. Albert de Andrion l-a urît de la început, a uneltit împreună cu Margareta împotriva lui. Numai

că nu i s-a putut dovedi vina. Acum, în sfîrșit, slavă Domnului, poate fi dat pe față, făcut inofensiv.

Ducele însuși fusese de față cînd se luase interogatoriului prinsului supus la chinuri. La gradul întîi rezistase mut, și cu încăpățînare. Cu picioarele îngreunate de ghiulele de plumb, legat cu mîinile la spate, fusese tras în sus, coborît, iarăși ridicat. Pielea lui albă, trandafirie se umflase, brobonată de sudoare. Rezistase și la strivirea, cu șurubul a degetului mare. Scrîșnise din dinți, îi țîșnise sîngele, leșinase. Dar taina n-o mărturisise. Binevoise să vorbească abia cînd fusese ciupit cu cleștele înroșit în foc și ars cu flăcări la subțiori.

Iar acum, iată protocolul. Un document bun, prețios. E-adevărat, episcopul fu de părere că Henric de Rottenburg nu-i decît un nebun zvăpăiat, că Albert și Cretien nu sînt decît niște tineri fără minte, că înapoia lor trebuie să se ascundă alte capete, mai zdravene, iar la acestea nu se poate ajunge, în ciuda protocolului. În orice, acum era dovedit negru pe alb că răsculații se înțeleseseră cu Margareta, că ducesa era și ea amestecată în complot.

Cu chipul său întunecat, episcopul întrebă ironic, dacă Ioan avusese vreo îndoială în privința aceasta. Ducele îi răspunse că nu, dar că se bucură să aibă dovezile în mînă. O va lovi peste obraz pe Margareta cu hîrtia ce-o dă în vileag. Episcopul îl întrebă dacă e de părere că prin asta va dobîndi o sporire însemnată a puterii casei domnitoarei de Luxemburg.

Mai înainte a de a pleca la castelul Tirol Ioan rosti sentința împotriva conducătorilor conspirației, Albert, cu trupul zdrobit și schilodit de chinuri fu osîndi pe viață. Îndată ce, prin îngrijirea monahilor de la Wilten va deveni oarecum transportabil, va fi dus în Boemia și azvîrlit pentru vecie în temniță. În ce-l privea pe mărunțelul Henric de Rottenburg porunci să fi înfățișat în zdrențe, legat în lanțuri și cu căluș în gură. Îi smulse barba, îl plesni peste amîndoi obrajii, și în timp ce osînditul abia sufla din pricina călușului și-și rotea ochii în orbite îl încunoștință că și celelalte două castele îi vor fi devastate, arse făcute una cu pămîntul. El,

Rottenburg, fu dus într-o temniță din Luxemburg, iar Cretien luat la castelul Tirol.

Ducele o găsi pe Margareta nu chiar atît de deznădăjduită și de zdrobită cum se așteptase. Sta cinchită într-un colț, pradă unei ciudate oboseli de moarte. Ioan avuse simțămîntul că se află înaintea unui șarpe, care a mîncat pe săturatelea, iar acum nu mai mișcă, nu mai are nici o speranță și nici o teamă, în îndestularea care-l paralizează și-l face apatic. Păși apăsat prin fața ei încolo și încoace, făcînd pe grozavul în armura lui, rosti amenințări, cuvinte urîte de ocară. Să nu-i treacă prin minte să încerce să fugă. Toate coridoarele sînt păzite, toate șanțurile, porțile, zidurile sînt străjuite de gărzi triple. Nu-i e îngăduit să-și mai părăsească odaia luni întregi de aci înainte; va chibzui temeinic cui să-i îngăduie să intre la ea. Dar, cu vorbele lui mari, amenințătoare nu ajunse la nici un rezultat. Margareta ascultă totul aproape cu nepăsare, nu se putea atinge de ea, n-ar fi avut nici un sens s-o bată și s-o scuipe așa cum gîndise s-o facă. O fulgeră cu ochii lui mici de lup; dar băgă de seamă că zbieretele și izbucnirile de mînie rămîneau cam fără rezultat, neizbutind s-o impresioneze în vreun fel. În cele din urmă, dezamăgit, se retrase.

Zăcu îndelung singură. Cît de gol își simțea sufletul. Era o zi posomorîtă, umedă. Înghețase de frig. Voi să ceară să i se facă foc. Sună din clopoțel. Nu veni nimeni. Se tîrî pînă la ușă. Doi soldați îmbrăcați cu platoșe îi tăiară calea, întinzînd fără vorbă lăncile spre ea. Se lăsă amurgul. Un om se strecură în odaie, așeză pe masă, într-o liniște stranie două luminări mari, aprinse, puse alături o legătură de pînză și un sul de hîrtie, apoi ieși lunecînd tot atît de fără zgomot.

Margaretei îi era mereu mai frig; privi clipind spre lumînările aprinse. În cele din urmă se tîrî pînă la lumină, își încălzi la flacăra lumînărilor mîinile rebegite. Sulul de hîrtie conținea capitole din Biblie. Din legătură răzbătea un miros dulceag de descompunere. Atrasă aproape fără voie, smulse pînza, o desfăcu. Fire de ață, fire cafenii. Nu, era păr de om. Un păr lung, castaniu. Sub el, o frunte. În legătură era un cap de om retezat

de pe trunchi. Îngrozită se trase îndărăt cîțiva pași. Capul lui Cretien o privea țintă cu ochi sticloși. Zăcea pe-o parte, împungînd cu nasul puternic pînza. Gura și bărbia îi erau încă ascunse în învelitoare.

Simți cum i se usucă gîtul. Respiră cu putere, lioarcă de o sudoare rece, se ghemui într-un colț, horcăind. Holba ochii la capul pe care lumina pîlpîitoare îl schimonosea, dîndu-i o înfățișare fantastică și caraghioasă. Închise ochii. Noaptea dănțuia roșie înaintea ei.

Se sili să privească din nou, țintă, capul de pe masă. Bine ar fi dacă lumînările ar muri împreună cu pîlpîiala lor nebună. Ar trebui stinse. Dar nu avea puterea s-o facă. Îi era frică? Nu, Nu-i e frică. Ea este ducesă. Dacă e pîndită de-afară prin vreo crăpătură a ușii? Se ridică, și ținînd capul nemișcat, îndreptat înainte, cu picioarele ciudat de sigur proptite în podea, se îndreaptă pășind țeapăn spre masă, stinge lumînările. Se prăbușește.

Zace multă vreme înțepenită. Aproape că nu mai simte nimic, numai frigul și altceva nimic. Apoi noaptea începe iar să dănțuie și să zvîcnească. Și capul retezat zvîcnește la fel încolo și-ncoace. Se lungește și se îngustează fără sfîrșit. Obrajii slabi, bruni scînteiază ca o otravă, galben-albăstrii, iar fiecare dintre firele de păr murdare, negricioase se-ndreaptă spre ea, ca s-o înțepe. Ochii morți se închid și se deschid în noapte. Sînt goi de orice expresie, ca ochii unui animal mort. Oh, dac-ar fi ziua! Era mai bine să nu fi stins lumînările. Acum, noaptea o apăsa, grea și grosolană, ca o pătură aspră care-o înăbușă. Zace în noaptea asta ca într-un coșciug, iar Cretien, mort, își închide și își deschide ochii lipsiți de orice expresie.

E urît. Nici o urîțenie vie nu e așa de urîtă ca una moartă.

Nu, nu i-a mers bine, vrînd s-o înșele. Nici celei frumoase nu i-a mai rămas mare lucru din el. Cu un bărbat fără cap nu te poți făli.

I-a tras după el și pe alții. Sărmanul Albert! Dragul, blîndul, prietenosul frate. Era atît de inocent și un camarad atît de bun. Sigur că s-a alăturat cellorlalți ca să nu le strice cheful. Iar acum e lipsit de toate și

despuiat, și schilodit, și azvîrlit în temniță. Și ce băiat vioi și vesel era!

Cu Cretien, însă, lucrurile stăteau altfel. Fața îndrăzneață, slabă, smeadă. Nu-i va mai fi teamă de capul cel mort. Îl va privi îndelung lung, amănunțit, iar Cretien îi va aparține ei, nu celei frumoase. De s-ar face ziuă, ca să-l poată vedea; stihurile neroade ale domnului de Schenna cîntă mereu splendorile nopții și spun că noaptea aparține iubirii, și afurisesc ziua, fiindcă iubitul trebuie să rămînă departe. Prostii. Timpul ei este ziua. Arată-te, zi! Dăruiește-mi, zi prietenul mort ce-mi aparține!

Dar cînd se ivi ziua și lumina cenușie a zorilor învălui capul mort ea căzu cu ochii închiși, pradă frigurilor.

După două luni de strașnică supraveghere Margareta primi îngăduința să se ducă pentru cîteva zile la mănăstirea Frauenchiemsee, la Adelaida, sora ei bolnavă. O găsi sfioasă și închisă în sine ca întotdeauna.

Ducesa era cu totul stoarsă de vlagă. Mîncă, bău, se plimbă. Își îndoi genunchii în biserica mănăstirii la fel ca maicele, fu salutată și dădu la rîndul ei din cap, i se adresă cuvîntul și răspunse. Era tînără și bătrînă ca lumea. Era mult mai bătrînă și mai încercată decît ofilita, blînda stareță, știa mult mai bine decît ea că totul e zădărnicie și încercarea fără rost de a prinde vîntul în pumni.

Starețul de la Viktring veni s-o vadă. Acest om de ispravă nu nutrise niciodată simțăminte prietenești față de luxemburghezi, de regele Ion un necredincios ce ia totul în derîdere — de aceea îl și pedepsise Dumnezeu cu orbirea, și se bucura că Margareta se ridicase împotriva lui. Îi vorbi în felul său guraliv, îngrămădi citate, însă ducesa rămase zgîrcită la vorbă. Petrecea ore lungi cu stareța pe malul insuliței, își lăsa privirile să rătăcească peste fața palidă sclipitoare a lacului. Apa clipocea leneș în stuf, se zărea un soare cald, șters, departe un pescar ședea în lotca lui străveche, grosolan cioplită. Stareța o cerceta cu atenție, îi mîngîia mîna grăsuță, acum lipsită de giuvaeruri.

— Tînără ducesă! spuse cu vocea-i veştedă, blajină, de femeie care ştie multe. Tînără ducesă!

— Tînără? îi întoarse vorba Margareta atît de trudită, încît vocea ei nu exprima nici măcar amărăciune. Tînără? Dumneavoastră sînteţi de zece ori mai tînără decît mine, precuvioasă măicuţă.

Stareţa zise:

— Un pom nu e mort, chiar dacă în timpul ernii stă golaş. Apoi adăugă: Nu e nimic mai dureros, dară nici mai plăcut decît atunci, cînd amorţit, te reîntorci la viţă. Apoi mai spuse: ar trebui să cînţi cu măicuţele, tînără ducesă.

CÎND MARGARETA PORNI ÎNAPOI SPRE castelul Tirol, Ludovic de Bavaria îi dădu o escortă fastuoasă, împărătească, s-o însoţească pînă la hotarul ţării sale. În fruntea strălucitului convoi mergeau călări cei dintîi seniori ai curţii din München, steagul cu leul de Wittelsbach flutura în vînt, baronii feudali şi dregătorii îi eşeau sărbătoreşte în cale.

Ducesa mulţumi seniorilor în neştire nu cu obişnuita ei siguranţă făloasă. Era lipsită de vlagă, indiferentă, prea obosită ca să mai cugete la temeiurile care-l îndemnaseră pe împărat să-i arate o cinstire atît de bătătoare la ochi.

Da, Ludovic de Wittelsbach avea temeiurile lui serioase. Abia acum îşi reamintise cu neplăcere în ce măsură stăpînirea luxemburgheză îl stinjenea în Tirol. Intenţia sa de a pune capăt conflictului cu luxemburghezii printr-o acţiune militară fusese zădărnicită de episcopul de Triend care-i interzisese rece şi fără înconjur trecerea prin ţinutul său. Seniorii feudali din Tirol se slujiseră cu isteţime de această supărare a împăratului. Burgstall, Villanders, Schenna, care la prima răzvrătire împotriva lui Ioan se ţinuseră în umbră, nu renunţaseră nicidecum la planurile lor. Insuccesul acţiunii le arătase că e necesar să cîştige sprijinul unei mari puteri. Ce era mai la îndemînă decît să se adreseze duşmanului luxemburghezilor, împăratul Ludovic de Wittelsbach? În ultima întreprindere, Margareta nu avusese o mînă fericită. Nu era prea limpede pricina propriu-zisă pentru

care revolta se poticnise. Dar atita se știa, totuși, că mai ales toana ei ciudată de a-l amesteca în complot și pe Cretien de Taufers încurcase și rupsese ițele atît de iscusit urzite. Oricum, de data asta era mai înțelept să se lucreze peste capul ei și să fie încunoștințată abia în clipa din urmă. Așa cum ședeau lucrurile acum, eliberarea de ducele Ioan, pe care o dorise întotdeauna avea să-i apară ca o mîntuire. Se trimise, așadar, în taină, o solie la împărat. Acesta fu înștiințat că în Tirol îndîrjirea împotriva casei de Luxemburg se află în creștere și seniorii tirolezi au primit cu păreri de rău știrea că, din pricina încăpățînatei împotriviri a episcopului de Triend, de baștină din Boemia, campania împărătească din Italia a fost împiedicată. Împăratul mai fu întrebat în treacăt dacă, oricum ar fi de acord să-l însoare pe fiul său margraful de Brandenburg cu ducesa de Tirol. Ludovic de Wittelsbach, ahotnic să acapareze teritorii, fu foarte ispitit de perspectiva aceasta de a cîștiga Tirolul, astfel că răspunse, tot ca în treacăt, că va discuta planul cu fiul său, margraful; cîtă vreme, însă, casa de Luxemburg mai stăpînește în țară, toate acestea nu sînt decît simple proiecte.

Răspunsul acesta fu îndestulător pentru seniorii tirolezi. Ei știau că prudentul Ludovic de Wittelsbach nu se va expune într-o măsură mai mare. Răspunsul lui era condiționat, dar în miezul lui conținea un da lămurit. Escorta fastuoasă pe care o pusese la dispoziția suveranei lor reprezenta o confirmare îndestulătoare. Devastarea cetățuilor lui de Rottenburg, torturarea lui Albert, fiul bunului rege Henric, executarea domnului de Taufers risipiseră și ultima brumă de simpatie față de luxemburghezi. Baronii continuară să comploteze, să atîțe spirete. Mereu fără a o încunoștința pe Margareta.

Agnès de Flavon încremeni, cînd află de nereușita revoltei. Chibzui numaidecît asupra urmărilor. Așadar, sluta răspunsese printr-o lovitură de o violență sălbatică. Prădă groazei, fricii animalice că viața îi e în primejdie se gîndi la fugă.

Cînd văzu că nu se întreprinde nimic împotriva ei își reveni încet din spaimă, privi în juru-i. Află de

măsurile luate împotriva Margaretei și nu mai înțelese nimic. Fusese atît de nepricepută, încît mișcarea sfîrșise prin a se întoarce contra ei? Sigur că nu. Era prea vicleană, ca să se întîmple așa ceva. Lucrurile luase noua întorsătură prin voința ei. Agnès nu-și mai pricepu dușmana. Ura îi crescu odată cu frica. da, cu siguranță că plănuia o lovitură încă și mai grozavă, ca să se bucure de nimicirea ei.

Nu se întîmplă nimic. Nimeni n-o lua în seamă. Era de la sine înțeles că lumea o ocolea, pe ea, soția celui ce sfîrșise printr-o moarte infamantă. Dar de ce nu-i erau confiscate bunurile? Nu putea să îndure liniștea și nepăsarea din jurul ei. Pe deasupra o chinuia teama că toate acestea nu sînt decît pregătirea unei lovituri nimicitoare mai teribile. Se hotărî să se ducă la castelul Tirol.

La poarta orașului meran văzu capul bărbatului ei — Cretien de Taufers, înfipt într-o prăjină. Holba ochii la ea, galben-albăstriu; părul lui lung, neîngrijit, flutura în șuvițe pîsloase, în adierea vîntului molcom. Se trase înapoi îngrozită. Apoi, legănată în pasul cailor, litiera trecu pe sub capul celui executat, pătrunzînd în orașul Meran. Era aceasta o prevestire rea? N-avea vreme pentru sentimentalisme. Trebuia să se reculeagă în vederea convorbirii cu ducele Ioan. Nu-i va fi ușor de data asta. Înveșmîntată în haine cernite mai îngenunchiase o dată în fața lui. Repetările istovesc. Iar de data aceasta lucrurile îi erau împotrivă.

Într-adevăr, Ioan o primi întărîtat, batjocoritor. O întrebă mînios dacă nu are arme asupra ei. E bine să-și ia măsuri de prevedere. Agnès îl privi cu ochii mari, triști, plini de reproșuri pentru această jignire. Vărsă multe lacrimi din pricină că tînărul duce mărinimos, care s-a purtat cu ea atît de binevoitor, are acum pricini să-i arate neîncredere. Se jură că n-a avut habar de uneltirile soțului ei vinovat de înaltă trădare. E bine, spuse, că nu se mai află în viață; căci cine-și trădează cu atîta perfidie principele nu ar sta mult pe gînduri să-și trădeze și nevasta. Mărturisi cu nerușinare că nu l-a iubit niciodată pe Cretien. S-a măritat cu el numai

să-şi păstreze senioria Taufers şi să rămînă în preajma principelui. Ducele o ascultă cu îndoială, dar măgulit. Agnès se apropia atît de mult, încît Ioan îi simţi mireasma trupului. Îi răspunse mormăind că nu crede nici un cuvînt din tot ce a spus, însă nu se luptă cu femeile şi deocamdată poate să-şi păstreze domeniul Taufers. Apoi, în timp ce Agnès se pleca umilă şi pînditoare el o plesni cu dispreţ, grosolan şi pofticios peste ceafă, se întoarse cu neobrăzare şi-i spuse într-o doară că va veni în curînd la Taufers să vadă dacă se coace acolo vreo răzvrătire; zicînd acestea, rîse tare şi cu subînţeles, o lăsă şi plecă la vînătoare.

Între timp, conspiraţia nobilimii ajunsese în pragul acţiunii. Castelul Tirol urma să fie ocupat în lipsa lui Ioan. Nu se mai putea amîna încunoştinţarea Margaretei. Trebuia să se obţină şi consimţămîntul ei pentru căsătoria cu tînărul Wittelsbach. Această misiune şi-o asumă seniorul de Schenna.

Se aşează în faţa ei, în ţinuta lui neglijentă, lipsită de eleganţă, îi vorbi cu vocea lui stinsă, întretăiată despre fel de fel de nimicuri. Privirea ochilor săi bătrînicioşi, înţelepţi alunecă încolo şi-ncoace pe chipul ducesei. Cu grijă, ca din întîmplare îi spuse că nu trebuie să se sperie dacă în zilele următoare castelul va fi luat în primire de altă garnizoană, o garnizoană întărită. Chiar dacă vor răsuna strigăte, zgomote, zăngănit de arme, să rămînă în odaia ei, pentru dînsa nu e nici o primejdie. Seniorul se întrerupse, aşteptă. Ducesa nu reacţionă în nici un fel. După un răstimp, o întrebă încetişor dacă nu vrea să ştie de ce toate acestea. Nu, nu vrea să ştie.

Seniorul schimbă vorba. Îi vorbi despre Agnès. Pe asta, fiecare doliu o prinde mai bine. Acuma, cînd a fost la castel, toată lumea a putut să vadă că negru îi vine cel mai bine. Margareta ciuli urechile; isteţul Schenna îşi dădu numaidecît seama: de astă dată indiferenţa ei nu mai era decît o mască. Schimbă iarăşi vorba, reveni. Da, acum Agnès va sosi la curte destul de curînd, poftită pentru mai multă vreme; în privinţa asta, ducele Ioan seamănă cu regele Henric. Margareta

sări în sus. Schenna i s-a arătat pînă acum întotdeauna prieten. Să fie oare adevărat? Ea ca prizonieră și cealaltă ca stăpînă, aici, între aceeași pereți, respirînd același aer — asta e de neînchipuit. Pentru Dumnezeu, să-i spună domnul de Schenna adevărul.

Schenna răspunse cu simplitate. Da, Ioan a invitat-o pe Agnès de Flavon, iar doamna asta, așa cum o cunoaște el, va primi fără îndoială. Margareta închise ochii, fața i se strîmbă. Un mijloc ar mai fi, o liniști Schenna, începînd să-i împărtășească cele puse la cale. Ducesa îl concedie, nu voia să mai asculte nimic. Ceru să fi poftit la ea numaidecît ducele Ioan. E adevărat ce se vorbește? E adevărat că vrea să facă asta? Fierbea. Vrea să transforme castelul într-un tractir? El: da, are s-o facă. Are să-și permită. Ducele își dădu seama că, în sfîrșit, în felul acesta putea s-o atingă, să-i străpungă încremenirea, să-i sfredelească sufletul, s-o rănească. O privi cu ochii lui mici de lup, plini de ură, grozăvindu-se. Cum își îngăduie să-și ia obrazul la purtare. Oare îi interzice să aibă a face cu femei? Ea, lui? Ea, care arată cum arată? Margareta înghiți în sec, spuse stăpînindu-se: nu-l roagă să se gîndească ce se va zice în popor și la celelate curți, cînd pe ea o va ține închisă, iar pe cealaltă în strălucire aici, în castelul tatălui ei, pe care de la ea îl are. Dar trebuie să-și aducă aminte că bărbatul ibovnicii lui a fost în fruntea răzvrătirii, că femeia aceea a fost amestecată în complot, că a fost poate inițiatoarea lui, că ar fi de necrezut să fi uitat atît de repede moartea infamantă a soțului. Ducele să se ferească de ea! Ioan rîse sarcastic: cu asemenea bazaconii nu poate să-l ducă. Nu-i decît o gîscă geloasă. Apoi adăugă umflîndu-se în pene: cum să stea în picioare cele spuse de ea, cînd Agnès a fost aceea care l-a prevenit, care i-a dat pe față itrigile?

— Eu te-am prevenit! strigă dicesa. Eu! Eu!

Pentru o clipă ducele retrăi un simțămînt neplăcut: o văzu din nou ca atunci cînd zăcea în fața lui ca un șarpe sătul, se simți umilit de lăudăroșenia cu care îl contrazicea. Dar își reveni numaidecît. Nu era decît o minciună vădită, vicleană, nerușinată, prin care voia să-l zăpăcească. — Într-un lat grosolan ca ăsta ai putea să-i

prinzi pe țărănoii tăi tirolezi nu pe mine! zise el cu o răceală simulată, dispreţuitoare. Şi luîndu-şi vînt, continuă: Aşadar, în sfîrşit ţi-ai venit în simţiri. Te seacă la ficat? Femeia asta frumoasă să plece din casă. Te roade că e aici? Abia acum o să vină cu adevărat! Abia acum o să rămînă aici! Am să mă plimb călare cu ea! Am să mă duc la vînătoare cu ea! Am să plec cu ea la Meran, la Bozen, la Triend! Ţi-arăt eu ţie, broască rîioasă! Pocito! Otrăvito! Scîrbo!

Cînd ducele ieşi Margareta ridică din umeri, decisă. I-a vorbit cinstit dornică de împăcare, i-a deschis încă o dată un drum larg spre dînsa. Dacă n-ar fi fost surd şi nemernic ar fi trebuit să audă. El însuşi a hotărît.

A doua zi, domnul de Schenna veni din nou. Îi pusă înainte o scurtă scrisoare către împărat prin care cerea protecţia altuia, întărind înţelegerea cu baronii ei. Margareta semnă fără şovăială. Schenna îi dezvălui apoi pe scurt, în cuvinte liniştite, că în ziua următoare, în timp ce Ioan se va afla la vînătoare, castelul va fi ocupat de trupele baronilor, iar ducelui îi va fi interzisă intrarea. Ea înseşi ar putea să-i aducă la cunoştinţă asta, dacă, la întoarcere, Ioan ar cere s-o vadă. Pentru a nu încălca legea se vor feri să se atingă de duce. Se vor mulţumi numai să-i refuze orice adăpost în cuprinsul comitatului. Dacă Ioan va părăsi ţara, încheie Schenna cu un zîmbet, nimeni nu-l va împiedica. În rest. adăugă el prieteneşte şi cu adîncă supunere de data aceasta nu s-a scăpat nimic din vedere. Chiar dacă ducele ar fi prevenit acţiunea n-ar mai da greş. Seniorul luă scrisoarea semnată, se înclină, ieşi cu paşii săi greoi, inegali, înceţi.

A doua zi, într-o vineri, Ioan plecă la vînătoare cu o mică suită. Vremea — era la începutul lui noiembrie — fu de dimineaţă frumoasă, cerul albastru, dar curînd se lăsă ceaţă şi se porni un vînt umed, neprielnic. Ducele era posomorît; cele spuse de Margareta despre Agnès nu puteau fi mistuite uşor. Pe deasupra, şoimul lui preferat, un coroi norvegian frumos, cenuşiu cu alb, se sperie de o pasăre răpitoare mai mare şi nu se mai întoarse. Ducele se ciorovăi cu şoimarul, îl cicăli, ţipă.

Şi, astfel, puse capăt vînătorii mai devreme, iar spre seară se-ntoarse acasă. La castel găsi puntea mobilă ridicată, poarta încuiată. Se opri uimit, apoi se mînie, începu să ocărască. Sună din corn. Străjerul din turn se arătă la vedere, spuse că nu are poruncă să-l lase pe domnul să intre. Ducelui i se sui sîngele în obraz, răcni cîteva înjurături cumplite la adresa străjerului. În despicătura crenelului unuia dintre turnurile porţii apăru deodată Margareta şi-i strigă cu vocea ei caldă, gravă că prinţul de Luxemburg n-are decît să zbiere mai departe, dar aici nu mai e loc pentru el, să-şi caute adăpost altundeva. Poate la Taufers. Ioan ridică arcul. Ducesa pieri mai înainte ca săgeata să ajungă la creasta zidului.

Şi iată-l acum stînd în faţa porţii încuiate, spumegînd de furie, ridicol, în veşmîntul lui de vînătoare. Însoţitorii săi începură să şuşotească. Sufla un vînt rece, ploua. Cîţiva din slujitorii din Boemia aflaţi la castel se apropiară de duce, îi povestiră în şoaptă, fără şir, că un umăr nemăsurat de mare de tirolezi bine înarmaţi ocupaseră cetatea şi-i azvîrliseră afară.

Ducele mai rămase un răstimp în faţa punţii mobile ridicate, ocărîndu-şi cu vorbe murdare oamenii care se arătaseră atît de laşi. Din cetate se auziră rîsete, stihuri batjocoritoare:

Cine stă la poartă şi vîntul îl bate?
Cerşetor să fie? Jidov? Slugă, poate?
Ba să-l dăm de gol —
E doar amăritul conte de Tirol.

Blestemînd, Ioan plecă în cele din urmă spre Zenoberg. Fu întîmpinat la fel. Se duse la Greifenstein. Aşijderea. Se apropie miezul nopţii. Era obosit de moarte, răguşit de strigăte şi zbierete, zdrobit. Tremurînd jalnic îşi petrecu noaptea sub cerul liber.

Se crăpă de ziuă. Ducele sări pe cal, murdar, nedormit, cu mădularele îndurerarte, lihnit de foame. Nu mai avea în juru-i decît şase din oamenii săi ceilalţi se făcuseră tiptil nevăzuţi.

Ploua fără întrerupere. Însoțitorii îi spuseră că norodul e foarte bucuros de cele întîmplate, rîde, se veselește, petrece, îl batjocorește pe cel alungat. La urechi îi zumzăiau, ca niște gîngănii supărătoare, acele stihuri:

Cine stă la poartă și vîntul îl bate?
Cerșetor să fie? Jidov? Slugă, poate?

Se strecură pe drumuri lăturalnice spre citadelele unor nobili care-i erau în mod deosebit îndatorați. Domnii nu erau acasă, majordomii lor nu aveau nici o poruncă, porțile rămaseră încuiate. În jurul ducelui nu se mai aflau decît patru oameni.

Rătăci fără țel prin vii, prin păduri. Ploua, ploua întruna. Se crezu urmărit, încercuit. În luptă nu știa ce e teama; acum frica scîrbavnică i se strecură în suflet. Nu voia să fie hăituit ca un ciine turbat și doborît de vre-un țăran, de vre-un împuțit de tîrgoveț. O luă în sus, spre munți. În cele din urmă ajunse la fortăreața izolată a lui Tägen de Villanders. Viclcanul, prudentul baron voia, dacă se poate, să se aibă bine și cu luxemburghezul, așa că îl primi. Nu cuteză însă decît să-i dea adăpost, în cea mai mare taină, doar pentru un răstimp foarte scurt. Ioan stătu acolo cîteva zile, sub numele unui oarecare cavaler Ekkehard nu se arătă nimănui. Și aici îi vîjîiră în urechi crîmpee din cupletul acela:

...slugă, poate?
Ba să-l dăm de gol —
E doar amărîtul conte de Tirol.

Porni la drum noaptea, bălăbănindu-se urmat numai de doi slujitori. Purta tot veșmîntul de vînătoare. Murdar, năclăit de sudoare, duhnind, se strecură cruciș și curmeziș prin țara lui, călare pe calul istovit, gata să cadă, care nu mai putea lua în copite drumurile lăturalnice mlăștinoase. Cel puțin daca-r înceta ploaia asta blestemată! Își vîndu giuvaerurile pe care le avea la el, armele, cornul de vînătoare, în cele din urmă și calul.

Zgîlțîit de friguri, singur de tot pătrunse în ținutul patriarhului de Aquileia. Ajunse la Friaul. În palatul patriarhului. Slugile răcniră, izbucniră în hohote de rîs cînd bărbatul acesta gelos le spuse că e ducele de

Carintia, conte de Tirol, nepot al maiestății-sale romane. Patriarhul, vrăjmaș al seniorilor feudali tirolezi, acoperit dintotdeauna de favoruri de către casa din Luxemburg îl primi cu toată cinstea, îl strînse în brațele sale. Anevoie, după mai multe zile, principele istovit, tulburat își veni în fire. Scrîșnind, începu să țeasă planuri pline de răutate, să fiarbă în sufletu-i otrăvuri, să scuipe blesteme și amenințări împotriva țării din care îl alungase nevasta lui.

Cartea a doua

LA MÜNCHEN, ÎMPĂRATUL LUDOVIC ÎL îmbrățișase pe după umeri pe fiul său, margraful de Brandenburg. Se plimba cu el încolo și încoace. Îi vorbea prietenește acestui tînăr întunecat, posomorît. Margraful, deși nu avea decînt doăzeci și cinci de ani, arăta ca un bărbat matur. Mustăciaoră blondă, ochii cenușii-albaștri, cu o privire încruntată și cam tăioasă, obraz negricios, slab. Moștenise de la tatăl său ceafa lată, era înalt, vînjos. Dar împăratul, masiv, greoi, îl depășea totuși binișor în înălțime. Prin vitraliile colorate pătrundea lumina slabă a zilei de iarnă. Așa cum pășeau încolo și-ncoace, împăratul, cu brațul pe după umerii fiului său părea că vrea să-l urnească la drum pe cel ce șovăia, se împotrivea.

Nu, nu! Nu poate și nu poate! Pur și simplu inima nu-i dă ghes să se însoare cu Margareta. Are în urma lui o căsnicie de cinci ani cu Elisabeta, principesă daneză. A fost o ființă la locul ei, cam sfrijită, da. Acum a murit. Dumnezeu s-o odihnească. Vrea să rămînă holtei trei-patru ani. În Brandenburg îl zoresc treburile de stat, e nevoie să se îngrijească de propășirea agriculturii și a orașelor, venzii îl necăjesc cu lupte de hărțuială. Să se însoare cu Margareta de Tirol, care și-a alungat bărbatul într-un chip atît de nemaipomenit? Cu ființa asta îngîmfată? Nu, mulțumesc! Tatăl lui, împăratul, îl va găsi întotdeauna gata să-l slugească. Dar să se însoare cu Margareta, nu!

Împăratul își aținti ochii uriași, albaștri asupra fiului său. Opunerea acestuia nu-l mira, nu-l scotea din sărite. Nu era nici o plăcere să te însori cu tiroleza. Să fi fost în locul tînărului, și el s-ar fi împotrivit la fel. Dar știa că Ludovic este un fiu bun, un principe cu scaun la cap, care înțelegea că o căsătorie era cel mai de seamă mijloc politic de a atinge un țel. O împrejurare ca asta nu se va mai ivi. Dacă Tirolul ar trece în mîinile casei de Wittelsbach atunc hotarele imperiului ar fi desăvîrșite, atunci casa de Wittelsbach ar domni de la Marea Nordului pînă la Adrtiatica. El înțelegea foarte bine că lui Ludovic i-ar fi plăcut mai mult să răsufle, să rămîie în văduvie cîțiva ani. Dar tocmai pentru asta era principe și născut din spița de Wittelsbach. Nu-și putea îngădui o asemenea tihnă.

Margraful, îmbufnat, continuă să-și grămădească obiecțiile înciudate. În afară de faptul că această Margareta și tot ce se-ntîmplă în jurul ei nu-i plăceau deloc, era sigur că papa nu va desface căsătoria tirolezei cu Ioan. Toată creștinătatea va urla ca un singur om dacă el s-ar însura acum cu nevasta altuia. Împăratul îi răspunse liniștit că el însuși a dus în spinare o viață întreagă excomunicarea și interdictul; nu-l poate cruța nici pe fiul lui de așa ceva. Din păcate, un membru al casei de Wittelsbach nu-și poate face drum înainte altfel. Margraful se desprinse din îmbrățișarea tatălui, se rezemnă de masă în cea mai proastă dispoziție, își mîngîie în neștire mustața. Daneza Elisabeta nu fusese o Elena din Troia, un principe nu poate să-și aleagă nevasta după frumusețe, asta o știa și el! Dar Margareta boiul ei grosolan! "Carintia!" spuse împăratul. Botul acela proeminent! "Tirolul!" spuse împăratul. Obrajii fleșcăiți! Dinții strîmbi scoși în afară! "Trientul! Brixenul!" spuse împăratul.

În timpul acesta, seniorii tirolezi care duceau tratativele întrau călări în München. Era o solie strălucită, avînd în frunte pe cei dintîi nobili ai țării: Burgstall, Villanders, Schenna, Ekkehard de Trostberg. Nu se grăbeau, erau siguri de reușită, cercetau cu privirile prețăluitoare și tihnite orașul luminos, policrom care

prospera repede sub Ludovic, noua reședință, confortabilă, pe care și-o construia acesta. Cei din casa de Wiyttelsbach erau oameni circumspecți, puternici. Ca să nu o pățești cu ei trebuia să te asiguri prin toate mijloacele. Așa și procedară tirolezii. Cerură să fie confirmate toate împuternicirile, hrisoavele, privilegiile. Smulseră cu japca, puseră mîna pe tot ce putură. Cerură dreptul de veto și controlul asupra măsurilor de guvernămînt. Înfuriat, deznădăjduit, margraful de Brandenburg își ieși din fire. Ce-o să facă el cu o asemenea nobilime, care-l va strîmtora, îl va strînge în chingi, îi va pune piedici în toate? Împăratul îl privi deschis și sincer în ochi:

— Îmbracă tu mai întîi mantia! Dacă o fi prea lungă, n-ai decît să mai tai din ea.

După întîmpinarea Domnului[1], în miez de iarnă, sub un cer albastru luminos, mărețul alai al principelui de Wittelsbach porni în sunet de zurgălăi prin munți albi-cenușii spre castelul Tirol.

Armurile zuruiau, atîrnătorile, aurul și argintul zornăiau. Uriașul alai pestriț — cai, animale de povară, litiere, oameni — înainta domol prin aerul umed din pricina zăpezii. Împăratul, într-o dispoziție excelentă, fiul său Ludovic, margraful de Brandenburg, fără chef încă șovăind, dar de pe acum pe jumătate fermecat de mărimea țării și de înfățișarea ei atît de felurită, fratele lui mai mic Ștefan. Ducele Conrad de Teck, bogatul senior șvab, prietenul cel mai apropiat al margrafului de Brandenburg mohorît, fanatic, muncitor fără odihnă, devotat cu tot sufletul case de Wittelsbach. Baronii tirolezi, nobili bavarezi, șvabi, flamanzi, brandenburghezi, fără număr. Episcopii de Freising, Reghensburg, Augsburg. Cei doi mari teologi pe care împăratul îi atrăsese la curtea lui, Wilhelm de Okkam și Marsilius de Padova.

În tot timpul călătoriei împăratul îi ținu în apropierea lui mai ales pe acești clerici. Vestea proiectatei căsătorii a lui Ludovic de Brandenburg cu Margareta scandalizase toată Europa. Nu numai fiindcă ducesa era soția altui bărbat ci și pentru că după bunica ei Elisabeta, era rudă

[1] *În ziua de 2 februarie (n.t.).*

de gradul al treilea cu Ludovic. Papa nu avea de gînd s-o dezlege pe ducesă de acestă piedică în calea unei noi căsătorii; mai mult chiar amenințase numaidecît cu comunicarea și interdictul. Poporul află cu teamă și neliniște de această amenințare. Împăratul însă nu avea de loc chef să dea înapoi în fața furiei papale. Îi opuse papei pe teologii săi. Împăratul însuși era lipsit de învățătură, nu vorbea nici măcar latina; dar nutrea un respect profund față de erudiție. Îi părea sincer rău că bavarezii lui erau atît de încuaiți și mărginiți, atît de neînzestrați pentru studiu. Ah, mari învățați, pe care-i atrăsese la curtea lui Wilhelm de Okkam și Marsilius de Padova, găseau ascultare peste tot în lume numai în Bavaria lui nu. Era cuvios, avea o conștiință curată, îi cinstea din inimă pe cei doi domni înțelepți, credea în ei, era convins de știința lor privitoare la cele ale lui Dumnezeu. Așadar, ațintindu-i cu ochii săi uriași albaștri, îi întrebase pe cei doi teologi dacă obiecțiile papei stau în picioare. Marsilius și Wilhelm puseseră pe hîrtie un raport în care arătaseră că, din cauza incapacității soțului, căsătoria Margaretei cu Ioan nu se desăvîrșise *de facto* [1], că deci nu există, nu e valabilă. După aceea, rugat stăruitor de împărat, episcopul de Freising, Ludovic de Chamstein, se arătase gata să declare gata căsătoriei dintre Margareta și Ioan. Din acest motiv, așadar, episcopii bavarezi porniseră și ei în călătorie peste Alpi. Misiunea lor li se părea foarte primejdioasă, se închipuiau ei înșiși înțelepți și importanți. Aveau fețe încordate, transpirau.

Ludovic de Brandenburg călărea alături de Conrad de Teck. Țara, practica ocîrmuirii îl interesau mai mult. Pasionat de economie politică, nici nu-și arunca ochii asupra ținutului înfățișării deosebite a oamenilor, vorbea cu vocea lui puternică și limpede numai despre suprafețe cultivate, despre posibilitățile de colonizare, drumurile de negoț, împărțirea în județe, metodele de vămuire. Brandenburg sau Tirol — pentru el țara nu era nimic altceva decît un obiect al activității administrative. Aici, totul era în paragină și în neîngrijire. Se va apuca vîrtos de treabă, cu destoinicie și bunăvoință.

---

[1] *În fapt (lat. — n.t.)*

Domnul de Schenna călărea alături de Wilhelm de Okkam. În fața lor — drumul urca domol — se înălțau spatele masiv și ceafa lată a împăratului. Cei doi domni vorbeau despre acesta. Învățatul și abilul teolog lăuda, nu fără oarecare patimă, înclinația împăratului spre lumea ideilor, cinstirea pe care o arăta învățăturii, reconstruirea într-o înfățișare mai veselă a Münchenului, întemeierea Ordinului cavalerilor de Ettal, după modelul lui Parsival creat de Wolfram de Eschenbach. Domnul de Schenna, minte mai ageră, nu era însă de aceeași părere; el vedea în Ludovic de Wittelsbach un tip mult mai modern. Împăratului îi erau mult mai dragi orașele decît castelele, negustătorii decît războinicii, tratatele mai mult decît bătăliile; punea mai mare preț pe cele folositoare, decît pe cele cavalerești. Firește, mai avea și unele gusturi de visător, dar acestea erau tradiție, nu expresie a poporului său fel de a fi. Regele Ioan, luxemburghezul, acela era în ciuda caracterului său schimbăcios, mult mai conservator, emirul un cavaler de croială veche, un aventurier. Împăratul, dimpotrivă, se asemăna mai curînd cu tîrgoveții, era un om de astăzi, un om calculelor. De aceea luxemburghezul va și pune mîna pe mai multe, dar va păstra mai puține, așa că, în timp, cel ce va triumfa va fi împăratul fiindcă acesta era un copil al epocii sale. Teologul asculta gînditor și împotrivindu-se această vorbire altminteri înțeleaptă, dreaptă ca din cărți. Vedeau în fața lor spetele late, masive ale lui Ludovic de Wittelsbach. Amîndoi se gîndeau la același lucru, pe care nu-l rosteau: împăratul va acționa întotdeauna numai și numai spre folosul său, va privi întotdeauna cu sinceritate și cu ochii mari pe ceilalți lumea și pe sine, va pune întotdeauna cinstit și convins semnul egalității între dreptate, morală, voința lui Dumnezeu și folosul lui.

Se făcu un popas de noapte le Sterzing, iar a doua zi, în aerul rece, tăios, dar curat și plăcut, pătrunseră în trecătoarea Jaufen. Panta muntelui fusese lăsată în urmă, acum se înainta prin chei. Deodată, calul episcopului de Freising se poticni, se sperie și-și azvîrli călărețul înainte. Episcopul zbură prin aer și, din nefericire se izbi de o stîncă, frîngîndu-și gîtul. Acum iată-l cum zace, bietul

omuleț sprinten, culcat în zăpada înghețată, sub cerul vesel și senin. Scaunul episcopal de la Freising îl ocupase înlăturînd candidatul papei. De astă dată voise din nou împotriva voinței papei, să desfacă o legătură statornicită prin sfînta taină a cununiei; și iată-l zăcînd în zăpadă, galben, înțepenit și mort. Alaiul pestriț, zgomotos, zornăitor se opri din mers.

— Judecata lui Dumnezeu! murmurară unii dintre cei de față.

Seniorii stăteau cutremurați de spaimă în jurul leșului. Mortul fu înfășurat în pături și purtat pe o targă spre Meran. Mărunțelul, importantul senior pătrunse cu buzele mute în orașul unde voia să aducă la îndeplinire fapta cea cutezătoare și primejdioasă a vieții sale. Episcopii de Augsburg și de Regensburg șovăiră în fața rugăminții împăratului de a desface acum ei întîia căsătorie a Margaretei.

Buna dispoziție puse din nou stăpînire pe împărat, cînd pătrunse în castelul Tirol. Avignonul era departe, Benedict n-avea decît să azvîrle împotriva lui anatemele sale neputincioase. Acestea erau vorbe; el avea țara. Unde mai era vre-un princepe al creștinătății atît de puternic ca el? Reunise cele două Bavarii, avea Brandenburgul, era necontestatul moștenitor prezumtiv în Olanda, în insulele Frisice, în Zeelanda, în Hennegau. De astă dată se adaogă țara din munți, frumoasa, vechea, bogata, vestita țară. Dincolo se află Italia, sfîșiată, lipsită de putere. Acuma, cînd stăpînea înălțimile Alpilor, o ave bine în mînă. Frumos castel Tirolul! Solid castel Tirolul!

Adunați în anticameră seniorii îi auziră pe împărat cîntînd înăuntru cu voce limpede și tare.

— Intonează cîntece ca regele David în fața chivotului legii! spuse episcopul de Augsburg.

Împăratul, însă, în camera lui, singur, privea țara albă, scăldată în lumină, se bătea cu palmele peste coapse, cînta mici cuplete vesele, grosolane și îndrăznețe, așa cum se cîntau prin crîșmele satelor sale bavareze.

Peste două zile, împăratul însuși celebră căsătoria margrafului Ludovic cu ducesa Margareta. Spre marea

mînie a țării și a întregii Europe. După încă o zi, în orașul Meran, îi investi pe tinerii căsătoriți cu Carintia și Tirolul. Era înveșmîntat cu hlamida imperială. Conrad de Teck ținea spada imperiului, Arnold de Massenhausen, sceptrul, seniorul de Krauss, globul imperial. Margareta era încărcată cu podoabe, veșmintele ședeau țepene pe ea, cusute de sus pînă jos cu nestemate, arăta de-a dreptul înlemnită și lipsită de viață.

În castelul de la Viena, Albrecht, cel olog și Ioan de Boemia purtau o lungă convorbire. Felul în care Ludovic de Wittelsbach pusese mîna pe Tirol, îi apropiase din nou pe luxemburghez și Habsburg. Împăratul, omul ăsta fără rușine, furase nu numai Tirolul, ci își investise fiul și cu Carintia, pe care o stăpînea Habsburgul și pe care împăratul însuși îl ajutase pe acesta s-o cucerească. Cei doi principi erau mai puțin mirați și furioși din cauza obrăznicie, cît mai ales din pricina unei asemenea nebunii a lui Ludovic de Wittelsbach.

Albrecht luase toate măsurile trebuitoare, ca să-și apere Carintia. Principele cel olog îndeplinise în Carintia încă o dată el însuși tradiționalele ceremonii de înscăunare, deși lui îi erau de două ori împovărătoare; o făcuse spre a-și asigura popularitatea.

Ioan de Luxemburg cel orb avea mai multă fantezie și planuri de perspectivă mai largi. Acest Tirol, cel mai frumos fruct pe care-l culesese pentru sine neobrăzatul și necioplitul Ludovic de Wittelsbach purta în miezul lui un verme. Ologul Albrecht, cu îmbrăcămintea și pieptănătura cam neîngrijite se uita cu interes, cu o ușoară și silnică admirație la regele cel orb, care sta în fața lui dîrz, elegant și foarte îngrijit, și-și dezvăluia cu înlesnire, dar precaut planurile neguroase și îndrăznețe. Nu, împăratul nu se va bucura multă vreme de noua lui Gară. El, Ioan, e în fond om împăciuitor. Pînă acum i s-a împotrivit lui Ludovic cînd a fost necesar, cînd i-au cerut-o interesele, dar fără ură și patimă. De aci înainte va fi altfel. E plin pînă-n gît de scîrbă și mînie din urma acestui ultim renghi grosolan, ordinar a acestei lăcomii și obrăznicii prostesc de arogante, față de el și de alții. Mînia cavalerului și a aventurierului se dezlănțuie împotriva micului tîrgoveț.

Noul papă, Clement al VI-lea, care nu era un teoretician ca răposatul Benedict, nu, ci un principe, și senior, și politician strălucit, cunoscător în ale lumii, se afla în strînsă prietenie cu el și cu fiul său Carol, era profesorul și confidentul cel mai apropiat al lui Carol. Căsătortia lui Ludovic a trezit pretutindeni indignarea împotriva împăratului. Dacă noul papă va porunci acum să se rostească de pe toate amvoanele excomunicarea și interdictul împotriva împăratului, o asemenea afurisenie nu va fi luată drept o măsură politică ci va fi încuviințată din toată inima de creștinătatea întreagă. Principii electori, orașele, poporul se vor opune împăratului, asta i-au și spus-o cei din suită. Dacă, apoi, fiul său Carol va fi ales, cu ajutorul Avignonului, rege roman, el, Ioan, pune pe picioare o ligă de nebiruit împotriva lui Ludovic.

Albrecht își freca în neștire obrazul prost neberbierit, asculta pe gînduri expunerea celuilalt. Acestea erau planuri cu temelii mai solide decît proiectele obișnuite ale luxemburghezului; dar ele însemnau trecerea la atac, o luptă inevitabilă. El, Albrecht, nu avea nici un chef să se amestece în treaba asta. Nu mai era tînăr, se cumințise, scotea sabia numai cînd nu se putea altfel.

Și așa ședeau împreună cei doi puternici principi, care stăpîneau mai mult de jumătate din Europa centrală; orbul trăgea de olog, dar nu-l putea convinge să primească decît o alianță defensivă.

Apoi, cînd întrevederea luă sfîrșit, Ioan se întinse, se ridică să plece, pipăi orbul, de-a lungul pereților, dar nu găsi ușa. Albrecht ar fi putut să-i spună unde e dar nu ședea în puterea lui, a ologului să-l ajute pe cel ce bîjbîia. Amîndoi rîseră atunci mult și din toată inima, pînă cînd cineva din suită deschise de afară ușa.

Mari nenorociri se abătură asupra țării din munți, pedeapsa lui Dumnezeu, fiindcă ducesa își bătuse joc cu atîta grosolănie de sfînta taină a căsătoriei.

— Plăgile Egiptului! strigară partizanii papii, de-a latul întregii Europe.

— Plăgile Egiptului, murmură îngălbenit poporul, care începu să geamă, să-și bată pieptul, să postească.

Mai întîi ca o nouă pedeapsă pentru păcatele oamenilor, se rupseră zăgazurile cerului, se porni un al doilea potop.

— Vai vouă! Vărsătorul revarsă ploi deucalionice [1]! cită abatele Ioan de Viktring pe un latin din vechime.

Ca și cînd toate fluviile Europei s-ar fi revărsat peste țară, copaci, sate, livezi, oameni fură luați la vale, Innul căra cu sine poduri, turnuri, case, ținutul Etschului, aflat mai jos, părea un lac de la Neumarkt la ogoarele de sub Tramin se mergea cu barca.

În același an, pîrjoluri cumplite, izbucnite unul după altul nimiciră orașele Meran, Innsbruck, Neomarkt. Dar ceea ce fu lucrul cel mai îngrozitor și cel mai ciudat, care îi înlemni pe oamenii din popor, fură uriașele stoluri de lăcuste ce pustiiră în aceeași vară țara. Veniră din răsărit.

După ce lăsară gonașii Ungaria, Polonia. Boemia, Moravia, Austria, Bavaria, Lombardia, se năpustiră asupra înfloritorului Tirol. Zburau în stoluri atît de dese că nu se mai zărea soarele. Zburau ziua și noaptea, și totuși, ca să parcurgă la vale malul Etschului avură nevoie de douăzeci și șapte de zile.

Norodul îngrozit tîra în procesiuni statuiele de sfinți, se ruga, înălța mîinile spre cer. Partohul de la Kaltern dădu în judecată gîngăniile, care fură osîndite de o curte cu juri, printr-o sentință legală, în toată forma le anatemiza din amvon. Erau niște lăcuste uriașe cu dinți sclipitori ca pietrele prețioase, astfel că femeile își împodobiră cu ei îmbrăcămintea. Stolurile care devastară ținutul Innului erau de două ori ciudate. Conducătorii, cu puține alte lăcuste soseau cu o zi înainte căutau locurile potrivite pentru grosul stolului. Plecau apoi în formații cu o disciplină militară. Rodeau tufe și copaci, rodeau toată verdeața, paiele, grăunțele, meiul, butucii, tulpinele. Cînd în cele din urmă își luau zborul pămîntul era negru și cenușiu ca ars.

---

[1] *În mitologia greacă, Deucalion și soția lui Pyrrha, au fost singurii supraveţuitori ai poporului prin care Zeus a vrut să nimicească neamul omenesc (n.t.).*

DUCESA MARGARETA CĂLĂTOREA PRIN pasul Arlberg. La Sankt Anton, printre oamenii din popor care căscau gura se afla o fetiță de unsprezece-doisprezece ani, cu mama ei. În timp ce trecea alaiul, copila strigă cu însuflețire, în gura mare:

— Mamă! Mamă! Care e milostiva doamnă ducesă? Aia lungă și uscată sau ailaltă, botoasă?

Mama, o femeie tînără vînjoasă, plăcută la înfățișare rînji, se făcu roșie, o lovi pe fată:

— Ține-ți fleanca, purcico!

Oamenii din jur făcură haz, copila începu să zbere, vorba ei trecu din gură în gură. Zbură de-a lungul și de-a latul țării, zbură mai departe, iar în curînd toată creștinătatea n-o mai numi pe ducesa cea urîtă decît Botoasa. Margareta auzi de asta și acceptă poreclă cu o anumită intenție liniștită și amară. Cum să-și numească noul ei castel? Bruneck? Neugrafenburg? Îi spuse castelul Botoasa.

Margraful Ludovic ședea împreună cu prietenul său, ducele Conrad de Teck, avînd în față socoteli și zapise. Tînărul, rigidul margraf confunda cu chibzuială cifrele și realitatea; masivul duce de Teck, ceva mai în vîrstă cu o înfățișare milităroasă, îl asculta atent. Era în armură, nemișcat, în timp ce margraful nu se putea stăpîni să nu dea cu pumnul în masă, peste hîrtiile care foșneau.

Chipul său hotărît, slab, dur, cu ochi albaștri lipsiți de strălucire, cu pielea oacheșă, tăbăcită de vînt, cu părul blond cam rar, mai scurt decît cerea moda, cu mustața blondă arăta supărat și foarte iritat. Întotdeauna i-a socotit pe baronii tirolezi drept niște jefuitori vicleni și înșelători. Totuși nu se așteptase ca și sub stăpînirea lui să îndrăznească a săvîrși pe față asemenea rapturi neobrăzate, să vîre în buzunarele lor, ca de la sine înțeles și cu un aer nevinovat nu jumătate ci nouă zecimi din veniturile ce i se cuvin lui, iar la depunerea socotelilor nici măcar să se ostenească a ascunde toate acestea. Asta-i o culme a lăcomiei nerușinate. Baronii au știut să fie prevăzători. Și-au asigurat dinainte amnistia pentru infracțiunile în administrație și nici nu pot fi controlați decît pe ascuns, iar cum toți sînt înrudiți între ei, un asemenea control rămîne doar formal.

Masivul Conrad de Teck, cu o înfățișare milităroasă și cu obrazul ras, îl lăsa pe margraf să spună tot ce avea pe inimă. Apoi zise:

— Pune-le mîna-n piept! Acorduri, amnistie — fleacuri! I-al pe unul de guler, lasă-i pe ăilalți să reclame, să protesteze! Cînd or vedea că n-ajung la nici un rezultat, ori să se domesticească numaidecît.

Cu un zîmbet reținut, margraful îi întinse prietenului său un petrec de hîrtie: ordinul de arestare împotriva lui Volkmar de Burgstall. Dar hîrtia nu era semnată.

— Sînt sigur că tata n-ar face-o, spuse el. Poate să iasă al naibii de prost. N-am pe ce mă sprijini.

Conrad de Teck îl privi cu ochii lui căprui-întunecați și zise scrîșnind:

— Asigurați o acoperire.

Ludovic îi întoarse privirea, sună din clopoțel, porunci:.

— Doamna ducesă.

Pînă să vină Margareta, cei doi bărbați rămaseră tăcuți. Ludovic n-avea nici o taină față de prietenul său; acesta știa bine cum stau lucrurile între el și Margareta. Stăteau așa, că din neîncrederea și antipatia de la început crescuse o camaraderie rece, dar binevoitoare. Margareta era deșteaptă, nu încerca să i se vîre în suflet, nu făcea pe sentimentala și nu-i cerea nici lui așa ceva. O astef de comportare se potrivea foarte bine cu Ludovic; felul său de a fi rigid și sobru, era singura atitudine din partea unui bărbat care din anii aceștia n-o scotea din sărite pe Margareta. Ludovic se obișnui cu încetul cu ciudata ei amorțeală, ca și cu urîțenia ei, iar asta se întîmplă fără nici o notă de dispreț, chiar dacă și el, ca toată lumea, o numea pe Margareta, de-o pildă cînd vorbea cu Conrad Botoasa.

Trecu un răstimp, pînă să vină Margareta. Fiind că nu apărea niciodată altfel decît în îmbrăcămintea fastuoasă de ducesă. Purta o rochie grea, din stofă cafenie, împodobită cu mult aur, obrazul ei părea o mască din pricina fardurilor și a pudrei chiar și mîinile îi erau fardate. Margraful îi puse înainte documentele, îi arătă în cîteva

cuvinte cît e de îndestulător, mai ales materialul împotriva lui Volkmar de Burgstall. Margareta văzu aevea în fața ochilor pe posomorîtul, vînjosul Volkmar, îi văzu lăcomia fățișă și brutală înscrisă pe chip. Omul acesta pusese mîna lui grosolană pe ce putuse, îl împinsese înainte, în lupta împotriva luxemburghezului pe tînărul Rottenburg, pe veselul și nevinovatul Albert, iar el însuși se ascunsese, laș și perfid, în colțurile scîrboase, ca de pivniță, ale castelului său. Sub crusta de fard, obrazul dicesei rămase încremenit și fără expresie. — Arestați-l! spuse.

Chiar și Conrad de Teck o privi cu surprindere:

— Sînteți o femeie curajoasă, doamnă ducesă!

— De vreme ce aceasta vă e dorința, zise margraful, compatrioții dumneavoastră vor trebui să stea liniștiți, cînd o voi îndeplini. O rugă să semneze și dînsa ordinul de arestare. Margareta semnă.

Burgravul Volkmar fu arestat, i se deschise un proces. Un asemenea procedeu împotriva celui dintîi nobil al țării făcu mare vîlvă. Baronii, tremurînd fiecare pentru el însuși, se strînseră cot la cot. La miazăzi tună și fulgeră, episcopul de Triend, la apus, episcopul de Cuera. Conrad de Teck în seama căruia fusese lăsat prizonierul, nu dădu nici un pas înapoi. Învinuiri, confiscarea bunurilor, interogatorii, torturi. La pronunțarea sentinței nu se mai ajunse, Burgravul muri mai înainte, în temniță, pe neașteptate. Țara murmură, vru să se revolte, dar nu îndrăzni, se plecă, tăcu.

Cînd auzi vestea morții subite a lui Volkmar, Margareta tocmai se afla în fața mesei de toaletă. Domnișoara de Rottenburg, care-i pieptăna părul începu să gîfîie, să tremure, pieptenele îi scăpă din mînă. — Continuă! zise Margareta și vocea ei plină, gravă era indiferentă și neșovăielnică.

Ducesa privea din loggia castelului Schenna peste țara scăldată în soare. Iacob de Schenna sta în fața ei. Deasupra capetelelor lor pe pereți, pășeau cavalerii în haine pestrițe.

Era plăcut să asculte vocea ostenită, înțeleaptă a lui Schenna. Frazele lui limpezi, rostite fără nici un patetism,

i se păreau o baie caldă. Margraful voise să-l atragă în serviciul său. Totuși domnul de Schenna lăsase demnitățile diplomatice, lanțurile de aur ale onorurilor, fraților săi Petermann și Estlein; el însuși era, firește, oricînd gata să dea un sfat, dar o slujbă nu-și lua.

Vorbea despre margraf, ca în multe alte rînduri.

— Nu, spuse el, arătînd spre cavalerii zugrăviți pe pereți nu are nimic din însușirile acestora. Cînd vede o pădure, nu se gîndește la vre-un monstru care și-ar putea avea sălașul acolo, nici la vreo doamnă pe care o stăpînește vreun uriaș și pe care ar trebui s-o scape. El chibzuiește cît de mare este prețul lemnelor pădurii, dacă face să transporte lemnul în cel mai apropiat oraș, ca să dea acolo avînt construirii de case. Piticii, margraful nu i-a văzut niciodată; nici nu se vor mai reîntoarce, cîtă vreme va domni el. Nici nu se va mai lupta în arenă cu regele Ioan. Nu se va lăuda niciodată că a luat parte la optsprezece sau la douăzeci de turnire victorioase într-un an, că are armura cea mai la modă, că a fost de cît mai multe ori la Paris. Dar se va îngriji ca numele să-i apară rareori în corespondența lui messer Artese din Florența, ca negustătorii să-și poată face transporturile în siguranță, ca în oraș să fie înscăunată o cîrmuire solidă și de bună-credință.

Stăruia asupra temei lui favorite. Vechile timpuri s-au dus. Cavalerismul și moravurile cavalerești nu mai au preț, ceea ce a mai rămas din ele astăzi e doar maimuțăreală. Nu mai poți să-ți ei pur și simplu lumea în cap și să te bați cu unul sau cu altul; te umflă numaidecît zbirii. În timpurile acestea sarbede nu mai puteai să cîștigi avere și onoare cu aventurile. O fi fost poate mai frumos pe vremuri, mai multă culoare, mai multă cinste. Dar lumea a devenit mai complicată. În locul castelului a apărut orașul, în locul inșilor puternici, organizația. Dacă un cavaler rătăcitor ar cere adăpost, mîncare și băutură, i s-ar pretinde — Cristoase Dumnezeule! — plată. Nu acestui cavaler îi aparține viitorul, ci tîrgoveților, nu armei, ci mărfii, banului. Colinde pămîntul, cît de măreți domni ca regele Ioan; ceea ce săvîrșeau ei era lipsit de trăinicie.

Trăinicie aveau micile, potolitele, grijuliile bresle, preocupate de cîștiguri, din orașe: acestea construiau încet de tot, construiau cu teamă, dar construiau bucățică cu bucățică, puneau piatră peste piatră fără întrerupere.

Margareta era convinsă de adevărul acestor spuse. Nu le trăise adînc și îngrozitor, ea însăși? Ce era iubirea? Ce erau aventurile? Îl zdrobeau pe om, îl făceau praf și pulbere, lăsau în urma lor răni și pustiu. Gînduri, pe care le gîndise și mai înainte, se orînduiau mai bine, deveneau concrete, i se amestecau în sînge. Urîțenia ei era un dar, era îndrumarul prin care Dumnezeu îi arăta calea cea bună. Cavalerismul, aventurile, acestea erau spuma multicoloră de deasupra, erau aparența. Îndatorirea ei era să clădească pentru viitor. Orașe, negoț și meșteșuguri, șosele bune, ordine și lege. Îndatorirea ei nu erau sărbătorile, călătoriile, dragostea; îndatorirea ei era politica plină de chibzuială și calmă.

Felul de a fi al margrtafului se potrivea întru totul cu asemenea principii. Margareta recunoștea, știa, simțea cît era el de mărginit și pedant. Dar îi prețuia destoinicia, putea să aibă încredere în el, se obișnui-se cu însușirile sale cum te obișnuiești cu ceva prietenos, de care anevoie te-ai putea lipsi. Soții erau mult împreună, mîncau împreună, dormeau împreună. Lucrau împreună. Între ei domnea buna înțelegere. Gîndurile lor se împleteau. Margareta era aceea care lua inițiativa, dar așa ca să nu se bage de seamă, astfel că nu se putea deosebi cine conducea și cine era condus. Adesea, în convorbirile lui cu Conrad de Teck, margraful spunea, recunoscînd meritele soției lui:

— Da, nevastă-mea, Botoasa.

Totuși, Margareta rămase închisă în sine, crusta în care se învelise nu putea fi înlăturată, toate acestea, firește, cu păstrarea unei desăvîrșite și probe politeți. În al doilea an al căsniciei sale, ducesa rămase grea. Datorită acestei împrejurări felul ei de a fi deveni mai deschis, vocea plină, gravă, suna mai cald, dar înstrăinarea și rigiditatea nu o părăsiră cu totul. Rămase departe de orice dorințe vii și exaltate, cumpătată, fără porniri de voluptate. Văzu că

pruncul, o fetiță, nu era nici frumos, nici urît. Avea fruntea energică și colțuroasă a tatălui și — slavă Domnului! — gura tot a lui, nu a ei. Se îngriji de copil cu devotament matern, îndeplinindu-și îndatoririle în chip săvîrșit, dar fără afecțiune.

Papa luă brațul margrafului Carol de Moravia-Luxemburg într-al său și-l purtă pe principe, plin de ardoare și vorbindu-i încolo și încoace, prin încăperea confortabilă. Afară, deasupra albului oraș Avignon ardea un soare luminos și puternic. În palatul papal domnea o umbră plăcută și nu era prea cald. Clement al VI-lea, cu fața brună, energică, foarte arătoasă, ale cărei contururi erau subliniate de umbrele albăstrui ale bărbii rase, nutrea sentimente de gingașă și părintească grijă față de tînărul principe, pupilul lui cel mai luminat la minte. Carol prevestise că dînsul va purta tiara papală, el că principele își va pune pe creștet coroana de împărat roman.

Da, și acum se ajunsese aici. Ludovic de Wittelsbach, ursul ăsta bădăran, cu prea mare lăcomie și-a pus laba pe toate prăzile. Cu ultima halcă, Tirolul trebuie să se înece și să moară sufocat. Principii electori, orașele din Imperiul roman n-au decît să se pună la adăpost, cu și mai mare prudență și mîrșăvie, față de controlul curiei papale; duhoarea împuțită care răzbate din treaba asta cu Tirolul le înțeapă tuturor nasul în asemenea măsură, încît nimeni n-ar putea rămîne alături de urzupatorul Ludovic de Bavaria. Da, acum n-are decît să se umilească împăratul Ludovic de Wittelsbach. Smerit, scîncea în fața scaunului papal, își recunoștea lungul izvod al ticăloșiilor, era gata să-l semneze și să facă act de supunere. Clement zîmbi, își strînse mai tare învățăcelul de după umeri. Bavarezul venea prea tîrziu. El, Clement, și pronunțase în fața consistoriului solemn marea excomunicare bisericească, după cum apucase să ceară colegiului principiilor electori să aleagă un nou rege. Dacă iubitul său elev Carol de Luxemburg pleacă mîine spre Rin, la Rhense, unde are loc alegerea, se poate încredința; papa a făcut totul, prin binecuvîntări și afurisenie, ca profeția în legătură cu coroana imperială să se împlinească.

Cîteva zile mai tîrziu, majoritatea principilor electori își dădeau votul pentru Carol de Luxemburg. Din cei cinci principi care l-au ales, cel dintîi era tatăl său, al doilea era unchiul său, al treilea un episcop fără eparhie și seniorie, al patrulea și al cincilea oameni cumpărați cu aur greu.

După ce președintele colegiului — arhiepiscopul Balduin de Trier, îi aduse la cunoștință rezultatul votului, Carol primi îmbrățișarea tatălui său și urările de noroc ale principilor electori. Trimise apoi un curier grabnic la papă. În sfîrșit, după aceea, singur, bărbatul înalt, uscățiv întinse brațele, respira adînc. Era rege german ales, în curînd împărat roman. Nu semăna cu tatăl său, orbul, cavalerul. Nu va căuta să strălucească și să împrăștie în vînt ceea ce obținea. Va păstra, va stăpîni ceea ce are. Nu semăna, însă, nici cu bavarezul, încetul, pedantul, burghezul. În el se reuneau cetatea și orașul, asta era: militar și gospodar. Să smulgi doar teritorii, ce măreție e în asta? E cu mult mai de seamă să le cultivi, să le înțelenești. Să cladești biserici, să întemeezi orașe, să strîngi recolte, să sprigini arta, știința. Să strîngi și să cultivi totul: țări, orașe, titluri, castele, învățați, relicve, obiecte de artă. Era oare înfumurat? Era lacom? Nu, în aceasta stau îndatoririle sale de principe, chibzuite și recunoscute de toată lumea. Bărbatul uscățiv, vînjos, se așează la masa de scris. Așternu cîteva directive, schiță o schemă, un canon al guvernării sale. Notă științific virtuțile pe care voia să le pună în practică, apoi cerințe, planuri. Le puse în ordine: numărul unu, doi, trei. Lucră astfel multe ore, pînă tîrziu în noapte.

După o vreme părăsi cele scrise. Nu se ascundea totuși aici nițică îngîmfare? Era un om cucernic, îngîmfarea e păcat. Se va pocăi. Începu să adune cu patimă relicve: spini din cununa lui Hristos, veșminte, țeste, brațe de sfinți. Din Pavia i se oferiră rămășițele sfîntului Veit. Sfîntul era mult prea scump. Spre pocăință, deși i se cerea un preț nerușinat de mare, va cumpăra totuși relicvele.

În fața Margaretei ședea un om mărunt, gras, zdrențăros; era foarte umil, vorbea gutural, cloncănind.

Se numea Mendel Hirsch. Era evreu. În timpul prigoanei puse la cale de frații Armleder .fugise din Bavaria la Regensburg, și acolo fusese luat sub protecție de oraș. Din cele o sută douăzeci și șapte de comunități evreești măcelărite atunci el era unul dintre puținii supravețuitori. Acum avea un salvconduct al împăratului și, din prevedere, și unul din partea contraregelui Carol.

Ducesa nu văzuse niciodată de aproape un evreu în carne și oase. Îl cerceta deci cu atenție și cam cu silă pe bărbatul gras, care îmbrăcat în caftan cafeniu și cu pălăria ascuțită, se zbuciuma în fața ei, tremurînd repede, hîrîind din gît, țopăind caraghios. Așa arată deci, nația asta blestemată de Dumnezeu, care-l ucisese pe Fiul Domnului, batjocoră sfînta împărtășanie, chinuia îngrozitor copii nevinovați. A auzit adesea despre oamenii ăștea străini, dezgustători și nu demult, cu prilejul ultimelor măcelăriri ale evreilor a stat de vorbă amănunțit despre toate astea cu abatele Ioan de Viktring. Starețul nici nu aprobase, nici nu condamnase prigoanele. Asupra poporului lovit cădea blestemul străvechi pe care și-l chemase asupra-i el însuși: "Cadă sîngele lui asupra noastră și asupra copiilor noștri!" Abatele ridicase din umeri și citase un clasic din vechime: "Vai mie nefericitul! Mult mă tem, căci multe rele am înfăptuit!"

Margareta găsea încheierea asta cam simplistă. Firește un om care combătea astfel o prigoană împotriva evreilor acționa poate împins de zelul de a-l sluji pe Dumnezeu. Poate. Sigur era, însă, că el cîștiga mult din asta. Căci există oare un mijloc mai bun de a se descotorosi de creditorii evrei de către acela de a-i ucide? De ce, dacă era folositor și potrivit ca ei să fie nimiciți, tocmai cei mai înțelepți stăpînitori bisericești și lumești interveneau în favoarea lor? Legile lui Frederic al II-lea de Hohenstaufen, bulele lui Inocențiu al IV-lea dovedeau cu totul altă concepție decît a acestui de treabă abate. Iar Clement, care domnea acum — era dușmanul ei, dar al naibii de deștept — de ce îi apăra cu atîta hotărîre prin bule și legi strașnice?

Margareta se uita la omulețul care se istovea în fața ei. Mendel îi povestea despre întîmplările jalnice prin care

trecuse. Cum oamenii de-un neam cu el fuseseră înghesuiți în casele lor de rugăciune și arși de vii, cum alții fuseseră vîrîți în saci îngreuiați cu pietre și înecați, nenorociții, în Rin, cum fuseseră schilodiți, torturați, sugrumați, cum femeile au fost batjocorite în fața bărbaților legați de țăruși, cum copiii străpunși cu sulița erau atîrnați ca niște steaguri la ferestrele caselor aprinse. Povești toate acestea pe nerăsuflate, cu multe amănunte înduioșătoare, gesticulînd; cuvintele lui pline de culoare, lălăite, se rostogoleau unul peste altul, el zîmbea dezvinovățindu-se acuzînd, resemnat, amesteca în povestire fraze glumețe, invoca pe Dumnezeu, își răsucea nervos în fuioare barba spălăcită, își legăna capul. Ducesa îl asculta în tăcere; într-un colț ședea, adus de spate, domnul de Schenna cu ținuta lui urîtă, privind cu atenție la omulețul atît de însuflețit și caraghios.

Mendel Hirsch o rugă pe ducesă să-i îngăduie a se stabili la Bozen. Plecase spre coreligionarii săi din Livorno. Dar acum, cînd orașele și piețele Tirolului înfloreau, i-a dat prin cap că aici ar fi un teren mai bun, mai nefolosit.

— Negoț de tranzit, preamilostivă ducesă! spuse el. Negoț de tranzit! Tîrguri! Piețe! Pe-aici trec marile șosele dinspre Lombardia către Germania, dinspre țările slave către cele romane. De ce să fie Trientul, Bozen, Riva, Hall, Innsbruck, Sterzing, Meran mai rele decît Augsburg, Strassburg?

Episcopii de Brixen și Trient s-au și arătat gata să acorde evreilor protecția lor și privilegii. Cu milostiva îngăduință princiară va face ca negoțul să propășească aici repede. Să intre în țară bani, bani mulți grei. Dispune de capital îndestulător. Își oferă serviciile cu mai multă dărnicie decît domnii din Veneția și Florența. Va exporta vin, ulei, lemn; va importa mătase, blănuri, spade, lînă spaniolă, giuvaeruri, aurărie maură; din răsăritul slav va aduce piei și, înainte de toate, chiar robi. De-așa ceva nu e nevoie aici? Sînt destui țărani șerbi? Nu? Bine, nu. Dar sticlă, de-așa ceva e trebuință. Sticlă siciliană, el are legături excelente. Și de postav vopsit e nevoie. Și de scorțișoară, piper, mirodenii. Va aduce de toate. Numai să i se îngăduie s-o facă.

Margareta îi spuse că va lua în considerare cererea lui. După ce Mendel plecă, ea chibzui împreună cu Schenna. Acestuia îi plăceau mult proiectele evreului. Desigur că trebuie să i se dea îngăduința, să se caute a-l reține aici. Asta e epoca cea nouă, asta readuce viața în țară. La turnir, domnul Mendel Hirsch n-ar face desigur o figură frumoasă; baronii, chiar și tîrgoveții vor încrunta sprîncenele. Dar tocmai din pricina înfumurării lor trîndave, omul ăsta iute și vioi trebuie vîrît în cuibul norodului atît de leneș.

Și astfel, evreul Mendelș Hirsch sosi la Bozen. Veni cu o droaia de fii, fiice, gineri, nurori, nepoți, cu trei sugaci și o bunică bătrînă cît veacul, care mormăia mereu. Toată liota asta mișună pe străzile Bozenului, cu ochi migdalați, cu picioare sprintene, gălăgioase, privind casele colorate și arătoase, zidurile, porțile, piețele, oamenii, evaluînd, apreciind în gura mare cu vorbe și gesturi repezi.

Nu se poate spune că cetățenii din Bozen l-au primit chiar cu însuflețire pe evreul Mendel Hirsch. Mai mult chiar, a fost mai întîi nevoie de somația severă a margrafului, care, ca și tatăl său, împăratul, îi socotea pe evrei drept un neam folositor statului și-i ocrotea — pentru ca să-i dea nimic mai mult decît adăpost. Și chiar și apoi îl tratară cît se poate de grosolan și bănuitor, își chemai copiii de pe ulițele pe care trecea, își ștergeau mînecile cînd îl atingeau, îi strigau înjurături și batjocuri, aruncau după el cu noroi. Bărbatul gras și vioi se făcea că nu aude nimic, se curăța cînd îl mînjeau, surîdea, își pieptăna barba cu degetele. Dacă se purta cineva prea urît cu el, își legăna capul și făcea: "Ei! ei!" Rămînea mereu tot atît de umil, se reîntorcea acolo de unde fusese alungat. Își cumpără o casă, încă una, a treia. Soseau pentru el mărfuri, se strîngeau în grămezi, mărfuri străine, frumoase în cantități cum nu se mai văzuseră și nu prea scumpe. Cumpăra ceea ce i se oferea, prețăluia repede, sigur, avea întotdeauna bani, plătea pe loc. Negustătorii localnici se uitai chioriș, ceilalți orășeni se obișnuiră cu evreul, îl mai înjurau, dar mai mult din nedeprindere nu din convingere.

Cînd Mendel Hirsch avea mărfuri noi deosebit de frumoase, postavuri, blănuri, giuvaeruri, le aducea mai

întîi ducesei și domnului de Schenna. Amîndoi ședeau de vorbă cu plăcere cu omul acesta umblat prin lume, care cunoștea bine drumurile, mărfurile, oamenii stările de lucruri și le privea dintr-un unghi de vedere cu totul altul, neobișnuit. Cînd într-o convorbire serioase i se adresau vorbe umflate, făcea o mutră acră; pentru cavalerism, turnire, steaguri și alte lucruri asemănătoare nutrea un dispreț blajin și surizător, de care Schenna își dădu seama și se înveseli. Mendel spunea: "De ce să tot zăngăni ca să-ți faci dreptate? Las-o nițel mai ieftin și te descurci". În fața lăncilor, sulițelor, armurilor devenea nervos și sperios. Odată, cînd își vestise sosirea la ducesă, nu mai veni la castel, fiindcă pe drum se aflau mulți ostași.

— E laș, spuse Margareta.

— Firește, vorbi Schenna. Dacă ar purta spadă, s-ar tăia singur. Dar el colindă neînsoțit și fără arme în mijlocul unui popor care-l urăște, și armura lui nu-i decît salvconductul margrafului.

Margareta află că Mendel citea seară de seară din jerpelitele lui cărți ebraice, că-și învață copii cele scrise acolo. Auzi despre ciudatele lui obiceiuri, despre șalul și despre filacteriile lui folosite ca să se roage, despre alte feluri de mîncare. Îi ceru amănunte. Politicos și hotărît, el refuză să răspundă. Asta îi plăcu ducesei. Mendel era urît și altfel decît ceilalți oameni. Parcă ar fi fost învelit într-o crustă. Ea era Botoasa, el era jidovul.

În timpul săptămînii, evreii își făceau negoțul din zorii zilei pînă tîrziu în noapte. Nici o afacere nu era pentru ei prea neînsemnată, așteptau ore întregi, neobosiți, pentru orice. Se umileau cît se poate, se-ncovoiau, nu se apărau dacă se repezea cineva după ei, dacă erau scuipați. Dar de vineri seara se închideau în casele lor și în timpul sabatului nu se mai mișcau pentru nimeni, fie și seniorii cei mai mari, chiar dacă era vorba de cel mai de seamă negoț. Norodul se-ngrămădea în fața ușilor lor încuiate, rostind amenințător: "Astea fac vrăji și meșchereli afurisite. Farmece, solomonii nelegiuite și blestemate!" Evreii nu luau în seamă amenințările, țineau ușile și ferestrele bine închise.

În aceste zile, Mendel Hirsch obișnuia să aprindă sărbătorește multe lumînări, își schimba caftanul cafeniu și pălăria ascuțită cu veșmînte frumoase din stofe vechi și căciuli splendide, nevasta, fetele și nurorile lui se îmbrăcau și ele cu rochii scumpe. Apoi, cu vocea lui urîtă, guturală, Mendel cînta psalmi și rugăciuni, iar copii cîntau cu el. Se plimba încolo și încoace prin casă, ședea, mînca bine, se bucura cu copiii săi de bogăția adunată. Citea cu glas tare un verset din Biblie, îl tălmăcea cu isteține, îl potrivea la întîmplările zilei. casa strălucea de podoabe, în odăi pluteau miresme scumpe. El punea mîna pe creștetul copiilor, îi binecuvînta, urîndu-le să ajungă ca Manasse și Efraim [1]. Se plimba tihnit prin casa lui, și pieptăna barba cu degetele, se legăna, zicea: "De sabat, toți copiii lui Izrael sînt copii de principe". Margraful îi spuse Margaretei:

— A fost bine că i-am statornicit pe evrei în țară. Aduc bani, mișcare, dau vînt la treburi. Însă e cu totul de înțeles că poporul nu poate să-i înghită. Să trăiești ca Mendel Hirsch! N-are biserică, n-are religie. E mai rău decît un păgîn și decît vitele cele necuvîntătoare.

Domnul de Teck adăugă cu vocea lui scrîșnitoare:

— Cel mai scîrbos lucru e că un om ca ăsta nu are nici brumă de demnitate. Cum se mai încovoaie! Cum se mai tîrăște pe burtă ca un cîine! Ploșniță! Păduche!

Margareta rămase tăcută. "El e jidovul, gîndi, eu sînt Botoasa".

REGELE IOAN CEL ORB ȘEDEA ÎN ODAIA țărănească goală, scundă, bărbierul îi pieptăna părul și barba. În ajun fusese o zi copleșitor de fierbinte dar acum bătea un vînt proaspăt de nord-vest. Era ceasul trei și jumătate dimineața, soarele încă nu răsărise, cerul era senin. În jurul regelui se aflau doi dintre ofițerii săi în armură, primul camerier și adjutant, doi paji. În ciuda celor șaizeci de ani ai săi și a faptului că era orb, luxemburghezul ținea foarte mult să poarte arme și haine fără cusur. Camerierul și pajii îi frecară pielea albă,

[1] *Personaje biblice, doi dintre fiii lui Iosif (n.t.).*

scorțoasă cu parfumuri, îl îmbrăcară ceremonios cu cămașa, veșmintele de desubt, armura de argint.

Regele dormise numai cîteva ore, dar era vioi și în cea mai bună dispoziție. În fața lor se afla o dumbravă întinsă, dincolo de care erau englezii. Astăzi, așadar va avea loc, în sfîrșit, lupta. N-o să fie o hărțuială oarecare, va fi o mare și înverșunată bătălie. Pentru englezi e vorba de viață și de moarte.

Bărbatul acesta orb, elegant, așa acum stă acum aici, spălat, în armură, adulmecînd dimineața de vară, a uitat toate ușoarele accese de melancolie care-i tulbură uneori nopțile, în ultima vreme, cînd se gîndește la viața lui trecută ce s-a topit în urmă ca un abur. Ca un animal, care, după ce a iernat îndelung în grajd, trage pe nări miresmele primăverii, așa sorbea el mirosul bătăliei, ce plutea în aerul din juru-i.

Ieși în fața casei, își luă prînzișorul, glumi cu seniorii. Adia un vînt ușor, proaspăt. Acum se va ivi și soarele. Tatăl său a fost împărat roman, stăpînitor al întregii creștinități. El, Ioan, lupta acum în solda francezilor; de fapt n-avea nici un rost să se amestice în marea vrajbă dintre Englitera și Franța, a făcut-o numai de dragul luptei. Pe deasupra, a prăpădit banii primiți din partea Franței pentru plata oastei, iar acum trebuie să recurgă la strategeme cam jalnice. Dacă te gîndeai bine, n-avea nici un rost, dar nici unul să se amestice în toate astea.

Și ce dacă! De-așa ceva nici nu-i mai pasă acum. Acum se va avînta în bătălie. Iar asta-i umple sufletul de mulțumire.

I se întinseră felii de pîine albă, unt, miere, o cupă cu miere. În jurul lui zumzăiau albine. Mîngîie părul moale al pajilor.

A risipit banii de soldă. Zîmbi. Ei bine, dacă fiul său Carol e astăzi rege german, acea soldă și-a adus cu folos partea. Carol nu trebuie s-o știe. Poate că bănuiește ceva, dar de știut nu trebuie s-o știe. I-atît de cinstit. Chiar prea. Lui, regelui Ioan, îi e dragă Franța, i-a adus multe și bune servicii Franței, iar acum simte că banii folosiți pentru altceva vor fi din belșug înlocuiți. Se scutură, se întinse, întrebă dacă a răsărit soarele.

Săriră cu toţii pe cai, porniră la drum. Trecură printr-o dumbravă întinsă; dincolo, pe o cîmpie largă, prăfoasă se afla duşmanul. Oamenii nu-şi coborîseră încă bizierele; cîntau păsările, ramurile mîngîiau obrajii, mirosea a frunze. Era frumos să trăieşti, era frumos să călăreşti în zori prin pădure, iar dincolo de copaci se afla duşmanul. Ah, iată, păsările au amuţit. Zăngănit, strigăte, bubuituri, cu care tropăie, bat cu copitele, trompete cu sunet ascuţit, praf, mult praf. Ajunseseră la sfîrşitul pădurii. Regele şi seniorii săi struniră caii.

— Cum merge bătălia? întrebă el cu aţiţarea jucătorului pătimaş.

Seniorii trebuiau să-i descrie toate mişcările luptei. El comanda, azvîrlea trupe aici, dincolo. Dar strategia orbului rămînea fatal teoretică, ofiţerii fără multă vorbă, îi corectau ordinele după bunul lor plac, sau, pur şi simplu, nu le executaui. Praful plutea în nori deşi deasupra cîmpiei, se aşeza, cenuşiu, gros, pe paie, erburi, spice, pe cai şi armuri.Bătălia se desfăcuse în nenumărate grupuri care se izbeau cu înverşunare. Acum bătrînul rege nu mai putu fi ţinut pe loc. Simţea oare că ordinele sale erau vorbe-n vînt, primite cu supunere apoi neluate-n seamă? Deodată se înălţă în şa, bidiviul său murg se ridică în două picioare, necheză, regele domină nechezatul cu un ascuţit chiot de bucurie, se avîntă înainte. Ofiţerii încercară să-l oprească, pajii se repeziră, zeloşi şi înfierbîntaţi, în faţa lui. Deşi stînjenit astfel, ajunse în miezul învălmăşelei, podoabele, armura lui scumpă atraseră privirile duşmanilor. Fu încercuit, scos de-ai lui de încercuire, iarăşi înconjurat. Îndeosebi doi cavaleri scoţieni, băieţi tineri, oameni fără căpătîi fuseseră ispitiţi de podoabele şi platoşa lui splendidă. Bătrînul rege vorbea, rîdea, împungea cu spada în juru-i . Fusese despărţit de ofiţerii săi, lîngă el nu se mai ţineau decît pajii. Vorbea glumind, înverşunat, înflăcărînd , cinic, adresîndu-se bălaiului şi gingaşului Jehan, preferatul său. Băiatul fusese doborît, era mort, dar regele orb continua să- vorbească. În cele din urmă, calul rănit îl azvîrli din şa, îl făcu una cu pămîntul. Duşmanii se repeziră asupra lui, îi smulseră coiful şi viziera, îi zdrobiră ţeasta. Acum zăcea mult şi

jalnic în țărînă, bărbatul și principele cel mai neastîmpărat al vremii sale, cu barba lui elegantă zburlită și năclăită de sînge, iar cavalerii zdrențuroși îi smulgeau platoșa de argint de pe piept, încercau să-i scoată inelul de pe mîna chircită în praf și, fiindcă inelul nu ieșea, îi tăiară degetul întreg. Apoi lupta urmă mai departe, și francezii, care se bătuseră de dragul orbului, fără sens și fără țel, fură spulberați și învinși.

Regele mort zăcea părăsit. Muscoi albaștri, strălucitori i se așezau pe față.

Carol de Luxemburg, regele german, s-a salvat din acea bătălie rănit. Regele Angliei, căruia îi plăcea să se laude mereu cu felul lui cavaleresc de a purta războiul îi trimise cadavrul tatălui său cu o suită de onoare. Acum, Carol sta înaintea rămășițelor mutilate îngrozitor. Nu-și iubise nici odată tatăl. Bătrînul risipitor, care-și făcuse călătoria pe pămînt cu ocolișuri dictate de bunul său plac, care se jucase atît de nebunește și ca un fanfaron cu coroanele sale, în loc să le apere și să le de-a tărie, și-a pus în mare primejdie moștenirea. Cu toate acestea, au fost cîștigate pretutindeni drepturi, titluri, țări. El nu le va împrăștia, nu va căuta să păstreze totul, chiar și ce-i de prisos numai din îngîmfare; va face un singur mănunchi, va rotungi. Îl vor preocupa numai faptele, nu strălucirea de fațadă. Iată-l acum, zăcînd în fața lui, pe acest rege Ioan, tatăl său. A fost un cavaler, cel dintîi cavaler al creștinătății; a strălucit ca nimeni altul, iar acum zace aici, o grămadă de carne sfîrtecată îngrozitor, putrezită. A trăit pentru nimic, a murit pentru nimic. A rîs de biserică, de preoți, de sfinți și nu a îngenuncheat lumea sub călcîiul lui, n-a cîștigat nici cerul, nici pămîntul.

— Dormi în pace, tată! Eu voi fi altfel decît tine.

Regele Carol puse să se scoată inima mortului, să i se desprindă cu apă clocotită carnea de oase. Transportă osemintele în Luxemburg, patria celui răposat, le înhumă cu mare pompă alături de relicve mult venerate. Apoi, fiindcă Aachenul își încuiase porțile, se încoronă la Bonn ca rege german, la Praga ca rege al Boemiei. Acum, după

înfrîngerea francezilor, împăratul Ludovic socoti că e timpul potrivit să adreseze contraregelui o energică notă de protest. Îi ceru în vorbe umflate să-şi lase aerele şi să i se supună lui, celui mai puternic. Carol îi răspunse în acelaş timp, comunicîndu-i că puterea lui nu stă în oşti de războinici, ci în marele aliat: Dumnezeu. Mai înainte, însă, îşi aruncă ochii împerejur după aliaţi pămînteşti. Intră în tratative cu Ungaria, cu ologul Albrecht. Carol avea de partea lui legalitatea, titlul, biserica, religia, simpatiile. Ludovic, puterea. Ţările lor aveau hotare comune; amîndoi, însă, erai chibzuiţi şi prevăzători, aşa că se feriră ca războiul să izbucnească aici. Carol, inventiv, iscusit, socotea chiar că punctul slab al lui Ludovic de Wittelsbach se afla cu totul în altă parte: în Tirol.

Aici, episcopii de Tretient şi Cuera, care-l urau pe margraful Ludovic, aţîţaseră şi urziseră necontenit. Baronii feudali, scrîşnind din dinţi din pricina brutalităţii şi a străşniciei în socoteli a margrafului, nu aşteptau decît să-l cheme înapoi pe ducele Ioan. Marii seniori ai oraşelor din Lombardia, Carrara, Visconti, della Scala, Gonzaga, priveau cu adîncă îngrijorare vecinătatea primejdioasă a împăratului Ludovic.

Se trimise o solie la regele Carol. Curieri, mereu mai iuţi. Trupele episcopilor îi stau la dispoziţie, mercenarii lombarzi, contingentele baronilor, de asemenea. Carol se hotărî. O împrejurare mai prielnică decît aceasta nu s-ar putea ivi. Margraful Ludovic era prins într-un lung război sus la miazănoapte,în Prusia. N-are de gînd să-şi cîştige faima în lupta păgînilor. Oricum, Tirolul nu mai are acum nici oşti, nici stăpîn.

În sufletul lui Carol se aprinde o scînteie din duhul aventuros al tatălui său. Porni în taină, însoţit de trei oameni de credinţă, cu toţii travestiţi în neguţători ce călătoreau cu paşapoarte lombarde. Călători pe un ger năprasnic, urmînd cărările de munte acoperite de zăpadă. Sosi pe neaşteptate la Trient. Slujbă mare în domn. Carol, în hlamida împărătească. Fireşte, cu însemnele trebuitoare, globul imperial, sceptrul, spada, din păcate doar imitaţii; pe cele adevărate le păzea cu străşnicie Ludovic de

Witelsbach. Clopote, fum de tămîie. *Gloria în excelsis*[1] cînta cu vocea lui fanatică întunecatul episcop Nicolae, cîntară băieții din cor. Carol primi defilarea: trupele episcopului Nicolae, ale orașelor italiene, ale episcopului de Cuera, ale patriarhului De Aquileia, ale multor baroni din Tirolul de miazăzi, ale fratelui său Ioan, cel însetat de răzbunare. Porni în campanie cu forțe mari, luă Bozenul, luă Meranul. Își așeză tabăra puternică aproape de tot în fața castelului Tirol.

Aici, Margareta se afla singură, fiind nevoită să hotărască de capul ei. Margraful și Conrad de Teck erau departe în Prusia. Comandanții inferiori șovăiau, făceau obiecții, iar dacă erau întrebați: poate fi apărată cetatea? Dumnezeule, hotărîrea trebuia iarăși s-o ia Margareta. Cercul asediatorilor se închidea mereu mai aproape și mai strîns.

Margareta se plimba stăpînită de o liniște plină de groază. Soțul ei Ioan, puiul ăsta viclean de lup a stat cîndva în fața porților încuiate, iar ea nu i-a îngăduit să intre. Acum venea să-și deschidă calea cu războinici înarmați, și cu oști, și cu toată pohfala războiului. De bine de rău, ea se ridicase din dezastru, adunase laolaltă sfărîmăturile, își construise o nouă căsnicie, își pusese oarecum în ordine și-și înjghebase țara și viața. Nu era în toate astea nimic mare, frumos, luminos. Era o bucățică de viață mizerabilă și istovită, o cîrpeală ici o înnăditurâ acolo, dincolo stîrbitură și renunțare. Dar era totuși un cîștig frîntura aceasta salvată din noroi și din nimicnicie, îngrădită, pusă în siguranță. Iar acum voiau să i-o răpească ticăloșiile ce veneau asupra-i pentru a doua oară! Oh! O să le arate ea acestui umil și perfid Carol și acestui Ioan, lup crud, tupilat la pîndă.

Margareta știa că totul e să poată rezista primele zile. Nu avea trupe numeroase, însă erau de încredere. Organiză ea însăși apărarea. Nu era lașă, nu se gîndi nici o clipă că se expune - și toți văzură asta. Voința, energia ei pilduitoare și plină de prevedere se transmiseră asupra garnizoanei. Cele dintîi asalturi fură respinse prompt și

[1] *Mărire întru cei de sus (lat. — n.t.).*

fără mari pierderi; printre trupele castelului domnea o anumită voioșie înverșunată; ostașii o priveau pe Margareta cu încredere și admirație "Botoasa noastră!" spuneau ei.

Printre ofițeri se găsea un bavarez, un bărbat tînăr, un albinos, Conrad de Frauenberg. Ceilalți îl ocoleu, din pricina felului său de a fi; era nesociabil, obraznic, ursuz. Margaretei îi plăcu tocmai de aceea. Îi transmise comanda apărării, se înțelegea bine cu el. Ceia ce altora li se plătea doar aroganță ursuză, ei îi apărea ca decizie și vigoare în vorbă și deprinderi. La rîndul său, Conrad de Frauenberg îi lăuda energia și dispozițiile, în cuvinte insolente, zgîrcite, orăcăite.

Asediatorii deveniră de la o zi la alta mai descurajați. Era limpede: țara putea fi cucerită doar în zbor, sau de loc. Acum zăceau acolo, în fața unei pedici neașteptate, asediau o femeie, pe urîta, disprețuita ducesă, Botoasa, nu se mai putea înainta un pas. Carol înghițea în sec din pricina obstacolului lui neprevăzut, își mușca buzele, se înăbușea. Era de neînțeles că oastea lui strașnic înarmată să se dea bătută în fața acestor ziduri. De unde își lua puterea femeia aceasta, botoasa asta în fond caraghioasă? Carol era adînc neliniștit, se ruga, își cerceta conștiința. La Trient i se arătase un deget al sfîntului Nicolaus. Voi se să cumpere relicva cea scumpă — o mînă a sfîntului o avea mai demult — dar degetul nu-i fu dat. Nu putuse rezista ispitei, își scosese repede și hotărît cuțitul și tăiase o bucată din deget, luînd-o cu sine. Poate prin asta îl supărase pe sfînt, poate că sfîntul depărtase norocul de steagurile sale și-l trecuse de partea dușmancei. Carol trimise înapoi fărîma de os, cu o lungă scrisoare prolixă prin care își cerea ertare. Numai că asta n-a fost de nici un folos, pocăința lui a venit prea tîrziu. Margraful era aproape. Dacă s-ar fi primit lupta, se ivea marea primejdie ca drumul de întoarcere spre Italia să le fie tăiat. Carol ridică asediul castelului Tirol. Se retrase către sud, amărît și furios, Ioan cealaltă, baronii italieni făceau spume la gură. Drumul lui Carol fu jaf, pîrjol, pustiire. În cenușă Meranul, în cenușă Bozenul, pretutindeni în ținutul

Etschului ogoarele fură pustiite, viile retezate, casele distruse.

În timpul acesta, margraful pătrunse cu zornăit de armuri în castelul Tirol. O îmbrățișă pe Margareta furtunos din inimă. Nici odată nu o privise cu atîta drag. Ea, ea singură salvase Tirolul.

— Botoasa noastră! spuse margraful către Conrad de Teck, bătînd-o pe ducesă pe umăr. Botoasa noastră!

Conrad de Teck folosi prilejul ca să umilească nobilimea băștinașă, smulgîndu-i ultima fărîmă de putere. Margareta simți toată grozăvia cumplită a măsurilor sale. Totuși îi îngădui să acționeze, nu-i făcu niciodată nici o obiecție. De cînd salvase Tirolul pentru Ludovic de Wittelsbach se simțea legată afectuos și profund de el. Se simțea una cu țara, propria ei bunăstare fizică cerea ca țara să fie administrată după principiile margrtafului: nobilimea îngenunchiată, orașele și tîrgoveții în plină prosperitate. Încet își ridică fruntea, laolaltă cu gara eliberată de apăsarea baronilor.

Locuia în castelul ei, Botoasa. Își deschidea inima, dragostea ei se revărsa asupra țării. Avea acum trei copii, două fete și un băiat pe Meinhard. Le purta de grijă cu devotament, dar nu avea cu ei nimic comun. Carnea și sîngele ei era țara. Riurile, văile, orașele, castele țării erau trup din trupul ei. Vîntul din munții ei îi erau respirație, riurile arterele.

Odată, pe la prînz, plecă să se plimbe singură pe malul riului Passer, se așeză sub stînci, să se odihnească, ațipi. De odată, o trezi o voce subțire, venită ca din adîncuri:

— Lăudat fie Domnul, doamnă ducesă!

Tresări, văzu o arătare mărunțică, mică de tot, cu păr și barba lungă, stînd într-o crăpătură de stîncă doar nunai o clipă, deoarece numaidecît se retrase, ploconindu-se de mai multe ori, cu mișcări repezi, încrezătoare, caraghioase. Un pitic! Piticii se reîntorseseră în țară! Piticii, care veneau numai atunci cînd se simțeau în siguranță, care se arătau numai adevăratului suveran,

au putut fi văzuți de ea. Acum era într-adevăr stăpîna țării din munți.

CURÎND DUPĂ RIDICAREA ASEDIULUI DIN fața castelului Tirol, regele Carol părăsi țara din munți. Cu cîteva relicve, dar altminteri cu puțin cîștig. Pe drumul de întoarcere nu pierdu prilejul să atițe împotriva brandenburghezului îndeosebi pe conții de Görz; de asemenea, urmînd exemplul tatălui său, nu uită să acorde unor principi și seniori numeroase orașe și jurisdicții tiroleze, care nu-i aparțineau, pentru ca astfel să răscolească mereu noi dușmani împotriva lui Ludovic de Wittelsbach.

Întors în Germania, fu despăgubit repede și cu prisosință pentru insuccesul din Tirol printr-o răsturnare neașteptată în lupta pentru imperiu. Cînd nu se gîndea nimeni la așa ceva împăratul Ludovic de Wittelsbach muri la o goană de urși în apropierea capitalei sale München. Un atac de apoplexie îl doborî pe sanguinul bărbat de pe cal, o țărancă bătrînă ochii uriași și candizi, călugării îi luară trupul în taină, ca să-l astruce cu binecuvîntarea bisericească în ciuda excomunicării și interdictului.

Carol de Boemia află așadar că dușmanul său, cel care stăpînea țări întinse și de care depindea orașele, murise. Sfinții îi veniseră în ajutor. El, Carol, era acum la cumpăna veacului, regele german necontestat și fără concurent.

Era trudit de-atîtea lupte cu cei din casa din Wittelsbach, iar aceștia de luptele cu dînsul. Ologul Albrecht făcu pe mijlocitorul. Carol, ca și fratele său Ioan renunță la Tirol și Carintia, îl învesti pe margraf cu aceste țări, îi făgădui ceva interveni pe lîngă curia papală pentru împăcare. La rîndu-le, membrii familiei de Wittelsbach îl recunoscură drept rege german, îi făcură jurămînt de credință, îi predară odoarele imperiale.

Odoarele imperiale! Carol dorise cu înflăcărare să fie ale lui . Avea multe și scumpe moaște, nu însăși și aceste prețioase în semne ale puterii care-i aparținea. Cîtă vreme nu le avusese și trebuise să se mulțumească doar cu imitații, demnitate imperială și chiar propria lui ființă i

se păruseră goale și lipsite de conținut. Acum, conduse cu mare pompă aceste dragi și neprețuite obiecte la Praga, în trezoreria sa. Acolo se mai aflau sfînta lance, un cui de la crucificare, ca și un braț al sfintei Ana. Nimic nu întrecea însă în valoare, pentru el sceptrul străvechi, globul imperial, din aur curat, galben, coroana colțurată, spada care-i fusese trimisă lui Carol cel Mare printr-un înger în lupta împotriva păgînilor. Regele puse ca odoarele să fi sfințite în domul din Praga. Apoi le purtă el însuși în încăperea boltită a trezoreriei. De-acum înainte rămîneau acolo, între oasele albe ale martirilor, între giuvaeruri, cărți și icoane scumpe, acte și tratate, sfînta lance, spini din cununa Mîntuitorului, așchii din crucea lui Cristos. Regele cel uscățiv ședea acum în fața acestor comori, zîmbea cu buzele subțiri, mîngîia cu mîna slabă osoasă colțurile coroanei, ciudatele dungi ale globului imperial, de-o formă neregulată, deloc rotundă, spada boantă, ruginită a marelui Carol, cel dintîi cu numele său.

Agnès de Taufers-Flavon venea rareori la domeniile ei din Tirol. Între timp se măritase și sora mezină, cu un senior de Castelbarco; acesta pendula politicește într-un chip ambiguu între episcopul de Trient anumiți conducători de orașe și curtea tiroleză, dar în rest poseda protectorate și privilegii excepțional de bogate. Agnès călătorea mult, trăgea adeseori la sora ei mai mare în Bavaria, la cea mică în Italia. După izgonirea ducelui Ioan, fu lăsată în pace. În toate problemele, din pricina cărora s-ar fi putut ajunge la ciocniri între ea și o cîrmuire a margrafului, slujbașii săi, la indicațiile-i înțelepte, cedaseră, mai înainte de a se ajunge la vre-un conflict. Nu se ducea la curte mai des decît o cereau convenientele, evita cu toată grija să stinghereasca pe cineva.

Era acum de o frumusețe provocatoare, conștientă, aproape înspăimîntătoare. În Italia i se puneau la picioare orașe și principate, bărbații se omorau pentru ea. Chiar și greoii bavarezi pocneau din limbă, se loveau cu mîinile peste coapse zicînd: "Ah, pentru asta ești gata să te dărîmi, zău așa, să te-apuci de blestemății". Ea pășea grațios, cu

un zîmbet doar schițat, echivoc printre omagii, lupte, sinucideri.

Dacă apărea rar la curtea tiroleză, arăta în schimb, oriunde se afla, cel mai fierbinte interes pentru cele ce priveau Tirolul. Asculta nesățioasă, cu buzele întredeschise, discuții despre activitatea Margaretei. Cerea să i se aducă la cunoștință, să i se povestească iar și iară despre măsurile ei împotriva nobilimii, în sprijinul orașelor, al evreiilor, despre luptele de apărare în potriva lui Ioan, voia să știe și cel mai neînsemnat amănunt din viața ducesei. Nimeni însă n-o putea prinde cu vreo vorbă, sau cu vreo faptă. Dacă cineva îi cerea părerea, se înclina, spunea ceva fără însemnătate, surîdea.

Cu mare plăcere se arăta în mijlocul norodului. Era mîndră, nu răspunde la nici un salut. Nu dăruia nici o para pentru așezămintele de binefacere din sate și orașe, chiar și țăranii de pe pămînturile ei erau rău tratați. Totuși poporul ținea la ea. Cînd trecea lumea se îngrămădea pe marginea drumului, se minuna, o ovaționa, îi arăta că-i e dragă. Primea adesea vizita lui messer Artese din Florența. Agnès trăia în cea mai mare risipă, avea necontenit nevoie de ajutorul umilului bancher florentin, care se ploconea mereu și care se și afla înarmat cu drepturi ipotecare asupra tuturor bunurilor ei.Messer Artese îi povestea mult despre curtea tiroleză. Nu era bine să vorbești despre margraf și despre Botoasa. Desigur, Ludovic ducea mereu lipsă de bani, deoarece războaiele sale înghițeau sume uriașe. Dar el se împrumuta de la seniorii săi bavarezi și șvabi, ocolea cu teamă ajutorul bunului meser Artese, gata oricînd să slujească; da,margraful scosese din mîinile acestuia și ultimele ipoteci, făcînd chiar sacrificiu pentru asta. Liniștitului, curtenitorului florentin nu-i plăce de loc felul brutal în care locțiitorul margrafului, Conrad de Teck obișnuia să pună mîna pe bani și bunuri, nu-i erau nicidecum pe plac aceste confiscări și execuții. Să cîștigi bani, desigur; banul, cînd nu e furat, vine de la Dumnezeu. Să nu păsuiești datornicii zăbavnici, să ei în posesie bunurile ipotecate după cea expirat termenul, firește. Dar totul manierat,

politicos, cu respectarea tuturor formelor. Închisoare, descăpățînări — rușine. Asta nu se face, asta nu se cade.

Cel mai mult îl amăra însă pe messer Artese preferința arătată evreului Mendel Hirsch. Cum? Lui, bărbat liniștit, modest, instruit în latinie și bun creștin să-i fie pus înainte un jidov împuțit, zdrențăros, gîjîit, lipsit de obraz, înfigăreț, sortit iadului? Nu era destul că această semințe, care l-a chinuit și răstignit pe Mîntuitorul a năpădit orașele germane și italiene? Era nevoie oare ca Botoasa asta nefericită să-i mai dea în seamă și țara din munți, pentru ca jidovii să se vîre în ea? Iată-le, erau aici, gîngăniile scîrboase, le găseai pretutindeni, își ofereau oricui banii, fără să li se ceară, și, adunătura murdară de haimanale îndrăzneau să ceară dobînzi mai mici decît el, cetățean florentin cinstit, onorabil, primit bine la curțile tuturor principilor și seniorilor! Chipul bărbatului de obicei cald, cuviincios, stăpînit, se schimonosea, exprimînd o ură nemăsurată.

Agnès îl asculta în tăcere. Asculta toate cele ce le spunea, le scria în memoria ei, le păstra acolo, era deosebit de binevoitoare față de messer Artese. Acesta se reculegea, își cerea de mai multe ori iertare, pierea lunecînd în întuneric.

După înțelegerea cu regele Carol, nimeni nu mai tăgădui Margaretei și margrafului stăpînirea Tirolului. La moartea tatălui său, Ludovic intrase în complicate și grele conflicte de moștenire cu frații săi. În cele din urmă, convenise să păstreze din această moștenire Bavaria superioară, ca posesiune reală, iar din margrafiatul Brandenburgului numai titlul și demnitatea electivă. Eliberat de grijile Brandenburgului, domnea acum în Tirolul aflat în siguranță; stăpînirea lui se întindea de la Görz pînă în Burgundia, de la hotarele Lombardiei pînă la Dunăre. Purta numele de margraf de Brandenburg și de Lausitz, primcamerier al Sfîntului imperiu roman, conte palatin de Rin, duce al Bavariei și al Carintiei, conte de Tirol și Görz, guvernator al caselor Domnului Agley, Trient și Brixen.

Margareta îi arăta o înțelegere cordială, aproape maternă. În conștiința ei se înstăpînise ideea că Dumnezeu i-a luat toate farmecele femeiești pentru ca să-și poată topi întreaga feminitate în activitatea de guvernămînt. Acest gînd mulțumise. Era liniștită ca fața unei ape neatinse de vînt. În hotărîrile ei se cristaliza ceva de la sine înțeles, mare și sincer. Femeia și suverana erau una. Sfatul ei, fapta ei nu erau niciodată învăluite piezișe. Erau expresia unei porniri materne sincere, mature, care adeseori nu corespundea regulilor în litera lor, dar întotdeauna își avea sensul intim binefăcător.

Activitatea de guvernămînt, pe care trebuia s-o desfășoare, era grea, anevoioasă. Țara se afla mereu în război, cu luxemburghezul, cu episcopii, cu orașele lombarde, cu baronii rebeli. Ceea ce se reconstruise cu grijă era iarăși dărîmat, pustiit. Pe deasupra, cutremure, inundații. incendii, molime, plaga lăcustelor. Finanțele rău zdruncinate prin neîntreruptele cheltuieli militare. Nu era ușor să faci viața să înflorească în aceste împrejurări vitrege. Dar feminitatea ei, care emana și insufla încredere, se revărsa în țară, o ridica din nevoie, îi dădea mereu avînt și sevă. Iscodea compensații, scutea de biruri orașe care pătimiseră din cauza războiului și a pîrjolului, îi silea pe baroni, chiar dacă bombăneau să plătească cel puțin o parte din dări. Toate acestea se întîmplau ca de la sine înțeles și firesc, fără zgomot și violență.

Dacă avea de rezolvat probleme financiare grele, atunci îl chema pe Mendel Hirsch, să-i ceară sfatul. Acesta apărea îndată, vioi, în caftanul lui cafeniu, gras, smucit, dibaci, o asculta pe Margareta, își legăna capul, zîmbea, spunea că e foarte simplu, gîjîia în cuvinte ocolite o soluție surprinzătoare. Bărbatul mărunt, hăituit, pribeag pe fața pămîntului era foarte recunoscător ducesei pentru bunăvoința cu care îi dăduse un adăpost oarecum sigur și un acoperiș deasupra capului. Îi era dragă, se simțea legat de dînsa, își încorda toată ingeniozitatea pentru ea.

Căci era greu s-o scoți la capăt în confuzia economică din administrația Tirolului. E adevărat, bunul plac al seniorilor feudali băștinași fusese zăgăzuit, fusese

înlăturat și sinistrul messer Artese. Dar margraful nu sta pe gînduri să împrumute de la seniorii săi șvabi și bavarezi sumele mari de care avea nevoie. Seniorii îi cereau ca răsplată ipoteci și polițe cu dobînzi nerușinate, îi smulgeau cu japca mereu mai multe profituri, în așa fel încît în cele din urmă nu se alegea cu nimic. Dimpotrivă; dacă mai înainte cei ce sugeau țara erau cei puțin localnici, acum puneau osînză pe ei străinii, bavarezi și șvabi. Se instalaseră în toate slujbele importante ale țării, brutalul Conrad de Teck pusese mîna pe posesiuni uriașe, Hadmar de Dürrenberg își însușise veniturile ocnei de sare de la Hall, cîțiva munchenezi, Jakob Freimann, Grimoald Drexler și alți orășeni minele din jurisdicția Landeck. Și celelalte vămi și venituri însemnate fuseseră arendate unor bavarezi, șvabi, austrieci. Martgraful nu voia să țină seamă de nici un sfat în privința asta. Avea încredere în bavarezii și șvabii săi iar aceștia știau să tragă toate foloasele. Totuși, Mendel Hirsch care se ținea cu prudență în umbră, acoperit de Margareta, reușea să strecoare în contractele cu seniorii clauze care îi apărau întrucîtva pe principe de bunul lor plac.

Margareta rămase foarte reținută față de prietenii bavarezi ai soțului ei. Unuia singur îi arăta mai multă prietenie, anume acelui ofițer cu ajutorul căruia castelul Tirol rezistase lui Ludovic, voinicul albinos cu ochi roșii, Conrad de Frauenberg. Era atît de slut, atît de urît de ceilalți, atît de singur! Ducesa se simțea înrudită cu el, îi vorbea cu mai multă familiaritate decît altora, îi acorda favoruri. Bărbatul morocănos, al cărui fel de a vorbi semăna cu un orăcăit, se ridică repede, obținu slujbe și seniorii. Prin stăruința ducesei fu numit majordom al curții. Conrad de Frauenberg obținu și altceva: însărcinarea de a face rînduială în țară. Fură stabilite tarife. Bunul plac și jurisdicțiile seniorilor feudali fură restrînse și mai mult, puterea centrală întărită, orășenii, negoțul, meșteșugurile sprijinite. Orașele pestrițe, pline de culoare înflorită, se întinseră, deveniră mari, îmbelșugate. Soarta țării nu mai era hotărîtă de castelele baronilor; hotărîrile le luau magiștrii, mîndrele tîrguri din orașe. Se ridicară chiar și

cele mici: Bruneck, Glurns, Klausen, Arco, Ala, Rattenberg, Kitzbühel, Lienz. Din fața marilor burse și piețe din Trient, Bozen, Riva, Brixen porneau drumuri de negoț spre toate părțile lumii. Ceea ce semănase Mendel Hirsh creștea cu spor și înflorea.

Ducesei îi erau dragi orașele pesttrițe, lărmuitoare; frumoasele așezări pline de viață erau cu adevărat opera ei. Ce bărbați! Ce iubire! Se putea oare trăi mai din plin, puteai să te reversi, să înfloreşti, să vlăstărești mai mult decît așa? Nu era acest du-te-vino, acest puhoi viu, fără țintă o parte din ea însesi? Se dărui cu totul, își topi ființa în ființa țării. Putea gara să nu simtă asta, să nu răspundă la atîta iubire, să n-o primească în inima ei? Da! Da! Da! Casele din orașe o priveau cu ochi vii, înțelegători, străzile răsuna altfel, mai familiar, sub copitele cailor ei. Crusta i se topi, Margareta se dărui cu totul, se revărsă în ceilalți, era mulțumită, fericită.

În seara călduță, domnii de Schenna și Berchthold de Gufidaun , călăreau în tihnă pe drumeagul îngrijit spre cetatea Schenna. Veneau de la Meran, unde ducesa, în cadrul unei ceremonii fastuoase, orîndui-se alături de marele sfat un sfat inferior, lărgind efectiv drepturile burgheziei. Era un dar de mare preț, legat pentru ducesă de mari sacrificii în bani și influență. Poporul îi mulțumea cum se cuvine, ovațional-o și spunînd cu recunoștință: "Botoasa noastră!"

Seniorii fură nevoiți să descalece, pentru a face loc unui mic și elegant alai. Salutară cu multă curtenie. În litieră se afla Agnès de Flavon. Norodul se-nghesuia strigînd:

— Cît îi de frumoasă! Un înger din ceruri! Se striga în gura mare, suna cu totul altfel decît la cealaltă ceremonie, era entuziasm, însuflețire.

Domnul de Schenna fluera un cîntec italienesc. Berchthold de Gufidaun privea țintă înainte, gînditor. Ochii albaștri, pe chipul cutezător, smead erau încruntați de încordare. Seniorul avea gîndirea înceată.

Pe drumul lor, puțin înainte de intrarea în oraș, un grup de saltimbanci dădea o reprezentație în fața unei mîini de poporeni. Un boscar cu obrajii ca focul arăta o maimuță mare. Maimuța se ciucea melancolică și grotescă, sărea după un măr. Apoi se produse o fetiță, dansa, jongla cu niște mingi. Reveni maimuța. Acum fusese îmbrăcată în mătasă albastră, i se puseseră zorzoane de aur pe creștet. Ședea acolo, cu brațele lungi, grosolană, tare urîtă, rea, rînjea, arătîndu-și dinții galbeni în botul proeminent. Poporul rămase o clipă ci ochii holbați. Apoi oamenii izbucniră deodată, din toate părțile chicotind, frîngîndu-se din șale, lovindu-se peste coapse:

—Botoasa! Da, asta-i ducesa! Botoasa.

Seniorii călăriră mai departe. Berchthold, tare necăjit, respira adînc, lăsînd aerul să-i șuiere printre dinți. Fetița unui podgorean le ieși înainte cu picioarele goale, arsă de soare, drăgălașă. Le dădu bineț, zîmbind smerită. Berchthold nici n-o văzu, Schenna îi adresă fetei cîteva cuvinte glumețe. Dar voioșia lui suna cam fals. În curînd se posomori și el; tăcut ca și Berchthold, își continua drumul ghemuit, în ținuta lui neglijentă, pe cal, cu fața alungită veștedă, schimonosită de o meditație cam amară.

LA ALA ÎN TIMP CE BARONII AZZO ȘI Marcabrun de Lizzana tratau cu un cleric de la episcopia Trientului, fratele mai mare, domnul Azzo, șovăi la mijlocul unei fraze; fața i se făcu galbenă, vînătă, căzu la podea. La subsuori, pe pîntece, pe coapse îi apărură umflături negre, purulente,mari cît oul. Horcăia, nu-și mai veni în fire, muri după cîteva ore. Canonicul din Trient, îngrozit, se întoarse în goana calului acasă. Așadar, iat-o era aici, ciuma. Pătrunsese și în țara din munți. Nu fuseseră o minciună că la Verona patru-cinci se și prăbușiseră morți. Iar acum moartea neagră se afla deci în munți. De-aici înainte îndură-se, Domnul de noi!

Ciuma venise încoace din Răsărit. Făcu ravagii mai întîi pe malurile lacului, apoi pătrunse înăuntrul țării. Ucidea în cîteva zile adesea în ore. La Neapole, la Montpellier muriră două treimi din populație. La Marsilia

se prăpădiră episcopul cu tot capitulul canonicilor, toți monahii predicatori și minoriți. Ținuturi întinse fură pustiite. Corăbii mari cu trei rînduri de vîsle rătăceau rămase la voia întîmplării pe mare, încărcate cu mărfuri, fiindcă tot echipajul murise. Îngrozitor își revărsă ciuma furia în Avignon. Căzură la pămînt cardinalii, cu veșmintele fastuoase mînjite de puroiul umflăturilor sparte. Papa se închise în încăperea cea mai îndepărtată a palatului, nu îngăduia nimănui să intre la el, întreținea ziua întreagă un foc mare în care ardea plante aromatice și mirodenii ce curățau aerul. La Praga în trezoreria boltită din castelul său, între obiecte de aur, ciudățenii, relicve, sta ghemuit Carol, regele german, postea, se ruga.

Înfiorător izbucni ciuma în văile Tirolului. Dintre locuitorii orașului Wipptal rămase în viață doar o treime, dintre călugării mănăstirii foarte populate de la Marienberg, supravețuiră numai Wyso, starețul, preotul Rudolf, un frate mirean și fratele Goswin, cronicarul. Erau văi, în care din șase oameni unul singur scăpă cu viață. Fiindcă răsuflarea și aburul respirației, hainele și un eltele transmiteau boala, oamenii fugeau cu dușmănie și bănuială unul de altul, prietenul își părăsea prietenul, logodnica pe cel drag, copiii pe părinți. Bolnavii își dădeau sufletul horcăind fără să primească sfintele taine, prin orașe multe case rămăseseră goale, cu toate lucrurile înăuntru, dar nimeni nu cuteza să pătrundă în ele; nu se mai citeau slujbe, nu mai aveau loc procese. Doctorii îngăimau fel de fel de păreri, dar nu putură în cele din urmă să ajungă la alta decît aceea că așa era voia lui Dumnezeu. O mînă de ajutor nu erau în stare să dea. Oamenii, nebuni de spaimă, își chinuiau trupul ajungînd, biciuindu-se, femeile se grupau în ligi de surori, se puneau la cale procesiuni de flagelați, apăreau exaltați și profeți. Alții se purtau ca nebunii, se dădeau pradă lăcomiei, desfrîului, exceselor. Frații flagelați cu trupurile scheletice, însîngerate, întîlneau bălțate convoiae de nebuni de carnaval beți.

Dintre cei trei copii ai Margaretei rămase în viață doar fiul, Meinhard. fetițele muriră. Leșurile micuților

zăceau umflate îngrozitor, cu enorme buboaie negre. Margareta gîndea: "Acum sînt şi ele urîte, ca mine".

N-avea timp să cugete mai mult la asta. Lucra, umbla de colo-colo, fără teamă, cu capul limpede, liniştită. În zăpăceala nemaipomenită puţine dintre poruncile ei erau urmate, dar şi aşta prost; totuşi, ţinea ţara în mai multă orînduială şi ascultare decît puteau s-o facă în disoluţia generală alte stăpîniri. Cînd apoi ciuma se domoli, ducesa strînse numaidecît firul potrive administraţia ţării la noile împrejurări, care, datorită depopulării, îngăduiau o mişcare mai largă şi mai liberă. Preîntîmpină risipirea numeroaselor bunuri rămase fără stăpîn şi, cu acest prilej ştiu să pună mîna ieftin, dar nu într-un mod necuviincios pe multe moşii şi posesiuni.

Messer Artese era foarte ocupat, venise un timp prielnic pentru el. Prefutindeni în lume, case şi alte bunuri imobiliare, drepturi şi privilegii reveniseră unor moştenitori care nu ştiau ce să facă cu ele. Messer Artese cumpăra, lua cu japca. În Tirol, însă, se lovi de rezistenţă. Legi care-i legau mîinile, dreptul de preempţiune rezervat curţii şi autorităţilor, clauze viguroase. Se duse la castelul Taufers şi, în faţa doamnei Agnès izbucni spumegînd de furie. Şmecherul ăsta de Mendel era vinovat de toate! Ăsta îl împiedica în afaceri pe dînsul, bunul bancher creştin. Ăsta îi punea bete-n roate, el scornise toate cauzele şi piedicile neruşinate, diavolesc de viclene.

Agnès îl lăsă pe florentin să-şi verse năduhul, îl ascultă în tăcere privindu-l ţintă cu ochii ei albaştri adînci. Apoi începu să povestească ea, cu vocea-i indiferentă şi provocatoare. Călătorise pe Rin. În numeroase oraşe de-acolo evreii fuseseră prinşi şi arşi de vii. Fiindcă ei dezlănţuiseră ciuma, ei azvîrlise-ră otravă în fîntîni. Ştia asta precis. La Zofingen se şi găsise otravă. La Basel a fost de faţă cînd evreii fuseseră duşi pe o insulă din mijlocul Rinului, zăvoriţi într-o casă de lemn şi arşi acolo. Zberau îngrozitor, iar duhoarea a plutit în aer încă multă vreme. Bine le-a făcut. Fiindcă ei, blestemaţii, erau cu adevărat vinovaţi de ciumă. Ologul Albrecht al Austriei, episcopul din Mainz şi Botoasa îşi protejau, firește, jidovii.

Agnès rosti încet, cu nepăsare, cu ochii ațintiți mereu asupra Florentinului:

— Ocîrmuirile vor fi avînd desigur temeiurile lor.

Messer Artese o ascultă, nu răspunse nimic. Se întoarse, cu treburile neduse la capăt, în Florența lui. Peste scurtă vreme, din Italia se prelinse în văile Tirolului ca o mîzgă otrăvită mai întîi bănuiala, apoi convingerea sigură că evreii aduc ciuma. Ciuma nu piere atîta vreme cît aceștia vor fi îngăduiți în țară. Începură să se adune grupuri de oameni. Ațîțări, amenințări.

În timpul acesta, evreii băteau drumurile, își vedeau de treburi. Erau multe afaceri, afaceri mari, aveau strașnic de lucru. Scundul Mendel Hirsch alerga, se agita, gîjîia, numeroșii lui copii alergau și ei, cu ochii lor migdalați, dîndu-și importanță, ba chiar și bunica tare bătrînă, care mormăia întruna, reveni la viață, întrebă vorbind cu greu și lălăind: "Cum merg afacerile?" Mergeau minunat, slavă Domnului. Ciuma era în scădere. Har Domnului. Era multă treabă, să faci negoț, să cumperi, să mijlocești, să închei contracte. Peste numai cîteva săptămîni, dac-o vrea Dumnezeu, se va putea ține din nou la Bozen primul tîrg mare. Milostiva doamnă ducesă — Domnul s-o ocrotească, avea nevoie de Mendel pretutindeni.

Între timp, ațîțarea se lățea mereu mai mult, primejdioasă, arătîndu-și colții, absurdă, de la o zi la alta mai neagră. Evreii știau ceva să zică asta. Așa se petrecuseră lucrurile și cu doisprezece ani înainte, cînd izbucniseră măcelurile puse la cale de frații Armleder. Acum venea dinspre miazăzi-apus. Inzadar se împotrivi, cu propria-i persoană și cu bulele, papa, înțeleptul, bunul Clement, cunoscător în ale lumii, în zadar a tras ea atenția că evreii fuseseră atunci de ciumă la fel ca toți ceilalți: atunci cum ar fi putut-o pricinui ei? Ceea ce i-au dus la peire n-au fost fîntînile otrăvite ci bunurile lor și poliței datornicilor. Evreii fură uciși și jefuiți în Burgundia, pe Rin, în Olanda, în Lombardia, în Polonia. În douăsprezece, douăzeci, o sută, două sute de comunități. Evreii din Tirol așteptau. Posteau, se rugau. Aici nu era nevoie să se aducă plocoane grase autorităților. Se știa că ducesa îi va apăra

atît cît îi va sta în putință. De asemenea că margraful era binevoitor ca și părintele lui, împăratul, care sprijinise orașele și negoțul, care ținuse mereu mîna asuprta lor. Dar se mai văzuse că împotriva norodului scos din fire, stîrnit de pofta de sînge și aur, nici un împărat și nici un papă nu avea vreo putere. Evreilor nu le rămînea altceva decît să aștepte, să se roage, să-și vadă de afaceri.

Ș-apoi, deodată și în aceeași zi, răbufni. La Riva, la Rovereto, la Trient, la Bozen. La Riva, evreii fură înecați în lac, la Rovereto, îi azvîrliră cu mare veselie și larmă de pe o stîncă, la Trient fură arși de vii. La Bozen, oamenii se îngrijiră mai mult de prădăciuni, iar uciderile fură puse la cale în neorînduială. S-a lucrat fără metodă, așa că bunica bătrînă, care mormăia necontenit, una dintre nurori și unul dintre copiii mici rămaseră în viață.

Margraful nu putu să-și apere evreii din München. La Hall și Innsbruck se puse cu energie între ei și mulțimea pornită pe violențe. El era de partea dreptății și a justiției. Cînd ajungea prea tîrziu și nu găsea decît morți, avea cel puțin grijă să-i alunge pe făptași și să le smulgă prăzile. Ucigașii trăgeau puține foloase. În numele celor uciși, seniorii bavarezi și șvabi cereau înapoierea datoriilor pe seama margrafului, cu mult mai multă strășnicie decît ar fi putut-o face evreii înșiși. Se amestecă cu regele Carol. El ceru de la orașele ai cărei evrei fuseseră uciși și chiar de la margraf o parte din moștenirea celor omorîți. Începu o tocmeală aprigă.

Îndată ce auzi de prigoane, Margareta alergă la Bozen înspăimîntată, în toată graba. Sosi în timpul nopții. La lumina pîlpîitoare a torțelor, văzu casa devastată ca de o haită de fiare, văzu încăperile mici, pe care le știa pline de fel de fel de nimicuri plăcute, goale, pustiite, murdărite. Văzu leșurile fiicelor, fiilor, ginerilor, nurorile, liota de copii cu ochi vioi, migdalați, unele sfîrtecate și ciumpăvite îngrozitor, altele chiar fără răni vădite. Toți oamenii aceștia zăceau acolo foarte liniștiți și foarte cinstit zăcea și Mendel Hirsch. Purta un șal de rugăciune și filacteriile pe brat și pe frunte. Pe corpul lui nu se zărea nici o rană, în lumina faclelor părtea că zîmbește umil, dar își păstra

înfățișarea de om serios, vrednic, blajin , deștept. Margareta se gîndea că îndată îl va vedea clătinîndu-și capul și-l va auzi spunînd cu vocea lui gîjîită că totul nu-i chiar așa de rău cum pare, că totul e foarte simplu, oamenii nu sînt răi, au fost doar aținați, pe deasupra sînt și nițel cam grei de cap; ar trebui numai să li se vorbească domol, cu blîndețe. Dar Mendel Hirsch nu spuse nimic, nu se zbuciumă ca de obicei și rămase foarte liniștit. A avut cele mai bune intenții, desigur față de el mai ales, dar și față de ea și de țară, și a fost deștept și de ispravă și a adus mari foloase țării, dragelor ei orașe. Acum l-au ucis, cu grosolănie, fără nici un rost, bestiar. La urma urmelor de ce? Rosti întrebarea, răstindu-se la unul din cei de față.

— Păi doar a adus ciuma! spuse omul sfios, prostește cu un aer de încăpățînare. Încet, într-un colț, orăcăia copilașul salvat; femeia foarte gătită încercă să-l adoarmă cîntîndu-i cu voce urîtă, spartă. Bunica mormăia în felul ei. Margareta se apropie, ridică mîna să mîngîie pruncul. Se simți trudită, nenorocită. În lumina torței își văzu mîna. Era mare, informă, cu pielea pămîntie, gălbuie; uitase să se fardeze.

La München, întruna din vastele încăperi ale noii reședințe, pe care tatăl său o începuse iar el o construi cu rîvnă mai departe, margraful Ludovic o privea cu ochi reci pe baroana Taufers, Agnès de Flavon, așezată în fața lui. Baroana îi cerea învoirea să vîndă anumite părți din senioria ei. Cumpărător era un localnic. Dar în umbră pîndea messer Artese. Margraful n-o putea suferi pe Agnès; auzise multe lucruri neplăcute despre neorînduiala din gospodăria ei; chipul lui slab, smead, cu mustața scurtă, blondă, rămase ferecat, ochii cenușii, sfredelitori priveau cu neîncredere.

Agnès îi simțea foarte bine atitudinea ostilă, dar nu făcu de loc pe jignita. Unduia în fața lui, îl privea cu ochi adînci, intens albaștri, zîmbea cu buzele subțiri, foarte roșii pe chipu-i alb, era feminină, veselă, amabilă fără exagerare. Cu prudență, folosindu-și experiența, îl ispitea, făcînd nițel haz de ursuzenia lui.

Margraful o privea. Cu adevărat, oamenii au nedreptățit-o mult. Prietenii lui cereai fiecărei femei să stea vîrîtă pînă în gît în treburile gospodăriei, să se țină de coada slugilor, să vadă de bucătărie și rufărie. Agnes era însă neîndoelnic, o femeiușcă gingașă. Fiecare fibră a ei era delicată și grațioasă, și totuși vînjoasă și plină de puteri. Se despărți de ea cu mai multei curtenie decît îi arătase la venire. O pofti la el pentru a doua zi. Se uită lung în urma ei. Se gîndea la Margareta. Ducesa rămăsese din nou grea. Da, frumoasă nu era. Dacă o aveai pe cealaltă alături, iar apoi ți se ducea gîndul la dînsa pune să-te apuce groaza. Dar avea cap, Botoasa noastră. Oamenii o știau. Însă nu le era dragă. Pe cealaltă, cînd se arăta,o primeau cu urale.

Acum muriseră cele două fetițe. În popor se zicea: "Pedeapsa lui Dumnezeu". Vina era a lui, firește! Fiindcă papa ar fi vrut mai bine să vadă Tirolul în mîna preferatului său Carol, căsătoria lui Ludovic nu fusese recunoscută de biserică, pruncii lui rămîneau niște bastarzi. Clopotele nu puteau să bată, iar de foc, inundații, lăcuste, molime el era vinovat.

Ce nebuni! Ce măgari! Ce tîmpiți! Era oare atît de plăcut să fii soțul Margaretei? Multă vreme nici nu mai băgase de seamă cum arată. Acum, de odată, îl izbi iar urîțenia ei. Cu o femeie atît de slută, ajunseseră batjocura Europei. Era un mare principe și senior, cel mai puternic bărbat al Germaniei. Orașe și ținuturi rodnice înfloreau acolo unde mîngîia mîna lui; se prăbușeau în ruină cînd își revărsa asupra lor furia. Nu i-a fost ușor să ajungă aici. A muncit, zi și noapte, cu conștiința cea mai curată. N-a cunoscut altă teamă, decît pe aceea de Dumnezeu. Și-a făcut datoria, cu trudă, greu, zi de zi. Și cu ce se alegea din toate astea? Era batjocura Europei.

Jos, Agnès se suia în litieră. În juru-i se adunase poporul, ca capetele goale, minunîndu-se. Dacă ar fi ea în locul Botoasei, oamenii n-ar mai spune: pedeapsa lui Dumnezeu, nici la lăcuste, nici la molimă.

Oare Agnès nu se uita în sus? Margraful se întoarse repede ca un școlar vinovat prins asupra faptului.

Cîteva săptămîni mai tîrziu Margareta născu un copil mort. Margraful se întunecă, deveni mai rece față de ea. Nu, căsătoria lui nu era binecuvîntată. Acum își punea toate speranțele în singuru-i fiu, Meinhard, un băiat indolent, gras, neînzestrat, bolnăvicios, care nu părea să semene de loc cu bunicul Ludovic, mai curînd cu bunicul dinspre mama, bunul rege Henric.

Margareta se întoarse la treburile ei după numai o săptămînă. Lucra cu aceeași sîrguință și conștiinciozitate. Totuși bucuria pe care i-o dăduse pînă atunci munca pierise, orașele nu-i mai erau dragi. Evreul cel mărunțel și de ispravă, care adusese aici viața de pretutindeni, fusese ucis, copii născuți de ea erau morți. Oriunde punea mîna totul se prăbușea. Nimic nu se înjgheba. nimic nu înflorea. Margraful? Un senior care-și făcea datoria, dar cu sufletul sterp. Fiul ei? Un băiat de duzină, dolofan, prostănac. Ce-i mai rămînea?

În vremea asta se simți mereu mai apropiată de Conrad de Frauenberg. Bărbatul acesta urît, cu ochii roșii, părul blond aproape alb era al cincilea din cei șase fii al seniorului Frauenberg, un cavaler bavarez nu prea fălos, care însă își cîștigase merite într-o luptă mai de demult în slujba împăratului Ludovic. În felul acesta Conrad ajunsese pe cînd era încă un băiețaș camerier la curtea bavareză, apoi făcuse parte din suita margrafului la venirea lui în Tirol, unde rămăsese multă vreme în umbră ca ofițer subaltern. Urîțenia și felul său de a fi, aspru, morocănos, acru îl însinguraseră; nu avea altă perspectivă decît de a rămîne un ostaș sub comanda altora, pînă cînd brava și curajoasa lui comportare în timpul asedierii castelului Tirol îl scoase la lumină.

Margareta îl împodobi pe urîtul și asprul Frauenberg cu tot ceea ce mai dăinuia în sufletul ei ca fantezie, sete de culoare, pitoresc, aventură, cu toate resturile "frumoaselor vremuri de odinioară", cum le numea seniorul de Schenna. Albinosul cu bot lățăreț de broască și voce scîrțîitoare, cu mîini scurte și grosolane, îi apărea ca un fel de prinț din poveste. Era aidoma cu ea; cu siguranță că exteriorul lui necioplit ascundea un suflet

gingaș, simțitor. Vîrît într-un astfel de înveliș nu puteai decît să devii grosolan și brutal. Sărmanul, singuraticul, neînțelesul! Ducesa se purta cu el deosebit de prietenește și matern. Umilit de toți în tinerețe, Frauenberg se deprinsese cu o izolare rece și aspră. Știa cît e de slut; socotea firesc ca toți să-l împungă. Dacă ar ajunge pe o treaptă mai înaltă, iar călca și el pe ceilalți în picioare. Nu credea în nimc pe lumea asta. Bani, putere, avere, plăcere, acestea erau țelul tuturor oamenilor, setea de bani, setea de avere, desfrîul erau impulsurile ce îi mînau. Nu există nici răsplată, nici pedeapsă, nici dreptate, nici virtute. Toată viața n-avea nici un sens. Erau dibaci sau nătîngi, în rest noroc sau nenoroc. După părerea lui, adevărul era rostit de cîntecul acela, care preamărea, realist și cu convingere, șapte lucruri ce meritau a fi dorite și slăvite. Să mănînci zdravăn era primul, să bei vîrtos, al doilea, să te ușurez de ce-ai mîncat, al treilea, de ce-ai băut, al patrulea, să te culci cu o femeie, al cincilea, să te scalzi, al șaselea, dar al șaptelea și cel mai frumos era să dormi.

Cînd ducesa îi arăta deschis interesul ei, Conrad de Frauenberg nu se îndoi nici o clipă că interesul acesta ar fi altceva decît poftă trupească. De altfel, nici nu era de mirare ca sluta să-l aleagă tocmai pe el, urîtul. Se hotărî; era calculat și realist. Își spusese demult, că fiind al cincilea fiu și avînd un astfel de chip, îi va fi cu neputință să ajungă departe. Însă nu încetase niciodată, viclean, dur și gata de salt, să stea la pîndă cu ochii în patru. Acum i se ivea o răsplată magnifică. Era un noroc nemaipomenit că zgripțuroaicei ăsteia pocite i se aprinseseră călcîiele după el. Va trage toate foloasele.

Își dădu drumul la gură în fața ordonanței, își arătă fără rușine bucuria, lăudînd-o cu vorbe dezmățate pe Botoasa și poftele ei. Cît era de zgîrîie-brînză, îl cinsti pe flăcău cu o cană de vin bun. La lumina unei lumînări, numai el și ordonanța, chefui toată noaptea. Își răcni cîntecul despre cele șapte lucruri vrednice de dorit. Orăcăi că va ști el să se folosească de Botoasa asta. Apoi se întinse cu voluptate, să doarmă. Da, ăsta era lucrul cel mai

frumos de pe lume. Își simțea mădularele îndurerate de trudă. Își trosni încheieturile. Deschise botul lătăreț. Se răsuci pe partea cealaltă, căscă de plăcere. Adormi.

Cu viclenie și prudență, dar fără a sta pe gînduri, porni pe drumul hotărît. Margraful, asta o simțea el nu-l înghițea. Nici nu încerca să-i cîștige simpatia. În totul nu se pripi de loc. Era însă întotdeauna prezent și în clipele potrivite, cînd Margareta se găsea singură, intervenea cu o familiaritate neobrăzată. În felul acesta puse mîna pe castele, seniorii, protectorate, jurisdicții, deveni în cele din urmă majordom al curții. Nimeni, nici chiar el însuși nu și-ar fi prevăzut o asemenea ascensiune. Înghițea totul, cu impertinență și lăcomie, rînjind. Ca majordom al curții rămase ceea ce fusese și ca ofițer inferior. Nu respecta pe nimeni și nimic, nu credea în nimic altceva decît în putere, bani, plăceri. Margareta își anina de el, ca și mai înainte, toate visurile. Înfățișarea hidoasă îl făcea omul ales, îl înrudea cu ea. Trebuia, trebuia neapărat ca în acest bulgăre de carne turtit și scîrbos să se ascundă un suflet. De la el la ea nu răzbătea însă nici o vibrație; singura legătură dintre ei se reducea cel mult la un rînjet scîrbavnic, cu gura pînă la urechi, de o familiaritate grețoasă. Margareta nu-și dădea seama de acest pustiu sufletesc sau îl tîlcuia prin resemnarea lui amară, prin mutenia voită, care ascundea și tăinuia cu sfiosenie ceea ce era delicat și nobil în el.

Seniorul de Schenna vedea cum, fără vreun motiv mai adînc, mai mult din nepăsare Margareta se-ndepărta tot mai mult de margraf și era împinsă pe jumătate fără să vrea spre Frauenberg, care lui îi era profund nesuferit. Îl jignea faptul că Margareta atît de pretențioasă cînd era vorba de oameni, îl alesese tocmai pe acesta ca să și-l facă, alături de el, al doilea confident. Ce avea el, Schenna, comun cu Frauenberg? Era cu putință ca ducesa să pună în aceeași oală scepticismul lui rafinat, cultivat, cu goliciunea sufletească grosolană, ordinară și lipsa de orice credință a bavarezului? Vanitatea îi era rănită de faptul că Margareta îi făcuse din Frauenberg un tovarăș în încrederea ei.

Altminteri, domnul de Schenna îi mergea acum foarte bine. Molima îl ocolise. Îi reveniseră unele moșteniri și folosise timpul de după ciumă ca să-și desăvîrșească și să-și rotungească splendidele-i domenii. Ducea, la castele lui, o viață tihnită de om subțire, între zugrăveli, cărți, obiecte de artă și păuni, refuza ca și mai înainte orice fel de slujbă, își plimba voios și meditativ privirile peste întinsele lui livezi, ogoare, podgorii, devenea de la o zi la alta mai blajin, mai înțelept, se lăsa în voia unei depline odihne interioare, ca un fruct de soi, copt. Abatele Ioan de Viktring care era acum secretarul ducelui Albrecht și care ajunsese încetul cu încetul un bătrîn nesigur pe picoare, ar fi putut să citeze, în privința lui, pe Horațiu în întregime.

Smulgîndu-se din liniștea și mulțumirea lui, ar fi ajutat-o cu plăcere pe Margareta. Încercăm mai întîi să reînnoiască legătura dintre ea și margraf. Pentru a înlesni aceste încercări trebuia slăbită apăsarea ce împovăra căsnicia Margaretei din pricina afuriseniei bisericești.

Ducele Ioan, luxembrughezul, se plictisise demult să fie socotit de biserică un bărbat însurat, în timp ce în realitate era holtei. Prin politica iscusită a fratelui său, poziția i se îmbunătățise mult; se gîndea să și-o întărească deplin printr-o nouă căsătorie abilă. Mai întîi însă trebuia să se despartă legal și în toată forma de Margareta. Îi ceru o întrevedere. Voia să găsească împreună o formulă care, convenabilă amîndurora, să nu-l jignească nici pe el, nici pe ea. Interesele lor erau aceleași. Asta era vădit, și Margareta se arătă gata să-l primească. Astfel apăru Ioan ca oaspete la castelul Tirol. De astă dată, porțile se deschiseră în fața lui. Tobe, trîmbețe, dovezi de cinstire. Fața prelungă a lui Ioan încă arăta ca a unu băietan. O privi pe Margareta cu ochii lui mici, scufundată în orbite, fără nici o sfială. Nimeri un ton de strengărie ostentativă o anume camaraderie ironică, pe gustul Margaretei. Se așezară față în față, căutară împreună motivări, se bălăbăniră încolo și-ncoace, chibzuiră, născociră soluții. Spre mulțumirea amîndurora, ajunseră la înțelegere. Ioan — vor spune — se căsătorise cu Margareta, deși erau rude

de gradul al patrulea, fără să știe de această înrudire. Oricîte osteneli de bună-credință și-au dat amîndoi să desăvîrșească această căsătorie, n-au izbutit, fără îndoială din pricina că Ioan fusese legat prin vrăji. Întrucît acum Ioan ar dori foarte mult să încheie o căsnicie cu o altă femeie și să-și perpetueze prealuminata spiță, îl roagă pe papa să anuleze căsătoria cu Margareta. E neîndoelnic că papa, prieten al casei Luxemburg va primi favorabil această cerere.

O dată hotărîrea luată, Ioan mai fu poftit de Margareta la o gustare. Amîndoi erau bine dispuși.

— N-ai îmbătrînit deloc, pui de lup, spuse ducesa.

— Și tu — Cristoase, Dumnezeule! — Ești, în ciuda tuturor întîmplărilor, un om de stat, ducesă Botoasa.

Fiecare se simțea, potrivit împrejurările mai tare decît celălalt; lucrurile se încheiaseră cu bine; pe temelia aceasta, găseau relațiile lor de-a dreptul plăcute. Se despărțiră prieteni, cu o familiaritate reținută, plină de înțelegeri.

PRIN MOARTEA CELOR DOI COPII AI Margaretei, problema moștenirii în țara din munți arăta la fel ca pe vremea bunului rege Henric. Singurul moștenitor al tronului era băiatul Meinhard, a cărui sănătate rămînea gingașă și ale cărui surori muriseră amîndouă de mici. Din nou, așadar, puternicii suverani germani își îndreptară privirile spre Tirol, întinseră într-acolo mîini lacome. Casa de Luxemburg își rotungea posesiunile la Rin și la Vltava, se retrăsese din luptă pentru țara din miazăzi. Totuși Wittelsbach și Habsburg așteptau prilejul potrivit să ridice pretenții întemeiate, stăteau cu ochii ațintiți, pîndeau.

Habsburgul mai ales, ologul Albercht pregătea un plan de durată, bine închegat. El însuși avea nădejde puțină să-l vadă realizat. Dar ologul, devenit prin lîncezeală mai plin de răutate și mai înțelept, nu mai lucra demult pentru un succes imediat ci de perspectivă îndepărtată. După părerea lui, ori punea mîna pe Tirol,

calea către apus, puntea spre posesiunile șvabe, ori renunța la visul oricărui mare imperiu.

Mai întîi căută să-i cîștige pe seniorii din teritoriile episcopale. Trientul și Cuera trăiseră experiențe triste cu casa de Wittelsbach; erau foarte înclinate să treacă de partea Hapsburgului, care le făcea hatîruri. Și altminteri Albercht avea ochi dulci și mîna deschisă pentru toți seniorii cu influență din Tirol. Îi dărui pe Schenna, pe guvernatorii din Matsch, pe Frauenberg cu titluri, demnități, slujbe care cereau puțină osteneală și aduceau mulți bani. Încercă în toate chipurile să cîștige chiar încrederea și prietenia margrafului. Cu prilejul atacului întreprins de Carol de Luxemburg, nu-i căzuse în coastă, ba chiar mijlocise între ei și acesta. În curînd se ajunse atît de departe, încît ologul Albercht putu să-și cunune una dintre fete cu micul, dolofanul, indolentul, molîul Meimhard, moștenitorul Tirolului. Pe deasupra Albrecht, de felul lui foarte strîns la pungă, se arăta întotdeauna darnic cu margraful aflat necontenit în lipsă de bani și astfel îl aduse într-o dependență mereu mai mare.

Apoi, pe neașteptate cînd Ludovic avu odată din nou nevoie de o sumă considerabilă, conselierii financiari ai austriacului declarară că, din păcate, nu mai le e cu putință să-l ajute. Vistieria lor e secătuită; ba chiar, spre cea mai mare părere de rău, trebuiau să-i ceară în curînd înapoierea sumelor împrumutate mai înainte. Margraful, adînc surprins, aflat într-o strîmtoare ce-l scotea din fire, voi să-i fulgere cu privirea și să le azvîrle cuvinte grele. Se stăpîni, își mușcă buzele, plecă fără o vorbă.

Se gîndi să i se adreseze personal lui Albrecht. Mîndria îl împiedica s-o facă. La o a doua întîlnire, consilierii financiari habsburgici declară fără vinovăție consilierilor săi că ar fi găsit un excelent compromis foarte echitabil. Ca ipotecă pentru suma împrumutată mai demult și pentru aceea cerută acum, margraful să cedeze timp de cîțiva ani Austriei, administrația Bavariei de Sus. Prin economiile rezultate din administrarea în comun, mai chibzuită Albrecht își va scoate cu siguranță în curînd suma ce i se datora.

Cînd sfetnicii săi îi aduseră la cunoștință propunerea austriecilor, margrafului îi pieri sîngele din obraz. Îi cercetă cu privirea aspră, ascuțită, albastră. Nu, nu zîmbeau. Aveau înfățișarea unor slujbași de bună- credință, serioși. Înghiți în sec, spuse că va reflecta; se înclină, îi concedie.

Rămase singur, simțindu-se greu lovit. Își ridică grumazul masiv. Pretenția era o nerușinare. Dar Albrecht avea minte ageră îi arăta prietenie , sigur că nu avusese de gînd să-l jignească. Așadar, era vădit că în alt chip nu puteau fi scoși banii. Urma să-i cedeze veniturile. Veniturile nu erau țara. Totuși, dacă șeful case de Wittelsbach trecea unui habsburg o cîrmuirea țării sale de baștină, asta egala în ciuda tuturor asigurărilor cu o pagubă mare, aproape de neîndurat.

Cînd aduse chestiunea în fața sfatului său, se arătă nepăsător, liniștit înfățișă totul ca și cînd n-ar fi avut cine știe ce însemnătate. Cerceta cu bănuială chipurile seniorilor, să vadă dacă vor cuteza să-și dezvăluie rînjetul lăuntric. Ah, dacă ar mai trăi prietenul său, Conrad de Teck! Față de el, această neîncredere n-ar fi avut nici un rost. Totul ar fi fost mai ușor de îndurat! Nici un sentimentalism! Spuse în două cuvinte despre ce era vorba. Nu făcu nici o apreciere. Le ceru părerea.

Cel dintîi care luă cuvîntul fu Frauenberg. Ca toți ceilalți, și el își dădea seama că austriecii îi strîngeau cu ușa prin propunerea lor. Puțin îi păsa de Ludovic și de Albrecht, de Bavaria și de Tirol sau de Austria. Habsburgul era cel mai bogat și cel mai isteț; așadar, probabil că dreptatea se afla de partea lui. Întrucît pe el, pe Frauenberg, l—a cumpărat cu slujbe onorifice și cu slujbe uriașe, trebuie să bage de seamă ca Ludovic să primească propuneri. Dacă însă ar stărui pentru aceasta, Ludovic, care și așa nu-l putea suferi, ar deveni bănuitor. Pe de altă parte, fie că era sfătuit să primească sau să respingă propunerea, margrafului nu-i rămînea altceva de făcut decît să semneze, scrîșnind, înțelegerea umilitoare. El, Conrad de Frauenberg, își poate așadar îngădui, fără ca habsburgul să bage de seamă, gestul hazliu de-a face pe

patriotul bavarez, sfătuindu-l pe principe să respingă umilitoarele pretenții austriece.

Margareta primi cu cea mai mare însuflețire propunerile habsburgice. Vor avea foarte mulți bani, vor putea, în sfîrșit, să achite împovărătoarele datorii rămase încă de pe vremea bunului rege Henric. O dată ce va fi înlăturată povara aceasta, cum vor mai răsufla ușurate iubitele ei orașe. Dintotdeauna Bavaria n-a fost pentru ea altceva decît o oarecare anexă. Renunță cu plăcere la ea de dragul banilor. Învățase de la Schenna și de la Mendel Hirsch ce preț au banii. Ce foloase poate aduce un truc mare cu prea puțin sînge? Acum țara va avea destul sînge, acum se va însănătoși. Buna ei țară! Dragile ei orașe înfloritoare! Margraful o ascultă cu chipul întunecat. Acum ieșea foarte bine la iveală cît de puțin îl înțelesese ea dintotdeauna. El era bavarez, un Wittelsbach, fiu de împărat, obișnuit cu stăpînirea lumii, obișnuit să cuprindă în gîndul lui țări întregi. Margareta era tiroleză; acolo unde se terminau munți ei, acolo i se închideau și gîndurile. Gîndurile i se întindeau doar pînă la cîmpie, nu mai departe. Era fiica unui mic conte tirolez, cu vederi înguste, socotit pînă la para, meschin. El era întîiul născut al împăratului roman, avea suflet de stăpîn, cu perspective largi cît lumea, răspunzător numai față de Dumnezeu și față de sine. Nu, între el și Margareta rămînea doar slutenia ei.

Luă cuvîntul distinsul senior de Schenna. În clipa aceea puțin îi păsa de Ludovic. El era, firește de partea Margaretei, fiind tirolez, nu bavarez. Să înzdrăvenească finanțele ambelor țări nu era, din păcate cu putință. Se ivea un prilej nimerit, ca nobilul bidiviu bavarez să fie pus, pentru scurtă vreme, la îngrășat, în grajdul aliatului Habsburg. În felul acesta se căpăta în sfîrșit ovăzul trebuitor pentru bunul cal tirolez. Ce altă ieșire ar mai fi?

Da, ce altă ieșire să mai existe? Asta era. N-avea nici un rost să se mai pună în lumină, fie cît de limpede, contraargumente. Propunerea habsburgului trebuia înghițită. Margraful își lăsă în jos capul, încovoind

grumazul gros, amenințător. Mulțumi consilierilor, morocănos în puține cuvinte. Spuse că va reflecta asupra părerilor lor. Cu toții știau ce hotărîre vor lua.

În cea mai proastă dispoziție, Ludovic părăsi castelul Tirol, călare, însoțit de o mică suită, și se îndreptă către miază noapte, spre München, ca să pună la punct ultimele amănunte neesențiale, mai înainte de a trece țara în seama ocîrmuirii habsburgice. O zi tristă de octombrie. Ploaie mărunță, plictisitoare, fără sfîrșit. Cu ce se alegea el de la viață? Domnea, era un mare principe . Dar mai tot ce avea de făcut, cele mai multe dintre aceste ceremonii solemne, manifestări, ordine scrise erau neplăcute și-i împovărau sufletul. Să-i treacă habsburgului administrarea țării sale strămoșești și s-o mai facă cu surîsul pe buze. S-o mai spună și "bogdaproste!". Parcă vedea ochii uriași de un albastru șters, ai tatălui său ațintiți asupra lui. Ce-ar fi spus bătrînul despre toate acestea?

Acasă tirolezii se bucurau. Scîrbosul de Schenna, cel uns cu toate alifiile, care-și bătea joc de toate, cu surîsul lui impertinent, reținut, blajin. Frauenberg, răcanul neobrăzat, care orăcăie de spre demnitatea casei de Wittelsbach, despre legătura dintre Wittelsbach și Bavaria, iar în sufletul lui e plin de-o bucurie batjocoritoare, fiindcă știe prea bine, ciuperca asta otrăvitoare, că el, Ludovic, va trebui totuși să înghită hapul. Botoasa, care nu se gîndește la nimic altceva decît la Tirolul ei și socotește. Bavaria lui drept un obiect scos la mezat, arătîndu-se mulțumită să scape de ea, numai să obțină guldeni și mărci veroneze. Sluta care a făcut din el batjocura întregii creștinătăți! Ce silă îi e de ea! Cum numai stă acolo și ciulește urechile la orăcăitul lui Frauenberg, albinosul, lepădătura! Nevasta lui! Principesa lui! Pfui! Botoasa!

Cu adevărat, Dumnezeule cu ce-s alegea el de la viață? N-ar putea oare, în drum spre München, mai înainte de a da pe gît băutura cea amară, să facă ceva mai puțin amar? Ce-ar fi dacă s-ar abate, de-o pildă, pe la Taufers , ca să vadă cu ochii lui cum stau lucrurile pe-acolo? N-ar pierde prea mult timp; și-apoi, cu cît va

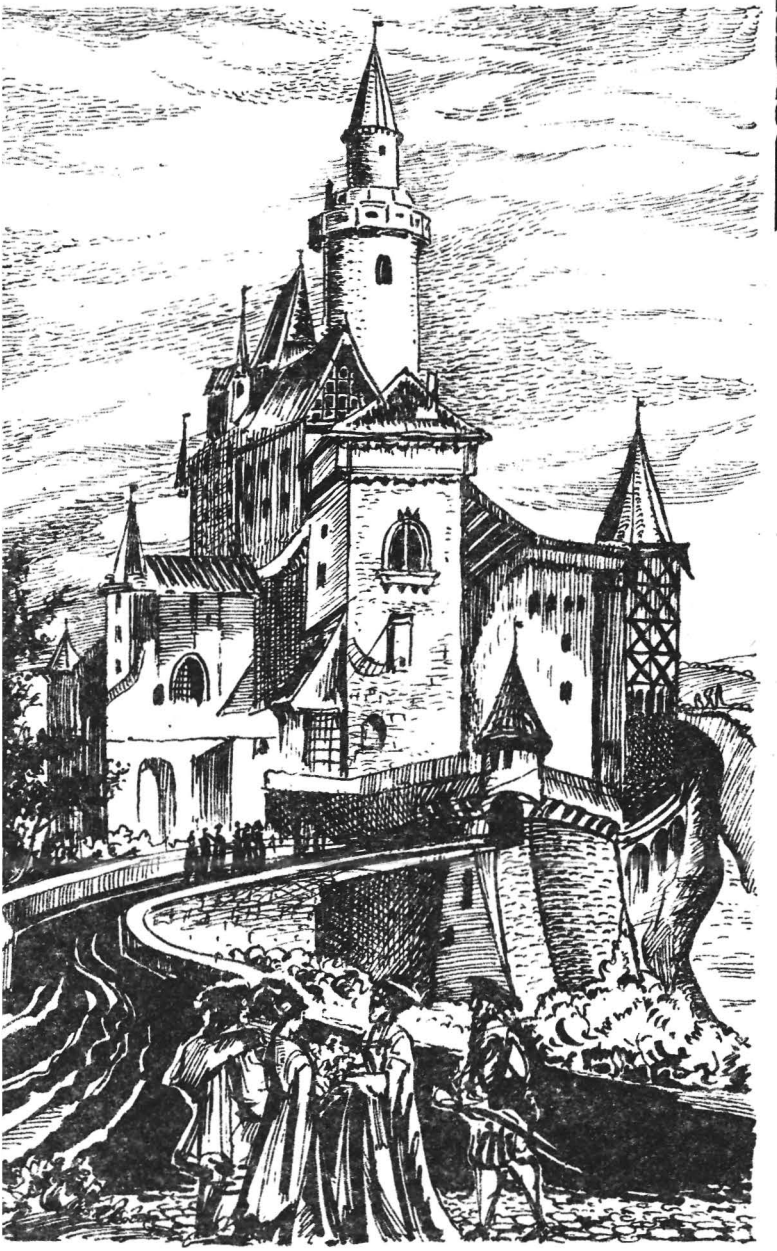

ajunge la München mai tîrziu, cu atît va fi mai bine. La Taufers, Agnès nu fu de loc atît de mirată cum se aşteptase el. Da, cînd straja de la poartă o vestise că vine margraful cu cîţiva seniori, răsuflase uşurată,întinsese braţele şi un surîs de satisfacţie îi apăruse pe buzele foarte roşii. Dar pe principe îl primi cu o curtenie calmă, nicidecum cu semne de mare cinste. Chiar şi masa, pe care porunci să i-o pregătească. deşi alcătuită din feluri într-adevăr gustoase şi alese, era departe de acel lux strălucitor despre care vorbeau bîrfitorii şi cu care ospătase într-adevăr seniori mai puţini puternici ca de pildă mărunţii baroni italieni.

Ludovic o privea. Ardeau lumînări, în cămin pîlpîia un foc mic, plutea mireasma plantelor aromatice azvîrlite pe cărbuni. Slugile serveau fructe şi dulciuri. Drăgălaşă fiinţă, sfinte Dumnezeule! Nici o mirare ce se pălăvrăgea atîta pe seama sa. Dar prea la îndemînă nu te simţeai în faţa ei. Conversaţia pe care o întreţinea era domoală, nitel ironică, nu deschidea portiţa vreunei apropieri. Margraful, bărbat serios şi neîndemînatic, făcu două-trei încercări stîngace să-i spună ceva galant. Agnès îl privi liniştită, arătîndu-se că nu înţelege. Nu, femeia asta era de-a dreptul de gheaţă.

Cu atît mai pe neaşteptate pică a doua zi rugămintea ei, rostită cu nepăsare, de a-i îngădui să se alăture alaiul, cu care margraful călătorea spre München. Voia să-şi viziteze sora, şi mai avea şi alte treburi în Bavaria.

Margraful, încurcat, şovăi, tăcu. Rugămintea asta nu i se părea nimerită. O să iasă vorbe. Era un om serios, stăpîn pe el, pe deasupra nici nu mai avea anii potrivi pentru asemenea istorii; nu-i convenea să dea apă la moară bîrfitorilor. Dar nici nu-i putea refuza doamnei — căci totuşi era o doamnă căruia el îi ceru găzduire, mica favoare ce i-o solicita. Cam mormăind, cu inima grea şi destul de nepoliticos, îi răspunse că se bucură să-i dea îngăduinţă.

În timpul călătoriei, Agnès, foarte la locul ei, reţinută, făcu totul ca prezenţa sa în alai să nu bată la ochi. Mai toată vremea rămase în litierele ei, cu

trase. Singură, înapoia pierdelelor, își rumega triumful. Cealaltă, dușmanca, ședea la castelul Tirol. Își avea bărbatul de care era legată trainic prin căsătorie. Îi născuse copii. Își împletise viața cu a lui. Dar acum, aceea care călătorea prin țara strămoșească a dușmancei era ea, Agnès de Flavon.

La München, Ludovic își duse la capăt treburile-i supărătoare, stînjenit, dar cu trufie. Îndată ce sosiseră, Agnès își luase rămas bun, mulțumindu-i cu amabilitate, dar fără exagerare. Acum, margraful și-ar fi înseninat bucuros cu prezența ei serile posomorîte. Cînd o invită întîia oară, Agnès îl refuză, a doua oară veni. Ludovic se obișnui s-o aibă aproape. Contesa se duse la țară, să-și vadă sora. Margraful își amînă plecarea, pînă cînd Agnès putu să-l însoțească în drumul spre casă. În timpul acestei călătorii, sub un cer strălucitor de toamnă tîrzie, frumoasa femeie nu se mai închise în litieră, ci merse călare, pe un cal împodobit, alături de margraf, ținîndu-și trufașă capul sus.

Aurul se revărsa în țară. Sumele uriașe căpătate prin ipotecarea Bavariei. Meșteșugurile se înviorară. La fel, minele, ocnele. Drumurile fură refăcute, negoțul înlesnit, orînduit. Orașele se-ntinseră, se măriră. Burghezii începură să se umfle în pene, dîndu-și importanță. Casele lor crescură în înălțime, se umplură cu mobilă scumpă, obiecte de artă, unelte. Se ridicară ca din pămînt ziduri, turnuri, case ale sfaturilor, biserici. Pe masa cu veselă bună a burghezului, friptura de pasăre și vinul dres cu mirodenii apăreau acum și în zilele de lucru. Femeia de oraș ieșea în lume îmbrăcată în mătase, cu panglici mîndre, cu bonete uriașe, trenă, giuvaieruri, într-un cuvînt, mult mai arătoasă decît nevestele din mica nobilime.

De cînd se produsese această schimbare fericită. Din ziua în care margraful fusese văzut cu Agnès de Flavon. Agnès de Flavon, frumoasa, binecuvîntata. Cu siguranță că ea fusese aceea care scornise minunatul plan de a da Bavaria pentru a se îndruma toată puterea și tot bănetul spre Tirol. Dumnezeu s-o aibă în paza lui pe frumoasa

noastră Agnès de Flavon! Se și vedea că i-o aleasă a cerurilor. Era vădit că pe chipu-i de o frumusețe cerească străluceau toate binecuvîntările Maicii Domnului. Dimpotrivă, cealaltă, Botoasa, era însemnată cu pecetea sluțeniei. O însemnase mînia cerului. Tot ce făcea, purta povara blestemului. Copii îi mureau. Acolo unde punea ea mîna se năpusteau molimele, pîrjolul, apa, lăcustele. Tot ceea ce plănuia, tot ceea ce făcea era blestemat. N-a pus ea la cale unirea cu Bavaria, sămînța ruinei? Nu i-a chemat ea aici pe seniorii bavarezi grosolani, lacomi care au supt țara? Nu s-a agățat ea de Frauenberg, lepădătura asta pocită? Nu l-a făcut era majordom al curții? Mare noroc că principele nu mai ține la ea. In sfîrșit, acum a văzut și el care-i drumul adevărat. Acum au început vremuri bune. Dumnezeu s-o binecuvînteze pe draga, frumoasa noastră Agnès de Flavon.

Agnès vedea poporul îngrămădindu-se pe mapginea drumului pe unde trecea, tot atît de firesc cum ședeau în linii pomii, casele, avea nevoie de ovațiile lui cum nu se putea lipsi de giuvaeruri. Surîdea. Trecea prin mijlocul liotei de gură-cască, plini de admirație, nu se uita nici la dreapta, nici la stînga, ținea capul sus, cu buzele înguste, îndrăznețe mîndre, Iar poporul jubila.

FOARTE DEPARTE DE SOȚUL EI, FOARTE departe de fiul ei Meinhard Margareta umbla de colo-colo cu inima grea, pe gînduri. Nu o preocupa decît un singur lucru: Agnès și biruința ei. Îl vedea pe Schenna, îl vedea pe Frauenberg. Vedea orașele răsuflînd ușurate, ridicîndu-se crescînd. Sămînța ei, opera ei. I se răpise totul. Era goală și săracă. Ceea ce se îngăduia oricui, ei i se refuza. Dar, cel puțin, își dusese opera pînă la capăt. Asta cel puțin, îi rămînea, singurul ei bun.

Cu atît mai limpede vedea lucrurile Schenna. Vedea cum poporul trecea în seama frumoasei tot ceea ce săvîrșise urîta. Vroia s-o cruțe de recunoașterea faptului acesta, de dureroasa trezire la realitate. Mai vedea cum Ludovic cade mereu mai mult în mrejele frumoasei Agnès de Taufers. Bărbatul greoi și neajutorat, care trecea pentru

o asemenea tulburare, se mai apăra încă, mirat și suflînd din greu. Toată povestea rămînea încă o aventură, trecătoare, fără urmări. Dar în curînd, poate chiar în cîteva săptămîni va fi prea tîrziu, în curînd va fi legat de ea cu buna lui voie și pentru totdeauna.

Schenna voia să-l redea pe margraf Margaretei. Voia să-i redea Margaretei poporul. Norodul era nătîng. N-avea nici o însemnătate ceea ce gîndea. Dar nu trebuia ca Margareta să se vadă fără sită și de acest ultim reazăm.

Ceea ce trebuia să obțină mai întîi era înlăturarea, în sfîrșit a acestei anateme bisericești care o împovăra. Excomunicarea era o pată care îndepărta de ea poporul, îl îndepărta pe soț. Căci, deși căsătoria cu Ioan fusese desfăcută în toată forma, astfel încînt Margareta nu mai apărea în fața bisericii ca adulteră, convețuirea cu Ludovic nu fusese încă nicidecum sancționată de papă. Biserica privea căsnicia ei ca pe un concubinaj, iar pe fiul ei, principele de coroană Meinhard, ca pe un bastard. Și acum, ca mai înainte, ea și soțul ei erau considerați excomunicați, iar țara lor pusă sub interdicții. Desigur, margraful, trimisese soli la Avignon, ca să declare că e gata să dea orice satisfacție ar cere sfîntul părinte, dar papa aflat de împăratul Carol se codea.

Acum, Clement răposase, iar urmașul său, Inocențiu al VI-lea, se afla cu totul sub influența case de Habsburg. Ologul Albercht ar trebui să aibă el însuși tot interesul ca fiica lui să fie cununată nu cu un bastard, ci cu moștenitorul recunoscut de biserică al Tirolului. Schenna acționă cu o promptitudine neobișnuită pentru el. Se așternu la drum de la Ludovic la Albrecht, de la Albrecht la Margareta. De la München la Viena, de la Viena la Tirol.

Albrecht puse condiții. Azvîrlea sămînță pentru viitor. Prin căsătoria cu Meinhard, fiica lui va avea drepturi asupra țării din munți. Dar tînărul Meinhard era un Wittelsbach. Iar casa de Wittelsbach va formula și în anumite împrejurări, pretenții. S-a mai văzut și altădată că țara asta care dă de furcă, rămîne, în cele din urmă mereu în stăpînirea aceluia, pe care poporul îl socotește

domnitor legiuit. Botoasa nu era îndrăgită dar poporul vedea în ea, ca un fapt de la sine înțeles și privit cu supunere religioasă, pe stăpîna de drept a țării, fiindcă era: singura moștenitoare legitimă a bătrînului conte de Tirol. În privința aceasta, ea era aceea care trebuia să hotărască; poporul va fi de partea aceluia, căruia ea îi va transmite puterea. Albrecht nu ceru nimic de la Ludovic; în schimb, pretinse un testament prin care să-și ia obligații Margareta. În cazul în care soțul ei Ludovic, fiul ei Meinhard ar muri fără moștenitori direcți, țara să treacă în stăpînirea ducilor din Austria. O chestie formală. O chestie pur formală, accentuă Albrecht în fața seniorului de Schenna. Pe deasupra era vorba de un caz cu totul și cu totul inprobabil și de nedorit. În schimb, el se pune chezaș, să obțină de la papa ridicarea excomunicării și a interdictului pentru Ludovic și Margareta.

Schenna socoti această propunere ca foarte avantajoasă. Austriecii voioși și sociabili îi fuseseră dintotdeauna mai plăcuți decît greoii și brutalii bavarezi

Margareta ședea plecată deasupra pergamentului, singură; era seara tîrziu. Așadar, trebuia să dea țara pe mîna habsburgilor. Ei da, i-o mai dăduse luxemburghezului, apoi unui Wittelsbach. De ce nu și unui habsburg? Ologul Albrecht era fără îndoială cel mai deștept și cel mai destoinic dintre principii germani. Iar fiul său, Rudolf, hotărît, curajos, luminat la minte. Oameni de ispravă Habsburgii. Cu siguranță că vor fi domnitori destoinici ai Tirolului. Aveau Austria, Carintia, Craina, regiunea din vecinătatea Suabiei, Gortz, ocîrmuiau Bavaria Superioară. Nu vor administra mai rău nici Tirolul.

Tirolul! Tirolul ei! Abia l-a eliberat de Bavaria. Acum va trebui să devină alături de alte șase țări, a șaptea. Un ținut oarecare, obiect al ocîrmuirii unor principi străini. Tirolul ei!

Să judece însă la rece. Astea erau lucruri foarte îndepărtate. Deocamdată fiul ei mai trăiește. Nu-i atît de deștept și de brav ca Rudolf, ca fiii lui Albrecht. Mai e, pe deasupra, și un tînăr omuleț fără însemnătate. Dar e

fiul ei. Strănepotul contelui Meinhard. Ce le pasă definitiv celorlalți de Tirol? Și chiar dacă fiul ei ar fi tîmpit de-a binelea, el e Tirolul.

Domol, domol. Nimeni nu vrea să i-l ia. Pentru cazul că Meinhard n-ar avea moștenitori — departe mai țintește, deșteptul Albrecht, ologul, causticul. Fapt într-adevăr ciudat e că vrea semnătura ei. Soțul ei e margraf, fiu de împărat, un Wittelsbach, dar înțeleptul Albrecht vrea semnătura ei nu a lui. Ce-o fi gîndind Ludovic despre asta? Și el e un om de ispravă. Se înțelege bine cu habsburgul. Curios că acesta nu l-a întrebat și pe duce. O fi știind istețul Albrecht cît de mult s-a îndepărtat Ludovic de ea? Altădată s-ar fi sfătuit cu el. Acum e plecat. În Bavaria. Cu Agnès. Margareta rămîne cu ochii ațintiți în gol, gura-i mare urîtă se strimbă de necaz, dar fără să exprime prea multă amărăciune. De ce să nu-și facă Ludovic cheful cu Agnès de Flavon? E foarte frumoasă. El nu mai e așa tînăr. S-a spetit muncind. Acum a scăpat de Bavaria. Poate să-și mai tragă nițel sufletul. Agnès e foarte frumoasă. De ce să nu-și facă cheful cu ea?

Se ridică din jilț, gemînd ușor. Reciti încă o dată diata. Era lungă și amănunțită. "Noi, Margareta din mila lui Dumnezeu margrafă de Brandenburg, ducesă de Bavaria și contesă de Tirol, dăm în veci, oricărui creștin ce va vedea epistola aceasta, o va citi sau o va auzi, acum și mai tîrziu, salutul Nostru și încunoștințarea celor mai jos scrise. De se va întîmpla, Dumnezeu în milostenia Sa păzească-Ne, ca Noi și prealuminatul principe, soțul Nosrtru mult iubit, margraful Ludovic de Brandenburg, să ne săvîrșim din viață, fără de clironomi în linie dreaptă, pe care împreună să-i fi zămislit, și dacă și iubitul Nostru fiu, ducele Meinhard, ar răposa, Dumnezeu ferească-l, fără clironomi drepți, atunci mai sus-numitele noastre principate și comitate, țări și stăpîniri, cu castelul Tirol împreună și cu toate celelalte castele, sihăstrii, citadele, orașe, tîrguri, sate, oameni și jurisdicții să cadă pe de-a-ntregul și spre dreaptă moștenire și clironomie mai sus-numiților Noștri unchi preaiubiți, ducii Austriei..." Tulburată,lăsă să-i scape din mînă hrisovul, iar

pergamentul se strînse sul, foşnind, pe masă. Părăsi încăperea. Cu paşi grei, tîrşiiţi îşi făcu rondul, aşa cum obişnuia în fiecare noapte mai înainte de a se duce la culcare. Femeia slută îşi tîrî paşii singură, în veşmintele ei splendide, care atîrnau pe ea ţepene, precedată de umbra grosolană proiectată de lumînări, prin săli, odăi coridoare.

Ajunse la încăperea războielor de ţesut. Uşa din lemn negeluit se deschise cu mult zgomot. Slugile îşi terminaseră lucrul, mai erau acolo cîţiva argaţi. Cu toţii se-nghesuiau grămadă în jurul unei slujnicuţe tinere bondoace, care şedea stingherită, rînjind totuşi amuzată. În jurul ei, gălăgie , hohote de rîs. Cum? Cu adevărat nu înţelegea? Ea era singura din tot Tirolul care nu pricepea. Aşadar, încă o dată. Zîna nenorocului era o momîie slută; pe unde se arăta, totul se vestejea, se zbîrcea. Zîna norocului strălucea dumnezeieşte de frumoasă. Tot ce atingea, înflorea, sub paşii ei răsărea aur zornăitor. Cine era aşadar Zîna norocului?.. A... Ag... În sfîrşit, chipul slujnicei se destinse luminat de înţelegere. Agnès de Flavon! Dar firește! iar zîna nenorocului? Ah! Ia te uită! Şi slujnicuţa începu şi acum să rîdă de sălta carnea pe dînsa.

Din pricina strigătelor şi a larmei, ducesa nu fusese observată. Rămăsese tăcută, cu lumînările ei, în umbra uşii întredeschise. Acum, încetişor închise uşa la loc. Îşi tîrî mai departe paşii pe coridoare. Înapoi, la document. Desfăcu diata în faţa ei. "Noi, Margareta, din mila lui Dumnezeu..." Pergamentul foşnea. Vîrî cu un gest solemn pana în cerneală, semnă.

Ologul Albrecht şedea în castelul său de la Viena în veşmînt de noapte şi înfăşurat în pături. Alături pe o masă, printre alte documente, se afla şi diata Margaretei. Fiul lui, Rudolf, se găsea de faţă, ca şi episcopul de Gurk şi abatele Ioan de Viktring, aflat la vîrsta patriarhilor. Bătrînul duce primise sfîntul maslu; ştia că în cîteva ceasuri se va stinge. Şedea în jeţul său de olog, tremura de frig, deşi era învelit cu pături în încăperea supraîncălzită, şi simţea cu o durere aproape plăcută, cum îl părăsea viaţa.

Părea, în rest, ca întotdeauna, limpede la minte, liniștit, stăpînit de o anumită amărăciune voioasă.

Rudolf întrebă pentru a treia oară dacă nu trebuie să trimită după ceilalți frați. Chipul său ferm, blond-castaniu, cu frunte colțuroasă nu prea înaltă, nas coroiat, buza de jos proeminentă, privea cu seriozitate și aroganță, fără sentimentalism. Ologul făcu pentru a treia oară un gest de refuz. Tinerii aveau treburi. moartea lui nu trebuia să-i tulbure.

Respira liniștit, palma mîinii sănătoase i se deschidea, se închidea, iar se închidea. A trăit o viață plăcută, atît cît poate fi de plăcută o viață de om . A cunoscut truda și munca. S-a bucurat de succese. A prosperat el însuși, și iau prosperat țările. Era în pace cu sine, era în pace cu oameii, era în pace cu Dumnezeu.

Fiului său Rudolf îi rămînea o moștenire bună. Era frumos și un dar al lui Dumnezeu că apucase să mai vadă documentul care îi asigura acestuia Tirolul. Acum, cercul întreg era închis, de la Suabia la Ungaria, cercul țării habsburgice. A domin cu vrednicie și creștinește, în orînduială și cu dreptate. Fiii săi erau bărbați deștepți, zdraveni. Știa el de ce nu-i tulbură cu moartea lui.

Așadar, pleacă și el acum, ultimul dintre cei trei. Luxemburghezul, Ioan, a murit de-o moarte neroadă, o moarte cavalerească, nătîngă, pe un cîmp de bătălie unde n-avea ce să caute. Bavarezul, Ludovic a murit de-o moarte nepregătită, ușuratică, la vînătoare, lăsîndu-și treburile tulburi, în neorînduială, o moarte venită pe neașteptate, fără vreo linie directoare și fără chip, o moarte tot atît de meschină și prostească și care nu spune nimic, cum i-a fost întreaga viață. El, Albrecht, nu s-a numit niciodată împărat roman, n-a rîvnit nici odată coroana romană, n-a avut-o nici odată și nici n-a vrut-o. Dar dacă ai fi cîntărit bine lucrurile — în clipa aceea, pe fața lui apăru un zîmbet blajin și viclean — cel mai puternic dintre cei trei a fost el, adevăratul arbitru al creștinătății, și întotdeauna s-a întîmplat după voia lui.

Acum se simțea îngrozitor de trudit. Îl strigă — era răgușit — pe Rudolf. Acesta se întoarse repede spre el.

Ologul pipăi cu mîna sănătoasă după aceea a feciorului său. Mîna îi căzu, mai înainte de o fi găsit pe cea a fiului. Capul i se înclină pe piept.

Rudolf rămase concentrat, semeț. Acum el era capul familiei Habsburg, cel mai puternic bărbat dintre germani. Episcopul de Gurk se ruga. Foarte bătrînul abate Ioan de Viktring netezi cu mîna uscată, cafenie, pergamentul Margaretei.

— Am durat un monument mai trainic decît arama, cită el pe un clasic antic. Apoi își tîrșii picioarele spre Albrecht. Văzu că era mort. Se încovoie, își îndreptă spatele, se clătină, își regăsi echilibrul. Cu cîtă putere mai avea în glas, începu de mai multe ori, apoi rosti pînă la capăt: *Defunctus est Albertus de Habsburg, imperator romanos.*

Episcopul și prințul se uitară unul la altul; niciodată mortul nu avusese această demnitate, niciodată nu o rîvnise. Moșneagul repetă anevoie, cu voce șovăitoare, dar solemnă:

— A murit Albercht de Habsburg, împăratul roman.

Apoi se-ncovoie, se întoarse, bîjbîind la masă, se închină, mormăind.

Micuța capelă cu hramul sfintei Margareta, de la castelul ducal din München este plină ochi de demnitari în haine de gală. Afară e o toamnă luminoasă, arămie. Înăuntru se freacă între ele armurile seniorilor, odăjdiile fastuoase ale clericilor; stau cu toții înghesuiți unul într-altul. Ducii Austriei, Rudolf, Leopold, Frederic, cancelarii și mareșalii lor, Ioan de Platzheim, Pilgrim Strein, seniorii bavarezi și tirolezi, mareșalii, burgravii, marii maeștri de vînătoare, majordromii curții margrafului, Schenna, Frauenberg, Conrad Kummersbruker, Dirold Häl. Odăjdiile principiilor bisericii sînt violete și trandafirii-gălbui. Sînt de față episcopii de Salzburg, Redensburg, Würzburg, decani, egumeni, parohi ai domnului. Parohii din Tirol, Treisendorf, Pyber. Steaguri papale, laice. Mireasmă de tămîie. Afară norodul ținut în loc de ostași. La toate ferestrele,în copacii cu veșmînt de

toamnă scăldat în soare, pe toate zidurile, pe toate ieșindurile pereților popor.

Înăuntru, Ludovic și Margareta ședeau în genunchi în fața trimișilor papali, episcopul Paul de Freising și abatele, Petru de Lamprecht. Ieri, căsătoria lor a fost desfăcută în mod formal și li s-a dat îngăduința să trăiască despărțiți. Astăzi, episcopul citea solemn decretul papal de purificarte: după ce Ludovic de Bavaria, întîiul născut al răposatului Ludovic de Bavaria, care a fost împărat roman a îndeplinit tot ceea ce i-a cerut papa, după ce și-a erecunoxsut personal delictul împotriva bisericii, el și abatele Petru ca trimiși papali, îi dau numitului principe și principesei Margareta dispensă în ceea ce privește înrudirea mai apropiată și le îngăduie să se cunune din nou, iar pe născutul lor principe Meinhard îl declară copil legitim. Îi purifică pe Ludovic și Margareta de orice pată și infamie, îi declară apți să posede privilegii, vasalități, bunuri, drepturi. Îi reprimesc pe amîndoi în sînul Bisericii. Înlătură de pe țările lor interdictul.

Îndată după această solemnitate, în Bavaria și Tirol se redeschiseră ușile bisericilor, care stătuseră încuiate multe decenii. Clopotele, rămase mute atîta vreme, începură să se legene, să sune. Poporul, însetat de înălțarea sufletească, se revărsa în biserici. Bărbați și femei, ajunși la vîrsta matură fără a fi luat parte la o slujbă bisericească, fără a fi auzit bătaia clopotelor, ascultau pentru întîia oară o liturghie, erau uimiți și fericiți auzind valurile cucernice ale slavei lărmuitoare, orbitoare, pline de pompă, ce se aducea Sfintei treimi.

— NU MAI FAC NICI O AFACERE CU Habsburgii! Strigă tare, cu vocea lui aspră de ofițer, ducele Ștefan al Bavariei de Jos, și-și aruncă mănușa de metal, care căzu zornăind pe masă. Se ridică, începu să se plimbe de colo-colo. Din țeasta colțuroasă, ochii bănuitori reci priveau cu răutate și mînie spre fratele său margraful, care rămăsese pe scaun, ținîndu-și de oboseală capul plecat pe masă, în așa fel încît grumazul i se umfla încă mai masiv. Marea sală din castelul ducal de la München nu se

încălzise ca lumea, cu toate că focul ardea necontenit. Afară cădea o lapoviță ce-ți făcea silă.

— Așadar, nu... spuse margraful, cu vocea trudită și deprimată. Atunci, domnule frate, las în seama dumitale să închei celălalt document, așa cum am vorbit.

Ducele Ștefan strînse buzele sub mustața soldățească, groasă, brună. Se apropie, explicînd de ce era furios:

— Ne-am descurcat binișor în multele și neplăcutele probleme legate de moștenire. Nu ne-am tras pe sfoară unul pe altul. Fiecare și-a apărat pe față și cu simț practic interesele fără multe vorbe și mofturi și n-am stăruit să ne impunem părerea unul altuia. Fiecăruia din noi șase inima i-a dat ghes să îmbucătățim și să împărțim țările ca să facem din casa de Wittelsbach o nimica toată. De altminteri altă cale și altă ieșire nu era și noi nu ne-am răcit gura cu vorbe mari. Dar, domnule frate — aici ducele ridică vocea și se răsti acuzător — faptul că dumneata ai dat testamentul privitor la moștenirea Tirolului în mîna habsburgului dumneata, șeful familiei Wittelsbach asta mă împiedică să mai tac. E o treabă care privește numai și numai Tirolul, știu, și nu mă interesează; nu m-am amestecat niciodată în treburile dumitale. Dar asta mă doare prea tare, îmi otrăvește sîngele, și trebuie să ți-o spun.

Margraful nu răspunse. Ochii lui duri, pătrunzători, albaștri priveau în gol, cu nepăsare; Ludovic părea mult mai bătrîn decît fratele său doar ceva mai mic decît dînsul. Fiindcă el, care altminteri era cel ce repezea pe alții și nu rămînea niciodată dator cu răspunsul, continua să tacă, deprimat și apatic, ducele zise ceva mai îmblînzit:

— Poți să spui că era o treabă care o privea pe soția dumitale, nu pe dumneata. Poți spune că scoaterea de sub excomunicare și interdict a fost o bună plată pentru peticul ăsta de hîrtie îndoielnic și ai dreptate. Dar, să fi fost în locul dumitale, nici eu, nici vreo unul din ceilalți frați, și nici tata dacă ar fi trăit, n-am fi fost de acord cu așa ceva.

Margraful dădu din umeri obosit, ciudat de fără vlagă. Pe fratele său îl impresionă neplăcut prăbușirea

bărbatului acestuia altminteri vîrtos și zdravăn. Vorbi din nou, aproape ca și cum și-ar fi cerut ertare:

— Cred și eu că nu-i ușor să ai de nevastă pe Botoasa și pe majordom al curții pe Frauenberg.

Cînd rămase singur, margraful se simți năpădit de o furie mută, paralizantă, neputincioasă, cum nu mai simțise niciodată. Cea fost asta? Se afla în palatul lui,iar fratele său mai mic, Ștefan, insul ăsta de nimic, un oarecare, o secătură, cu amărîta-i de Bavarie de Jos, s-a protăpit în fața lui și l-a mustruluit ca pe un golan. Iar el — cum de-a fost cu putință așa ceva?.. El a stat și a înghițit. Ajunsese atît de departe? Se prostise așa de rău?

Ștefan avea dreptate, asta era. Habsburgii domneau împreună, lăsaseră conducerea în mîinile istețului Rudolf. Acesta era căpetenia lor, cu toții împreună formau un tot, întregul grup atît de mare al țărilor lor era cîrmuit laolaltă. Casa de Wittelsbah se fărîmițase și se împărțise, țara era sfîșiată în șase petice. El, cel mai vîrstnic îngăduise asta. Și nu numai atît. Mai dăduse și apă la moara habsburgilor. Totul a început cu măcelărirea evreilor. dacă și-ar fi apărat evreii cum a făcut-o ologul Albrecht niciodată punga lui n-ar fi ajuns atît de goală și de găurită. Niciodată n-ar fi trebuit să cedeze Bavaria lui sfetnicilor financiari austrieci. Acum ședeau acolo mulți și grași, controlau, porunceau după bunul lor plac. Pretutindeni, jos, alături, deasupra a tot ceea ce aparține case de Wittelsbach, rîngește leul roșu al Habsburgului. Margraful simți ațintiți asupra lui ochii uriași ai tatălui său. Oftă. Fratele său avea dreptate.

N-are de ce să-și mai bată capul cu asta. Greșeala s-a săvîrșit. Evreii erau morți; cei rămași în viață nu se mai lăsau ispitiți nici printr-o promisiune să se întoarcă. Țara era golașă și fără bani, iar cel ce o administra era Habsburgul.

Prostii! Dar nu despre asta e vorba. Nimeni nu i-a reproșat așa ceva. Despre testament e vorba. Despre testamentul pe care și l-a făcut nevasta lui, sluta, Botoasa. De asta trebuie să se agațe, să se țină. Era bucuros să azvîrle vina în cîrca ei. Cum a spus frate său? Nu-i ușor

s-o ai de nevastă pe Botoasa. Nu, Cristoase, Dumnezeule, nu-i deloc ușor! Se lăsă năpădit de o mînie surdă împotriva femeii. Ea era vinovată de toate, chiar și de trecerea Bavariei sub o cîrmuire austriacă. O revede cum sta atunci, printre sfetnici, ea, sluta, Botoasa, cu caraghiosul ei de ibovnic, Frauenberg lepădătură oracăitoare. Ședeau acolo și făceau fărîme Bavaria lui. Batjocura Europei. Oh, cîtă dreptate a avut atunci, în ziua aceea, cînd tatăl său îl tîra de colo-colo, iar el se codea să se însoare cu muierea asta... Acum sta singur, privind în gol. Oftă, mormăi ceva, gemu.

Se duse la Agnès. O găsi tolănită pe o canapea. În fața ei sta șoimarul. Agnès își pusese mănușa și se juca cu o pasăre ce-i fusese adusă de curînd. Își dădu seama numai decît că margraful arde de dorință să stea de vorbă cu ea. Dar îl lăsă să aștepte. Se ocupa de șoim, i-l arăta, părea că n ici n-are de gînd să-l înapoieze șoimarului.

Ludovic izbucni, spunînd că astăzi n-are chef de vînătoare cui șoimi și de distracție. Oh, domnul margraf e prost dispus? A avut vreo supărare? Îi pare rău. Cu ducele Ștefan? Ia te uită! Domnul duce e un domn foarte drăguț. A vorbit despre testamentul ducesei Margareta? Și despre contractul cu habsburgii privitor la administrarea Bavariei? Despre asta nu? Ei, totuși, firește, numai așa, în treacăt. De la-r trimite odată la plimbare pe insul ăsta cu șoimul. Dar nici nu se gîndea la așa ceva. Așadar, pentru ea n-avea nici o însemnătate că Ștefan cuteza să-l supere? Și faptul că de la frate său venea de-a dreptul la ea era ceva lipsit de importanță? Pasărea își deschise aripile, și le strînse. Agnès o mîngîia, îi dădea nume dezmierdătoare. În sufletul ei clocotea un mare triumf tainic. Se ajunsese, în sfîrșit, acolo? Casa dușmancei, construită cu atîta trudă, se prăbușea, în sfîrșit?

Așadar, ducele Ștefan i-a pomenit despre contractul cu Habsburgii privitor la Bavaria? Ei, ea habar n-are de politică. Dar, serios vorbind, s-a minunat întotdeauna. Un principe atît de mare și de înțelept — și să lase o cîrmuire a gării sale în mîinile altuia! Rosti aceste vorbe ca în treacăt, scoțînd scufia șoimului, punîndu-i-o. Apoi începu să discute cu șoimarul cam cît timp ar trebui lăsat șoimul

să flămînzească. În sufletul ei jubila: trebuia stoarsă toată seva din Tirol, îndrumată altundeva, spre Bavaria, oriunde. Să nimicească opera dușmancei. Ludovic ședea obidit, cuprins de o mare amărăciune. A fost nebun. Chiar și copii vedeau mai limpede decît el unde avea să se ajungă. Niciodată nu ar fi trebuit să cedeze administrația Bavariei. Mai bine și-ar fi ipotecat toate orașele și veniturile pe seama lui messer Artese. Cu testamentul Margaretei, nu mai era nimic de făcut, Dar cît privește contractul cu habsburgii, acesta avea să ajungă la scadență în cîteva luni: îl va rezilia. Fie ce-o fi!

Agnès continua să stea tolănită pe canapea, aproape că nu-l mai lua în seamă. Șoimarul încă nu plecase. Dacă ar fi fost singuri, s-ar fi aruncat asupra ei, ar fi zgîlțîit-o: "Ascultă, nu rîde de mine! Desfac contractul! îi azvîrl afară pe slujbașii habsburgi! Nu rîde mine, tîrfo!" Și ar fi strîns-o de i-ar fi pierit rîsul și gîndul la șoimi. Dar șoimarul era acolo, cu chipul lui nerod, plin de respect, iar Agnès nici nu se uita la duce.

Conrad de Frauenberg purta tratative cu consilierii episcopului de Brixen. Episcopatul căzuse într-o stare de dependență totală față de margraf, iar Conrad îi făcea pe domnii aceștia s-o simtă din plin. Albinosul orăcăitor îi privea, cu ochii lui roșii, pe seniorii ce asudau, îi sîcîia vîrtos și cu plăcere. În cele din urmă cu jovialitate dispreţuitoare și grosolană, le azvîrli bieților amărîți cîteva fărîmituri. Secretarul său, un cleric cu înfățișare umilă, redacta protocolul în tăcere, cu deosebită scrupulozitate.

După ce domnii plecară, Frauenbegr îi dădu secretarului îndrumări în legătură cu cîte scrisori pe care avea să le trimită slujbașilor de pe posesiunile sale personale. Să nu mai fie — lua-i-ar toți dracii! — atît de molii. Să nu-i mai păsuiască atîta pe birnici. Să nu mai tot amîne termenele pentru clacă și robotă. Și mila asta neroadă cînd e vorba să hotărască pedepsele! Auzi, să pedepsească un hoț numai cu expunerea la stîlpul infamiei și închisoarea, fiindcă pușlamaua a fost împinsă de nevoie. Proștii! Toți sînt împinși de nevoie. Ticălosului să i se

taie mîna, cum s-a făcut pînă acum. Să cruți un braconier, fiindcă are familie! Și vînatul lui are familie; a cruțat-o tîlharul? Insul să fie hăituit pînă cade mort. Așta-i vechiul și bunul obicei. Cu omenia asta modernă o să i se ducă de rîpă toată averea. Fraenberg orăcăia, tăcutul secretar scria.

Rămas singur, bărbatul cel slut își netezi pe spate părul albicios, se întinse, se lăsă pe pernă, își trosni încheieturile mădularelor, căscă alene și mulțumit. Lumea era în bună rînduială iar el știa să se descurce. A ajuns departe, sfînta pătimire a lui Cristos! Margraful e mai întotdeauna plecat, la Agnès a lui, și mai cine știe unde. Și de ce nu? De ce să n-o prefere Botoasei pe frumoasa Agnès? El, Frauenberg, are firește mult de lucru, cînd margraful lipsește din țară: Botoasa și Tirolul. Muncă multă, muncă neplăcută. Dar plină de foloase, nu se poate tăgădui. De altminteri, Ludovic nici nu i-ar putea-o înlesni, nici nu s-ar putea înțelege cu el. Așa, principele îl scutea de oboseala de a se mai ciondăni cu dînsul.

Își privi mîinile groase, roșii, cărnoase. E limpede că pînă acum și-a subestimat bărbăția. Trebuie mai întîi să crezi tu însuți că placi femeilor, pe urmă cred și ele. Astăzi, îi vine oricăreia de hac, numaidecît. Conrad se-ntinde, fluieră, rînjește. Se ridică alene. Își pregătește tuș, pensulă, pergament. Pierdere de vreme, în orele libere, cînd nu doarme. Astăzi are chef, da. Schenna îl socotește un prost. Crede că n-are ochi pentru ceea ce e frumos. Schenna nu-i un dobitoc; dar dacă își închipuie că numai el singur e stăpîn pentru simțirea ceea ce e plăcut, rotund, neted și voluptos, se înșală înfumuratul, țafandachele. Își potrivește pergamentul. Așa! Știe el foarte bine ce-i aia frumusețea. Rînjește, își fluieră cîntecul preferat, despre cele șapte bucurii ale vieții, începe să lucreze. Botul lățăreț i se casçă, de plăcere, pînă la urechi. Plesnește din limbă, plioscăie, gîjîie, orăcăie, rîgîie. Trage linii, dă cu pensula. Zugrăvește cu grijă, punînd multe culori. Rochii, piepți, un chip de femeie. Se adîncește în lucru.

Ridică privirea. Margareta se află în spatele lui. Fața ei slută e schimonosită de un zîmbet ciudat. Probabil că

a văzut totul; de altfel, n-are nici un rost să ascundă, să nege. O privește fără rușine, își strîmbă botul lătăreț, orăcăie cu nepăsare:

— O amuletă.

— O amuletă? Asta? Imaginea asta reușită și drăguță a ăleia?

El, naiv, insolent: Da, firește. Are cu ea conflicte de hotărnicie, doar o știe prea bine. Pe deasupra, influența ei politică nefastă asupra margrafului.

Margareta îl privește încruntată, cu ochii ei pătrunzători. Frauenberg o înfruntă, rece, nepăsător. Să-i dea ei chipul desenat, spune în cele din urmă ducesa.

— De ce nu? Orăcăie el.

Nu e o amuletă tocmai cucernică. Poți să faci cu ea farmece,ca să-ți îndeplinești voința și dorințele. Cea ce-i dorește ducesa aceleia este probabil tot atît de neplăcut ca și ceea ce-i dorește el. Rînjește, îi întinde zugrăveala cu o închinăciune adîncă, exagerată.

Singură Margareta privește îndelung imaginea, o cercetează. Părul ei auriu, ochii zgîiți, două pete albastre, neroade; toată zugrăveala e stîngace. Cu degetele-i sulemenite, Margareta își scoate acul din păr. Încet, ținînd cu grijă, îl înfige în pletele albastre. Pergamentul e tare, ea înțeapă cu mai multă putere, acul pătrunde încet pînă dincolo. Pergamentul scîrțîie. Pînă la urmă în locul ochilor sînt două mici găuri zdrențuite.

Margraful se ridică; convorbirea nu durase decît zece minute. Se discutaseră numai treburi oficiale. Întrebările și o răspunsurile fuseseră rostite pe un ton foarte rece.

— Mai rămîne problema Taufersului, spuse Margareta.

— Altă dată, răspunse Ludovic, cu un gest de refuz.

— S-a împlinit aproape un an de cînd de tot amînă treaba asta, stărui Margareta. Trebuie în sfîrșit rezolvată.

— Și ce vrei? se răsti margraful.

Problema Taufersului consta în procesele de hotărnicie între Agnès de Taufers și Frauenberg. Agnès se pitea în spatele episcopatului de Brixen, care o investise pe ea, nu pe Frauenberg. Formal, dreptatea era de partea

ei, în fapt, de partea lui. Margraful numai să fi vrut, că Brixenul și-ar fi retras pe dată obiecțiile, că Agnès pierdea bunurile. Consilierii episcopului presupuneau că margraful nu dorește asta; de aceea cutezau să se opună cu îndîrjire lui Frauenberg.

Margareta, împinsă de porniri dușman oase, înșiră argumentele care pledau împotriva episcopatului. Margraful, tot atît de prost dispus și încăpățînat ca și ea, înșiră motivele politice pentru care nu voia să-l supere acum pe episcop. Se măsurară, întunecați, hotărîți. Niciodată nu s-ar fi înfruntat cu atîta îndîrjire, dacă ar fi fost vorba de propriile lor posesiuni.

Pînă acum, în ciuda înstrăinării mereu mai mari, nu ajunseseră la o ceartă serioasă. Nici măcar cu o vorbă, margraful nu i-a reproșat Margaretei testamentul, nici cu o vorbă relațiile cu Frauenberg. N-a pronunțat niciodată în prezența ei numele frumoasei Agnès. Acum se înfierbîntară, se certară, rostind amenințări, încăpățînați, cu mult mai multă înverșunare decît se cuvenea într-o chestiune altminteri fără prea mare însemnătate. Ședeau unul în fața altuia clocotind de mînie. Chipul liniștit, bărbătesc al margrafului se schimonosise, luînd o înfățișare sălbatică. Ea, impunîndu-și să-și păstreze calmul îi răspundea înțepător, ironic.

În cele din urmă, Ludovic nu se mai putu stăpîni și-i azvîrli cu o mînie fățișă batjocoritoare:

— Toate astea numai pentru maimuțoiul tău, Frauenberg.

Chipul ducesei deveni pămîntiu. Trase cu putere aer în piept. Îl privi plină de ură. În cele din urmă îi spuse cu vocea răgușită: da, da, da! Nu pot tolera ca dreptatea să fie călcată în picioare de dragul curvei tale.

Margraful își încleștă pumnul, ca să n-o lovească. Nu-i stătea în obicei să înjure. Acum se năpusti asupra ei cu vorbe murdare:

— Zgripțuroaico! Pocitanio! Împuțit-o! Stai bot în bot cu maimuțoiul tău și troncănești de-alde astea? Nu mă apasă destulă rușine că trebuie să am o muiere pe care a însemnat-o Dumnezeu ca pe tine? Vrei să-mi faci

de rîs și numele? Ți s-au aprins călcîile după bărbați care-ți seamănă leit? Se și potrivește, Botoasa cu maimuțoiul! Scos din fire, margraful se repezi la ea, cu vinele umflate și cu o înfățișare atît de sălbatică, încît ducesa se trase dincolo de masă. Asta n-am s-o îngădui! răcni el. Îl ucid! N-am să las să fiu făcut de rîs!

ÎN VREMEA ACEASTA, FRAUENBERG SE AFLA la castelul Taufers, clipind din ochii lui roșii spre Agnès.

— O să ne înțelegem, orăcăia el. Dumneata ești bogată, eu nu sînt sărac. Îți place chiar așa de mult viața la curte? Mie, nu. Pentru mine e doar un pretext, ca să te pot vedea.

Cu laba lui roșie și butucănoasă îi mîngîia mîna albă cu degete lungi. Agnès zîmbea. Ăsta era om odată, avea putere, voință, mergea drept la țintă.

— Lumea e proastă, orăcăi el mai departe. Mai proastă decît ți-ar trece prin cap.

Ședea acolo, cu fața lui roșie, parcă jupuită de piele, căscînd botul mare, lătăreț, zdravăn, obraznic, urît.

— Ași zice că, dintre toți, noi singuri sîntem cu scaun la cap.

Degetele lui puternice, scurte, lacome se urcau pe brațul ei în sus.

Nici nu-i trecea prin minte s-o întrebe cît de cît și pe ea ce părere are despre propunerea lui.

Buzele frumoase Agnès schițau necontenit un surîs de voioșie. Parcă-și degusta triumful asupra Margaretei, parcă-l sorbea ca pe-o băutură minunată. Îl robi din ce în ce mai mult pe margraf, cu nepăsare și fără să se bage de seamă. Se cuibări în sufletul lui, îl luă în stăpînire.

Ludovic era un suveran econom, cumpănit de loc înclinat să facă risipă. Agnès îi cerea așa, ca în treacăt, vorbindu-i peste umăr, să facă unele cheltuieli la care, altminteri, prințul ar fi chibzuit ani întregi. Dacă schița obiecția cea mai mică, ea nu insista, se lăsa păgubașă. Dar știa să renunțe cu un aer de uimire batjocoritoare și disprețuitoare, abia vizibilă, care-l îmboldea mai mult

decît ar fi putut-o face lacrimile, rugăminţile, ocările. În felul acesta reuşi treptat să-l schimbe cu desăvîrşire pe bărbatul reţinut şi calculat, să-l deprindă cu luxul şi risipa, subminînd şi primejduind ceea ce Margareta realizase printr-o muncă de zeci de ani.

Şi astfel, într-o bună zi messer Artese reapăru şi el. Era pretutindeni, în zece locuri o dată, cu cei trei fraţi care-i semănau leit, umil, exagerat de curtenitori. Mai înainte de a se băga de seamă, bancherul şi o pusese din nou mîna pe vămi, privilegii asupra sării şi minelor. Dispreţului rece pe care i-l arăta Margareta îi răspundea cu nenumărate ploconeli. Cu o bunăvoinţă excesivă se grăbi să-l elibereze pe margraf de ipotecile faţă de administraţia habsburgică. Acum, dacă voia, Ludovic putea să desfacă acel contract. Firesţe, plata acordată florentinului fu de trei ori mai mare decît ceea ce pretindeau austriecii. Apoi, fantomatic, aşa convenise messer Artese dispărut din nou.

Îşi făcu apariţia la castelul Taufers. Cine, văzîndu-l pe omuleţul acesta politicos, şi ar fi putut închipui că e în stare să se dezlănţuie aşa cum s-a întîmplat atunci în salonul frumoase Agnès? Şedeau faţă în faţă el şi Agnès. Castelana îi zîmbea cu un surîs slab, complice. Ei, da, frumoasă ţară, bogată, binecuvîntată ţară. Vin, poame, grîne. Oraşe înfloritoare, cu bună rînduială, harnice. El voia să smulgă, ea să împungă. Împunsăturile ei erau îndreptate împotriva ducesei, a slutei. Pe Florentin îl interesa mai puţin cîştigul cu care îl momea dînsul: îl aţîţa să sape şi să submineze opera duşmancei, să nimicească pe deplin opera evreului răpus, spulberat. Ea o împungea pe sluta, el smulgea de la vrăjmaşul mort.

Plesnind de grăsime, Conrad Frauenberg continua să pună osînză pe el, obrazul lui, parcă julit, cu bot lăţăreţ, strălucea trandafiriu. Şedea tolănit pe perne în micul salon elegant de la Taufers; Agnès sta în faţa lui. Prin ferestre pătrundea soarele, Conrad clipea, se întindea alene, căsca, îşi trosnea încheieturile mădularelor. Agnès îl ruga, îl linguşea, îl ameninţa, cerîndu-i s-o însoţească în călătoria la Trient. El spunea că nici nu se gîndeşte la aşa ceva.

N-are decît s-o facă margraful pe piața ei. Agnès renunță cu acel dispreț ușor și mirat, cu care obținea de la margraf orice. Conrad izbucni într-un hohot de rîs răsunător, arătîndu-și cu bădărănie satisfacția. Se întoarse pe partea cealaltă. Fiindcă ea continua să tacă, începu să caște. Se întinse pocnindu-și încheieturile, adormi mulțumit, în tihnă și începu să sforăie cumplit. După o oră se trezi; amurgea, Agnès ședea încă în colțul opus, jignită. Conrad se ridică încă moleșit de somn, se întinse spre ea, o înhață cu o grosolănie jovială, o trase lîngă el pe perne. Agnès nu schiță nici un gest de împotrivire. Se purtă cu ea după cum îi era cheful. O făcu să se gudure ca un cîine după ce l-ai dezmierdat. O alintă cu promisiuni, pe care le rosti rîzînd, ca de la sine înțelese. Să-l alunge? Nu putea. Ar fi izbucnit în rîs. Și chiar că ar fi fost caraghios. Cine mai era așa de slut? Așa de neobrăzat? Cu gheare atît de tare? Un al doilea nici nu mai exista.

Se întinse sub dezmierdările lui grosolane se uită la el pezîș. Îi vedea fața sătulă, vicleană, fălcoasă, schimonosită de un rînjet. Pocit mai era! Cît de viguros și de josnic! O făcuse curioasă. Nu s-ar putea ca mutra asta obraznică, sigură de sine, să devină umilă și plină de spaimă?

Agnès începu să-l atîțe pe margraf. Cu totul pe neobservate, cu vorbe glumețe. Sămînța ei găsi un teren prielnic, pregătit de multă vreme. Încolți, dădu muguri, crescu. Cum spusese ducele Ștefan? Că nu-i ușor pe lîngă femeia asta să-l mai ai și pe Frauenberg majordom al curții. O să pună capăt acestei situații. E sătul pînă-n gît. Batjocura Europei. O să-i pună capăt. La München. Va șterge pata ce-l murdărește. Mai întîi va încheia cu porcăria habsburgică. Apoi cu Frauenberg insul ăsta infam, lepădătura.

— Uită-te bine la mine, se adresă Frauenberg Margaretei și se prostăpi umflîndu-se grotesc în pene. Uită-te bine la mine. Se pare că n-o să mai ai multă vreme prilejul. Cum Margareta ridică ochii la el mirată orăcăi mai departe: Nu c-aș fi un bărbat frumos, asta o știu și

eu, dar ca mine altul nu-i. Cine mă prețuiește n-ar strica să caște ochii la mutra mea, ca să-și amintească de mine. N-o să mai mă vadă multă vreme. Se coace ceva împotriva mea. Margraful mi-aruncă niște priviri ascuțite ca lăncile. Din păcate, dincolo de privirile astea se află prea destule lănci adevărate. Mi-a dat ordin să-l însoțesc la München. Acolo o să-i fie mai ușor. Gufidaun, băiatul ăsta bun și cinstit și Kummersbrucker nu și-au putut ține gura. Uită-te bine la mine, Margareto. După ce-oi pleca, bea vîrtos, ca să dormi și să mă visezi! Slujbe n-ai nevoie să pui să mi se citească. Ești o muiere fainâ, ducesă Botoasa, rîse și el și-o bătu pe spate.

Începu să-și fluere cîntecelul despre cele șapte bucurii și plecă cu picioarele lui crăcănate.

Margareta nu rostise nici un cuvînt. Acum ședea singură, în fața mesei masive, îmbrăcată somptuos în damasc verde pal, cu fața rigidă din pricina farduriIor. În fața ei se aflau mormane de acte și documente. Încăperea era apăsătoare și mohorîtă, în urechi îi stăruia cîntecul fluerat de Frauenberg. Da, avea dreptate. Ce mai există oare pe lume în afara celor șapte plăceri?

Nu cedase. Fusese doborîtă și nimicită o dată, dar nu cedase. Din noroi și nimic ridica o construcție nouă, țara, orașele, orașele ei pestrițe, pline de larmă și de oameni,opera ei. Iată acum, sîngele pe care li-l sporise cu trudă trebuia tras din ele, îndepărtat aiurea, spre Bavaria, oriunde prăpădit fără rost pentru tîrfa aceea. Margraful nu-i spusese numic. Dar o aflase din multe guri. Contractul de ipotecare cu habsburgii avea să fie desfăcut. Orașele ei, Tirolul ei aveau să fie despuiate, golite, supte, azvîrlite de-o parte.

Și atîta nu era de ajuns. Mai era și restul. Frauenberg. Slutul, singuraticul. Care-i aparține ei. Pe care-l adusese ea. Poate că era rău, josnic, o haimana. Dar îi aparținea ei. Dintre toți oamenii, el. Iar Ludovic voia să i-l ia și pe acesta. Oh, nu uitase, cînd se certaseră cum îi strigase: "Îl ucid! Nu îngădui să fiu făcut caraghios!" Parcă-i auzea din nou glasul, răgușit de ură, parcă-i revedea ochii. Da, presimțirea lui Conrad era întemeiată, mirosea a crimă. Dacă se va duce la München, nu se va mai întoarce.

În sală intră bătrîna și ofelita domnișoară de Rotenburg, care tuși ca să-și dreagă glasul. A venit negustătorul Velș din Palermo, chemat de dînsa. Margaretei îi păru bine că e abătută de la gîndurile ce-o chinuiau, porunci să fi lăsați să intre. Omul se opri în fața ei, gras, cu obrazul măsliniu, cu ochi căprui, iuțiu. Avea fel de fel de mărfuri. Păsări pestrițe, năframe și țesături fine, lucuioase, pietre prețioase, esențe rare, dulciuri exotice. Cu mișcări repezi și mlădioase, ajutat de însoțitor, își întinse lucrurile în fața ei. Margareta se uită la una, la alta. Ceru lămuriri, gîndul îi era aiurea, vorbea cu mai multă însuflețire ca de obicei. Dar asta ce-i? O gărăfioară, un mic vas din piatră semiprețioasă de o culoare ștersă, de o formă frumoasă, bine închis și pecetluit. Ce e? O, doamna ducesă e o cunoscătoare, doamna ducesă are gustul cel mai sigur. E într-adevăr un lucru de mare preț. Dintr-o singură bucată, și cît de artistic lucrat, rotunjit! E opera unui mare meșter, da. Și să aibă dînsa bunăvoința să observe chipurile cioplite. Aici e împăratul de Hohenstaufen, al doilea Frederic, iar aici regele iudeu Solomon, iar aici regina din Saba, și pe a patra latură, sultanul Boabdil, un principe puternic îngrozitor al barbarilor. Dar și conținutul gărăfioarei e o mare raritate. Un suc delicat, fără miros, fără culoare, fără gust; cine bea măcar și numai o picătură, într-un ceas s-a și stins, ca un opaiț fără oloi. Prețioasă și de soi gărăfioară.

Împotriva obiceiului, ducesa cumpără mult, fără alegere, fără tocmeală. Năframe, rădăcini aromatice, numeroase giuvaeruri, două dintre păsările pestrițe, pe deasupra și gărăfioară.

Apoi se așează la masă. Mîncă. Mîncă singură de tot, gătită în veșminte superbe. Masa era de asemenea orînduită cu mare lux. În încăperea de alături cînta muzica. Slujitorii, camerierii; cei ce tăiau bucatele se mișcau cu toată graba. Mînca vîrtos. Frauenberg avea dreptate. Era una dintre cele șapte bucurii ale vieții. În jurul ei stăteau îngrămădite lucrurile pe care le cumpărase, podoabe, năframe și gărăfioara. Ducea mîncărurile la gură cu mîinile sulemenite: supă, pește, friptură, dulciuri din

cele mai scumpe, exotice, pe care le cumpărase astăzi. Înfuleca, dădea de dușcă vinul. Se lăsă amurgul, fură aprinse luminări grele, uriașe. Ea ședea singură, greoaie, țeapănă, făloasă. mînca.

Deci așa stăteau lucrurile. Nu îndrăznise să i-o aducă el însuși. O trimisese printr-un aprod. Era o scrisoare scurtă, politicoasă, în care o ruga să-și depună semnătura.

Ducesa trimise numaidecît după Schenna. În fața lui nu se mai stăpîni, își dădu drumul. Într-adevăr, contractul cu habsburgul a fost desfăcut. A fost tăiat și sfărîmat minunatul, strașnucul canal prin care trimitea sevă și belșug în orașele ei. Iar pe deasupra, mai trebuie să-și depună semnătura! Sub picioarele ei pămîntul se fărîmițează ca nisipul. Opera vieții ei se duce, lunecînd, curgînd ca apa, nu poate fi ținută pe loc. Se risipește totul, prosrtește, fără rost.

Schenna ascultă în liniște, cu chipul lui prelung, ofilit, mai încrețit de îngîndurare ca niciodată; deznădejdea ei și prăbușirea ei îl atinseseră mai adînc decît vroia s-o recunoască. Biată femeie! Biata ducesă Botoasa! dacă gura ți-ar fi fost cu un deget mai mică, mușchii obrazului puțin mai tari ai fi trăit mulțumită, fericită, iar Tirolul și Imperiul roman ar arăta altfel. Se dojeni singur. Sentimentalism nerod!

Cînd, în sfîrșit, îi răspunse, era din nou stăpîn pe el. Cu vocea lui ascuțită,obosită, întretăiată zise că n-ar fi nimic de cîștigat dacă n-ar semna; formal, semnătura ei nu era obligatorie, margraful i-o cerea numai din motive de prestigiu. Dacă semneaza însă, va fi obligat cel puțin să-i ceară părerea la lichidarea contractului.

Cum însă ea tăcea, ghemuită acolo, groasă, greoaie, pierdută și prăbușită, Schenna fu din nou mișcat. Spuse că vrea s-o ajute atît cît îi stă în putere. E tirolez; îl doare ca Tirolul voios, ager la minte, cultivat să fie dat pe seama Bavariei somnolente, stupide, brutale. Împinse lucrurile mai departe zicînd că e o hotărîre gravă, că ar trebui într-adevăr să se procedeze cu energie. Ajungînd aici, se ridică și spuse, în timp ce în rostirea lui solemnă își și

făcuse apariția un pic de ironie: așadar, dacă dînsa ar mai dori-o, el e gata, pentru a salva ce se mai poate, să preia căpitănia în munți, burgraviatul. Ducesa își așează mîna groasă, fardată, pe mîna lui cu degete lungi, uscată, osoasă dar fără vlagă.

Apoi veni la ea Frauenberg să-și ia rămas bun. Se opri cu un zornăit în învelișul strălucitor de fier chipul lui botos, trandafiriu, neted, parcă jupuit, obraznic, rînjea. Nu-i rămîne altceva, spuse el, decît să se scufunde în întuneric, într-o slujbă măruntă, unde margraful n-ar mai putea da de el; căci să moară n-are nicidecum de gînd. Așadar, pe drum o să dispară îndată ce se va ivi un prilej nimerit. Cine-i bărbat nu se pierde cu firea, nici cînd scrînciobul îl aruncă-n slăvi, nici cînd îl coboară. Cît o privește pe ea, e o muiere faină, i-a plăcut mai mult decît oricare botișor de păpușă. În orice caz, mai interesantă a fost. Și cu asta, facă-se voia Domnului.

Ducesa îi spuse că el i-a dat cîndva o amuletă, cu gînduri rele față de o anume ființă. Acum vrea să-și ia revanșa. Îi întinse gărăfioara de o culoare ștearsă. Sucul e fără miros, fără gust. Cine ia o picătură din el, unge în același ceas în iad sau în rai. Mai înainte de a se scufunda din nou în întuneric să se gîndească la asta. Conrad apucă gărăfioara, rînji, zicînd că e o muiere a naibii. Sucul n-are miros, n-are gust. Într-adevăr e ceva la care trebuie gîndit.

Ducesa, repede: ea n-a spus nimic. Așa a pus-o să jure sicilianul. Și fiindcă Frauenberg însuși crede că n-o să-l mai vadă, să-i făgăduiască asta. Să ia totul asupra lui, ea n-a spus nimic.

Frauenberg, uriaș, în armură, orăcăi din grămada de fiare că îi mulțumește din toată inima. Cum a mai spus-o e o muiere a naibii. Ridică anevoie brațul de fier, o lovi pe spate, orăcăind:

— Botoasa noastră!

Se retrase, greoi, țeapăn, în armura de fier, zornăind, rînjind cu botul de broască. Își fluera cîntecul.

De jos răsunară goarnele și trompetele alaiului, care se urnea la drum. Margraful nu-și luase rămas bun de la ea. Să se arate la fereastră? Picioarele nu-i dădură

ascultare. Se sprijini de masă, palidă, cenușie, o moartă sulemenită.

Margraful și seniorii lui înaintau la trap prin ruginiul septembrie. O postață călăriră de-a lungul întinsului lac Chem, cu fața apei plumburie. Aerul era tare, munții rămîneau în urmă, într-un cenușiu-albastru intens.

Ludovic era cît se poate de bine dispus. Purta o platoșă ușoară, de culoare închisă, coiful îl dăduse unui băiat, vîntul adia plăcut mîngîindu-i creștetul cu păr tăiat scurt. Se simțea foarte tînăr ochii duri, albaștri priveau cu mai multă vioiciune ca oricînd, srtrălucind pe chipu-i smead, bărbătesc. Fusese bună hotărîrea de a-i azvîrli afară pe austrieci. Acum călărea în țara lui ca un stăpînitor adevărat. Afară cu nerușinatul leu roșu al Habsburgului din cîmpul albastru al Wittelsbachilor! Se bucura la gîndul că-și va instala propii-i slujbași, că va face curățenie.

Da, va face curățenie. A pus bine la cale și treaba cu Erauenberg. Chiar în noaptea asta o să-l înhațe, să termine cu el, cavalerește, cu arma. În ceea ce privește sfîrșitul luptei n-avea nici o îndoială. Pe urmă o să aibă aer să poată respira. Margareta aproare că n-o să-l mai vadă. Nu are decît să șadă în castelul său Tirol; el își va relua reședința la München, Innsbruck, Bozen, va guverna după cum va socoti că e nimerit. Dacă ducesa va fi de acord, bine; dacă nu, tot bine. Agnès nu va mai găsi nici un motiv să-i întoarcă spatele, în acel fel nerușinat, ușuratic, care-l tulbura atît.

Gîndul că lăsase în urmă atmosfera apăsătoare, că știa exact ce-i stătea înainte, îl ungea la inimă, îl făcea să se simtă mai liber și mai vesel decît fusese de ani de zile. Glumea cu Berchthold de Gufidaun, cu devotatul său Kummersbrucker. Ba chiar se uita cu o anumită bunăvoință înverșunată la Frauenberg. Acesta călărea lăbărțat, clipea șmecher și tihnit cu ochii lui roșii spre lumea însorită, plină de desfătare — și totuși era ca și mort. Margraful îl chemă la el, călăriră alături. Frauenberg povestea glume deșuchiate, făcea aluzii lipsite de rușine Ludovic rîdea în hohote, își însușea tonul lui, dădură frîu

liber unei discuții soldățești, ordinare, se întreținură minunat.

Apoi se opriră, foarte devreme, să prînzească. Mîncară în aer liber, din belșug, băură, se întinseră nițel să se odihnească. Apoi mai băură o dată se urcară în șa. Ludovic își pusese acum și coiful, așa voia să călărească pînă la München. Frauenberg se ținu în apropierea margrafului, care tocmai se uita după el. Porniră la drum. Se aflau acum la șes, munții piereau în ceață în spatele lor, cîmpia se deschidea largă, monotonă, cînd și cînd strălucea în soare cîte o mică reședință cavalerească modernă, o curte un sat cam sărăcăcios. Caii goneau odihniți, încă înainte de căderea serii vor fi la München.

Convorbirea dintre margraf și Frauenberg deveni mai anevoioasă, lîncezea. Ludovic se simțea copleșit de o oboseală ciudată, respira greu, armura ușoară îl apăsa. Băuse prea mult?

În dreapta drumului se ivi un sat, casele erau curios de rotunde, mohorîte din pricina murdăriei, în ciuda soarelui luminos, se îngrămădeau caraghios una peste alta. Cineva spuse:

— Satului ăstuia îi zice Obidiții.

Fusese vocea lui Gufidaun sau a lui Kummersbrucker?

Deodată smuci cureaua coifului, a armurii, apoi se prăbuși înainte pe cal, alunecînd pe-o parte, coiful pe jumătate desfăcut îi dezgoli creștetul. Kummersbrukher își repezi capul spre el și împreună cu un băiat îl prinseră. Coiful se rostogoli în pulbere, obrazul îi era palid, dar nu desfigurat, altminteri falca de jos îi atîrna. Grumazul masiv al mortului nu mai părea amenințător ci doar înțepenit și grosolan. Îl fricționară, rostiră rugăciuni. În zăpăceala care-i cuprinsese pe seniori, scînci de odată vocea limpede tărăgănată ordinară a lui Frauenberg:

— Ce-ntîmplare ciudată! În cîmp deschis, aproape de München. Întocmai ca tată său.

Bercthold de Gufidaun îl privi de sus pînă jos, întunecat, amenințător. Frauenberg clipi cu obrăznicie îi făcu față, orăcăi:

— Ce dorește domul?

Gufidaun se întoarse încet, nu-i răspunse.

Cadavrul fu așezat în capela Sfînta Margareta de la curtea din München. Ardeau multe lumînări. Ulrich de Abensberg, Hippolt de Stein și cinci alți baroni ședeau de pribeghi. Printre ei se afla și Frauenberg. Acesta însă începu curînd să caște, se retrase. Se întinse pe patul lui, își fluieră cîntecul, își trosni mădularele, rîgîi, pocni din limbă, adormi împăcat.

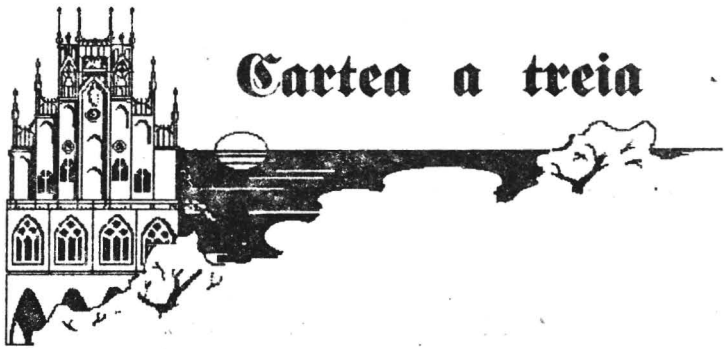

Cartea a treia

LA LANDSHUT, LA CURTEA LUI, DUCELE Ștefan tocmai dăduse de veste că seniorii săi vor trebui să-l însoțească la München. Voia să-și salute fratele mai mare, pe margraf, care luase fericita hotărîre de a-i alunga din țara lui pe Habsburgi. Ducele Ștefan se bucura cu mîndrie, că de fapt el provocase această hotărîre. Își sălță capul cu mustața scurtă, groasă, de culoarea nucii; e neîndoelnic că vorbele lui aprige l-au făcut atunci pe Ludovic să-și îndrepte spinarea. Iar acum se va duce la München, să vadă dacă nu cumva e cu putință să pună la cale o înțelegere mai strînsă între cei din casa lui Wittelsbach. De ce — pe toți dracii! — dacă Ludovic și el ar vrea cu tot dinadinsul — n-ar izbuti să se aducă sub același acoperiș casa de Wittellsbach așa cum sîn strînși laolaltă Habsburgii? Desigur, ăia se-ncaeră, ca niște cocoși atunci cînd stau la sfat fără martori. Dar cînd se arată în fața lumii, stau cot la cot ca un singur om, și de la unul la altul curge miere. Era bine că Ludovic se hotărîse, în sfîrșit. El, Ștefan nu se va lăsa acum pînă cînd nu va cîrpi la loc steagul casei de Wittelsbach sfîșiat în petice.

I se dădu armura, începu să se echipeze de drum. Atunci sosi un curier care-i aduse vestea morții margrafului. Ducele Ștefan încremeni, cu gura pe jumătate căscată, cu degetele răschirate într-un chip curios. Apoi, cu o comandă puternică scrîșnită își concedie oamenii și, pe jumătate îmbrăcat, se plimbă cu pași repezi de

colo-colo, făcînd gesturi bruște și poruncitoare. Fața lui exprima zbuciumul interior, se boțea amenințător, se netezea, mustața scurtă, groasă, sălta odată cu zvîcnirea buzelor.

Cele mai felurite posibilități îi fulgerau prin minte. Îi surîdeau de colo de dincolo. Tînărul Meinhard era un băiețandru, slab, prostănac, indolent; de altfel, îi iubește cu o ardoare fanatică pe fiul lui, al lui Ștefan,Frederic.

Da, soarta casei de Wittelsbach se afla acum în mîinile lui Ștefan Să unească amîndouă Bavariile. Să-i silească să se adune laolaltă pe frații lui despărțiți, pe cel din Olanda, pe cel din Brandenburg, pe cei din Palatinat. Trebuiau să înțeleagă și ei că e nevoie să-și dea mîna. În definitiv ce erau acești Ludovic Albrecht din Wilhelm, Ruprecht? Nu erau nimic; dar casa de Wittelsbach însemna mult, era totul. Le va insufla simțămîntul puterii, credința lui, voința lui cinstită, cuvioasă, curată se va revărsa în sufletele lor, se vor lăsa convinși.

Ștefan se așeză greoi în jilț, chipul său își pierdu înfățișarea ostășească aspră, nefirească, umerii îi căzură. Ah, nimic din toate astea nu se va întîmplă. Se agățase de o speranță minciunoasă. Nu era el omul care să ducă la capăt așa ceva. Firește, împrejurarea era prielnică; dar povara apăsa prea greu pe umerii lui. Chiar și tatăl său, împăratul bărbat mai vînjos fusese un șăielnic, trebuise să-și lase opera pe jumătate neterminată. Cum voia el, care era mai slab, să reunească ceea ce fusese fărîmițat, ciuntit?

Fratele său murise pe drum. Un semn rău. Nu ținuse cine știe ce la Ludovic, nu schimbară între ei nici o vorbă despre preocupările lor intime. Toți cei șase frați nu fuseseră niciodată legați mai strîns între ei, fiecare se uitase cu bănuială, la degetele celuilalt, pentru ca nu cumva acela să pună gheara pe o halcă mai mare din moștenire. Dar Ludovic fusese un om de treabă, nu avusese o viță ușoară, se însurase cu Botoasa, făcuse un mare sacrificiu în folosul casei de Wittelsbach. Acum era mort. Murise în floarea vîrstei bărbătești. Casa de Wittelsbach pălea, își pierdea strălucirea. Ștefan își reaminti cum ascultase bula

papală care vestea excomunicarea tatălui său: "Pe fiii săi să-i ajungă blestemul acesta: izgoniți din reședințele lor, să cadă pradă dușmanilor și nimicirii". Pe-atunci era un băiețaș, nu înțelesese cine știe ce din cuvintele mari, amenințătoare, patetice, dar îl umpluseră de groază și nu-i mai ieșiseră din minte. De-atunci nu le-a mers bine celor din familia Wittelsbach. Țările lor se prăbușeau. Frații își scoteau ghearele unul la altul. Maica lor, împărăteasa a domnit în nord-vest, în provinciile flandre, împreună cu Wilhelm, cel mai dăruit dintre frați. Au ajuns la un conflict, Wilhelm și-a învins mama în acea sălbatică și sîngeroasă bătălie navală de la gura Maasului, ea fugise la cumnatul său, regele Angliei. Fusese o doamnă mîndră, copleșită de o tristețe fără leac, străină de copiii ei; da, trebuia să cauți să te stăpînești; întotdeuna, în prezența ei te simțeai deprimat. Acum era moartă, murise istovită de măreție, suferințe și griji, iar Wilhelm, cel mai luminat, cel mai dăruit, cel mai prietenos dintre frați căzuse pradă delirului și nebuniei, îmbolnăvit din pricina certei cu mama lui, îmbolnăvit de țara cea străină. Nu, le mergea prost celor din familia Wittelsbach. Blestemul își afla o amară împlinire, dacă nu în cuvintele, în înțelesul său. Ștefan privea în gol. Moartea lui Ludovic îi dădea putință și îl obliga să înjghebe mai solid țara din munți, să mențină margrafiatul din miazăzi. Își privi mîinile: zăceau greoaie, moi, fără putere. Cu mîinile astea cum să...? Prostii. Băuse prea mult vin greu dres cu mirodenii la gustarea de dimineață, asta era tot. Asta îngroașă sîngele, tulbură mintea cu gînduri triste. Oare perspectivele nu erau excelente? Băiatul Meinhard era molîu, lesne de condus. Pe puștiul ăsta —maica ta Cristoase! — o să-l poată face dependent de el. Își încordă pieptul. Mustața scurtă, groasă, de culoarea nucii, care aproape îi acoperea buza de sus, strînsă, i se zbîrli, Va reface unitatea casei de Wittelsbach și-i va da măreție în lume.

Porunci să i se termine echiparea. Acum avea două motive care-l determinau să se ducă la München. Vocea îi redeveni cea veche, soldățească, aspră. Îl chemă la dînsul pe fiul său, Frederic.

Prințul Frederic aflase de moartea margrafului. Aproape că-i plesnea capul de planuri, de energie. Meinhard nutrea față de el o admirație pătimașă. Acum, datorită lui Meinhard era mai tare decît tatăl său. Tînărul principe zvelt și cu înfățișarea aleasă, cu părul negru lăsat în jos pe fruntea lată, colțuroasă, voluntară obișnuia încă de mic să privească lumea din jur cu dispreț. El singur era un adevărat nepot de împărat. Scrîșnind din dinți văzuse cum casa de Wittelsbach se fărîmițase în frînturi mereu mai mici. Cu mîndrie se răzvrătise împotriva spuselor și faptelor tatălui său, care nu avea nici pumnul, nici pulpele destul de tari ca să țină în frîu acest armăsar de Wittelsbach, nobil, sensibil și nesupus. O, el, prințul Frederic avea și puterea, și simțirea pentru așa ceva, va ști să-și impună voința.

Așa apăru în fața tatălui său, zvelt, mîndru, ostil, plin de un dispreț tăinuit. Ducele Ștefan îl socotea pe acest principe al său mai cu har și mai înzestrat decît era el însuși, vedea în el împlinirea propriei lui personalități, îi plăceau chiar și pripeala lui,irascibilitatea și trufia. Nu se putea stăpîni însă cînd tînărul se semețea cu obrăznicie împotriva lui; mereu se ajungea la ciocniri între ei.

Ștefan îi aduse la cunoștință princepelui, în cuvinte scurte, soldățești, răstite că margraful Ludovic a murit pe neașteptate și că el va pleca acum la înmormîntare la München, unde crede că va rămîne opt pînă la zece zile. În timpul acesta, Frederic să se îngrijească la Landshut de peceți și treburi, iar cînd va avea de rezolvat probleme mai importante să trimită olăcari la München. Frederic ședea pe gînduri. Niciodată nu-i încredințase tatăl său atîta răspundere. Ce se ascundea înapoia acestui fapt? Îl măsură cu bănuială. Ah, ducele se temea de influența lui pe lîngă Meinhard, voia să plece singur la München, să-l îndepărteze pe Meinhard de el, să-l înlăture din calea lui. Azvîrli capul pe spate,ochii castanii alunecară iute pe fața tatălui, apoi spuse cu trufie că nici nu-i trece prin cap ca în ceasuri atît de grele să rămînă departe de prietenul său Meinhard și că va merge și el fără-ndoială la München. În încăpere se mai aflau doi sau trei seniori, precum și

un băiat, un camerier. Ducele Ştefan, sufocat de mînie, îl întrebă cu vocea răguşită dacă nu cumva a înnebunit. Cei de faţă căscară ochii mari, într-o aşteptare încordată. Frederic răspunse că e, desigur, în toate minţile; orice principe şi senior cu scaun la cap ar trebui să-l înţeleagă să fie de acord cu el. Ducele zîngănindu-şi armura, se repezi ameninţător la fiul său. Tînărul stătu o clipă în loc, apoi se întoarse şi o şterse afară. Se azvîrli pe cal — nimeni nu cuteză să-i stea împotrivă — şi porni în goană spre miazăzi,către München.

Ducele izbucni în rîs, mai întîi mînios, apoi cu plăcere. Seniorii săi, bucuroşi că totul se sfîrşea astfel, rîseră cu el.

— E dat naibii flăcăul ăsta, Frederic! spuse ducele.

— E un flăcău dat naibii, prealuminatul prinţ! repetară seniorii.

Apoi însă, treptat-treptat, Ştefan se întunecă din nou. Nu-l poate ţine în frîu nici măcar pe propriu-i fiu. Cum să poată frînge cerbicea întregii familii răzvrătită a Wittelsbachilor? Încălecă. Însoţit de mare alai se urni greoi pe drumul pe care principele Frederic i-o luase înainte în goana calului.

Tînărului Meinhard, vestea morţii tatălui său i-o aduse marele maestru de vînătoare, domnul de Kummersbruck. Seniorul încercă să-l anunţe cu prudenţă, pe ocolite. Osteneală zădarnică. Tînărul de optsprezece ani nu pricepu nimic, aşa că domnul de Kummersbruck trebui să- spună simplu şi de-a dreptul: margraful a murit.

Meinhard se uită la el năucit, cu ochii lui rotunzi, naivi, suci şi răsuci vestea în capul lui mărginit şi blajin, începu să înăduşească. Nu-i trecu prin minte ce urmări putea să aibă această întîmplare, ce trebuia să facă el. Acum era duce. Asta era probabil ceva istovitor, aduce cu sine muncă, necazuri. Ca mic baron de ţară s-ar fi simţit mult mai bine. De fapt, era foarte trist pentru tata şi pentru toţi că tatăl său murise. Fiindcă tatăl său fusese un om de ispravă şi energic, în timp ce mamă-sa, după cum îl lămurise prietenul lui, prinţul Frederic era o desfrînată respingătoare. Doamne Dumnezeule! În fond,

nici tată-său nici mamă-sa habar n-au avut de el. Moartea asta îi era indiferentă, nu-i aducea decît necazuri, îi cerea osteneală și-l silea să gîndească.

Scoase din buzunar mica rozătoare pe care o obișnuia s-o poarte întotdeauna asupura-i, micul hîrciog cu codiță scurtă, pe care-l dresase cu multă răbdare, astfel că obișnuise să răspundă la numele de Petre, iar la fluieratul lui venea să mănînce și să doarmă cu el. Privi animalul cu ochii săi mari, mohoriți, nefericiți.

Încet de tot se lepădă de sfiala prostească și de stînjeneală, cînd băgă de seamă că cei din jurul său îi arătau mult mai mult respect decît înainte. De la generali și cei mai înalți dregători pînă jos de tot la lachei, fețele deveniseră mai supuse, mai atente, mai slugarnice. Cînd, anevoie, pricepu asta, îi făcu plăcere să verifice și să accentueze atitudinea de supunere a oamenilor. Începu să dea ordine, fel de fel, alandala, contradictorii, privea amuzat cum erau îndeplinite cu tot zelul, își punea oamenii să alerge și se desfăta, văzînd cum mutrele lor rămîneau mereu pline de supunere și gata de ascultare.

Numai unul singur, un chip fățiș, nu se arătă impresionat de noua lui demnitate — Frauenberg. Dintotdeauna ori de cîte ori îl vedea pe bărbatul acesta care plesnea de grăsime, Meinhard era încercat de un simțămînt neplăcut; chipul gras, parcă jupuit, cu bot de broască, cu păr albicios, cu ochii roșii i se părea primejdios și chiar felul jovial de a fi al seniorului îl înfricoșa. Acum, Frauenberg veni la el, clipi, orăcăi, cu un aer protector, părintește:

— Ei, tinere duce! Ușor nu e. Însă totul e să nu-ți pierzi capul! O să ieșim noi la vopsea.

Luă cu mîna lui cărnoasă, primejdioasă, mîna dolofană și blîndă a tînărului, îl privi clipind din ochi, fără pic de respect și supunere mai curînd cu o superioritate glumeață, batjocoritoare, se răsuci pe călcîie și ieși, fluierîndu-și cîntecelul.

Chiar atunci sosi furtunos, asudat, plin de însuflețire prințul Frederic. Năvăli îndată la tînărul duce. Verii se îmbrățișară. În prezența prietenului său, Meinhard se simți

izbăvit. Frederic îi povesti istoria cu taică-său. Meinhard fu entuziasmat. Prințul subțirel și negricios, doldora de dorul faptelor, de mîndrie, de tinerețe se revărsa ca un fluviu, smulgîndu-l cu el la vale pe bălaiul, dolofanul, molîul Meinhard, care se uita la el fermecat cu ochii lui albaștri, modești, rotunzi și se socotea fericit că are un prieten atît de minunat. Își deschise cu totul sufletul, îi povesti și despre neplăcutul și îngîmfatul fel de a fi al lui Frauenberg. Frederic fu cuprins de mînie, bătu din picior. Declară că va pune lucrurile la punct pe loc. Trimise după Frauenberg. Îndată ce acesta se înfățișă, îi spuse peste umăr, cu trufie, că ducele nu are nevoie de prezența lui la München și că-l însărcinează s-o însoțească încoace pe ducesa văduvă, care fără-ndoială, se și află pe drum spre Bavaria. Frauenberg se uită la cei doi tineri principi, alene, zîmbind cu obrăznicie și cu un aer nepăsător-ironic, apoi declară că ar fi dorit din toată inima să de o mînă de ajutor la organizarea funeraliilor margrafului trecut în nemurire și care i-a arătat atîta bunăvoință, dar că se simte foarte onorat să se alăture suitei principesei tot atît de binevoitoare față de dînsul. Apoi, cu o îngrijorare părintească, adăugă că speră ca tinerii domni să se descurce cu bine aici la München, fără el. Își plimbă privirea, clipind, de la unul la altul și ieși. Frederic venise cu un program politic ferm și se străduí să obțină asentimentul vărului său, mai înainte ca între ei să intervină ceilalți, tatăl-său, Botoasa, Habsburgul. În primul rînd el nu era de loc de acord cu metodele de guvernămînt tradiționale ale casei de Wittelsbach, care favorizau pe tîrgoveți împotriva nobilimii, orașele în paguba castelelor. Politica asta șovăielnică, prudentă, de negustători și coropcari, care-l socotea pe cel ce nu era cavaler drept un om deplin și respectabil, îi umplea sufletul de silă. Lumea — asta era ceva de la sine înțeles, se sprijinea pe umerii cavalerului creștin, ai principelui, care nu cunoștea alte îngrădiri decît legile liber alese ale cavalerismului. Dar principii din vremea lor și-au pierdut mîndria, făceau concesii aici, compromisuri dincolo, își împuținau, în loc să-și sporească puterea. A întări

nobilimea, a-i încovoia pe cei de jos, în așa fel încît să priceapă că nu sînt altceva decît un reazăm al principilor — asta era totul. Ce bani! Ce negoț! Ce orașe! E nevoie să se curețe de rugină vechile, strălucitele legi ale cavalerizmului și să se așeze țara și imperiul pe temelia lor.

Tînărul Meinhard asculta cu înflăcărare expunerea exaltată a celuilalt. Frederic veni acum cu propuneri practice. Meinhard trebuie să înfăptuiască aceste principii în țările lui. Mai sînt încă în Bavaria baroni de modă veche, care i-au privit o viață întreagă cu disprețul cuvenit pe lepădăturile astea de tîrgoveți. Cu el și cu acești aristocrați Meinhard să întemeeze o ligă de vînătoare și turnire pe temeiul severelor statute ale vechilor grupări cavalerești, cum au fost cercul lui Artus și alte asemenea grupări ale marii nobilimi. Dar liga aceasta să nu slujească de loc numai jocurilor sportive, ci să ctitorească o înnoire a întregii națiuni. Înainte de toate, să preia conducerea propriu-zisă a statului, înlăturînd ocîrmuirea de popi și slujbași bătrîni și închistați.

Meinhard era din toată inima de acord. Îndatorirea de a guverna îl înspăimîntase; acum însă se simțea eliberat și fericit că lucrurile luau o întorsătură atît de plăcută, că putea să scape de această îndatorire în tovărășia unor cavaleri și prieteni de sport, sub conducerea genialului și prietenosului Frederic.

Se așezară alături și alcătuiră lista baronilor care urmau să fie primiți în ligă. Ulrich de Abensberg, Ulrich de Laber, Hippolt de Stein, mai întîi, apoi Höhenrain, Freiberg, Pinzenau, omul de încredere de la Frauenhoffen, Hanns de Gumppenrberg, Otto de Maxlrain. Cîte un nume li se părea îndoielnic, trebuiau să-l cîntărească îndelung și pe îndelete. Tînărul duce își scoase din buzunar micuța rozătoare, care sta pe masă mișcîndu-și codița încolo și-ncoace și căsca ochii, ițindu-și capul rotofei la cei ce scriau. Tinerii lucrară pînă cînd simțiră că le fierb creerii.

Pe seară, cînd sosi ducele Ștefan, guvernarea Bavariei era ca și pierdută pentru el. Frederic își sfătuise stăruitor

vărul să fie cît se poate de prevăzător față de unchiul său. Așa că ducele Ștefan își găsi nepotul reținut și îndărătnic. Voi să obțină de la el semnături pentru unele probleme de principiu privind hotarele, vămile. Meinhard îl refuză, spunîndu-i la sfatul lui Frederic, că vrea să mai aștepte pînă cînd trupul tatălui său va fi redat pămîntului. Ducele Ștefan pricepu firește că înapoia acestei rezistențe se ascunde Frederic. Îl cuprinse furia, dar se și bucură.

Apoi sosi Margareta, și, în aceeași zi, cu mare pompă ducele Rudolf de Austria. Margraful fu înmormîntat cu un fast uriaș. Din nou putu Agnès de Flavon să vadă că negrul îi venea cel mai bine. În loc să privească la catafalcul mortului, la văduva margrafului, la conții palatini ai Rinului, la ducii celor două Bavarii și al Austriei, toți ochii se îndreptau mereu spre ea.

În jurul lui Meinhard se îmbulziră, gata să se ia de păr, Margareta de Tirol, ducele Ștefan al Bavariei de Jos, ducele Rudolf al Austriei, cerîndu-i orîndieli, tratate, confirmări, semnături. Sub influența lui Frederic, blajinul tînăr, atît de lesne de condus, rămase tare pe poziție. A treia zi după înhumare margrafului fu întemeiată liga Artus a cavalerilor bavarezi. Maieștrii erau Meinhard și Frederic, superiori, seniorii de Abensberg, de Laber, de Stein. Membrii cinzeci și doi de baroni din Bavaria de Sus și de Jos. mamei sale, ducesei, care-i da ghes, Meinhard îi răspunse că este legat prin jurămîntul său de cavaler să nu spună și să nu făptuiască nimic fără a-și consulta prietenii și confidenții din liga Artus. Ștefan, Margareta, Rudolf rămaseră buimăciți. Ce era această gașcă de nobili care pusese mîna pe tînăr? Se adulmecau bănuitori unul pe altul. Numai ducele Ștefan înțelese de la început. "Al naibii flăcău!" își zise el cu mînie, dar și cu satisfacție.

Ulrich de Abensberg era însurat cu sora mai mare a frumoasei Agnès de Flavon-Taufers. Prin mijlocirea lui, Frederic o cunoscu pe Agnès. Fu încîntat. La rîndu-i lui Agnès îi plăcu prințul cel zvelt și nemanierat. Ea preluă patronatul ligii Artus. Fu de față cînd se sfinți steagul ligii, care-i purta culoarea. Îi spuse lui Frederic:

— Politica dumneavoastră,principe Frederic o poți urma din toată inima.

Cînd steagul fu înclinat în fața ei, prințul rosti din adîncul sufletului formula:

— Pour toi mon âme, pour toi ma vie.

Agnès se plimbă de colo-colo printre seniorii în armuri zornăitoare, avînd cuvinte amabile, potrivite pentru fiecare. Ochii ei albaștri, codați stăruiau adesea și cu complicitate asupra zveltului și oacheșului Frederic, buzele-i subțiri și îndrăznețe îi surîdeau lui Abensberg, cu mînile albe, cu degete lungi mîngîia micuța rozătoare a ducelui Meinhard. Toți erau însuflețiți și fericiți.

— VĂ POT ÎNFĂȚIȘA, ÎNĂLȚIMEA-VOASTRĂ, i se adresă Frauenberg Margaretei, cum a murit margraful?

Margareta se îngrășase din cale-afară. De la botul umflat ca de maimuță, pielea îi atîrna moale, în cute încîlcite; partea de sus a obrazului îi era plină de zbîrcituri și negi, pe care sulimanurile nu mai reușeau să le acopere.

— Da, continuă Frauenberg și rîse prostește, margraful era neobișnuit de bine dispus cînd am pornit la drum. Băusem, el și eu. Mă țineam mereu lîngă dînsul. A căzut de pe cal într-o rînă. Nu era prea desfigurat. Ciudat că atacul l-a lovit în apropiere de München. Ca și pe tăticul lui.

Margareta nu-i răspunse. Ochii ei, de obicei atît de grăitori priveau țintă, fără nici o expresie.

— Da, da, ducesă Botoasa orăcăi Conrad o s-o scoatem destul de lesne la capăt cu Meinhard. E cam sfios, dar încolo băiat de treabă. Bavarezul îl tot ațîță, zic de Frederic, tuciuriu, prostovanul. Nici o grabă! Și să nu ne pierdem cu firea. O sărutare mi se cuvine, rînji el.

Dar cînd răsuflarea gurii lui lăbărțate se apropie, ducesa se trase înapoi, înfiorată.

Ei, atunci nu, spuse el fără supărare. Cu ducele Rudolf al Austriei venise la München și foarte bătrînul abate Ioan de Viktring. Se clătina mereu, avea obrajii scofîlciți, tremura, ținea mai tot timpul ochii închiși,

mormăia cînd și cînd ceva de neînțeles. O mîngîie pe Margareta, pielea lui era încă mai uscată decît a ei îi spuse: "Buna mea fetiță".

Ceva mai tîrziu, ducesa trimise să-l roage să vină la dînsa. Îi povesti despre gărăfioară, despre discuția cu Frauenberg. Cuvînt cu cuvînt. Nu era o spovedanie și totuși mai mult decît o spovedanie. Bătrînul sta ghemuit în fața ei zbîrcit, stins, nici nu știa dacă înțelege ce-i spune. De altfel, asta n-avea nici o însemnătate, important era să vorbească unor urechi omenești. Totuși cînd ajunse la sfîrșit, abatele cită un clasic din vechime: "Multe lucruri de spaimă sînt într-această lume, dară nimica mai de spaimă decît inima omenească".

Agnès încercă să-l ocolească pe Frauenberg, se arătă rece cu el, batjocoritoare. Acesta îi spuse fără supărare:

— Sînteți prost dispusă, contesă? Nu vă mai place mutra mea? Apoi o bătu pe umeri, rînji, orăcăi: Da proastă gîsculiță mai ești, Agnès! Te-ai lipit de tinereii ăia, niște bezmetici. Crezi că bătrîna corabie a luat-o apă. Ce proastă gîsculiță mai ești tu, Agnès!

O mîngîie, o pipăi. Cum însă ea se trase de-o parte, Frauenberg rîse fără să se necăjească, se-ntinse pe perne, se întoarse cu spatele și căscă zgomotos.

Ducele Rudolf, habsburgul, apucă avid documentele pe care i le întindea cu semnificativă solemnitate cancelarul său, vicleanul episcop de Gurk. Se adînci în lectura lor, le reciti de cîteva ori. Bărbatul altminteri liniștit, stăpînit, se aprinse ca în febră. Mîngîie pergamentele. Ascultă lămuririle pe care i le dădu cancelarul. Episcopul pricepu ca nimeni altul în treburi juridice, îi arătă ce uriașe consecințe are descoperirea acestor documente din punctul de vedere al dreptului statal. Rudolf le citi încă o dată. Sărută cu solemnitate și evlavie pergamentele, îngenunche, începu să se roage. Apoi mulțumi emoționat și strînse cu putere mîinele episcopului, care sta recules și nu-și îngăduia nici cel mai mic zîmbet.

Rudolf moștenise de la tatăl său simțul solid al faptelor, privirea limpede asupra realităților și

posibilităţilor. El ştia că un habsburg nu era încă destul de puternic ca să poarte pe umeri îndatoririle demnităţii de împărat, fără a se istovi sufleteşte. Apărarea prestigiului imperial obliga la un neîntrerupt zbucium interior, îţi sugea măduva. Wittelsbach şi Luxemburg trebuie să fi simţit asta. Nu avea de ales: va renunţa deocamdată cu înţelepciune la această mare strălucire exterioară, dar se va întări în aşa fel sufleteşte, încît coroana împărătească să-i revină pînă la urmă lui Habsburgului, ca fiind cel mai puternic. Aceasta era politica pe care a făcut-o înaintea lui cu atîta succes Albrecht. Rudolf vedea limpede şi cu chibzuială că altă cale pentru el nu există. Îşi impuse cu o hotărîre de fier să procedeze în consecinţă. Numai că el nu era înzestrat cu calmul tatălui său, ologul, mulţumit să se păstreze între limitele puterii sale reale de care era conştient. Pe el îl durea că deasupra lui se află altul, care-i era suzeran şi care, pe drept cuvînt, se numea împărat roman. Dar cine era Carol, mîţa blîndă, insul deşirat, cu obrajii scobiţi, cu barba lui creaţă, murdară? Şi el, Rudolf, stăpînea o ţară ca şi aceea, ctitorise ca şi acela universităţi, catedrale, palate. Universitatea din Viena, domul cel mare.Acela folosise la timp o împrejurare fericită, ca să-şi asigure coroana; acum ar fi o nebunie să-ţi iroseşti forţa puterea de dragul unui semn exterior. Dar toate consideraţiile înţelepte nu-l împiedicau pe Rudolf să sufere, să fie ros de ciudă, să se simtă ars şi rănit, fiindcă îl ştia pe altul mai presus de el.

Era prea mîndru ca să-şi îngăduie cancelarului său să-şi dea seama de gîndurile ce-l stăpîneau. Dar agerul episcop i le ghici, se frămîntă şi cumpăni în sinea lui cum să găsească balsamul cu care să-şi răcorească suveranul.

Deodată, într-o seară în mintea lui se făcu lumină. Abatele Ioan de Viktring, cu care îi plăcea să stea de vorbă, tocmai îi urase noapte bună. Stareţul se închisese iar în odaia lui, ca în fiecare seară, ca să lucreze la cronica lumii, la care scria de-o veşnicie. Bătrînul era nemaipomenit de minuţios, ţinea manuscrisul sub cheie, în taină. În vremea din urmă, nemaiputînd să scrie, adusese nu frate de la mănăstirea lui. Monahul trebuise să se lege printr-un

jurămînt că nu va trăda nici măcar o buche. Ori de cîte ori se ivea vreo divergență de păreri, era întrebat abatele. Ceea ce fusese consemnat în cronica lui prețuia ca adevărul adevărat, trecea drept literă de evanghelie.

După ce abatele se retrăseseră, cancelarul își spuse: "Ceea ce scrie staretul este socotit istorie, e chiar istorie. Și nu-i totuși decît hîrtie. Tot ceea ce s-a făptuit, drepturi, privilegii sînt hîrtie. Iar dacă au fost recunoscute se poate construi pe temelia lor. Dacă ei lucrurile îndeaproape, lumea e durată pe hîrtie. Carol de Boemia are teologi luminați la minte și învățați, care au ridicat în jurul coroanei lui un meterez de privilegii din hîrtie. Oare noi, cei din Viena, să fim mai puțin deștepți și învățați decît cei din Praga?"

Stătu de vorbă cu staretul. Îi aminti de moartea ducelui Albrecht și cum, atunci, abatele dăduse de veste: *Defunctus est Albertus de Habsburg, imperator romanos.* Cuvîntul ăsta, spuse cancelarul arde mai departe în ducele Rudolf; arde zi și noapte, ca veșnica lumină din biserici. moșneagul ascultă cu ochii stinși. Cancelarul continuă să verbească aluzii, în jumătăți de cuvinte, bătrînul mormăia.

Deodată apărură acele documente. Dăduse de ele învățatul abate în cursul cercetărilor sale în arhiva curții. Prețioasele documente zăcură acoperite de praf, uitate într-un colț. De neînțeles.

Totuși, așa cum îl lămurea acum cancelarul pe duce, erau mult mai mult decît niște fleacuri istorice. Aveau o însemnătate vie, uriașă, fiind în măsură să-l așeze pe habsburg pe un nou soclu, înalt, magnific, în nemijlocita apropiere a împăratului roman.

Rudolf cercetă documentele tremurînd de emoție, cuprins parcă de friguri. Erau șase hrisoave. Fuseseră scrise din porunca împăraților romani, de Frederic I-ul, de Henric al IV-lea și mergeau înapoi pînă la Cezar și Nero. Stabileau că numita casă de Habsburg trebuie ridicată deasupra celorlalte familii princiare germane, o eliberau de îndatoriri împovărătoare, o dăruiau cu drepturi speciale, făceau din Habsburgi cei dintîi principi ai imperiului, cei mai de sus și cel mai devotați.

Rudolf se uita la ele dus pe gînduri, îl privea pe cancelar. Acesta, la rîndu-i îl învăluia într-o privire serioasă, de bună-credință. Atunci Rudolf ridică documentele de pe masă, le strînse la piept și declară cu tărie că e gata să ia asupra-și demnitățile și răspunderile pe care i le încredința Dumnezeu prin aceste pergamente.

În cuvinte pline de avînt, el vesti toată creștinătatea de aflarea privilegiilor ce-i confereau însușirea unei căpetenii. Solii mari fură trimise la papa, la împărat, la toate curțile. Se slujiră liturghii solemne în toate bisericile țării Habsburgice. Rudolf, cuprins de o îngîmfare fără margini, porunci ca odaia unde se născuse el, șeful familiei Habsburg, pe care Dumnezeu îl hărăzise să le aducă la lumină aceste hrisoave, să fie transformate într-o capelă.

În cancelariile principiilor germani demnitarii făcură mutre buimăcite. Juriștii lui Carol de Boemia, ai princepelui de Brandenburg, ai celui din palatinat, își scriseră unul altuia, se adunară în persoană, se sfătuiră, adresîndu-și frînturi de fraze prudente, se priviră. Tuturor le stătea pe buze un cuvînt, dar nici unul nu cuteza să-l rostească. În cele din urmă cuvîntul veni din Italia, rostit clar și precis de către cronicarul Villani, care îl pecetluise cu avizul cerut lui Petrarca: privilegiile casei austriece sînt niște coțcării, falsificări fără valoare. Cu toții se feriră însă să se folosească de avizul velșului.

Împăratul Carol cu nemulțumire strădaniile habsburgului. Aproape că-i era ciudă pe relicvele lui la gîndul că rivalul avea și el asemenea documente. Se îndoia foarte de autenticitatea lor, mai ales hrisoavele lui Cezar și Nero îi apăreau neîndoielnice, în ciuda limbii latine fără greșală în care erau scrise. Dar, în aceiaș măsură, chiar după avizul lui Petrarca, șovăia și nu îndrăznea nici față de el însuși, să socotească pergamentele drept niște simple falsuri.

Ducele Rudolf ședea plecat deasupra prețioaselor documente, le recitea mereu și mereu, se adîncea în studiul lor, își întipărea în inimă, fiecare înfloritură caligrafică, fiecare fibră a pergamentelor. Cancelarul, abatele Ioan își aținteau privirile asupra lui. Plini de

înțelegere, satisfăcuți, vedeau cum ducele își înscrie mereu mai adînc privilegiile în crezul său.

Reîntoarsă la Tirol, Margareta rămase sub stăpînirea încremenirii ce-i golea sufletul și o înstrăina de lume. Treburile de guvernămînt o lăsa indiferentă. Decretele trebuiau să fie trimise prin curieri tînărului duce la München spre semnare; zăceau săptămîni și luni întregi fără ca ea să se ocupe de ele. Sfetnicii guvernau pe seama lor, șovăielnici cu jumătăți de măsură deoarece nu se știa cine va smulge pentru dînsele domnia: Wittelsbach, Habsburg, Botoasa sau liga Artus? Cele mai importante lucruri erau amînate fără a se lua o hotărîre.

Margareta era stoarsă de ultima picătură de vlagă. Cu o nemaipomenită încredere se ridicase cîndva sus de tot, fusese apoi zvîrlită în noroi, se smulsese și se înălțase din nou. Totul se arătase a fi numai vorbe de clacă, totul era prostesc, înșelător, nerușinat; puritatea, virtutea, pouterea, ordinea, sensul și scopul erau cuvinte tot atît de neroade ca și suveranitatea și cavalerismul. Frauenberg avea dreptate: pe lume existau numai cele șapte bucurii pe care le înșira rînjind cîntecul lui deșuchiat, încolo nimic altceva. Cu o lăcomie aproape pedantă, femeia slută, ce începuse să îmbătrînească, își orînduia viața după cuvintele cîntecului. Masa i se încovoia sub mulțimea bunătăților; ducesa își prelungea prînzurile ore întregi. În bucătăriile ei se luau la întrecere bucătari din Burgundia, din Sicilia, din Boemia. Bea din cupe mari vinuri grele, cu o mare cîtime de alcool. Ținea să aibă de toate, trebuia să guste din toate. Pești, păsări, vînat, scoici, toate de soiuri rare, pregătite mereu altfeIș, fierte, prăjite, rumenite la cuptor, cu sosuri din lapte de migdale și din aromat. Cerea să i se aducă mereu altceva, nesătulă, pofticioasă, stăpînită de teama că s-ar putea să-i scape ceva din vedere, să piardă ceva. Se vîra în pat devreme, se scula tîrziu, dormea și multe ore în timpul zilei. Căci somnul era lucrul cel mai bun. Se deprinsese, după pilda lui Frauenberg, să se întindă, să caște cu zgomot, să-și trosnească încheieturile. Și astfel, femeia grasă, îmbătrînită, îngrozitor

de slută, zăcea mult în patul ei, sforăind. Părul arămiu, aspru îi atîrn în șuvițe cîlțoase. Pe față purta o mască din aluat făcut cu lapte de măgăriță și făină din rădăcini de ciclame, fiindcă asta îi păstra pielea mai tînără.

Frauenberg era mulțumit de schimbarea sufletească a ducesei. Da, Botoasa era o femeie cu scaun la cap, se convinsese, recunoscuse că părerea lui despre viață era cea dreaptă. O bătea pe umăr aprobator. Preluă asupra lui organizarea plăcerilor ducesei.

În orașul Meran și prin valea Passeir se șopteau zvonuri ciudate. Anume se spunea că, pentru a se înlesni în timpul nopții intrarea în castelul Tirol, coșul de fier de la fereastra donjonului fusese în așa fel meșterit încît să poată coborî în curte. Vizitatorul se suia în el și era tras în sus. Se mai spunea că în închisoarea castelului putrezeau de vii favoriții care deveniseră supărători pentru ducesă. Se strîmba din nas vorbindu-se despre privilegiile acordate văii Passeitr, despre scutirea de biruri, despre îngăduința de a vîna și a lua lemne din pădure.

Ducesa coborî mai către sud. Micuțul ei pavilion era în întregime de un alb strălucitor; jos, lacul foarte întins, civit, scotea aburi sub soarele amiezii. Grămezi din piatră sfărîmată duceau la vale, printre tufe de rodie. Făloasă, într-o luntre mare, zugrăvită în culori vii și împodobită sluta aluneca pe fața albastră-negrie a apei, la proră săreau pești sclipitori, vîslașii trăgeau ritmic la rame. În timp ce ea ședea tolănită pe punte din pîntecele luntrei răsuna muzică.

Inima ducesei bătea pentru micul, Aldrigeto de Caldonazzo. Tînărul furtunos, violent, cu fața fildeși și pătimașă, cu nasul scurt sub ochii iuți, mari, întunecați, în vîrstă de șaptespreze ani, o văzuse la Verona, apoi la Vicenza, unde Can Grande cel Tînăr, cel mai puternic senior al Lombardiei îi făcuse o primire sărbătorească. După crîncenele și sîngeroasele lupte cu familia de Castelbarco, micul baron Aldrigeto rămăsese singurul purtător al mîndrului și bogatului său nume. El însuși se bătuse ca un nebun în numeroase încăierări. Acum, cele mai multe dintre fortărețele și bunurile sale se găseau în

mîna dușmanului; se refugiase la curtea marelui Veronez, cerînd aproape amenințător ajutoare și noi lupte. Era cel din urmă descendent al familiei sale străvechi. Îi stătea în sînge deprinderea de a duce orice patimă pînă la ultima limită. Femeilor le plăcea chipul lui de băiețandru, aspru și fildeșiu.

O văzu pe Margareta. O văzu alături de marele della Scala urcînd treptele palatului acestuia, între seniori împodobiți, plini de respect, între steaguri înclinate și bătăi de clopote, sulemenită ca o mască, îmbrăcată în veșminte magnifice, grele de nestemate și aur, nemaipomenit de slută. În acea împrejurare, tînărul simți privirea ei ciudat de lipsită de viață stărui asupra-i. Ca toată lumea, auzuse și el, firește legendele deșuchiate, rostite în șoaptă, țesute în jurul ei, auzuse că femeia asta nesățulă, își alungase întîiul bărbat, îl otrăvise pe al doilea, apoi, stăpînită de pofte fără margini, făcuse să dispară nenumărați ibovnici. În Italia i se spunea Messalina nemțoaica. Dar se simțise măgulit că dînsa îi aruncase o privire. Îl vrăjea puterea ei, prin mijlocirea căreia va reuși, poate, să-și doboare dușmanii. Îl vrăjea primejdia despre care se șoptea că îi pîndește pe cei ce se pripiau de ea. Era tînăr, vlăstarul tîrziu al unui neam străvechi. Îl vrăjea slutenia ei.

Două luni de vară și le petrecu ducesa pe malul marelui lac, împreună cu băiețandrul Aldrigeto. Era cumplit de cald; cei doi rămîneau afară și nopțile. Margareta pusese să se ridice corturi pe o mică peninsulă de pe malul sud-estic, sub ruinele unor vile romane, între măslini bătrîni de cînd lumea. Ședeau tolăniți în hamace, sub plase împotriva țînțarilor. Lacul se întindea încremenit, albastru-negriu ca de fier.

Se întîmpla în timpul acesta ceva ciudat, anume, băiețandru cel sălbatic, cu obrazul fildeșiu începu s-o iubească pe slută. El era frumos,tras ca prin inel, ivoriu ca statuile sfărîmate care zăceau ici și colo printre măslini. Ea era aidoma unui chip de idol mare, robust, țeapăn, plin de vrajă, slut. Ce mai însemnau pentru el copilele subțiri în boi, fierbinți, care răsuflau greu cînd se afla în

preajma lor? Acelea erau niște gîsculițe seci la minte și proaste și neroade, una la fel ca cealaltă. Ducesa era ceva neobișnuit, unic doldora de știință străveche, stăpînitoare a țării din munți ferecată în ciudățenia ei singuratică, tainică, puternică. Aldrigeto își anină de ființa ei toate visurile. Ceea ce-l lega de dînsa nu mai era demult ambiția, interesul egoist, curiozitatea. În timp ce-i vorbea cu exaltare despre marele imperiu pe care voia să-l dureze între Pad și Dunărea, iar își întorcea spre el fața tristă, împetrită, nespus de slută, se întîmpla să se întrerupă la mijlocul unui cuvînt, să se simtă pierdut. Ceva în acest chip îl făcea să fie cuprins de panică, îl înlănțuia tainic, de nedesfăcut. Așa se aflau ei împreună sub arșița amezilor, un animal fabulos mare, trist, bătrîn, din vremi apuse, acoperit de urmele rănilor a nenumăratelor bătălii, trîndav din pricina a cîte trăise, și el, băiețandrul subțire ca trestia și mlădiu, ultimul strănepot venit tîrziu al unor cuceritori necioplițți, cu ochii lui fierbinți și întunecați privind de pe chipul alb spre un viitor, care pentru ea era trecut.

Ducesa desfăcea o rodie. Sucul roșu ca sîngele îi picura printre degetele sulemenite. Virî în gura-i lăbărțată și urîtă miezul sticlos care împroșca zeamă printre dinții ei pezișî mari. "Ce curios! gîndia ea. Băiatul ăsta mă privește și nu-i e scîrbă. Aproape s-ar părea că ține la mine fără nici un interes. Sînt bătrînă cu sufletul gol, uscat și-acum vine unul și mă iubește". Cu gîndul la Chretien de Laferte mîngîie cu mîna ei grosolană părul negru, lucios al lui Adrigeto. Băiețandrul, smucindu-și capul cu o mișcare bruscă, o mușcă de mînă. Apoi rîse, fără răutate. Măslinii încremeniți păreau de argint, malurile lacului, aburind sub soarele amiezii scînteiau tăcute, trîndave învăluite în pace.

În timp ce ducesa se afla în Italia, în Tirol bîrfeala pe seama ei sporea și se învenina mereu mai mult. E o vrăjitoare, se zicea, care suge noaptea sîngele bărbaților și poate fi în două locuri o dată; pe cînd se găsea cu trupul la Verona, cei din Tramin văzuseră o femeie călare pe un cal murg zburînd prin aer. Mereu mai des ocîrmuitorii se vedeau nevoiți să poruncească biciuirea unor oameni care o vorbiseră de rău pe ducesă.

Marghareta tăndălea somnolentă pe malurile lacului. Pentru ea, ora, ziua, luna încremeniseră. Cînd luntrea aluneca pe sub copaci, lacul murea deodată, în largul cald se trezeau neliniștitoare umbre înghețate. Așadar, băiețandrul Aldrigeto o iubea. Era zvelt, frumos, privirile femeilor se umezeau de dorință cînd îl întîlneau, iar el o îndrăgise pe dînsa; dar ei prea îi era sufletul secătuit și gol ca să se bucure de asta. Se gîndea de departe la Frauenberg: a dormi e lucrul cel mai bun. O stăpînea o singură dorință surdă: să rămînă mereu așa, să plutească în amurgul acesta ciudat ce se isca în vara fierbinte, toropită, învăluită în aburii liniștiți ca apa bătută de soare.

Între timp, gruparea nobilimii müncheneze, liga Artus din Bavaria, se constituise. Se desfășurară cu mare ceremonie festivitatea inaugurală, primirea și investirea cavalerească a fiecărui membru în parte, sfințirea steagurilor, încoronarea frumoase Agnès de Flavon ca regină a ligii. Urmară un mare turnir, ospețe festive, prelungite goane vînătorești.

Tinerilor și zvăpăiaților seniori le plăceau grozav principiile lui Frederic. Erau împreună, erau tineri, a lor era lumea. Erau plini de fumuri, stăpîniți de nevoia poruncitoare de a se barte, de a striga, de a zbiera, de a face la nesfîrșit o larmă veselă. Voiau să umple lumea cu tinerețea lor fără ideal, să făptuiască ceva, să dea un țel puterii lor, altminteri zădarnice și lipsite de țintă, setei lor de acțiune. Acum, prințul Frederic dăruise un nume frumos, răsunător acestui impuls violent, ceva ce aduce a sens, idee, ideal. Tinerii baroni zburdalnici și bătăioși se simțiră dintr-o dată învestiți cu o misiune, aveau de partea lor pe Dumnezeu, dreptatea, puterea, erau fericiți.

Unde se bea și se înfuleca mai vîrtos de cît la curtea müncheneză? Unde se puneau la cale vînători mai mari? Unde mai cădeau atîtea morți la turnire, unde răsuna mai multă larmă sărbătorească? Fărîmiturile azvîrlite nebunilor și piticilor ce se foiau printre picioarele oaspeților erau mai îmbelșugate decît mesele unora dintre principii mărunței. Tinerii baroni, erau atît de porniți pe harță, încît

se repezeau la cîte un străin venit de cine ştie unde şi-l întrebau: "Se mai află pe lume vreo femeie mai nobilă decît Agnès de Flavon. Iar dacă cel întrebat răspundea că n-o cunoaşte pe doamna îl ucideau în duel. După vînători, dădeau foc la case ţărăneşti şi la păduri întregi, ca să-şi lumineze sărbătoreşte masurile de noapte sub cerul liber.

Dansurile de la curte erau prea gingaşe şi plicticoase pentru ei. De aceea, le plăcea ca în locul flautului să orăcăie cimpoiul, în locul harpei, să mormăie muzicuţele. Dănţuiau hore ţărăneşti grosolane, bătute, ţopăieli şi alte jocuri necioplite răcnind strigături în stihuri deşuchiate, plesnindu-se peste şolduri. Umblau de colo-colo ca nişte urşi, săltau femeile în aer, încît fustele le zburau peste cap, le puneau jos cu nerusinare, hohotind cît îi ţinea gura. Jucau zaruri, prosteşte, înfierbîntaţi, cîte odată îşi ucideau partenerii. Între timp, beau pînă cînd se clătinau pe picioare şi nu mai puteau vinul în ei. Cîntau cîntece grosolane, murdare, umblau noaptea strîmbîndu-se de rîs pe uliţele Münchenului, răcnind în cor cîntecul lui Frauenberg despre cele şapte bucurii.

Tînărul duce Meinhard, gras, blajin, prostănac şi mulţumit, se lăsa prins în vîjîiala zgomotoasă, simţindu-se mîndru că se află în centrul acestui război sărbătoresc şi vestit ctitorit în numele său. Zîmbea fiecăruia cu bunăvoinţă şi spunea că şi în acea zi totul fusese dus la capăt deosebit de bine. Pe suplul şi oacheşul prinţ Frederic îl privea cu aceeaşi admiraţie pătimaşă. În clipele de răgaz îl mîngîia pe Petre, hîrciogul, povestea micului animal, care-l privea cu atenţie, că se simte grozav, că domnia e o treabă uşoară şi simplă, mult mai plăcută decît se aşteptase. Agnès se lăsa cu plăcere în voia exaltării şi adoraţiei acestor tineri. Încet, încet, începu să bage de seamă că ici şi colo pielea i s-a asprit, că dimpotrivă au început să se înnmoaie, că i-a apărut cu o cutişoară micuţă uscată la gură şi la ochi, că i-a răsărit un fir de păr alb; simţea că mişcările i-au devenit niţeluş mai anevoioase, mai încete, mai greoaie. Avea nevoie de adoraţia tumultoasă a acestor bărbaţi tineri, ca o

confirmare a înrîuririi pe cîre mai putea s-o aibă, ave nevoie de veneraţia lor gălăgioasă, înota în ea, se lăsa copleşită de cultul pătimaş pe care i-l purta principele Frederic.

În toată învălmăşeala prinţul de Bavaria, Landshut nu-şi uita planurile politice. El nu vedea hărmălaia şi grosolănia, el vedea putere; nu vedea necumpătare şi chiolhanuri, ci noblețe şi strălucire. Împreună cu şefii ligii Artus, Abensberg, Laber, Hippold de Stein puse mîna pe conducerea tuturor treburilor. Tînărul duce le încredinţa orice voiau: ocîrmuirea, consiliile, slujbe, peceţi. Treburile statului se hotărau în timpul mesei, la vînătoare. Cu trufie între două cupe de vin, se anulau privilegiile unor oraşe, se hotărau pentru ţărani robote de o asprime absurdă. Vechea prescripţie care nu îngăduia ca vînatul şi peştele să apară pe masa găranului, fiind rezervate numai seniorului fu reînnoită cu străşnicie. Cheltuielile de întreţinere a curţii lui Meinhard, zaiafeturile mesei rotunde erau nemaipomenit de costisitoare. Se risipiră domeniile, vămile veniturie, banii oraşelor, totul fu smuls nevoilor publice şi prăpădit pentru scopurile ligii Artus. Birurile fură mărite. Braconajul luă proporţii nemăsurate, dar ţăranul care încerca să iasă singur din impas era hăituit îngrozitor pînă cădea mort. Unii dintre seniorii ce făceau parte din liga Artus mergeau pînă acolo, încît atacau caravanele neguţătorilor, mai întîi în glumă, apoi ca să pună mîna pe bogăţii. Din pricina nesiguranţei drumurilor, negoţul şi meşteşugurile lîncezeau.

Oraşele murmurau, ţăranii gemeau. Seniorii tirolezi prindeau la hotare, ducele Ştefan Habsburgul, încă în aşteptare, încruntau ameninţător sprîncenele. Cînd şi cînd Frauenberg apărea şi el printre cei din liga Artus, ca oaspete; ca membru nu fusese primit. Cu toate acestea nu se simţea de loc jignit, făcea glume, azvîrlea înţepături; Nu se putea nega, ştia să-i înveselească pe seniori. Ducele Ştefan trimise printr-o solie o înştiinţare severă ducele său că, dacă nu se întoarce la Landshut, îşi va pierde dreptul de moştenire asupra Bavarie de Jos. Frederic nu răspunse şi-i azvîrli pe emisari în lanţuri. Deşi soldă cu mai multă

isteţime şi în taină, habsburgul nu izbuti nici el mare lucru la München. Ducele Rudolf încheiase o alianţă cu regele Ungariei împotriva împăratului Carol. Printr-o scrisoare confidenţială îi ceru lui Meinhard să se alăture acestei alianţe, considerîndu-l pe împărat drept duşmanul firesc al casei de Wittelsbach. Numai că prinţul Frederic urmînd-o nemăsurat de înfumurată politică de prestigiu îi dispreţuia pe toţi principii imperiului şi-l socotea numai pe împăratul roman tot atît de nobil, prin naştere, ca familia de Wittelsbach, aşa că refuză să se alieze cu un oricare senior de ţară şi chiar cu arogantul Habsburg. Chiar dacă pledau împotrivă temeiuri politice şi economice, casa de Wittelsbach rămînea din motive ideale, mîndră şi nobilă, alături de singurul german egal cu ea prin naştere, împăratul roman.

La masă, un nebun de la curte, cocoşat, îmbrăcat în haine bălţate îşi înfipse măciuca în scrisoarea confidenţială Habsburgului, cel dintîi, cel mai de sus, cel mai devotat principe al imperiului. Piticul înveşmîntat în petice alergă de la un oaspete la altul cu multe şi adînci ploconeli, arătînd în vîrful măciucii lui epistola tainică a austriacului, răuvoitoare şi defăimătoare pentru împărat. După aceea, Frederic, din însărcinarea lui Meinhard trimise scrisoarea găurită şi mînjită împăratului la Praga, însoţind-o cu cîteva rînduri pompoase de la egal la egal.

CU O BARCĂ, FOARTE BĂTRÎNUL IOAN DE Viktring sosi pe peninsula din sud-estul lacului. Era însoţit de doi fraţi monahi şi aducea cu sine ferecată într-un sipet, cronica lui, *Cartea despre anume istorii* pe care o încheiase deplin.

Moşneagul era acum uscat de tot şi foarte înţelept. Văzuse atît de multe, potrivise tuturor oamenilor şi evenimentelor stihuri frumoase, cîntărise toate lucrurilie şi le trecuse pe răboj în caretea lui. Ceea ce a avea să se mai întîmple nu putea fi altceva decît nişte variante la cele pe care le descrisese. Pe deasupra, mai aflase că un italian, un anume Giovanni Villani din Florenţa, lucra la o cronică proiectată tot atît de cuprinzător şi temeinic

ca a lui. Oricît se afla el acum mai presus de zădarnicele clocote şi zbuciumări sufleteşti, se simţise totuşi mîhnit cînd oameni înţelepţi şi pricepuţi lăudase opera italianului. Ambiţiosul literat velş nu se înhămase la o treabă grea ca a lui; aşternea descrieri împodobite cu amănunte senzaţionale, ca să obţină efecte tari, în timp ce el, învăţatul cu un viu senmtiment al răspunderii şlefuia, rotungea, bizuindu-se temeinic pe date şi fapte, avînd mereu în ochi întregul. Acum, aşadar, se hotărîse să pună punct. Dictă fratelui secretar: "Eu însă las pe seama celor ce vor veni să povestească întîmplările viitoare mai bine decît mine şi sfîrşesc aici însemnările mele pe carele, eum însumi cel puţin mi-e drag să cred, le-am scris cu pana într-un chip nimerit de vrednici de istorie". Mormăi ceva, chicoti, pusă mîna uscată pe umărul fratelui secretar şi-i dictă mai departe cea din urmă frază, plină de o falsă şi simulată smerenie: "Iară dacă vor fi mai puţin nimerite, să ni se ierte, ca unuia ce m-am trudit spre slava sfintei şi nedespărţitei treimi, care cinstită, lăudată, slăvită şi preamărită fie în veci. Amin".

Acum, deci, bătrînul împovărat de ani şedea sub măslini şi ruine milenare şi-i înmîna ducesei opera, nădăjduind să afle înţelegere la sîrguincioasa lui şcolăriţă de altădată. Margareta sta tolănită în hamac şi-şi clătea gura mare cu suc de năramza răcit la ghiaţă; Lenevos, zvelt, alb, băieţandrul Aldrigeto se întindea, privind cu un aer batjocoritor la moşneagul cel ştirb.

Cînd se lăsă înserarea şi se făcu mai răcoare, ducesa îi ceru fratelui secretar să-i citească din cronică. Vocea deprinsă cu aşa ceva, surdă, egală a monahului recită închinarea şi predoslovia stareţului. Sprijinindu-se pe multe citate, acesta spunea cum viaţa şi realitatea se preschimbă în istorie, cum din viaţa şi făptura omului nu mai rămîne altceva decît istorie, istoria fiind ţinta supremă a tuturor faptelor şi cea mai bună temelia a lor. Ce mai rămîne de pe urma marilor bărbaţi decît amintirea, aşa cum mireasma corăbiiolor încărcate cu mere stăruie pe malul nostru, multă vreme încă după ce corăbiile au şi ajuns la celălalt ţărm? În acest înţeles începea el să

desfăşoare tabloul ultimelor o sută douăzeci de ani, un tablou despre scurtimea vieţii omeneşti, despre grăbita trecere a tuturor celor din natură, spre nestatornicia norocului, despre repedea şi fugara schimbare a slăvei omeneşti.

Margareta gîndea: "Toate astea le ştiu, şi nu mă mai ating. Programul meu a rămas undeva, departe, în urmă". Dar treptat, pe măsură ce vocea surdă, egală a monahului pătrundea mai departe în hăţişul evenimentelor, pe măsură ce istorisirile multicolore, naive, isteţe, nerușinate, blînde mari şi mici luau locul una alteia, toate eliberate de orice patimă, bine aduse din pană, fiecare scoasă la iveală şi apoi părăsită ca şi cea dinainte, ca şi cea următoare, treptat se simţi scufundată şi smulsă de fluviul acesta al timpului zugrăvit. Meinhard, marele conte de Tirol, puternicul, vicleanul, hotărîtul: era o parte din el. Aceste ţinuturi, care fuseseră atîta vreme despărţite: ea făcuse totul pentru a le reuni în chipul cel mai drept. Aceste oraşe, care începuseră ca nişte mici aşezări vrednice de rîs. Ea făcuse totul pentru ca să crească şi să devină înfloritoare.

Iar acum era despărţită, desfăcută de fluviul ce curgea, se asemăna unui braţ de apă sălcie, încremenită, moartă. Dintr-o dată viaţa pe care o ducea pe mica peninsulă îi apăru ca ceva prostesc. Măslinii, vechile ruine, livada de portocali, ce erau toate acestea altceva decît un decor meschin, stupid, fudul? Cum era cu putinţă să te ascunzi în vara aceasta moartă, fierbinte, însingurată, în timp ce afară, în ţara ei se petreceau lucruri furtunoase, năprasnice, nimicitoare, în timp ce principii germani se încăiera pentru bietul,caraghiosul, prostănacul ei fiu? Ce avea ea în locul tuturor acestora? Îl avea pe băieţandrul Andrigeto, un tinerel drăguţ.

Toată ziua următoare citi din *Cartea despre anume istorii*. Moşneagul strălucea de bucurie, bău împotriva obiceiului vin, vărsînd mai mult de jumătate din pricina tremurului mîinii şi clătinîndu-şi fără întrerupere capul. Apoi ducesa trimise un olăcar la Vicenza, la Can Grande, ca să- i dea de veste că are a-i vorbi ceva grabnic. Îşi luă

rămas bun, cu un surîs cald, ca și cînd nu s-au fi întîmplat nimic, de la Aldrigeto, îi netezi părul negru lucios, îi mîngîie chipul pătimaș, ivoriu. Spuse că în trei zile va fi înapoi. Băiețandrul îi primi gingășiile alintîndu-se apoi, de odată îi prinse în glumă încheietura, strîngînd-o dureros cu degete puternice și, zîmbind, o lăsă să plece.

La Vicenza, ducesa avu o scurtă convorbire cu domnul della Scala. Înțeleptul și energicul senior ținea la ea, fiindcă era o femeie cu care se putea discuta pe șleau și fără risipe de vorbe. Ducesa îi spuse că episodul cu micul Aldrigeto s-a încheiat. Va păstra băiatului o bună și prietenoasă amintire. Însă, pentru că vrea să-i păstreze o astfel de amintire domnul della Scala să-i arate bună voința îngrijindu-se ca acela să dispară. Can Grande o privi atent și plini de înțelegere cu ochii săi holbați, căprui pe fața mare și cărnoasă apoi se închină curtenitor.

Smulgîndu-se din arșița verii din care se scufundase, Margareta ieși la iveală în aerul mai proaspăt din munții natali. Fu întîmpinată fără entuziasm. Țara pătimea. Domnia mănchenează a cavalerilor lui Artus, împinsă încolo și-n coace, într-un chip aventuros, de toanele frumoase Agnès, își exercita, spre încercare, puterea opresoare ici și colo în Tirol, îmbolnăvea țara. Orașele decădeau, țăranul adus la sapă de lemn, mîrîia. "Botoasa ne duce la nimicire, se spunea. Ne suge sîngele. Acum, cînd margraful a răposat, se vede limpede că tot binele de la el ne venea, de la ea tot răul". Margareta apucă hățurile cu mînă viguroasă. Înlătură neajunsurile cele mai rele. Îndulci aplicarea hotărîrilor venite de la München. Poporul începu să răsufle: "Ah, în sfîrșit, s-a așternut la treabă Agnès de Flavon! Frumoasa, binecuvîntata Agnès! Îngerul nostru, mîntuitoarea noastră". Margareta ședea în loggia castelului Schenna, împreună cu castelanul. Pe pereți pășeau în veșminte pestrițe cavalerii, Garelș din Valea înflorită, cavalerul cu leul.

— Ce bine că v-ați trezit la viață! spuse domnul de Schenna.

Munții se înălțau luminoși și prietenoși proptindu-se unul în altul ca niște valuri. Adia un vînt proaspăt.

Poamele și ciorchinele de struguri dădeau în pîrg și bătute de soare.

— De ce nu m-ați trezit mai devreme? spuse Margartea.

— Trebuia să treceți prin vara asta singură, ducesă Margareta, răspunse Schenna. Frauenbberg orăcăi:

— Păcat c-ai pus capăt poveștii ăleia, ducesă Botoasa! Era un flăcău frumos cu pielea gălbuie, cum sînt ăștea de la miazăzi. Și ți se robise cu totul. Așa ceva nu se ivește în fiecare zi. Și-aici ce ai? Muncă, gunoi, rahat. Lasă-i pe golanii ăia de la munte să-și petreacă pînă la sfîrși carnavalul. O să crape singuri de propria lor nebunie.

În ianuarie ducesa întreprinse o călătorie, anevoioasă din pricina zăpezilor mari, pînă la München ca să vadă la fața locului cum arată această zurlie ligă bavareză Artus. În capitală fu primită cu bănuială, reținere și curtenie rece. Cînd îl strînse cu ușa, încercînd să afle de la el lucruri mai clare, Meinhard dădu din colț în colț, zîmbind prostește, îi spuse că el conduce țara împreună cu camarazii săi cavaleri, bîlbîi ceva despre guvernarea muierească, se bătu în cele din urmă în piept, declamînd cîteva cuvinte ale prințului Frederic despre principiile aristocratice care trebuie impuse în locul politicii moderne ce se sprijinea pe gloată și boccegii. Ducesa avu o convorbire și cu prințul din Landshut. Acesta îi declară cu un surîs subțire politicos, însă trufaș că după știința lui, ducele Meinhard e major. E treaba lui cui vrea să-și încredințeze sigiliul. Sfatul ei de mamă va fi întotdeauna ascultat. Mai departe, ducesa nu ajunse.

Pretutindeni dădu de Agnès. Culorile ei, deprinderile ei, toanele, modele, gusturile ei își puneau pecetea asupra curții, hotărau cum să fie guvernată țara.

Agnès făcu ducesei vizita cerută de etichetă. Mlădie, modestă, se afla față-n față cu sluta, greoaia, suleminita, făloasa Margareta. Ochii adînci, albaștri surîdeau curtenitor, pironiți cu sentimentul unui triumf de la sine înțeles, în ochii celeilalte, care răspundeau cu o privire ascuțită și amenințătoare. În cămin duduia un foc strașnic, mireasma lemnului de santal ars în cățuie umplea marea încăpere întunecată.

— Locuiți acum tot timpul în Bavaria, contesă Agnès? întrebă Margareta.

— Nicidecum, doamnă ducesă răspunse Agnès, iar vocea ei can ascuțită sună strident în comparație cu glasul cald și catifelat al Margaretei. Am de gînd ca săptămînile viitoare să mă duc la Taufers. Firește, prezența mea acolo nu e chiar necesară; am slujbași vrednici, pe deasupra, domnul de Frauenberg a avut bunăvoința să ia asupra sa administrația averii mele.

Ducesa o contemplă pe Agnès cu calm și atenție. Găsi că se împlinise doar puțin; pielea îi era însă netedă de tot. Rămăsese subțire și sprintenă; din rochia de culoare închisă gîtul i se arăta delicat și fără nici o cută. Adorația tuturor acestor tineri era, pari-se, pentru dînsa un izvor de tinerețe, mai bun decît băile și sulimanurile. Era atît de sigură de sine și conștientă de victorie, încît din jurul buzelor îi pierise aproape orice urmă de ironie.

— Vă ocupați în ultima vreme foarte mult cu politica? întrebă Margareta.

— O, nu, milostivă doamnă spuse Agnès care devenise foarte atentă și sta la pîndă. Domnul duce și prințul Frederic îmi cer cînd și cînd părerea. Nu-i pot refuza; și de ce ași face-o? Dar e părerea unei femei proaste și n-are rost să li-o mai spun.

Vorbea pe un ton neasemuit de îndatoritor.

— Părerea dumneavoastră nu mi se pare întotdeauna bună, contesă Agnès, spuse Margareta. Ba, cinstit vorbind, sînt chiar convinsă că uneori e de-a dreptul păgubitoare pentru țară. Ași vrea să vă propun ceva, adăugă ea pe un ton vesel, aproape glumeț. Ce-ar fi dacă v-ați mărgini părerile numai asupra Bavariei? Agnès răspunse cu multă vioiciune și cu ca aceeași ușoară și prietenoasă voie bună ca și Margareta:

— Sînteți suverana mea, milostivă doamnă. Dar ducele Meinhard nu e și dînsul suveranul meu? Dacă vrea să-mi știe părerea asupra unor treburi privitoare la Tirol? Oricît de bucuroasă aș fi să îndeplinesc cerințele alteței voastre, pot eu să-mi feric gura cînd principele mi-ar cere părerea o părerea fără îndoială neroadă. Iar dumneavoastră,

dintr-o singură suflare, puteți spulbera cît colo neroada mea părere.

Cele două doamne se uitară una la alta, amîndouă zîmbiră. Poate că biruința se arătă oleacă mai vădit în jurul buzelor și în ochii frumoasei. Apoi vorbiră despre altele. Despre transformările aduse clădirii castelului de reședință de la München, despre plasele de păr, care apăruseră din nou, aduse de la Praga. Peste părul aspru, roșcat, vopsit în arămiu, Margareta purta o împletitură grea de aur. Agnès își aruncă ochii cu nepăsare la părul țepos și strălucitor. Ducesa n-avea de ce să se bucure de moda cea noua.

Împăratul Carol se stabilise cu mult fast la Nürnberg. Punea la cale ospețe de gală, turnire. Prime în audiență pe domnii din sfatul orașului artiști și învățați străini. Avea cu ei lungi, plăcute și interesante convorbiri. Se odihnea departe de capitale lui și de afacerile de stat. Luă parte la marile serbări ale carnavalului, organizare de bogatul oraș în cinstea maiestății sale romane.

Barba împăratului, de forma unei pene boante de despicat lemne, începu să încărunțească, pielea obrazului uscătiv îi devenise cenușie și se boțise. Dar ochii iuți priveau cu viclenie și foarte treji pe deasupra nasului cam turtit, trupul lung îi rămăsese vioi și sigur în mișcări. Împăratul era mulțumit. așteptase pînă cînd se proptise vîrtos în șaua puterii. Abia atunci se hotărîse să aibă un copil. Dumnezeu îi binecuvîntase chibzuita prevedere: era un fiu, un băiat voinic, sănătos, care putea moșteni imperiul. Fericitul tatăl trimise greutatea copilului în aur curat la Aachen, ca danie; apoi îngenunchease între relicvele sale și vestise sfintele mădulare: "Eu, Carol al patrulea, împărat roman, am un fiu și moștenitor. Dragi și cinstiți sfinți, prealuminați martiri! Rugați-vă pentru Wenzel, fiul meu!"

Acum, voios, ședea la Nürnberg, se bucura împreună cu poeții și arhitecții săi, ocolea treburile politice, discuta liber și fără să-și bată capul cu cancelarul său, încercatul și umblatul teolog, despre fel de fel de lucruri lumești și

bisericești, își mărea colecția de relicve și alte obiecte de preț, se veselea plimbîndu-se cu sania, punînd la cale mascarade și turnire. Cu totul pe neașteptate, în aceste zile de destindere, apăru ducesa Botoasa. Împăratul și seniorii fură foarte mirați. După ce Carol o asediase în castelul Tirol Margareta întreținuse cu el relații reci, formale. Sosirea ei la Nürnberg, îl scrise cancelarul prietenului său, arhiepiscopul de Magdeburg, va fi fiind unul dintre cei cincisprezece semne uluitoare ce vestesc sfîrșitul lumii. Cancelarul glumea strașnic pe seama acestei Messaline germane, a acestei Kriemhilde moderne, care a venit la curte după ce o viață întreagă și-a scufundat țara și poporul în necazuri și mizerie din pricina egoismului și a urii sale. O descria cum stă în lojă,la turnir, alături de frumoasa principesă Hohenlohe, femeia asta grosolană, umflată ca o broască rîioasă, groasă ca un berar.

Împăratul, bine dispus, o primi pe fosta lui cumnată cu bunăvoință și ironie. Ei da,fuseseră cîndva amîndoi tineri. Pe vremea aceea cînd pusese capăt aventurii din Italia a tatălui său, avusese cu ea cîteva convorbiri pline de miez. Margareta era pe atunci o principesă deșteaptă, dar totuși nu prea cumpănită. Nesătulă, voise să aibă din toate, așa că pînă la urmă prăpădise totul . În ceea ce-l privește își înfrînase cu înțelepciune privirile, era împărat german și avea un fiu, căruia putea să-i lase moștenire o domnie solidă înjghebată. Ea rătăcea de colo-colo prin lume, iar ducele Meinhard, un tînăr slab la minte, nereușit, minge de joacă în mîna oricui știa cum să-l ia, îi prăpădea țările. Lui Ioan Margareta îi trîntise în chip batjocoritor și rușinos ușa în nas, izgonindu-l din Tirol, apoi fusese nevoită să sucească în așa fel lucrurile la curia papală, încît să reiasă că din căsătoria cu acest principe nu se poate naște un adevărat moștenitor. Împăratul nu rezistă ispitei de a-i prezenta pe fiul lui Ioan un băiat chipeș și frumușel. Cine avea un moștenitor adevărat, ea sau Ioan?

Povești vechi. Marghareta primi ironia și umilința cu calm, cu liniștea omului de afaceri, pe care o deprinsese

poate de la evreul Mendel Hirsch, cu o impasibilitate care o ajuta să suporte fără supărare formulele introductive, pentru a ajunge apoi la țel. După aceea începu să se plîngă. Se plînse de violențele nebunești ale cavalerilor din liga Artus, care ruinau țara. Împăratul o ascultă; în sufletul lui se aprinse ca în tinerețe o bucurie răutăcioasă, pe limbă îi ședeau cuvinte pline de maliție. O asigură de interesul său personal, dar accentuă că după mulți ani de guvernare încordată își îngăduia să se odihnească vreo cîteva săptămîni. La urma urmelor cele despre care îi vorbea erau treburi ale casei de Wittelsbach. Cu toate aceste, după ce se va întoarce la Praga le va lua în considerație cu toată bunăvoința. Nici la o a doua încercare stăruitoare Margareta nu obținu nimic mai mult; se umilise fără folos. După cum se părea Carol era hotărît să privească slăbiciunele case de Wittelsbah de pe o poziție de neutralitate, zîmbind pe sub mustață.

În rest, Împăratul care începuse și el să îmbătrînească se purtă față de ea cu o galanterie amuzată, aproape parodistică, atitudine care altădată ar fi scos-o din fire pe Margareta. Îi făcea plăcere că veselia dezlănțuită a acestor zile de vacanță și de carnaval, fe ricirea și succesele lui erau poleite prin prezența acestei ambițioase care, în fond, eșuase în viță. Cu cancelarul său glumea aproape cu bunăvoință pe seama Botoasei. Aceasta se arătă fără nici o sfială, în plină lumină alături de împărat încărcată de podoabe ca o statuie de idol. Poporul căsca la ea ochii mari. Ei nu-i păsa de nimic altceva decît de țelul pe care-l urmărea: Tirolul, orașele. S-o alunge pe Agnès, să smulgă țara din mîinile ei. Era atît de plină de aceste gînduri încît nici nu băgă de seamă cît de cît ce reprezenta dînsa pentru curte și oraș: era încununarea grotescă a acestui carnaval.

Agnès era foarte tulburată de convorbirea cu Margareta. Ducesa îi propusese un compromis, declarase că nu va înceta lupta. Pe ocolite, o înștiințase că o va nimici.

Agnès știa că liga Artus singură nu va putea stăpîni multă vreme țara. Orașele, toată nobilimea cîtă nu făcea

parte din ligă se răzvrăteau. La hotare pîndea Habsburgul, amenința Wittelsbach. Dacă se mai adaugă acum și presiunea dinspre miazăzi a Botoasei atunci ar fi fost într-adevăr o nebunie să mai vrei să întreții țara fără a încheia alianțe.

Prințul Frederic nu împărtăși acestă părere. Zvelt, oacheș încăpățînat rămase pe poziția lui, declamînd cu convingere cuvinte trufașe despre spada și dreptul lui. Grozav îi mai plăcea frumoase Agnès prințul. Dar îi venise în minte Frauenberg, care, fără o vorbă, numai cu surîsul lui jovial și prevestitor de primejdii, spulbera ca un nimic toată exaltarea aceasta băiețească. Scoase un suspin, un suspin ușor și alintat, îl mîngîie pe prinț pe părul negru și începu, cu toată grija, să-i sugereze o împăcare cu tatăl lui, ducele Ștefan, pentru ca familia de Wittelsbach să se afle unită în fața Habsburgului și a Botoasei. Ca înțepat cu un bold, prințul sări în sus, și, adînc jignit, îi adresă cuvinte de dojană că i-a trecut prin cap să-i ceară așa ceva. Agnès tăcu, surîse cu buzele ei îndrăznețe și continuă să-l mîngîie pe păr.

Peste numai cîteva săptămîni, Ștefan al Bavariei de Jos și conții palatini Ruprecht bătrînul și tînărul încheiară la Rin, cu sfatul și orășenii din München, cu alte cinsprezece orașe bavareze, precum și cu douăzeci și doi baroni bavarezi o alianță îndreptată împotriva acelora care se numeau cavaleri ai lui Artus și îl înstrăinau pe Meinhard de țările și poporenii lui. Revocară recunoașterea miniștrilor care îl lipsiseră pe Meinhard de autoritatea lui de suveran, de dreptul de a-și rosti cuvîntul în sfat și a-și ocîrmui țara, declarară sigiliul statal aflat în posesia ligii Artus ca nevalabil, iar legile și dispozițiile emise de ligă ca neavenite. Totodată, își asumară obligația de a-l smulge pe tînărul duce din starea rușinoasă în care îl aduseseră năbădîioșii cavaleri și a face în așa fel, încît Meinhard să dispună și să se folosească mai bine de puterea lui princiară.

Cavalerii din liga Artus răspunseră cu vorbe mari și zbieriete, azvîrliră la gros cîțiva cetățeni din München, luați ca ostatici, și declarară că vor pune ca răzvrătiții să

fie spînzurați de picioare, ca niște cîini rîioși. În timpul acesta, în cîteva orașe di țara de sus, trupe ale ligii Artus fură dezarmate și luate prizoniere, iar slujbașii veniți să adune biruri, bătuți măr. Cavalerii mesei rotunde se răzbunară pe ostatici, îi schijiuiră, le porunciră să spele podeaua cu limba, pe doi din ei îi batjocoriră, spînzurîndu-i cu capul în jos. Asta nu împiedică însă ca trupele baronilor să scadă de la o zi la alta, în timp ce de la miază noapte ducele Ștefan aduna o oaste numeroasă. Seniorilor îndărătnici nici nu le trecea prin cap să-și autodizolve de bună voie liga. Dimpotrivă, se adunară în marea sală a Curții din München și, încrucișîndu-și spadele jurară solemn să rămînă uniți și să lupte pînă la cea din urmă suflare. Ducele Meinhard luă parte la acest act, răpit cu totul entuziasmat, nerod și inutil; în taină îl mîngîia pe Petre, hîrciogul, apoi în cor cu ceilalți, răcni jurămîntul că nu se vor supune niciodată, niciodată, niciodată!

Începu acum pentru duce o sălbatică viață de pribegie, al cărei înțeles nu-l pricepea decît în foarte mică măsură. Fu cărat pe la castelele cavalerilor din liga Artus, mereu de la unul la altul. Trecu pe la castelul Laber, Pinzenau, Maxlrain, Abensberg. Pretutindeni se puseră la cale vînători, bețiii. Ici și colo se lua cu asalt castelul vreunui baron rebel. Cuceriră castelul Worth, două citadele ale marelui maestru de vînătoare de Kummersbruck, omul de încredere al Margaretei. Măsurile pe care le semna ducele erau din ce în ce mai sălbatice și mai absurde. Un iarmaroc, a cărui dare de venituri fusese mai mică decît aceea așteptată, fu făcut una cu pămîntul, Kummersbruck, care se declarase neutru, fu decapitat fără judecată. Această execuție împinse toată nobilimea neutră în tabăra dușmanului.

Meinhard nu prea robust, abia putu face față aventuroase pribegii fără odihnă. În timp ce seniorii ceilalți beau vîrtos la zaiafeturi el ședea trist și apatic, cîte odată chiar adormea în jilț. Călătoriile lui semănau din ce în ce mai mult cu o fugă. În tot sudul, cavalerii ligii Artus nu mai stăpîneau nici un oraș, nici un castel. Erau

împinși mereu mai mult spre Dunăre, acolo unde se aflau castelele lor cele mai puternice. Totuși continuau să emite edicte trufașe și să-i amenințe pe răzvrătiți cu cele mai îngrozitoare pedepse. Fugiră la Neuburg, apoi în ținutul episcopului Eichstatt, carele le era supus. Trupele ducelui Ștefan ocupară întreaga Bavarie de Sus, iar în cele din urmă îl asediară pe Meinhard și pe ultimii săi partizani în castelul Feuchtwanghen din Altmuhltal. Episcopul de Eichstatt încercă să străbată cercul asediatorilor, împreună cu ducele Meinhard, travestiți. Cu acest prilej, tînărul duce se arătă foarte încîntat. Îi plăcea grozav să se costumeze și habar n-avea despe ce e vorba. Dar chiar la marginea cetății fură necunoscuți de niște țăran, prinși și trimiși ducelui Ștefan la Ingolstadt.

Feuchtwanghen căzu în luptă. Prințul Frederic și cei din urmă cavaleri din liga Artus fură luați prizonieri.

În palatul princiar din Ingolstadt, ducele și prințul Frederic se aflau față în față. Era acolo și Agnès de Flavon. Ducele, în armură, spumega de furie. Fuseseră nimicite orașe și sate, uciși oameni, risipiți bani. Totul din pricina acestui tînăr dobitoc. Pe sub mustața lui groasă și de sub obrăzarul de fier, Ștefan tuna și fulgera în graiul lui soldățesc. Tînărul stătea în picioare, zvelt, palid, cu ochii întunecați, sălbătăciți, rănit la un braț, pe care-l avea legat în eșarfă.

— Ai să-ți ceri ertare în bicerică, în fața întregului popor, ai să cazi în genunchi! porunci tatăl.

Tînărul nu făcu altceva decît să rîdă batjocoritor.

— Am să te las să putrezești în cea mai împuțită dintre temnițele mele! tună ducele.

Agnès aluneca de la unul la altul.,

— Trebuie schimbat pansamentul, spuse ea îngrijorată, apoi pipăi brațul în jurul rănii.

— Doctorii ăștea timpiți! înjură ducele. Niște cîrpaci sadea. Alergă el însuși după medic și pansamente, bombănind: Un tînăr dat naibii!

Încet, încet, tîrguindu-se cu violență, în care timp Agnès făcu pe mujlocitoarea, căzură la înțelegere. În jurul fiecărui cavaler din liga Artus, pentru grațierea lui sau

pentru stabilirea pedepsei se dădură bătălii aprinse, cu izbucniri şi spumegări de mînie. De două ori porunci ducele Ştefan călăului să fie gata. În cele din urmă ajunseră de bine de rău la pace. Meinhard îşi va avea reşedinţa la München; prinţul Frederic va rămîne mai departe purtător al sigiliului,totuş dispoziţiile sale vor trebui să aibă contrasemnătura unui consilier din Bavaria de Jos sau din Palatinat. Între München şi Landshut-Ingolstadt, mijlocitoare rămase pînă la capăt Agnès de Flavon.

Ducele Meinhard zîmbi dulce şi cu recunoştinţă. Era bucuros că, după atîtea săptămîni fără astîmpăr putea să se odihnească. Îşi mîngîia micuţa rozătoare.

MARGARETA ŢINEA SFAT CU MINIŞTRII EI. erau de faţă guvernatorul Ulrich de Matsch, parohul Henric de Tirol, contele Egon de Tübingen, mai marele ordinului Cavalerilor teutoni în Boemia, Iacob de Schenna, Bercththolđ de Gufidaun, Conrad de Frauenberg.

Ce era de făcut, după ce ducele Ştefan pusese mîna pe putere şi influenţă în Bavaria de Sus? Se puteau duce tratative cu ducele de Wittelsbach. Se putea conveni cu el ca nu Bavaria să fie guvernată din Tirol, ci Tirolul din Bavaria. Se putea stabili ca adevăratul domnitor, ducele Ştefan să stea nu la München ci la Ingolstadt sau la Landshut, întrucît reşedinţa lui nefiind atît de aproape de Tirol, iar centralizarea şi unificarea administrativă fiind astfel împreunată, Gara din munţi şi-ar fi putut păstra o anumită autonomie.

Dar se putea face apel şi la Habsburg împotriva ducelui Ştefan. Acela abia aştepta. Dependenţa într-o formă oarecare nu putea fi evitată, firește, nici în cazul acesta. Se obţinea, însă, o protecţie puternică şi statornică. Argumentele se bălăbăneau încolo şi-ncoace cu încăpăţînare, dar fără a se ajunge la o hotărîre. Margareta asculta, pradă unei proaste dispoziţii surde. Aşadar nimănui nu-i trecea prin minte soluţia cea mai la îndemînă. Se arătase ea oare atît de nepricepută? Îşi îndreptă privirile spre Schenna, spre Gufidaun. Cu feţele trudite şi inexpresive, aceştia se uitau în gol.

Ciudat, cel care propuse planul așteptat de dînsa fu Frauenberg. Rînjind cu toată gura și voios, acesta începu să-l expună: dacă tînărul duce este într-adevăr atît de nesigur de propriile lui picioare și are nevoie să fie condus de ce să nu se încredințeze această conducere tutoarei firești maică-sa, ducesa, care o scosese la capăt în împrejurări mult mai grele. De ce să se încheie mai întîi un acord cu Wittelsbach? Meinhard să fie adus la Tirol. Dacă seniorii bavarezi l-au putut tîrî cu ei prin vizuinele lor pe unde și-a dus mutul iapa e limpede că va putea fi adus, cu voia lui Dumnezeu sau a diavolului și la Tirol, unde îi e de altminteri locul. După ce îl vor avea în țară, vor putea conduce de aici Bavaria. Ducele Ștefan va trebui să se gîndească bine mai înainte de a cuteza să se aventureze pornind de la Dunăre într-un război împotriva țării din munți. Și chiar și atunci Tirolul va avea un reazăm în Habsburg, ca aliat firesc. În cel mai rău caz, se va renunța formal la Bavaria de sus, în schimbul unor despăgubiri, limitîndu-se la un Tirol mare și autonom.

Da, un Tirol autonom. Acesta era și planul Margaretei. Bavaria să rămînă o simplă anexă, sau, la nevoie, să se renunțe la ea. Dar Tirolul să fi el tirolezilor.

Se încercă mai întîi ca Meinhard să fie scos sub influența ducelui Ștefan, fiind adus de la München la Tirol. După înscăunare, tînărul duce nu mai fusese în țara din munți. Poporul avea dreptate să ceară să-l vadă, în sfîrșit.

Prin strădaniile lui Schenna și Gufidaun se organiză la Bozen o mare adunare. Veniră bărbați blonzi, robuști, cu nasul mic și lățăreț, cu priviri leneșe și viclene, bărbați uscățivi, cu bărbi negre, oacheși, cu nasul coroiat, îndrăzneț, cu priviri iuți și pătrunzătoare. Veniră cei trei pîrcălabi, cel de la Tirol, cel de la Etsch și cel de la Inn, veniră majordomul Curții, guvernatorii și burgravii. Veniră baronii, cei mari și cei mici,reprezentanții orașelor protectoratelor și jurisdicțiilor. Erau o sută cincizeci și trei de seniori și bărbați. Ținură adunare două zile, două zile albastre strălucitoare de vară tîrzie, în multicolora și vesela piață a tîrgului din Bozen. Chibzuiră, se sfătuiră pe

îndelete, anevoie, cu prevedere în graiul lor aspru, gutural. Se priveau unul pe altul în ochi cu sinceritate, dar cercetător; mișcările lor erau ceremonioase, colțuroasă, naive, își ștergeau sudoarea de pe față cu pulpanele groase ale hainelor. Munții se înălțau roșii-cafenii și violeți, cu crestele albe.

Se luă hotărîrea să se trimită tînărului duce o scrisoare. În numele tuturor scrisoarea fu semnată de șapte baroni, cei mai în vîrstă: Ulrich de Matsch, Schenna, Trostburgher, Henric de Kalter-Rottenburg, Gufidaun, Frauenberg, Botsch de Bozen, iar patru orașe își puseră sigiliul: Bozen, Meran, Hall, Innsbruck.

Scrisoarea suna așa: "Scumpul și milostivul nostru stăpîn! Dăm de știre Domniei Voastre că ne-am adunat laolaltă la Bozen și ne-am învoit să Vă rugăm ca spre cinstea și folosul Domniei Voastre și al țării, să veniți la noi, carii de multă vreme vroiam să Vă vedem, cum și drept este, Domnia Voastră fiind doară iubitul și legiuitul nostru Domn. Și aici la noi, Vă veți găsi locul ce vi se cuvine și Vă veți bucura de mai multă cinste și veți fi mai bine apărat de primejdii decît s-a întîmplat, după cum ni se spune în Bavaria iar țara și oamenii ei se vor strădui să Vă mîntui de strîmtorile în care vă aflați acolo. La noi aici în munți totul se află, din mila Domnului întru dreptate și bună înțelegere, tot așa cum au fost în fericitele vremuri ale tatălui Vostru; și pacea domnește în țară și la hotare. Milostive stăpîne! Vă rugăm să ne dați toată crezare, ca unora ce Vă vrem binele. Bizuiți-Vă pe noi, carii sîntem gata a ne jertfi bunurile și sîngele și nu Vă mai încredeți în nimeni altcineva".

Frauenberg duse epistola la München. Sosi acolo cu o suită impunătoare și înmînă documentul într-o audiență solemnă. Nimeni nu se aștepta nici la cea mai mică reușită, ci se știa că vor trebui folosite alte mijloace.

La masă, prințul Frederic povesti că iubitul său duce și văr Meinhard a primit din provincia lui, Tirol, un document foarte curios, pe care nu vrea să-l tăinuiască nobililor domni. Atunci se dădu citire scrisorii. Mai întîi, cei de față zîmbiră pe sub mustață, apoi izbucniră. Cu

toţii începură să rîdă în cascade, mereu mai furtunoase. Agnès surîdea, doamnele rîdeau, seniorii se tăvăleau hohotind, lacheii pufneau de rîs cu mîna la gură, hîrciogul Petre chiţăia, camerieri guiţau.

— Măi, să fie, tirolezii ăştea! exclamau bavarezii, sufocaţi decît se zbuciumaseră rîzînd.

— Da, tirolezii noştri! zise Frauenberg tihnit, trandafiriu, gras şi clipi din ochii lui roşii.

— Şi domnia voastră, domnule duce, găsiţi tot atît de caraghioasă scrisoarea ţării voastre din munţi întrebă Frayuenberg.

Deşi îndatorirea de a înmîna scrisoarea se închinase, rămăsese la München şi se ţinea mult în apropierea lui Meinhard.

Dintotdeauna, tînărul duce se simţise copleşit de un simţămînt neplăcut ori de cîte ori se afla în preajma lui bărbatul acesta cu bot de broască şi obraz trandafiriu parcă jupuit. Felul jovial de a fi a lui Frauenberg îi inspira teamă. Dar nu putea pur şi simplu să dispară, cînd venea el; omul masiv, pornit pe rîs şi ci voce orăcăitoare îi impunea; vorbea cu totul altfel decît ceilalţi, fără nici un respect, firesc, spunînd lucrurile pe şleau. În faţa lui se simţea, într-un chip supărător, neajutorat, dominat. Blîndul, dolofanul, prostănacul duce se tot învîrtea în jurul albinosului plin de curiozitate mereu nouă, amestecată cu înfiorare.

Lui Meinhard, scrisoarea tirolezilor săi nu i se păruse deloc caraghioasă, dimpotrivă îi răsunase plăcut şi drag în auz. Se văzuse nevoit să rîdă şi el, numai pentru că ceilalţi hohotiseră atît de teribil şi găsiseră că scrisoarea ar fi neroadă şi arogantă. Faptul că Frauenberg, bărbatul acesta solid şi deştept părtea să ia atît de mult în serios înştiinţarea tirolezilor era ceva mîngîietor şi plăcut pentru principele hăituit şi ţinut din scurt. Din scrisoarea prietenoasă ce i se adusese respira ceva simplu şi liniştitor; pentru cîteva clipe, parcă nu mai existase pentru el nici un fel de München, nici un fel de ceremoniale cavalereşti obositoare, nici un fel de ligă Artus şi ici un fel de

Wittelsbach. Trebuie să fie frumos să stai tolănit într-o poiană de munte, între vaci mari, să nu auzi altceva decît vîntul ușor, zgomotul blînd și răsuflarea vitelor care rod iarba.

Frauenberg sta în fața lui clipind. Meinhard trebui să se apropie de dînsul.

— Cît mă bucur, spuse el, privindu-l cu ochii lui limpezi, rotunzi, că nu găsiți prostească scrisoarea tirolezilor mei!

— Cum să fie prostească! orăcăi zelos Frauenberg. Fiecare cuvînt e la locul lui! Fiecare buche e bine nimerită! Proști sînt ăia care au rîs de ea! Că dacă ar fi fost altminteri n-aș fi semnat-o și eu. Azi și oricînd sînt gata s-o semnez din nou cu amîndouă mîinile!

Parcă pipăind podeaua Meinhard se mai apropie cu un pas de bărbatul cel îndesat.

— Sînt așa de trudit și de hărțuit, se jelui el. Frederic nu mă mai privește cu atîta prietenie ca înainte. La început, m-am gîndi că e ușor să guvernez. Acum trage unul hăis și altul cea, iar cu toții mă smucesc pe mine.

Albiñosul îi puse pe umăr mîna cărnoasă, amenințătoare orăcăind:

— Băiețaș, nu mai îngădui ăstora să te umilească băiețaș! Meinhard tremura sub mîna rotofeiului bărbat, voi să se tragă de-o parte, dar se plecă sub apăsarea ei.

— Aveți prieteni adevărați, tinere duce, orăcăi Frauenberg clipind spre el cu sinceritate, rînjind ca un om vrednic de încredere.

A doua zi i spuse: — La urma-urmelor de ce să rămîneți aici, tinere duce? Dacă aveți încredere în scrisoarea tirolezilor dumneavoastră, de ce nu-i dați urmare?

Ieșiseră să se plimbe călare, era în zori de zi, devale, Isarul curjea vîjîind verde și proaspăt printre numeroase insule de prundiș, o plută mare înainta cu băgare de seamă în strigătele și larma plutașilor. Pasul calului se încetini, Meinhard sta ghemuit, moale, gras pradă confuziei pe șargul lui.

— Asta nu se poate spuse el. Asta nu pot s-o fac.

— De ce nu puteți? stărui Frauenberg. Își împinse calul foarte aproape de el, îi ridică bărbia ca unui copil. Cine e aici stăpîn, adăugă el, ducele Ștefan sau domnia voastră?

— Da, murmură Meinhard, cine e aici stăpîn?

Dar cuvintele lui nu răsunară de loc energic ci melancolic și visător. Încrederea în albinos îi pierise cu totul, era trist întocmai ca Isarul ce-și deschidea drum la vale, se sfia de Frauenberg și mai că se gînde ca după-amiază să-l roage pe prințul Frederic să-i facă vînt acestuia.

În dimineața următoare, albinosul nu mai suflă un cuvînt despre planul de a părăsi Bavaria. Ședea tolănit împreună cu Meinhard în iarbă sub pomi încărcați cu fructe pîrguite. Își cîntă cîntecul despre cele șapte bucurii, îl comentă pe un ton părintesc, binevoitor și savuros. Tînărului principe această concepție asupra lumii îi fu foarte pe plac, își mîngîie hîrciogul, era mulțumit. Frauenberg se întinse, își trosni mădularele, se-ntoarse pe-o parte, căscă și adormi sforăind din fundul bojocilor. Da, a dormi era lucrul cel mai bun. Cu simpatie, dar încă întunecat și sfios Meinhard îl contemplă pe nepăsătorul și trupeșul bărbat care sforăia.

Agnès i se adresă albinosului:

— Sînteți demult în München domnule Frauenberg. Doar aveți funcții importante, acolo, în Tirol. Nu vi se duce lipsa? Frauenberg rînji o pipăi cu privirea ochilor săi roșii încît o făcu să respire greu, orăcăi. — Am rămas aici, firește, numai de dragul mătăluței, contesă Agnès.

Se întîlniră, Frauenberg se tolăni pe pernele ei, era o vară apăsătoare, în încăpere aerul era înăbușitor și teribil de fierbinte. Agnès îi mîngîia pielea trandafirie, netedă din pricina grăsimii.

— Ei, zîmbi, am ales oare greșit? Mi se pare că m-am asigurat bine.

El rînji:

— O să vedem, puicuțo, o să vedem! "Asta înseamnă pentru ea că s-a asigurat bine!" gîndi Frauenberg. Bine asigurat era el. Dacă va putea să-l ia acum pe băiețaș în

Tirol o va avea în buzunar pe mamă prin mijlocirea fiului, pe fiu prin mijlocirea mamei. Adevăratul domnitor al Tirolului era dînsul. Ei, da, chiar dacă cineva ar fi fost încă mai slut, tot ar scoate mai bine la capăt cu nițică înțelepciune, spirit realist și noroc.

În felul său voios, calm și dezlînat, Frauenberg continuă să-l atîțe pe tînăr. Îl momi, îl împunse, îi dădu ghes. Îl prindea virtos cu mîinile lui boante, roșii. Spre Tirol! Meinhard trebuia să meargă în Tirol, să se arate țării sale.

— Așadar, să fug? întrebă Meinhard, cu sfială.

Ei, asta-i! Dar cine se gîndea la fugă? Numai că nu era nevoie să se facă mare tămbălău în jurul acestei călătorii. S-o pornească la drum doar Meinhard, el, doi-trei slujitori. Fără multe vorbe. S-au risipit prea multe vorbe în Bavaria și Tirol. Asta complică pînă și lucrurile cele mai simple. La sfîrșitul săptămînii prințul Frederic va pleca la Ingolstadt, la tatăl său. Atunci o vor lua și ei din loc. În sens opus, către sud, spre Tirol. Hîrciogul trebuie să-și revadă munții.

— Fiul meu vine, Schenna! spuse Margareta și ochii întunecați îi străluceau plini de viață. Printr-un curier primise de la Frauenberg înștiințarea că-l va aduce pe Meinhard.

— Cum vă mai bucurați, doamnă ducesă! zise seniorul cel înalt, se înclină o privi cu bunătate, cu ochii lui cenușii foarte bătrîni. Nu mai nădăjduiam că v-ați putea încă bucura astfel.

Margareta nu-l auzi.

— Știu, spuse ea, că nu e un tînăr înzestrat. De-a lungul și de-a latul țării sînt mii mai înzestrați decît el. Dar e fiul meu. E născut din pămîntul țării ăsteia, din aerul, din munții ei. Credeți-mă, Schenna, el va vedea piticii.

Da, Margareta ridicase din nou, sus de tot steagul ciuruit al speranțelor, pe care-l coborîse de mult. Toată voința, toată viața i se concentra în așteptarea fiului. Cu mîinile-i groase, sulemenite mîngîia portretul tînărului blînd, gras, prostănac.

Cu un slujitor înainte și altul în urmă Meinhard și Frauenberg călăreau în trap iute spre miazăzi. Ploua, drumul rău trecea adesea prin păduri dese, pierea cu totul de-a dreptul în noroi. Nu era ușor să ții calea bună, în noaptea întunecoasă și umedă; de facle nici nu putea fi vorba din pricina ploii.

Cei doi seniori nu purtau armuri. Asudau grozav în hainele umede, din pieptarele și glugile de piele se ridica un iz greu. Călăreau în tăcere; uneori cînd treceau vreo așezare învăluită în întuneric, cîte un cîine hămăia după ei.

În satul Lenggries făcură popas. După cîteva ore, Frauenberg fu de părere să-și continue drumul. Dar Meinhard se simțea istovit și bolnav mai mult din pricina emoției decît a lungului drum parcurs călare. Partea cea mai grea a călătoriei abia urma; era cumite ca, ocolindu-se locurile populate să se pătrundă în Tirol prin pustietățile sălbatice. După dorința lui Meinhard grupul își căută adăpost la hanul din satul Lenggries.

Frauenberg și Meinhard se trîntiră pe sacii umpluți cu paie din încăperea întunecată. Odaia era joasă, focul scotea fum, dar nu dădea căldură, aerul era sufocant. Prin crăpăturile ferestrelor pătrundeau ploaia și vîntul. Frauenberg începu să sforăie zgomotos; într-un colț ronțăia un șoarece. Meinhard ședea întins pe spate, mădularele îl dureau din pricina oboselei, dar nu putea să doarmă, pielea îl mînca, ochii îl usturau. Se simțea strîmtorată și dintr-o dată nu mai știu ce caută în Tirol. I-ar fi plăcut mai mult să rămînă la München. Se temea de întîlnirea cu mama lui, care era atît de grasă, de slută și violentă. Trase cu ochiul spre albinos, care zăcea alături, masiv, liniștit, sforăia, dormea. Îi era teamă de el dar Frauenberg era totuși singurul om care-l putea ajuta. Trase fără chef o înghițitură de bere searbădă din cana grosolană pe care o avea lîngă el, privi un muscoi care umbla pe obrazul lui Frauenberg; acesta nu părea să-l simtă. În cele din urmă spuse încet:

— Domnule de Frauenberg!

Majordomul se trezi pe loc și orăcăi cu vocea lui aspră:

— Ce s-a întîmplat?

— Nu s-a întîmplat nimic, Zise cu un aer de căință tînărul. Numai că aici e așa de neplăcut, nu pot să dorm.

— Atunci s-o pornim mai departe, hotărî Frauenberg și sări în picioare.

— Nu, nu, se rugă Meinhard. N-aș vrea decît să vorbesc nițel cu domnia-ta.După aia sigur că o să mă liniștesc.

— Băiețaș prostuț, bombăni Frauenberg.

— Tata,îl întrebă Meinhard a ținut mai mult la Tirol sau la Bavaria?

— Frauenberg clipi din ochi:

— Mai mult la Tirol, pe urmă la Bavaria.

— Și pe urmă a murit? întrebă tînărul duce.

— Da, răspunse Frauenberg, pe urmă a murit.

Cînd se trezi după cîteva ore zbuciumat, Meinhard nu-l mai găsi pe Petre, zbîrciogul. Tînărul duce și slujitorii îl căutară, Frauenberg bombănea că întîrzie. În sfîrșit, micul animal fu găsit mort în paiele pe care dormise Frauenberg. Probabil că plecase de la stăpînul săi iar bărbatul cel gras îl strivise în timpul somnului. Meinhard rămase cu ochii pironiți în gol, aiurit. Îl copleșise o tristețe grea care-l paraliza. Cu o înfiorare sûrdă și incapabil să se opună, văzu cum albinosul îi ia din mînă micuțul animal atît de caraghios, care-i fusese drag și cum, cu o lovitură de picor îl aruncă fluierînd într-un colț.

— Și-acu pe cai! orăcăi Frauenberg.

Călăriră mai departe, pe rîu în sus. Valea deveni mai strîmtă, cu multe cotituri; drumul îngust și mizerabil urma cu nesfîrșite întortocheli rîul grăbit, de un verde albicios. Pădure deasă, copaci din care picura apa de ploaie. Jos, spumegînd, verde ca sticla, despicată de numeroase insule de grohotiș, apa zgomotoasă și iute, printre vîrfurile brazilor, sus un cer trist, cenușiu-murdar. Pereții de stîncă se apropiau adesea atît de mult, încît caii erau cuprinși de spaimă și nu puteau fi mînați mai departe decît anevoie.

Apoi drumul se desfăcu în mai multe ramuri; pătrunseră într-o pădure bătrînă, deasă, fără sfîrșit. Continuară să călărească de-a lungul rîului zgomotos, tot mai îngust care-și făcea drum prin pădurea întunecoasă,

limpede și zglobiu. Împrejurimile erau tăcute și pustii de tot. Ploaia continua să cadă, uniform, exasperant, chiar și fluieratul lui Frauenberg își pierdu vioiciunea, se stinse, în tristețea înconjurătoare, cenușie și umedă.

În cele din urmă un masiv muntos închise valea rîului de-a lungul căreia mersese pînă acum. Ajunseseră într-un fel de arenă de circ semicirculară, formată din pereți de stîncă uriași, înspăimîntător de goi, albi-cafenii. Dincolo de masivul acesta se afla Tirolul. Făcură popas de noapte în valea aceasta aflată la mare înălțime. Frauenberg și slujitorii se culcară în aer liber, cuibărindu-se cum putură mai bine. O colibă minusculă, părăginită, care se găsea acolo, fu lăsată ducelui, să-l adăpostească de ploaie.

În coliba aceasta, pe jumătate cinchit, pe jumătate culcat se vîrî deci băiețandrul Meinhard, duce de Bavaria, margraf de Brandenburg, conte palatin de Rin, conte de Tirol. Trase cu urechea, își ascuți privirea, ca să-și dea seama dacă ceilalți îl pot zări dacă au și adormit. Cînd se crezu singur nu se mai putu stăpîni. Îi era teamă, se simțea prăpădit, nespus de nefericit. Lacrimi mari începură să-i curgă din ochii inocenți și rotunzi, alunecîndu-i încet din obragii grași, nerozi. Plîngea pentru că Frauenberg i-l strivise pe Petre, hîrciogul, plîngea pentru că pereții de stîncă pe care trebuia să-i urce a doua zi, erau atît de înalți.

Agnès rămase uimită de felul atît de simplu, dar meșteșugit, în care Frauenberg îl luase cu sine, de-a dreptul îl răpise cu nerușinare pe duce. Fapta aceasta îl impunea, albinosul nu era un fitecine, asta nu se putea contesta. Fără chef, fără grabă și fără vre—o speranță de succes trecu la contra măsuri. Iar fi plăcut mai mult să lase totul pe sama prințului Frederic iar acesta era la Ingostadt. Așadar trebui să organizeze singură urmărirea.

Trimise curieri la hotare, mici patrule de oameni înarmați. Trebuia ca totul să se desfășoare în taină, nu era îngăduit ca să se facă vîlvă. Nu putea fi vorba ca prințul să fie împiedicat fățiș cu forța de a vizita comitatul său Tirol.

După ce lăsă în urmă micuța colibă de vînătoare din Karwendel Frauenberg se și crezu scăpat de primejdie. Dar numai cu cîteva ceasuri înainte de a atinge pasul ușor de la Achensee se întîlniră cu chervanul unui negustător de lemne care lucrase prin acele meleaguri și care odată, mai demult fusese biciuit din porunca albinosului fiindcă refuzase să încheie cu sila anumite tranzacții. Mai întîi Frauenberg se gîndi să-l atac pe negustător și să-l azvîrle de-o parte; își spuse însă că vreo unul din cei șase slujitori ce însoțeau chervanul și-ar putea totuși deschide drum și-atunci, ducele s-ar afla într-o primejdie și mai mare. Așadar, Frauenberg se hotărî să-l lase pe negustător să-și vadă de drum și în ciuda îndoielii slujitorilor săi care cunoșteau bine locurile să încerce trecerea nu prin pasul Plumser, mai lesnicios, ci pe drumul mai greu și mai neobișnuit peste Lamsenjoch, către Schwaz sau Fraeunberg.

Smuciră frîiele cailor și cotiră scurt în fața peretelui de stîncă spre o vale lăturalnică. Pîrîul care tăiase această vale urma un povîrniș dulce, adesea pierea cu totul, curgea pe sub pămînt. Slujitorul care cunoștea drumul călărea în frunte. Dădură de crînguri, de sălcii și de terenuri mlăștinoase, Ploaia tot nu contenise. Apoi, pe neașteptate, valea se lărgi. Spre mirarea lor, în cale îi întîmpină un arțar. Mai mulți. O întreagă pădurice. Copacii bătrîni ședeau nemișcați și vînjoși în ploaie. Prin perdelele de ploaie abia se întrezăreau tulburi, pereții uriași albicioși, de piatră, care închideau complet, de jur împrejur valea, pînă departe și erau așa de înalți, încît vîrfurile nici nu li se vedeau printre copaci. Nu adia pic de vînt, se auzea doar murmurul liniștit și uniform al ploii căzînd de pe frunzele copacilor bătrîni și îngălbeniți. Meinhard nu mai putu să continue drumul. Se opriră sub ploaia care bura fără întrerupere. Prînzira din mîncarea luată cu ei. Lui Meinhard îi fu cu neputință să guste ceva. Îl înspăimînta faptul că vîrfurile pereților de stîncă nici nu se zăreau. Nu va ajunge niciodată acolo sus și niciodată nu va răzbate dincolo; erau ferecați în valea aceasta, sub copacii stranii parcă morți, ca la capătul pămîntului.

Începură suișul. La început nu fu greu. Urcară domol, cu ocolișuri mici, de-a lungul unui torent.

Slujitorii mergeau înainte, căutînd poteca cea mai lesnicoasă. Meinhard mai făcuse drumuri grele; dar acum parcă ologise. Picioarele îi erau ca niște bușteni, asuda sleit de puteri, asuda anevoie. Aluneca pe stînca udă, Frauenberg îl sprijinea, simțindu-l cum zvîcnește la fiecare atingere. Cu cît răzbăteau mai sus, cu atît peretele de stîncă i se părea mai înalt, mai batjocoritor, mai de neînvins. Rododendronii înfloriți, tufe tîrîtoare de jnepeni, zăpadă. Slujitorii tropăi au cu pași uniformi înainte. Alunecînd cu picioarele-i nesigure, gîfîind ducele îi urma poticnindu-se. Deodată unul dintre slujitori se opri, ascultînd și aruncînd o privire spre Frauenberg, dar își înfrînă orice tresărire a obrazului. Așadar, negustorul de lemne dăduse totuși alarma.

— Oameni, sau vite scoase la păscut, spuse albinosul cu nepăsare.

Porni mai departe. Slujitorii grăbiră și ei pasul.

Meinhard nădăjdui-se că vor face popas, îl exaspera că nimeni nu se gîndea la asta. Apoi căzu într-un fel de letargie tulbure, se lăsă tîrît mai departe, somnolent, de bărbatul cel gras. Cînd se oprea o clipă, îl pișca frigul aspru. Tînărul duce se poticnea greoi la fiecare pas.

Frauenberg cîntări lucrurile cu capul liber. Dacă n-ar fi fost zăpadă, ar fi reușit să-l care dincolo. Așa însă era cu neputință să ajungă de partea cealaltă a stîncilor cu zdreanța asta jalnică. Pe deasupra, Meinhard devenise parcă îndărătnic. Se lăsa mereu mai greu refuzînd să mai facă vre-un efort.

Slujitorii o luaseră cu o postată bună înainte. Frauenberg se opri:

— Ei, tinere duce? orăcăi el. Obosit?

Meinhard se prăbuși vlăguit în zăpadă respirînd precipitat. Frauenberg începea să-și fluere cîntecelul. Își frămînta mintea. Va să zică lucrurile ieșiseră prost. Se și hotărîse. Cum să o scoată la capăt? Să-l lase pe Meinhard să cadă iar în miile prinților Wittelsbach? După această încercare nereușită de fugă, ar fi pus și mai vîrtos gheara pe el. Bine-ar fi fost dacă izbutea planul. Să-l fi putut folosi pe Meinhard împotriva Botoasei. Dar n-a

mers.Atunci mai bine cu Botoasa singură și înlăturînd odată pentru totdeauna pretextul datorită căruia casa de Wittelsbach își exercita împovărătorul control. Frauenberg continua să fluere. Trase o duşcă de vin din plosca lui. Îi întinse și lui Meinhard să bea.

— Trebuie s-o pornim mai departe, tinere duce, zise el. Îi dădu mîna ca să-l ajute să se ridice.

— Nu mai pot, se văită Meinhard după ce se sculă anevoie în picioare. Și nici nu mai vreau, adăugă el cu îndărătnicie.

— Așa?! rînji Frauenberg. Bine, fie, băieţaș, spuse el.

Orăcăise fără supărare, ca-ntotdeauna, totuși, ceva din vocea lui îl sili pe Meinhard să-și întoarcă privirea spre el. Albinosul nu mai clipea, căta dur, concentrat, se uită mai întîi după slujitori, care se aflau departe înainte, apoi la tînărul duce. Ochii inocenți, rotunzi ai lui Meinhard se holbară de groază, din gîtlej nu-i ieși decît un sunet scurt, răgușit. Se agăță cu mîinile scurte, grăsuțe, copilărești, de ramurile unui rododendron, își înfipse picioarele în zăpadă. Frauenberg rînji calm, spuse:

— Ei hai, tinere duce!

Apoi, desfăcu încet, cu mîinile-i roșii și cărnoase, degetele țepene ale tînărului ce-ncerca să se agațe de stîncă, îl săltă în aer, îi ținu o clipă deasupra prăpastiei, orăcăi: "Adio, băieţaș!" și-i dădu drumul.

Trupul se izbi de cîteva ori de stîncă, nu căzu prea departe, rămase nemișcat.

Cu un fluierat puternic și strident, Frauenberg îi chemă înapoi pe slujitori și le arătă, fără o vorbă, în jos. Slujitorii coborîră, leșul era zdrobit rău, căpățîna grasă, moale plesnise în două locuri. Așteptară pe urmăritori. Erau doi ofițeri și mai mulți slujitori. Frauenberg spuse că ieșise cu tînărul duce să prindă hîrciogi, iar aici ducele alunecase în prăpastie. Trupeș, sta acolo, în pieptarul lui de piele, ud leoarcă, urît mirositor, și clipea din ochii roșii. Pe corpul neînsufleţit a lui Meinhard cădea, nepăsătoare și rece, lapoviţa. Se pornise un vînt ușor, înghețat. Își scoseseră cu roți glugile și ședeau tăcuți, cu picioarele scufundate în zăpadă în jurul mortului cu trupul zdrobit.

Tirol, rătăcea clătinîndu-se o femeie, lălăia, urla, se prăbuşea, se ridica iar, pornea mai departe, bălăbănindu-se. Falca, nemăsurat de mare, diformă, îi atîrna, părul îi cădea în laţe, parte vopsit într-un arămiu fără luciu şi urît, parte decolorat, alb-gălbui. Pe trupul bondoc, umflat, peste sînii mari şi căzuţi atîrna, tîrîndu-se în urmă pe podele, un halat, un fel de veşmînt de noapte. Mai întîi slugile o luară pe muierea asta care urla, se clătina şi lălăia, drept o beţivă, apoi însă o recunoscură pe ducesă.

Curierul ce adusese vestea morţii lui Meinhard sosise în zorii zilei. Margareta primise înştiinţarea în pat. Atunci se dăduse jos, nu prea repede, urlînd, trecuse pe lîngă cameristele şi fetele în casă care o priveau încremenite şi sfioase, ţeapănă, oarbă, tîrîndu-şi după ea halatul.

Schenna o aduse înapoi. Acum sta ghemuită în iatac, privind în gol, în timp ce prin minte îi treceau crîmpee de gînduri.

Calea ei era presărată cu morţi. Capul lui Chretien de Laferte, sucul fără gust, fără miros, care-l ucisese pe margraf, cele două fetiţe ale ei, cu buboaiele mari de ciumă, negre, sparte evreul Mendel Hirsch, cu veşmîntul de rugăciune, zîmbind, băieţandrul Aldrigeto, Meinhard. Toate acestea, pentru că ea era atît de slută; aici era pricina pentru ce moartea îi dădea tîrcoale şi din toate colţurile îşi holbau la ea găvanele hîrci goale, fildeşii.

Sta ghemuită şi nu se mai ridică. Veni amiaza. Veni seara. Domnişoara ei de onoare, veşteda de Rottenburg, o întrebă dacă nu vrea să mănînce, să se îmbrace. Nici nu se mişcă. Drumul ei, presărat cu morţi. Fiindcă era aşa de slută.

În timpul acesta, Frauenberg însoţea cadavrul lui Meinhard prin Mittenwald, spre Tirol. Rînjea: lui îi revenea mereu îndatorirea să-şi însoţească, unul după altul, suveranii morţi.

Ţara din munţi îşi privi principele buimăcită. Îl rugase, într-o adunare solemnă să vină. Iar acum venea, aşa. La trecerea convoiului, oamenii stăteau la marginea drumului, în ploaie şi zăpadă. Clopotele băteau, clericii

în odăjdii, baronii feudali, judecătorii, protectorii, cu capul descoperit. Sicriul era purtat prin fața lor, pe muntele Zirler, în sus, în jos, prin Innsbruck, în sus prin pasul Brenner, în jos, prin Jaufen, Passeier. În timp ce-și făcea cruce, privind în urma convoiului poporul începea să fie cuprins, încet, de gînduri grele, îngrijorătoare. Acesta era cel din urmă conte de Tirol. N-au mers bine lucrurile cu Botoasa. Pe cel dintîi bărbatul alungase, al doilea murise într-un chip atunci de ciudat, fiul ei se stinsese din viață mai înainte de a-și vedea țara. Pe deasupra, războaie, răzvrătiri, revărsări de ape, pîrjoluri, molime. Nu, Tirolul n-a trăit o epocă fericită sub domnia Botoasei.

Încremenită ca o stană de piatră, ducesa aștepta convoiul mortuar la poarta castelului. Sulimanul alb făcea un contrast izbitor cu veșmintele cernite. Prin curțile castelului pași alături de năsălie, singură. Ningea. În urma năsăliei venea cu pași grei, masiv, în armură, Frauenberg.

La München, știrea morții lui Meinhard iscă mare emoție. Nimeni nu credea aici într-un accident, cel mult se întrebau dacă Frauenberg acționase din propria inițiativă sau la dorința Botoasei. Totuși, nimeni nu cuteza să rostească fățiș această convingere. Numai florentinul Jiovanni, Villani, cronicarul ahtiat după senzațional, care tocmai se găsea atunci la München, pentru unele cercetări de arhivă, concurentul bravului Ioan de Wiktring, susținea că înlăturarea prin violență a tînărului duce era o faptă mai presus de orice îndoială. Înșiră cu grijă și aprinzîndu-se toate temeiurile ce putuseră și trebuiseră să ducă la această faptă. O relată și într-un capitol elegant și convingător din cronica lui, pe care-l cinta oricui voia să-l asculte.

Ștefan, Frederic, Agnès erau copleșiți de consternare și furie. La orice deznodămînt atît de barbar și cinic nu se gîndise nimeni. Pentru întîia oară de cînd se cunoșteau, Agnès și Frederic se repeziră cu reproșuri unul la altul. Prințul zicea ea, trebuia să-l fi luat la goană pe Frauenberg și să nu fi plecat din München cîtă vreme acela se mai

găsea aici. Agnès, spunea Frederic, trebuia să-l supravegheze mai bine pe Meinhard; cum lipsește el o zi, totul se dă peste cap; nu poate avea încredere în nimeni. Ducele Ștefan ședea destul de nefericit între cei doi. Știuse el că soarta nu e prielnică, nu vrea să redea casei de Wittelsbach măreția în lumea creștină. După ce se certară pînă obosiră se înțeleseră ca, deocamdată, să-și îndrepte toată atenția în direcția păstrării Bavariei; ca să încalce hotarele și să atace Tirolul nu se simțeau destul de tari în oști. Dimpotrivă, Agnès fu de părere să se ducă la Tirol, să vadă cum stau lucrurile acolo. Ajunse la castelul Tirol cu o foarte mică suită. Însă în aceeași zi fu primită de Margareta. Trtandafirie, cu pielea netedă, tînără, blondă, într-o rochie foarte simplă neagră, o găsi pe ducesă sulemenită cu farduri de un alb bătător la ochi,cu mîinile și gîtul otova, grele de pietre sclipitoare, înveșmîntată pompos în atlas și brocart. Cu vocea afectată și ceremonioasă, duce îi spuse că e foarte drăguț din partea ei că nu s-a dat înapoi de la această călătorie grea în timp de iarnă și a venit să-l conducă pe fiul său pe cel din urmă drum. Netulburată și privid-o dulce Agnès îi răspunse că aceasta era o firească datorie față de casa de Tirol, de la care se alesese cu atîta bine. Pe de altă parte, se aflase deosebit de aproape de răposat. Nici nu-i poate descrie ducesei ce lovitură îngrozitoare a fost pentru dînsa teribila veste. Margareta ținea întoarsă spre ea, nemișcată, fața ei albă, lată, mare, sulemenită ca o mască; o întrebă dacă vrea să-l vadă pe duce. Agnès, șovăind puțin, fiindcă nu-i plăcea să vadă morți, răspunse afirmativ. Cele două femei păsiră spre capelă; cea îmbrăcată în brocart, tîrîndu-se greoaie, cealaltă, călcînd ușor și zvelt. Tînărul duce zăcea pe un catafalc magnific, în juru-i pluteau nori groși de tămîie, nobili cu platoșe de argint țineau priveghiul. Ducesa făcu un semn, capacul greu al sicriului fu ridicat și iată-l pe tînărul principe zdrobit îngrozitor și fără suflare, arătîndu-și din armură chipul gras și prietenos. Leșul întrase în descompunere și, în ciuda balsamurilor și a aromelor, dinăuntrul armurii strălucitoare răzbătea un miros greu. Agnès se clătină, păli. Ducesa o conduse afară.

Cînd cele două doamne se așezară din nou în fața căminului, Margareta spuse într-o doară:

— Acuma, ultima noastră convorbire a rămas fără obiect, contesă Agnès. Fiul meu se află iarăși lîngă mine, nu la München.

Agnès, neștiind încotro vrea s-ajungă, nesigură din pricina tonului ușor nu răspunse, căscă ochii, rămase în așteptare.

Ducesa, mereu pe același ton înspăimîntător de simplu ca într-o conversație convențională, continuă:

— V-ați căsătorit cu Chretien de Laferte, iar el a murit. Mi-ați făcut iubitele mele orașe pretendente de Bavaria și-acum aproape că s-au ruinat de tot. Ați sucit capul soțului meu,iar el a murit. Ați devenit confidenta fiului meu iar acum e mort și el. După toate, n-a fost o cutezanță cam mare să veniți la mine la Tirol.

Rosti toate acestea ca și cînd nu le-ar fi dat nici o însemnătate, surîse cu gura ei urîtă proeminentă, ca de maimuță, chipul sulemenit și cadaveric i se schimonosi ca să exprime o prefăcută amabilitate, ba chiar se înclină înainte și, ceea ce nu făcuse niciodată, își puse mîna cu o familiaritate ce dă fiori, pe brațul celeilalte. Aceasta rămase încremenită, palidă.

— Nu știu ce vreți, se bîlbîi ea.

— E drăguț din partea dumneavoastră continuă Margareta că ați venit de bună voie. Altminteri ar fi trebuit să vă poftesc aici; credeți-mă v-aș fi poftit în așa fel încît ați fi venit.

— Dar nu înțeleg de loc,spuse, cu buzele albe, Agnès.

— Da, izbucni deodată Margareta și se ridică. Rămîneți așadar oaspetele meu pînă cînd ducele va fi înhumat. Va mai dura nițel, pregătirile sînt complicate.

— Mă gîndeam, de fapt, ca între timp să stau la Taufers, spuse Agnès.

Devenise mică, înspăimîntată, voce îi era nesigură.

— Nu acolo, nu acolo! spuse repede ducesa. Rămîneți aici. N-ați fost dumneavoastră și ai dumneavoastră de-atîtea ori oaspeți la Tirol? Nici să nu vă treacă prin gînd să plecați, încheie dînsa ce-o conduce pe Agnès spre ușă. Călătoria ar fi foarte neplăcută.

Un servitor o conduse pe Agnès, care se clătina, în odaia ei. În fața ușii se găseau ostași înarmați care-i prezentară lăncile cînd trecu pragul.

Margareta, singură, se plimbă încolo și-ncoace. Mersul îi era parcă înaripat, un dans grotesc.

Ce păcat că aia i se dăduse în mînă atît de ușor. Ar fi fost mai bine și plin de farmec întîi s-o momească încoace anevoie, să frămînte aluatul înainte de-mînca plăcinta. Dar așa erau păpușele astea. Frumoase și proaste.

Margareta ieși în aer liber, singură. Pe terasa acoperită cu viță de vie tropăi, se cățără pe troienele de nea. Se lăsă în zăpadă. Își vîrî mîna în puful moale rece, făcu un bulgăre, îi dădu drumul, frămîntă altul.

S-o îngenuncheze, s-o distrugă, s-o facă pulbere, s-o nimicească, s-o strivească, încît să nu mai rămînă din ea decît un boț de carne putredă. Să-și răcorească sufletul cu spaima ei, cu zbuciumul ei fără scăpare, cu jalea ei, pînă cînd va vedea frumusețea asta zăcîndu-i la picioare, duhnind ca fiul său, colo în capelă.

Cînd, după un timp uscata domnișoară de Rottenburg, veni s-o caute, auzi ceea ce nu mai auzise de mulți ani. Ducesa cînta. Cînta cu vocea ei gravă, caldă, plină, cînta în gura mare, răsunător, lăsînd să-i vibreze coardele vocale cum n-o mai făcuse de-atîta vreme.

Mai întîi, îl chemă la dînsa pe Schenna. Îi spuse: de accidentul care dusese la moartea lui Meinhard era vinovată, fără îndoială, contesa de Flavon-Taufers. Ea, ducesa, n-avea de gînd să treacă această crimă cu vederea. Mai mult chiar, era hotărîtă să aplice o pedeapsă exemplară. Schenna, adînc neliniștit îi răspunse îndată că el o sfătuiește să n-o facă. Poporul ține la Agnès, pe cît de mult, pe atît de fără temei. Ar fi primejdios să se ia vreo măsură împotriva ei. Mai bine ar fi să i se stîrbească ceva din avere, din putere și influență; rațiunea politică interzice să se meargă mai departe.

Margareta, ațițată și nervoasă răspunse că știe cît e de nepopulară ea însăși. Mai rău nici n-ar putea fi. Ni risca, așadar, nimic.

— Totuși! răspunse cu o neobișnuită asprime Schenna. Riscați totul.

Seniorul îi arătă că riscă să iște o răscoală, binevenită pentru casa de Wittelsbach. Ducesa nu se mai putu stăpîni, izbucni. Orice s-ar întîmpla, nu mai poate tolera în continuare să-și împarte domnia cu ființa asta. Mai curînd abdică. Își pironea ochii în gol, înfierbîntată, ferecată față de orice sfat menit s-o liniștească. Schenna se agita de colo-colo cu pașii lui mari, săltăreț. Dacă totuși stăruie în hotărîrea ei, spuse seniorul după o vreme cu chipul întunecat și cu o grimasă ciudată, atunci, pentru numele lui Dumnezeu să instituie o curte de judecată. Pentru nimic în lume să nu întreprindă ceva împotriva contesei fără o sentință și o condamnare judecătorească.

Ducesa îl convocă pe Frauenberg, apoi, cîte unul, pe seniorii feudali cei mai influenți. În cele din urmă își dădu seama cît se poate de limpede: toți erau împotriva ei, toți erau de partea celeilalte. Dar, puține excepții, se arătau gata să-și schimbe părerea, contra plată. Considerau pornirea Margaretei împotriva contesei Agnès drept o toană. Bine erau gata să-i îngăduie toana asta, dar găseau că se cuvine ca ducesa să le cumpere scump bunăvoința.

Toți cereau, toți formulau pretenții. Margareta își simțea inima grea, scrîșnea din dinți. Seniorii ședeau în fața ei, supuși, loiali, plini de sentimente patriotice. Dincolo de toate acestea, rînjea batjocura: de nu ne dai, nu-ți dăm nimic.

Baronii se înțeleseseră între ei, își puse de acord pretențiile. Frauenberg îi prezentă ducesei cererile lor comune. Erau fățișe, nerușinate. Margareta trebuia să formeze un cabinet cu nouă miniștri. Erau propuși: Frauenberg, Schenna, Bercthold de Gufidaun, cei doi seniori de Matsch, pîrcălabul și guvernatorul, căpetenia cavalerilor teutoni Egon de Tübingen, Henric de Kaltern-Rottenburg, Diepold Hal, Hans de Freundsberg. Acești seniori, care urmau să îndeplinească și funcția de judecători în procesul contesei de Flavon trebuiau să constituie autoritatea judecătorească și administrativă supremă a țării. Margareta trebuia să se oblige ca fără

consimțămîntul lor să nu întreprindă nici un act de guvernămînt, să nu încredințeze și să nu retragă nimănui vreo funcție, să nu ducă tratative cu nici un principe străin, să nu încheie nici o alianță, nici un tratat. De asemenea, nu-i era îngăduit să înlocuiască un ministru; dacă vreunul dintre ei își lăsa locul liber prin deces sau altcumva nu principesa ci cabinetul urmă să-i hotărască urmașul.

Margareta sta aplecată deasupra documentului, singură. Își încreținse fruntea atît de tare încît masca de suliman îi crăpase fărîme. Ași pune semnătura pe acest document însemna: a ceda orașele, a azvîrli țara în ghiarele neobrăzaților baroni, gata să-și înfigă dinții lacomi în ea, ca să-și înfigă dinții lacomi în ea, ca să rupă fiecare cîte o bucată. Ași pune semnătura pe acest document însemna: a lăsa Tirolul să decadă fărîmițîndu-se într-un șir de mici ținuturi aflate sub suveranitatea cîte unui nobil, a nimici într-un chip rușinos opera pentru care strămoșii ei și ea își măcinaseră sute de ani avutul, nervii, viața.

În gîndurile ei apăru deodată ființa aceea bărboasă pe care o zărise cîndva între stîncele din preajma castelului "Botoasa". Piticul se ploconi de mai multe ori, o privi cu ochii lui gravi străvechi, deschise gura.

Cu un gest violent îl izgoni. La naiba, țara! La nai ba, orașele! Pleacă-te, grumaz! Supune-te în fața trufiei vasalilor! Trebuie să se hotărască o dată între ea și aceea. Ar fi absurd să respingă acum cererile baronilor și s-o cruțe pe contesă. Agnès ar sfredeli, ar submina mai departe opera Margaretei, ar nimici-o. Frumoasa era cariul gării, tot răul venea dela frumusețea ei desfrînată plină de voluptate. Trebuie să piară, să dispară, să fie ștersă de sub soare și de pe fața pămîntului. Țara din munți nu va avea pace, cîtă vreme aceea va mai fi în viață.

Cînd se va afla în fața Domnului, va putea să spună: n-a fost oră, zi, săptămînă, în care s-o fi stăpînit vre-un gînd, cît de fugar, plin de vanitate, ci numai voința curată și limpede de a se pleca, de a-și îndeplini îndatoririle ce i se hărăzise. Și, necontenit, iar și iar, vanitoasa, seaca aceea, ca-n joacă sfărîmase tot ceea ce săvîrșise ea cu

trudă, umilință și jertfire de sine fără să fie în starea aceea să înțeleagă o fărîmă din chinul și suferința ei. Drept era asta? Drept era ca acel cap sec, proasta, reaua aceea, ființa aceea ordinară, numai pentru că era o gînganie frumoasă să o acopere pe ea, să nu mai lase loc celei ce-și făcea datoria și o pătimea fiindcă era înzestrată cu înțelepciune? Nu, Dumnezeu nu putea voi așa ceva. Lupta trebuia dusă pînă la capăt. Margareta, sfîșiată de ghiara durerii simțea cît era de înlănțuită de femeia aceasta frumoasă, cît era de hotărîtă să tertmine o dată. Nu mai era cu putință nici o amînare, nici un compromis, nu mai putea să se dea de-o parte, să-și pună o mască, să șovăie în fața țelului înalt. Trebuia să ia în spate și povara asta.

Frauenberg veni să-i afle răspunsul. Mîna ducesei zăcea grosolană, deasupra documentului cu cererile baronului. Margareta își înălță ochii, îl privi pe Frauenberg, spuse liniștită, fără a ridica vocea:

— Golani! Tîlhari! Frauenberg îi replică jovial și nepăsător:

— Da, doamnă ducesă, ieftini nu sîntem.

Margareta îi puse semnătura.

Cînd rămase singură, Agnès se prăbuși, părăsită de puteri. Pentru numele lui Dumnezeu ce fusese în stare să facă? Se dăduse ea înseși, zîmbind prietenește, în mîna dușmancei. Unde-i fusese capul? Moartea lui Meinhard era desigur o pierdere și o lovitură pentru Botoasa. Dar era o lovitură și mai grea pentru ea înseși. Prin înlăturarea lui Meinhard și prin renunțarea înțeleaptă și neașteptată la Bavaria Botoasa ieșise victorioasă. În această situație, Agnès nu înțelegea cum de putu de veni în casa dușmancei, pentru a-i încununa triumful.

Se afla singură de tot și pierdută. Odaia era rău încălzită, îngheța. Asta însemna să îngheți? Un simțămînt pe care nu-l cunoscuse în toată viața ei i se cuibărea în suflet, o dobora, o sugruma. Fusese întotdeauna plină de îndrăzneală, fusese mereu stăpînă pe situație, îi mînase pe bărbați încolo și-ncoace după cum avusese chef. Acum era neputincioasă, dușmanca putea face cu ea orice ar fi vrut. O copleșeau teama și frigul. Ochii adînci, albaștri

nu mai erau de loc cutezători, ci goi și stinși,trupul sprinten i se încovoiase, mînele-i albe se acoperiseră de încrețituri, obrazul neted îi era răvășit de cute mici, aspre, uscate.

Stătu așa pînă se lăsă amurgul. Atunci i se aduse lumină, se aținâ focul, i se puse pe masă mîncarea. Își adună puterile, mîncă, se simți înviorată. Ei, ce! Asta și era scopul celeilalte, s-o vadă umilită, scîncind, părăsită de curaj. Cu siguranță că nu va îndrăzni să întreprindă împotriva ei nimic serios. Nu-i stă oare toată țara alături? Fiindcă e slută, ducesa vrea s-o vadă pe ea Agnès, dovedindu-se lașă. Nici nu-i trece prin gînd să-i facă voia. Își îndreptă spinarea, în ochi i se reaprinse privirea nepăsătoare, îndrăzneață, de totdeauna. Mîncă bine, cu poftă, mai ceru o porție, glumi cu servitorii. Dormi zdravăn liniștit, pînă tîrziu.

Cînd, a doua zi, Frauenberg veni s-o vadă, o găsi mulțumită , sugînd bomboane și zdrăngănind cu lăuta un cuplet frivol. Își îngădui observații ironice cu privire la aranjamentul de modă veche al odăii. Frauenberg rînji și zise că firește, casa Botoasei nu era pusă la punct atît de modern și confortabil ca a ei. O mîngîie cu mîna-i cărnoasă. Clipi la ea și-i spuse pe un ton părintesc, că o prevenise la timp să nu se înhăiteze cu zăbăucii ăia, fiindcă o să iasă prost. Agnès îl întrebă într-o doară dacă se află acolo din însărcinarea Botoasei. N-are nici un rost s-o înspăimînte, Să-i spună ce au de gînd. Cît de mult o să lungească gluma asta. Albinosul orăcăi că va fi adusă în fața unei Curți supreme. Ea-i răspunse că asta ar trebui să se întîmple mai repede fiindcă la castelul Tirol e foarte plictisitor. Adăugă că ar vrea să i se trimită camerista și croitoreasa ca să poată apărea în fața judecății într-o rochie cuviincioasă. Frauenberg zise că n-are decît să poruncească și i se va împlini voia. Rămasă singură, continuă să sugă bomboane și să zdrăngăne din lăută.

DUCESA CERU CA ÎNALTUL TRIBUNAL CE avea s-o judece cu ușile închise pe Agnès să fie instituit cu mare pompă. Trei încăperi de jur împrejur fură străjuite

de oameni înarmați pentru a se păstra secretul judecății. Cei nouă seniori se așezară tăcuți și întunecați în jilțuri; printre ei trona greoaie Margareta însești cu însemnele domniei.

Agnès purta o rochie simplă de un roșu-stins, potrivită pentru o recepție sau o mică festivitate. Ținuta ei vădea nepăsare, încredere. Era convinsă că Botoasa nu va îndrăzni să se atingă de ea, că pomposul și complicatul ceremonial al judecății era menit doar s-o bage în sperieți. Toate acestea se întîmplau numai pentru ca ea, frumoasa să se umilească în fața slutei. Nu, nu era deloc dispusă să-i facă Botoasei cheful.

Parohul de Tirol, care îndeplinea funcția de grefier, dădu citire actului de acuzare. Contesa de Flavon-Taufers s-a străduit dintotdeauna să-și exercite influența nefastă asupra lui Meinhard și asupra țării Tirolului. Cînd tînărul principe era pe cale să se întoarcă în Tirol pentru a se smulge de sub înrîurirea ei, și cînd înțelegerea principilor cu credincioșii și bine intenționații săi supuși amenința să-i strice planurile, ea a încercat să intervină cu forța; în urma acestei încercări ducele și-a pierdut viața.

Agnès spuse că se miră cum niște domni atît de înțelepți și puternici pot răstălmăci așa de rău o stare de lucruri simplă și clară. Da, a fost în cele mai bune și prietenești relații cu tînărul principe, la fel cum și tatăl acestuia a onorat-o cu prietenia și încrederea sa. Cînd și cînd, după slaba ei minte de femeie, a dat un sfat sau altul, cu conștiința curată și ca bună supusă și creștină, spre folosul și ridicarea principelui și a țărilor lui. Atunci cînd prințul a plecat spre Tirol, ducele Ștefan tocmai și-a vestit neîntîrziata vestire la München, astfel că ea a trimis curieri călări după cel plecat cu o scrisoare prin care îi spunea că în aceste împrejurări, întoarcerea sa la München ar fi neapărat de dorit. Di fericire, curierii nu l-au putut găsi pe duce decît mort. Toate acestea sînt lucruri foarte limpezi și nu pot fi răstălmăcite. În încheiere, spuse zîmbind că e cu adevărat o mare păcătoasă, dar că, în relațiile sale cu ducele Meinhard, nu s-a rostit și nu s-a făptuit nimic care, după umila ei

părere femeiască, să nu poată fi mărturisit fără sfială în fața lui Dumnezeu și oamenilor.

Toată această declarație o făcu șezînd, liniștită cu vocea ei răspicată și clară. În fața judecătorilor solemni și sumbri era tînără, frumoasă, senină și plină de încredere în rochia ei modestă de un roșu șters.

Marghareta declară că la München, îi ceruse contesei de Flavon să nu se amestice în treburile Tirolului; contesa refuzase. Agnès răspunse că doamna ducesă o înțelesese greșit. Parohul de Tirol dădu citire unei declarații luate sub jurămînt, prin care călăreții contesei mărturiseau că ea înseși le dăduse însărcinarea de a-l aduce pe principe înapoi la München cu forța. Cu toții își întoarseră privirile spre Frauenberg, singurul căruia i se putea datora această mărturisire. El însă se uita, străin de toate în gol. Agnès spuse că această declarație a călăreților, dacă nu cumva e un fals, este o pură defăimare. Frauenberg rînji.

Ducesa ședea în jilțul ei, țeapănă, revărsată, rochia neagră de brocart era înfoiată în jurul, în semnele de aur ale puterii străluceau. Pe neașteptate, într-o clipă de tăcere, fără s-o privească pe Agnès sau pe altcineva, deschise gura începu să vorbească. Cu o voce monotonă spuse totul în cuvinte simple și fără emfază. Pretutindeni unde acționase ea în această țară din munți la Etsch și la Inn, de la lacurile velșe pînă la Isar, pretutindeni această contesă de Flavon se arătase și pusese piedici și lucrase împotrivă. Ducesa vorbea încet și nu ridica vocea. Vorbi despre orașe și despre măsurile ei și cum această contesă de Flavon li se opusese. Vorbi despre orînduielelile ei în ceea ce privește finanțele și cum această contesă de Flavon îl rechemase în munți pe bancherul velș messer Artese, alungat de ea. Vorbi despre autonomia tiroleză și cum această contesă de Flavon dăduse mereu țara pradă Bavariei,lipitoare lacomă de sînge. Vorbi despre liga Artus, despre Ingolstadt și Landshut. Încet, din gura ei urîtă și mare, cuvintele ieșeau limpede și precise. Cădeau ritmic, monoton; picurau ca niște grăunțe grele de nisip fără oprire, îngropînd-o pe gingașa, strălucitoarea Agnès, încît aceasta deveni mereu mai palidă, mai jalnică și mai

încremenită. Cînd ducesa ajunse la sfîrșit, se lăsă o liniște apăsătoare, în cămin trosneau butucii, seniorii ședeau triști și cenușii și încovoiați.

Agnès spuse că n-a căutat niciodată să influențeze pe cineva. A vorbit numai cînd a fost întrebată, iar atunci numai cu ezitări și n-a încercat să impună cuiva vre-o părerea de-a ei. Frumoasa femeie băgă de seamă că vorbele sale zburau în vînt, nu convingeau pe nimeni. Atunci se ridică rămase în picioare voioasă, netulburată, senină, mîndră, îl privi pe seniori, unul după altul, și spuse: Dacă a săvîrșit vre-un păcat acela se află doar în faptul că există pe lume.Așa a creat-o Dumnezeu. Cîtă vreme va fi în viață, nu va putea împiedica pe nimeni să întoarcă după ea capul, sau s-o o placă.

O privire cu toții, chiar și pana grăbită a parohului de Tirol încetă să mai scîrțiie. Schenna o măsură de sus pînă jos cu ochii lui obosiți și cenușii, uscățivul cinstitul Egon de Tübingen o privi concentrat în ochii adînci, albaștri integrul, blajinul Bercthold de Gufidaun, gîfiia, suspina, Frauenberg clipea din ochii lui roșii. Agnès își dădu seama că vorbele ei din urmă nu mai pieriseră în vînt. Scosese la iveală o parte din ființa ei, o înălțase sus de tot cu amîndouă mîinile, o arătase bărbaților mîndră, în fața dușmancei: Iată! Priviți! Aceasta sînt eu! Acum savură efectul acelor vorbe, respiră.

Deodată, observă că și Botoasa o privea. Ochii albaștri ai frumoasei se scufundară adînc în cei căprui ai urîtei. Iar Agnès văzu că Margareta zîmbea. Da, un zîmbet slab tăia o cută pe masca de suliman izbitor de alb a ducesei, și nu era un zîmbet prefăcut, cu adevărat. Abia atunci înțelese Agnès că Margareta se îngrijise de toate dinainte, că ducesa se așteptase la acest triumf ce-o otrăvea și că era pierdută. Începu brusc să tremure, se ofili într-o clipă, picioarele i se înmuiară, trebui să se așeze.

În încăperea celor osîndiți apăru neanunțată surprinzător, ducesa. Agnès ascultase sentința cu sînge rece, senină, netulburată. Chiar și după ce rămăsese singură, își spusese că Botoasa nu va îndrăzni să meargă

mai departe. Apoi, însă, se gîndise la zîmbetul grăitor al Margaretei şi simţise din nou, răscolindu-i măruntaiele, acea senzaţie chinuitoare care o îngheţa şi pe care n-o mai cunoscuse niciodată. Acum, cînd ducesa veni la ea se reculese numaidecît, se ridică în picioare, curtenitor, dar fără grabă, o rugă să şadă. Margareta spuse:

— Aţi lăsat să se înţeleagă, contesă, că între mine şi dumneavoastră ar fi şi altceva decît asprimea principesei împotriva uneia dintre supusele sale care s-a răzvrătit şi a păgubit ţării. Înţelegeţi, totuşi, rogu-vă că eu nu pot fi altceva decît principesă, fiindcă ţara jignită se află în mine, impulsurile ce mă mişcă sînt ale ţării.

Spuse acestea cu calm, ca un lucru de la sine înţeles, convingător, cu măreţie. Agnès o ascultă atent, cu politeţe. Nu înţelegea ce urmărea cealaltă. Înţelegea doar atît: "Ah, ducesa vrea ceva de la mine. Vrea să se explice cu mine. Vrea să se justifice. Cît de şubredă trebuie să-i fie poziţia! Simte că ea e cea învinsă. Vrea să mă tragă pe sfoară. Să nu mă las păcălită. Să spun nu. Orice mi-ar făgădui, să spun nu".

Margareta vedea că cealaltă n-o înţelege. Făcu o nouă încercare. Pe un ton obosit, puţin nerăbdător, totuşi împăciuitor Zise:

— Aţi avut succese, contesă. Vă invidiez. Bucuraţi-vă mai departe de asta. Încercaţi să credeţi că gîndurile şi ambiţia mea ţintesc în cu totul altă parte. Vreau să am garanţia că nu veţi mai păgubi Tirolul. Nimic altceva. Recunoaşteţi faţă de martori şi sus semnătură că activitatea dumneavoastră a fost funestă pentru ţara mea. Juraţi pe evanghelie să vă ţineţi de aci înainte departe de orice activitate politică. Dacă o veţi face, voi casa condamnarea la moarte. Feudele dumneavoastră revin sub administraţia mea. Sînteţi liberă şi părăsiţi ţara.

Iată, deci, cursa. Agnès gîndi cu dispreţ: niciodată nu va îndrăzni să mă ucidă. Mă crede atît de proastă încît vrea să-mi smulgă o plată pentru laşitatea ei". Spuse:

— Un asemenea document nu pot semna. Singura mea activitate politică a fost într-adevăr că m-am născut pe lumea asta, că am existat. Mă puteţi pune să jur orice

vreți. Dar nu puteți împiedica, și nici eu nu pot, ca un bărbat să acționeze după părerea mea nu după a dumneavoastră.

O privi țintă pe Margareta de sus pînă jos; ochii ei albaștri aluneeau peste întreaga-i ființă, cîntărind-o sfidător. Își băteau joc de gura de maimuță, proeminentă, urîtă, de obrajii căzuți care atîrnau în multe cute, de bărbia enormă, de corpul grosolan, gras. O iscodeau, pătrundeau prin sulemeneli, îi pipăiau batjocoritor pielea aspră, plină de negi, crăpată.

Ducesa, mai adînc atinsă decît oricînd își stăpîni cu greu exasperarea fără margini și încurcătura. Spuse, cu o ironie forțată:

— Lăsați în grija mea, contesă să judec dacă e necesar să vă dau pe mîna călăilor sau nu.Mi se pare că vă supraestimați. Îmi e destul dacă semnați declarația cerută.

Ce lipsită de vlagă și de convingere fu această replică! Ea însești își dădu seama. Iar Agnès îi simți cu satisfacție și mîndrie slăbiciunea. Acum era pe deplin convinsă că ducesa nu va cuteza niciodată să traducă în faptă sentința. Să-și recunoască vinovăția! Să-i deda în scris dovada! Doar nu e nebună!

— Îmi pare foarte rău că nu vă pot îndeplini dorința spuse ea, savurînd tonul convențional, dulce, strengăresc cu care-și exprimase regretul.

Ducesa se ridică. Nu mai avea nici o îndoială: ființa aceasta trebuie nimicită! O cere țara. O vrea Dumnezeu. Trebuie să piară de sub lumina soarelui, să dispară de pe fața pămîntului. Cîtă vreme femeia aceasta mai respira, se mai mișca, aerul era otrăvit, pămîntul ardea. Margareta se tîrî spre ieșire, un animal bolnav, lovit, slut, trist. Agnès o conduse sprintenă, plină de curtenie. Miniștrii o rugară stăruitor pe Margareta s-o gratieze pe contesă. După acest proces, spuneau ei Agnès se va feri să mai țeasă intrigi împotriva Tirolului. Sub nici un motiv ducesa nu trebuie să întreprindă ceva împotriva ei acum, cîtă vreme situația în Tirol e atît de puțin consolidată. Miniștrii se îngrijiră ca în țară să nu pătrundă nici măcar un Zvon cît de slab despre cele întîmplate, despre arestare, proces, condamnare.

Schenna îi atrase Margaretei atenția că norodul nu va crede niciodată ceva rău despre Agnès, că, de se va atinge de ea, va isca împotrivă-i o ură fanatică. Nici un verdict și nici un comunicat al miniștrilor nu-i va împiedica pe oameni să trăncănească despre omor și crimă. Orice nor, orice furtună, orice molimă între vite va fi tălmăcită ca un semn al cerului împotriva ducesei. Privind-o stăruitor cu ochii lui cenușii inteligenți, o rugă, o conjură să nu se pripească, să amîne totul măcar pînă după înmormîntarea lui Meinhard. Ducesa răspunse liniștită: — Nu se poate, Schenna. Lupta trebuie dusă pînă la capăt, Schenna. Frauenberg ședea singur și bea. Era noapte. Ordonanța lui se întinsese într-un colț, sforăia. Îi dădu un picior și-i porunci să aţîțe focul. Ii dăduse o cană de vin. Începu să fluere, să cînte, Reflectă concentrat. Logic! Logic! Dacă Margareta nu-și va schimba hotărîrea, iar Agnès va fi arsă cu fierul roșu sau chiar dusă la spînzurătoare, ca vinovată de înaltă trădare, atunci va izbucni revolta și era îndoielnic ca, după cum stăteau lucrurile domnia baronilor să mai rămînă în picioare. Dacă i se vor împotrivi, Botoasa, încăpățînată cum era are să le-o reproșeze mereu; niciodată nu se vor putea bucura în liniște de ceea ce obținuseră. Așadar, ce era de făcut? Logic! Logic! Își bătu un timp capul. Se lumină. Rînji. Îi dădu ordonanței să bea. Orăcăi. Adormi.

A doua zi se duse la Agnès. O găsi foarte senină și bucuroasă de venirea lui. Ii spuse că acum nu se mai poate plînge de plictiseală. Vizite, cel puțin, primea cu prisosință. Astăzi el, eri ducesa. Da, minți albionosul -- ducesa nu-i spusese, firește, nimic -- a auzit că doamnele s-au înțeles foarte bine. Agnès îl privi cam cu îndoială. Frauenberg clipi și începu să-și bată joc de Margareta. Adusese cu el o băuturică dulce. Îi dădu să bea, ea bău. Ședea trîntită pe perne, grumazul alb, delicat îi vibra de rîs. Frauenberg îi făcu puțină curte. Agnès se simțea mulțumită, parcă prinsese aripi. Lichiorul adus de el era într-adevăr ceva de soi și se suia repede la cap. Frauenberg ăsta o păcălise, ei, da, i-l suflase de sub nas pe Meinhard. Dar nu putea să-i poarte pică din pricina acestei înfrîngeri. Era singurul bărbat care-i impunea.

Ședea tolănită pe perne, cuprinsă de o plăcută moleșeală.

Ce scunde erau odăile în castelul Tirol. Tavanul începu să coboare. Mereu mai în jos. Proptește tavanul Conrad! Te sufoci, tavanul ăsta te strivește. Agnès rîse hohotind. Sau era un horcăit?

Frauenberg clipi spre ea, rămase în așteptare. O observă cu ochi de cunoscător. O privi, clătinînd din cap, cum se rostogolește pe-o parte, cum se întoarce din nou pe spate, cum rîde, începe să gîfîie, să horcăie, apoi cum i se schimonosește chipul, cum bate aerul cu brațul, alunecă de pe perne într-o rînă.

Fără grabă Frauenberg chemă femeile. Îi vesti pe ceilalți membri ai cabinetului că disputa în legătură cu grațierea contesei de Flavon a rămas fără obiect, întrucît contesa, desigur, din cauza emoțiilor a murit în urma unui atac.

Cînd auzi despre noaptea contesei, Margareta avu senzația surdă și paralizantă că sufletul i-a rămas gol. Fusese plină de un singur gînd: Agnès. Acum totul se dusese, era ca o păstaie seacă.

Încet, își adună din toate colțurile minții petice de gînduri. N-ar trebui, oare să se simtă eliberată, ușoară, plutind în slavă, fericită, acum cînd aceea care semănase în jurul perzania murise, nu-i mai sta în drum, nu mai era primejdioasă pentru țară? Nimic din toate acestea. O furie surdă, fără sens o năpădea mereu mai copleșitor. Voise să vadă prăbușirea dușmancei. Dusă cu solemnitate spre moarte, Agnès trebuia să recunoască: sînt învinsă, sînt o bucățică de om, ridicolă și nemernică, iar tu ești principesă, tu te afli undeva sus de tot, de neatins, ești aleasa lui Dumnezeu. Nu moartea trufașei Agnès avea însemnătate; însemnătatea avea recunoașterea aceasta. Iar acum, într-un chip batjocoritor și nerușinat, femeia pe care o urîse îi fusese smulsă de sub nas și dusă departe pe un țărm la care nu mai putea s-ajungă niciodată. Ea rămăsese aici, jalnică, necioplită, greoaie, înșelată, în timp ce aceea zburase departe, ușoară, zîmbind, neînvinsă.

Margareta era turbată de furie. Pentru ce-a făcut toate aceste jertfe? Şi-a prăpădit ţara, şi-a prăpădit opera strămoşilor, s-a încovoiat în chip ruşinos în faţa lăcomiei neobrăzate a baronilor cu pofte de lup. Iar cealaltă s-ăa dus, batjocorind-o, rîzînd.

Îl potopi pe Frauenberg cu cele mai murdare ocări. Bărbatul cel gras sta în faţa ei, lăbărţat, nepăsător, neatins. Pe obrazul lui trandafiriu, ca jupuit, blestemele alunecau ca nişte stropi de apă.:

Ducesa convocă sfatul miniştrilor. Abia înfrînîndu-se ea, cea altminteri atît de stăpînă pe sine, ceru cu voce răguşită, inegală, întretăiată, să se dea veste în ţară despre proces şi sentinţă, iar moartei să i se facă o înmormîntare infamantă. Dacă nu s-ar proceda astfel atunci moartea această subită va fi pusă pe seama ei. Miniştrii se opuseseră într-un glas din toate puterile. Cei mai mulţi credeau ca şi ţara întreagă, că Margareta e într-adevăr vinovată de această moarte petrecute în condiţii sumbre şi ciudate. Erau sincer revoltaţi de pretenţia uşurtică şi fără Dumnezeu a ducesei de a înfăţişa acum asasinarea concurentei ca o faptă dreaptă şi patriotică. În această comportare a ducesei, seniorii găseau o justificare morală deplină a lăcomiei cu care îi storseseră profituri. Se vădise limpede că împotriva acestei femei lipsite de măsură şi gata de orice ticăloşie nici o garanţie nu era îndestulătoare. În rest, îşi simţeau inima uşoară datorită neaşteptatului deznodămînt al conflictului şi nu voiau să îngăduie ca lucrurile să se încurce din nou. Orăcăind, Frauenberg rosti făţiş şi tăios, părerile tuturor. Ce mai doreşte doamna ducesă? Dumnezeu luase în mîinile sale pedepsirea ticăloşiei. Acum, păcătoasa aceea era moartă, înlăturată din drum. Mai mult decît atîta nici principesa nu dorise, nu putuse să dorească. Ar fi necreştineşte să se împingă ura şi dincolo de moarte. Nu s-ar putea lui în nume de rău poporului dacă s-ar răscula într-o asemenea împrejurare. Seniorul de Matsch spuse: Da, norodul îşi îngăduie vorbe necuviincioase pe seama ducesei. După ştirile lui, ici şi colo ca urmare a morţii contesei s-au şi produs mişcări. Dar, întrucît ei, miniştrii stau hotăriţi

alături de principesă, o vor scoate lesne la capăt cu asemenea mici răzmeriţe. Au şi fost înşfăcaţi cîţiva răzvrătiţi; vor fi bătuţi cu vergile în public ceea ce le va închide celorlalţi gura. Dacă, însă s-ar face moartei o îngropăciune infamantă, rebeliunea va fi atît de generală încît el nu ar mai putea garanta nimic. Cinstitul Gufidaun, care, după un lung zbucium, ajunsese la convingerea că ducesa nu e vinovată, îşi dădu pe faţă părerea vorbind cu vădite sforţări. Ticăloasa a murit. Mai mult decît cu viaţa nimeni nu-şi poate plăti păcatele în faţa judecătorilor pămînteşti. Să mînjească memoria morţilor nu e un gînd pe care să-l poată avea o femeie superioară şi atît de nobilă cum e ducesa. Zicînd acestea Gufidaun se aşeză, stingherit; vorbea rar. Toţi ceilalţi îl aprobară.

Ducesa îl privi pe Schenna. Zgîria nervos, cu degetele lui uscate, tăblia mesei; rămase tăcut.

Margareta stărui. Declară în cuvinte aprinse, poticnite, fără nici orînduială, iar şi iar, că nu renunţă, că trebuie să se-ngrijească de prestigiul ei, că le cere cu insistenţă să dea urmare voinţei sale.

Totuşi, miniştrii nu cedară. Se referiră la învoiala pe care ducesa o semnase, îşi arătară colţii, declarară că niciodată nu-şi vor da aprobarea necesară pentru măsuri împotriva moartei. Margareta făcu spume la gură de ciudă şi de furie. Miniştrii răspunseră că fiind cu sufletul împăcat, primesc cu calm reproşurile ei. Conştiinţa le spune că opoziţia lor este în interesul ţării şi a ducesei înseşi; sînt convinşi, de asemenea, că respectul arătat memoriei celei moarte ar primi încuviinţarea întregii creştinătăţi.

Margareta trebui să se dea bătută.

Se zbuciumă plină de mînie, neputincioasă, învinsă. Miniştrii ăştea, nemernicii, laşii! Cît de bucuroşi fuseseră că pot să nu i se supună! Cu cîtă nerušinare au tras-o pe sfoară! Au înşelat-o pe ea şi ţara, iar apoi s-au sustras cu sofisticării murdare, obligaţiei de a respecta îndoiala. Nemernici, pungaşi, şantajişti. Se gîndi să ceară ajutor de peste hotare. Dar casa de Wittelsbach ţinea foarte mult la Agnès iar Habsburgul era prea isteţ ca să se facă de la început nepopular prin măsuri împotriva moartei.

Mai cuteză o supremă încercare deznădăjduită de a o învinge pe moartă. În ultima clipă potrivi în așa fel lucrurile încît înhumarea lui Meinhard să aibă loc odată cu aceea a contesei Agnès. Cine se ducea la Taufers la îngropăciunea contesei, trebuia să lipsească de la funeraliile principelui țării. Îndărătnică, disperată, ceru astfel țării să aleagă între ea și moartă.

Tăcută, sfruntînd lumea, sălbătăcită, Margareta ședea la castelul Tirol și aștepta să cadă cine va veni la ea, cine la Agnès. În adîncul sufletului ducesa știa tot atît de bine ca oricare că murind Agnès o învinsese, că lupta luase sfîrșit și că pînă la morți nu se mai poate ajunge nici prin putere, nici prin viclenie.

SENIORII DIN CABINET SE ÎNȚELESERĂ ÎNTRE ei cine să ia parte la funeraliile tînărului duce și cine să se ducă la Taufers. Se învoiră ca fiecare să hotărască și să-și ia răspunderea pentru sine. Cei mai mulți se deciseră să se ducă la contesa de Flavon. Nu erau mîinile lor nepătate de acest sînge? De ce să nu arate? Frauenberg, Egon de Tübingen, maestrul cavalerilor teutoni, loialul și greoiul Gufidaun se hotărîră să rămînă la Tirol. Seara tîrziu, Iacob de Schenna ședea încă treaz. Dar nu citea din cartea pe care o desfășurase înainte-i. Se plimba de colo, colo cu pașii lui țepeni și inegali. Avusese de gînd la început să facă pe bolnavul și să nu se ducă nici la Tirol, nici la Taufers. Politica îi era indiferentă. Nu-i păsa de părerile și fierberea plebei, avea, în ceea ce-l privește, prea puțină ambiție ca să mai țină socoteală de acest sentiment. Dar conflictul dintre cele două femei îl tulburase dintotdeauna; îl mișca încă și mai adînc de cînd continua între cea moartă și cea vie. Margareta îi ceruse ajutorul; pentru întîia oară o refuzase. Nu voia să se lase atras în această luptă, nu voia să ia partea nici uneia. Nu mai voia nimic.

Poate că iară era aproape singurul care pătrundea pînă la tainica legătură dintre lucruri. Margareta, principesa, avea dreptate. Agnès fusese geniul răului, era o binecuvîntare pentru Tirol că pierise. Dar lovitura o

dăduse oare Margareta principese ori Margareta femeia? Trebuise oare Agnès să moară fiindcă păgubea țării sau fiindcă era frumoasă? Nu cuteza să decidă. Un lucru era sigur: Agnès fusese cea mai frumoasă femeie de la Pad pînă la Dunăre. El, Schenna era un senior care îmbătrînise. Numai de aceea, poate, nu cuteza să decidă?

Nu voia să se dedea tihnei; nu voia să fie bătrîn. Ceea ce le ceruse Botoasa nu fusese drept. O acceptase așa cum era, cu gura ei urîtă, cu obrajii căzuți, cu toată jalnica ei slutenie. Dar ura împotriva moartei nu o accepta. Un simțămînt simplu, de dreptate, se punea împotrivă. Trebuia să depună mărturie pentru frumusețe. Se va duce la Taufers.

Dinspre Pustertal peste Bruneck se revărsa noian în valea de la Taufers. Niciodată munții aceștia nu mai văzuseră atîta omenime. La început coborîșul fu anevoios prin zăpada înaltă, dar în curînd mulțimea bătători un adevărat drum. Oamenii maseră sub cerul spuzit de stele, în gerul limpede și tăios. Apăru un oraș de corturi, care creștea mereu. Se îngrămădeau mii și mereu alte mii de oameni. Femei, copii, neluînd în seamă oboseala și primejiile ernii. În aerul înghețat răsunau blesteme la adresa Margaretei, vrăjitoarei, celei însemnate de Dumnezeu. Talpa-iadului nu-și găsise liniștea pînă cînd n-o ucisese mișelește pe blînda și dulcea Agnès. Acuma, contesa zăcea pe catafalc în capela de la Taufers, un înger a lui Dumnezeu o sfîntă de ceară, trandafirie și frumoasă. Un convoi nesfîrșit se perinda prin fața ei, oameni de toate stările, vîrstele, înfățișările, baroni, țărani, tîrgoveți, dar cu toții reculeși, mișcați plini de compătimire cu sufletul greu de omenie sălbatică împotriva ducesei.

În timpul acesta, cel din urmă conte de Tirol răposatul Meinhard zăcea răpit în capela castelului. Rămăsese-ră pe loc numai slujbașii curții și ofițeri care n-ar fi putut în nici un caz să plece.

Zgîrcită la vorbă închisă în ea, glacială, Margareta cercetă grupul celor ce se adunară, remarcă lipsurile, lua, parcă străină de lume cele din urmă dispoziții privitoare

la funeralii. Domnul de Schenna nu era aici? Nu, pînă acum nu venise. După prînz: tot n-a venit? Nu, domnul de Schenna n-a venit. Trimise un olăcar la castelul Schenna. Domnul de Schenna plecase într-o călătorie. Spre Taufers.

Și Schenna...

Duhoarea grozavă pe care o răspîndea leșul lui Meinhard răzbătea prin toate parfumurile și mirodeniilor. Celor din capelă li se tăia răsuflarea, ofițerii care ședeau de gardă trebuiau să fi schimbați din oră în oră.

Pe la ceasul trei după-amiază, Marghareta intră în capelă. Mută, îngenunche lîngă fiul ei care putrezea, duhoarea descompunerii n-o alungă. Gărzile fură schimbate, o dată, a doua oară, a treia oară; ea continua să stea ghemuită lîngă mort, nu se mișca.

Și Schenna...

O chemă de față pe dușmancă, pe moartă, o chemă prin porunca domnească. Agnès se înfățișă, se răfui cu ea. Aceea zîmbea, nu voi să vorbească. Îi puse înainte tot ceea ce sfărîmase, fără rost, vanitoasă, neobrăzată, în joacă, bucurîndu-se într-un chip rușinos de frumusețea ei poleită și zădarnică. Aici, în capela unde se odihneau conții de Tirol, care ctitoriseră și strînseseră mănunchiul această țară din munți puternică, îmbelșugată și vestită, îi puse înainte dușmancei moarte tot ceea ce nimicise, spulberase, stricase. Aceea aluneca încolo și-ncoace de neatins, duhoarea putreziciunii se vedea de-o parte din jurul ei. Agnès surîdea, aluneca, nu vorbea.

Și Schenna...

Aceea ieșise biruitoare. Margareta avea de partea ei dreptatea, dar aceea ieșise biruitoare. Margareta o nimicise, dar aceea ieșise biruitoare. Era nimicită, era moartă dar ieșise biruitoare. Toți se duceau la ea și Schenna.

Apoi a doua zi norii de tămîie plutiră în aer, răsunară coruri funebre, sicriul fu coborît, lespedea alunecă, grea, în tosturile ei, închizînd mormîntul. Dar solemnitatea rămase fără nici un ecou în sufletele celor de față. Corurile nu mișcară inimile, ceremonia nu impresiona pe nimeni,

asistența puțin numeroasă ședea țeapănă, parcă stînjenită, tremurînd de frig.

În orașul de corturi de lîngă Taufers luase ființă o mare tabără de priveghi. Oamenii se încălzeau la focuri uriașe, aprinse în aer liber, frigeau carne, beau vîrtos. Granițele rigide dintre țările sociale se șterseră. In loc de morcovi și varză acră, țăranul înfuleca vînat și pește, care altminteri îi erau oprite prin strașnica legilor. Orășeanul își aducea și el partea: cîrnați și friptură de porc. În aerul rece și sărbătoresc se încinse un praznic uriaș, însuflețit, la care se mîncă și se bău fără măsură. Bieți turtă, oamenii pomeniră în vorbiri frumusețea îngerească, blîndețea, bunătatea răposatei contese de Flavon; blesteme fură rostite împotriva Botoasei, talpei iadului, ucigașei. Agnès, moartă, rămase pentru norod transfigurată și învăluită într-un nor sărbătoresc de neatins atltădată, format din miresmele cărnii fripte și aburii vinului.

Singură în castelul Tirol, Margareta se așează la praznicul plin de fală al mortului. Stătu țeapănă, sulemenită, singură, sub steaguri, drapele ostășești, stindarde, la masa încărcată cu veselă scumpă, aur și nestemate. Frauenberg, rînjind cu oarecare reținere, Gufidaun, maestrul cavalerilor teutoni, luară ei felurile de mîncare de la camerieri și slujitori și le purtară ceremonios la masă. Margareta ședea țeapănă, încremenită. Mîncărurile erau aduse în cantități uriașe, apoi luate de pe masă neatinse. Așa ținu Margareta praznicul mortului, trei ore întregi.

Secretarul lui Frauenbegr, tăcutul, umilul cleric avu de lucru. Miniștrii se folosiră cu cea mai fățiș nerușinare de acordul pe care îl smulseseră contesei, își împărțiră țara între ei. Zburau hrisoave de danie, daruri, favoruri, privilegii, prescripții. În comparație cu jefuirea în stil mare a Tirolului pusă la cale de acest cabinet l Botoasei, domnia cavalerilor bavarezi din liga Artus fusese moderată.

Frauenberg vîri în buzunarul lui, rînjind, moștenirea răposatei Agnès, pe deasupra cetatea și protectoratul Pergine și castelul Penede, de la răsărit de Riva; Henric

de Kaltern-Rottenburg puse mîna pe citadela Cagno de pe Nonsberg, ca și pe satul cu același nume; Hans de Freundsberg luă citadela și protectoratul Strassberg de lîngă Sterzing. Seniorii de Matsch întrecură măsura. Cerură Naudersul, orașul și jurisdicția Glurn, stăreția Eyer, castelul Jufal de la gura văii Schnal.

Berchthold de Gufidaun și maestrul cavalerilor teutoni Egon de Tübingen, priviră la toate acestea cu dezaprobare și, luați în rîs de ceilalți pentru naivitatea lor, își păstrară mîinile curate.

Schenna își clătină capul, mîhnit, în fața lăcomiei colegilor săi. Sfîrși prin a-și spune, mai bine eu decît un altul. Trist și făcînd o alegere de cunoscători, își însuși protectoratul și jurisdicția Sarnthein, mai puse mîna pe castelul și protectoratul Reineck, apoi pe fortăreața și jurisdicția Eppan, în cele din urmă copleșit de tristețe din pricina unei slăbiciuni atît de mari și a neputinței de a se stăpîni înhăță și ținutul Lugano, mai sus de Cavalese.

Margareta, împietrită și tăcută, semnă tot ceea ce i se ceru. În decurs de treisprezece zile ipotecase și dăduse jumătate de țară.

Peste muntele Tauern, luptînd cu asprimea unui ianuarie sălbatic, își deschideau drum cu greutate cinci bărbați. Se scufundau în troiene, se chinuiau pînă să iasă, își zdrobeau mîinile și fețele lovindu-se de gheață și stînci. Moartea cu sute de chipuri, tăcută, îi pîndea din rîpe, din mormanele înșelătoare de zăpadă. Doi urși le călcau pe urme, la distanță, se făceau nevăzuți, se apropiau iarăși, adulmecînd. Așa se trudiră timp de trei zile cei cinci bărbați, pînă cînd ajunseră iarăși la o așezare omenească, satul Prettau.

Erau Rudolf, duce de Austria, seniorul de Rappach, majordomul său, seniorul de Lansberg, camerierul și doi slujitori.

Aflîndu-se în Stiria, la Judenburg, Habsburgul primise, trimisă printr-un curier grabnic o depeșă a cancelarului său, care zăbovea în ținutul de margine al Suabiei, la hotarul tirolez. Episcopul Ioan de Gurk îl

vestea de tulburările ce izbucniseră în Tirol la moartea lui Meinhard şi-i cerea pe cît de smerit, pe atît de stăruior să vină cu toată graba în ţara din munţi.

Rudolf reflectă repede: desigur, cei din casa de Wittelsbach se ciondăneau acum în jurul moştenirii bavareze a lui Meinhard, nu aveau timp pentru Tirol. Da, cancelarul avea dreptate, era foarte important ca el să apară la curtea Margaretei pe drumul cel mai scurt şi pe neaşteptate evitînd Bavaria. Să se întoarcă mai întîi la Viena? Să adune oaste? Nu de la Judenburg porni călare de-a dreptul spre Radstatt , în Pinzgau, nu dădu ascultare celor cel preveneau de marile greutăţi ce-i stăteau în cale, acum iarna la trecerea muntelui Taüern, răzbătu anevoie, luptînd să nu piară, prin trecătoare, ajunse la Prettau, la Ahrental. Nimeri, necunoscut, la Taufers, în fluviul participanţilor la înmormîntare, care acum plecau. Auzi vorbindu-se despre noul minister, despre nemaipomenitele lui împuterniciri, despre jafurile lui. Ajunse la Bruneck. La douăzeci ianuarie, în cea de-a patrusprezecea zi de cînd Margareta rămăsese singură în scaun intră în Bozen.

Acolo făcu popas. Ţara lui, pentru stăpînirea căreia el şi tatăl său se trudiseră zeci de ani, se afla în mîna brutalilor baroni feudali, era fărîmiţată mereu mai jalnic de la o zi la alta. Se găsea acolo singur de tot. Întreaga lui armată se compunea din doi ofiţeri şi doi slujitori. Desigur, lăsase ordine în Austria, ca trupele să se îndrepte spre hotarul tirolez. Dar pînă cînd asemenea măsuri să-şi dea roadele, ţara din munţi putea fi făcută bucăţi. Şi era cît se poate de limpede în ce situaţie plină de primejdii se afla. Era cu putinţă ca baronii scăpaţi din frîu, sălbăticiţi să nu se sfiască înaintea sfinţitei lui persoane, şi, oricît de repede ar fi pierdut apoi totul, să pună stăpînire pe el, să-l constrîngă să le dea consimţăminte şi recunoaşteri. Dar, ca întotdeauna, nu putea să aştepte. Sufletul lui era plin ochi de dorinţa de a-şi îndeplini misiunea, de încredere în sine. Totul depinde de intervenţia sa personală.

Frauenberg rugă să fie primit. Venea ca reprezentant al ministerului. Stătu, pînditor, în aşteptare în faţa

ducelui. Acesta era rezervat și rece. Frauenberg vru să vadă cum stau lucrurile. Clipi la Rudolf cu familiartate, spuse jovial: cabinetul ar fi, la rigoare, gata să recunoască acel testament al Margaretei în favoarea case de Habsburg, dacă Rudolf garantează că privilegiile și decretele lor rămîn valabile cel puțin doisprezece ani.

Rudolf îl măsură cu privirea pe omul acesta masiv, gras și dezgustător, care se afla în fața lui. Frauenberg clipea la el strengărește și complice, așa cum face un pungaș și un negustător de mărunțișuri cînd încheie cu bine un tîrg murdar. Habsburgul spuse cu trufie: Se vede că în Tirol s-au înstăpînit obiceiuri ciudate și concepții neobișnuite. În țara habsburgică nici un om care ar fi vrut să-și păstreze capul pe umeri nu ar fi cutezat să facă suveranului său asemenea propuneri. După cîte știa, el era un principe german răspunzător în fața lui Dumnezeu și, poate, înaintea împăratului, ba chiar după privilegiile case de Habsburg nici chiar înaintea acestuia. Frauenberg rămase nepăsător și așteptă să vadă, dacă, după această introducere generală, teoretică, va urma ceva deosebit, practic. Ducele încheie rece, spunînd că e gata să cerceteze în ce măsură ar putea fi îndreptățite privilegiile baronilor. Albinosul căscă botul lui de broască, orăcăi cu nerușinare, liniștit și mulțumit: Pe o asemenea temelie vor putea cădea, desigur la înțelegere. Contează pe faptul că ducesa va proceda cu generozitate. Cei din Tirol fuseseră întotdeauna destul de generoși ca să nu se îndoiască niciodată de privilegiile case de Habsburg scoase la iveală atît de tîrziu și în împrejurări atît de ciudate.

În clipa aceea se întîmplă cu totul ceva extraordinar. Încet, calm, tînărul duce ridică mîna subțire, puternică, osoasă. Cu dosul negricios al palmei lovi mutra grasă, ca jupuită trandafirie a celuilalt de două ori, de la stînga și de la dreapta.

Frauenberg rămase nemișcat. Fața lui lovită nu exprima nici un fel de simțămînt de jignire, era doar nemaipomenit de buimăcită. Ochii roșii fără pleoape se ațintiră asupra prințului privindu-i fruntea joasă, colțuroasă,hotărîtă, nasul coroiat, buza de jos lăsată de

asupra bărbiei puternice. Albinosul clipi, clipi mai tare își înclină capul, dădu din umeri ca și cînd și-ar fi cerut ertare, făcu o plecăciune, ieși.

Rudolf, rămas singur, respira adînc își desfăcu brațele, zîmbi, rîse.

Frauenberg își spuse: "L-aș putea da de-o parte. Dar n-ar merge tot așa de lesne cum a fost cu ceilalți. Cu siguranță că și-a și luat măsuri din vreme, iar în spatele lui se află mulți. E mai înțelept să nu te pui cu el. Păcat de frumusețea asta de domnie pe care o pusesem la cale. Dar cînd a-i a face cu un ins cu un asemenea grumaz și cu asemenea bărbie... Ei, am și înhățat destule. Cine mi-ar fi prevestit o astfel de carieră/ Trebuie să mă-ngrijesc, să păstrez cît mai mult cu putință. Și pentru ce lăcomia asta veșnică? Nu-s un dobitoc. Riscul fiind prea mare,mă resemnez. Cu toate astea, păcat. Dar cu asemenea nas coroiat... Își fluieră cîntecul, se întinse, căscă zgomotos, își trosni încheieturile, adormi.

Rudolf păși în fața ducesei, tînăr, viguros, semeț, dar cu respectul cuvenit. O salută pe femeia țeapănă, închisă în sine, își exprimă condoleanțele și prin cuvinte. Apoi, numaidecît, cu fraze amabile, însă hotărîte se-ndreptă spre țelul ce-l adusese. Toate curțile o cunosc ca pe o principesă înțeleaptă și puternică. E cu atît mai de mirare că, în numai cîteva zile de cînd a rămas singură la domnie, țara a ajuns în asemenea impas. Cu siguranță că durerea încercată prin moartea fiului, petrecută la un răstimp așa de scurt după pierderea soțului, a tulburat-o nemăsurat de mult, făcînd-o incapabilă să-și mai pună în lucrare marile însușiri cu care e înzestrată. Acum, însă, țara din munți are nevoie mai mult decît oricînd de o mînă viguroasă. La hotare, amenință Bavaria, seniorii lombarzi n-ar rămîne nici ei inactivi dacă s-ar produce un atac din partea casei de Wittelsbach, înăuntru domnește nerușinata lăcomie a baronilor. De aceea o roagă să chibzuiască dacă nu cumva a sosit clipa în care să acorde casei de Austria încrederea arătată cîndva în testamentul ei, trecînd asupra lui guvernarea țării.

Bătrîna femeie greoaie rămase nemișcată în fața tînărului principe. Gura lată, urîtă, nu se deschise, mîinile

grosolane, sulemenite zăceau moarte pe damascul greu, negru al rochiei.

Rudolf își îndreptă spre ea ochii duri, limpezi. cenușii, așteptă apoi reîncepu să vorbească: Nu vrea s-o momească cu făgăduințe vagi. Stăpînirea habsburgică s-a arătat pînă acum dreaptă, tare, puternică. Tirolul n-ar fi mai privilegiat decît celelalte posesiuni habsburgice. Dar el garantează, ca un principe în fața unei principese că va fi guvernat la fel cu celelalte, energic, cu dreptate și iscusință. În ceea ce privește propria ei persoană, cu siguranță că se va purta de grijă nevoilor ei cu mai multă dărnicie și mai regește decît sub guvernarea baronilor.

Margareta continua să tacă, privind în gol cu ochii rătăciți. Rudolf încheie spunîndu-oi că n-o grăbește. Să țină sfat cu sine însăși și cu Dumnezeu. O rugă să aibă încredere în el și să cugete la cuvintele ei fără idei preconcepute.

Margareta rosti cu vocea răgușită:

— Nu mai e nevoie de nici o cugetare. Am încredere în dumneavoastră. Recunosc întru totul că gîndurile vă sînt cît se poate de chibzuite.

Se ridică în picioare, își întoarse în afară mîinile sulemenite, cu o mișcare înceată ciudat de lipsită de viață, le lăsă în jos. Lăsă să alunece, lăsă să cadă. Căzură de la Tirolul, orașele, opera ei, opera strămoșilor, a lui Albert, a lui Meinhard, cel Puternic, cel Aprig, a lui Henric, a ei. Acum era săracă de tot și goală.

Rudolf nu era de loc înclinat spre gesturi sentimentale sau chiar patetice; dar se simți adînc și straniu mișcat de înfățișarea acestei femei slute, cum stătea înaintea lui, despuiată de toate, umilită, istovită de măreția și destinul ei. Se lăsă într-un genunchi și spuse că primește țara ca pe o feudă pe care i-o încredințează cu mîna sa; nu va uita niciodată că e doar guvernatorul Tirolului investit de ea.

Curierii goniră în toate direcțiile cu scrisori și decrete ale ducesei. Margareta declara că, date fiind împrejurările și ca urmare a slăbiciunii stirpei femeiești, ea nu mai e în putere să-și ocîrmuiască țara cum o cere binele acesteia și să stea tuturora și ei însăși într-o apărare, după cuviință.

De acea după sfatul miniștrilor săi și a reprezentaților poporului, trece în mînile scumpului ei văr și ruda cea mai apropiată, ducele de Austria, vrednicele și nobilele sale comitate Tirol și Görz, regiunile și ținuturile de pe Etsch și valea Innului, cu castelul Tirol și cu toate celelalte cetăți, sihăstriile, orașele, văile, munții, tîrgurile, jurisdicțiile, satele, cătunele, gospodăriille provinciile administrate de guvernatori, tarapanalele, vămile, zeciuielile, accizele, cîștigurile, dările, veniturile, crîngurile, cîmpiile, pădurile, colinele, viile, ogoarele, lacurile, apele curgătoare, iazurile cu pește, locurile de vînătoare, într-un cuvînt întreaga ei moștenire părintească. Se poruncește cu strășnicie și solemn ca toți prelații și abații ei și toată preoțimea, apoi conții, protectorii, guvernatorii și toate autoritățile din Tirol și din toate părțile și ținuturile, apoi întregul popor să se supună și să jure credință astăzi și pentru totdeauna ducelui de Austria, ca legiutul lor principe și stăpîn.

Mai întîi, depuseră cu toții, fără rezistență, cerutul jurămînt de credință și supunere. În a treia zi din februarie jură orașul Bozen, în a cincea Meran, în a noua Sterzing, în a zecea Innsbruck. Numai printre baroni unii nu se resemnară cu atîta înțelepciune ca Frauenberg. Încercară să opună o rezistență fără speranță, uneltiră cu casa de Wittelsbach, se străduiră să răscoale ținuturile din nord împotriva Habsburgului. Cînd apăru la Hall să primească jurămîntul orașului, se ajunse la răzvrătiri fățișe, și ducele însuși își văzu viața în primejdie. Dar burghezii din Hall țină piept lefegiilor baronilor, orașul Innsbruck trimise ducelui ajutoare, vădindu-se astfel că orașele erau hotărîte să se opună, în orice condiții, despotismului nobililor băștinași sprijiniți de iscoade bavareze. Cîteva zile mai tîrziu, austriacul putea să-i dea de veste cu mîndrie prietenului său, dogele Veneției, Lorenzo Celsi: "Pe cale pașnică, fără multă împotrivire, am intrat în stăpînirea țării din munți a căreia moștenire ni se cuvine dinspre partea tatălui Nostru. Nobili și oameni din popor ne-au jurat credință și Ne-au recunoscut ca stăpînul lor. Toate drumurile și trecătorile de către Germania spre Italia sînt prin milostenia Celui Preaînalt, în mîna Noastră".

Margareta se îngriji cu o scrupulozitate deplină de treburile neplăcute, încîlcite ale predării puterii. Dar ea primi numai pe cei cu care trebuia să stea neapărat de vorbă și nu rosti nici un cuvînt mai mult decît cele oficiale. Apoi, voi să părăsească țara fără știrea lumii, numai cu uscățiva domnișoară von Rottenburg și doi slujitori. Rudolf nu primi însă s-o lase să plece așa fără zgomot și fără nici o ceremonie. Porunci să se arate principesei care pleca toată cinstirea cu putință. La hotarele ținuturilor ei îi ieșiră în întîmpinare baronii feudali, la barierele orașelor, autoritățile bisericești și laice. Dar litiera ducesei rămase închisă. Putu fu abia zărită printre perdele, încremenită, nemișcată, clătinîndu-se în pasul cailor. Poporul iscodi cu sfială și curiozitate, nu văzu nimic. Pleca, așadar, bolnavă, zdrobită, ticăloasa, vrăjitoarea, tîrfa, nesătula, sluta, Botoasa. În urma ei se răspîndeau legende înfiorătoare și murdare. Nu zăngăneau și zdrăngăneau într-un chip înfiorător armele rămase în castelele ei? Nu hohoteau prin beciuri și temniță scheletele celor uciși de ea? Oamenii se fereau de locurile pe unde îi plăcuse să facă popas, zicînd că pe-acolo umblă stafiile. Copii erau speriați: "Dacă nu sînteți cuminți, vă ia Botoasa". Vitele nu erau lăsate să mănînce iarba frumoasa, grasă de pe pășunea din preajma castelului "Botoasa".

După ce trecu de orașul Innsbruck, ducesa auzi în litieră, o voce micuță, subțire, care rosti în fața ei:

— Rămîneți cu bine, doamnă ducesă.

Margareta se sperie, o întrebă pe uscățiva domnișoară de Rottenburg:

— Cine-i aici?

Domnișoara nu auzise nimic. Ducesa iscodi prin perdele. Atunci văzu două ființe, de-o șchioapă bărboase. Călcau cu pași mărunți pe marginea drumului, o priveau cu ochi serioși, bătrîni de cînd lumea, își scoaseră căciulile cafenii-murdare, așa cum se purtaseră cîndva, de demult, se ploconiră respectuoși de mai multe ori. Atunci încremenirea Margaretei luă sfîrșit, umerii i se înmuiară, femei cea slută, grasă, se făcu ghem.

Ajunse la hotarul către Chiemgaul bavarez. Aici era aliniată o companie de onoare. Ostașii prezentară lăncile. Steaguri înclinate, muzică. Perdelele rămaseră lăsate, litiera trecu, legănîndu-se peste hotar, în Bavaria. Îndată ce ieși din vederea lor, ostașii de la vamă dădură jos, după ordinele pe care le aveau steagul frumos și greu al contesei de Tirol și, nepăsători, căscînd, fluierînd, ridicară în locul lui drapelul nou, sobru, curat, cu leul roșu al Habsburgului.

Slujnica voinică trăgea încet la rame, făcînd să alunece luntrea grosolană și greoaie de la mica insulă Frauen peste Chiemsee. Era în nămiez, arșiță, fața apei se-ntindea pînă departe, plumburie, liniștită. Cei doi prelați din luntre cancelarul, episcopul Ioan de Gurk, și abatele Wiktring, tare bătrîn erau rău dispuși. Cronicarul florentin, Giovanni, Villani, concurentul abatelui răspîndise zvonul senzațional că Margareta, ducesă a Bavariei, margrafă de Brandenburg, contesă de Tirol trăiește după abdicare în cea mai neagră mizerie. Habsburgul lăsînd-o să sufere de foame. În sărăcie și lipsuri ca o oarecine. Din însărcinarea ducelui Rudolf, cei doi prelați fuseseră la Fraunchiemsee unde trăia acum Margareta, ca s-o hotărască să se pună în mișcare, să țină curte, așa cum se cuvine, la Viena, sau în oricare alt oraș i-ar plăcea . Nu i-a trecut pe numele ei Habsburgul cele mai mari venituri, cele patru reședințe Gries din Bozen, Stein din Ritten, Amras, Sankt Martin din Zirl, veniturile citadelei Strassberg, ale văii Passeier, ale orașului Sterzing, pe deasupra o rentă anuală de șase mii de pfunzi veronezi? Curtea ducesei s-ar fi putut lua la întrecere cu a oricăreia dintre principesele germane. Dar nici argumentele curtenitoare și înțelepte ale episcopului, nici citatele pe lătinie ale abatelui și pildele scoase din istorie nu putură s-o urnească.

— Inima i s-a făcut stană de piatră, se văita în latinește episcopul. Nu-i mai pasă nicidecum dacă în Tirol e pace sau război. I-am povestit despre năvălirea Wittelsbachului, despre sălbatica pîrjolire și jefuire a văii Innului. M-a ascultat, de parcă i-aș vorbit despre cum e vremea.

Lacul se întindea într-o nemișcare deplină, scînteind argintiu, vîslele se scufundau ritmic. Moșneagul tăcea.

— În timpul acesta, veniturile ei se îngrămădesc, începu din nou cancelarul. Îi sînt vărsate la zi, nu se atinge nimeni măcar de-o para. Aurul se adună în stive prin castele ei. Trebuie să fie de-o bogăție neînchipuită. Pe Hercule! încheie cu năduf, italianul ăla e un defăimător și un nemernic, un pamfletar ticălos.

La aceste ocări adresate concurentului său, inima moșneagului numai piele și os începu să bată mai tare.

— Drept grăiește eminența-voastră, rosti el anevoie, cu gura știrbă. Cine s-ar fi putut îndoi vreodată că ăla-i un palavragiu josnic și vrednic de plîns?

Pe malul micii insule, neîngrijită, cu obrazul acoperit de un suliman izbitor de alb, ducesa ședea jos, sub iederă și flori țărănești viu colorate, uitîndu-se după barcă. Domnea liniște deplină, zumzăiau gîze, o pasă de apă strigă cu glas adormit, În aerul fierbinte și încremenit un miros tare de pește, de năvoade și erburi de apă. Luntrea se îndepărtă încet de tot, coti după vîrful insulei mai mari din față, pieri din vedere.

Uscățiva domnișoară de onoare ieși din însorita casă pescărească, scundă, gălbui-cenușie și o pofti pe ducesă la masă. Margareta se ridică, se îndreptă anevoie din șale și porni cu pașii ei grei tîrșiiți spre căsuță. Gura ei proeminentă ca de maimuță, obrajii îi atîrnau moi, enormi, diformi, sulimanurile nu-i puteau ascunde negii. Domnișoara, tăcută, umilă, îi deschise ușa negeluită. Mirosul peștelui prăjit răzbi în nori deși. Margareta îi adulmecă poftîcioasă, intră în căsuță.

SUMAR

CARTEA ÎNTÎI 3
CARTEA A DOUA 93
CARTEA A TREIA 173

FEUCHTWANGER LION

Ducesa slută Margareta Maultasch

Redactori Chiblic E., Vinocurov A.
Pictor Hmelnițchii A.
Corector Crudu M.
Prelucrare la computator și paginare Deliu S.
Oformare artistică a textului Tîrceaninov S.
Culegătorii textului la computator
Scoarță S., Cercasova L.

Dat la cules 01.12.92. Bun de tipar 05.01.93.
Format 84×108/32. Hîrtie ofset nr.2. Garnitura «Times».
Imprimare ofset. Foi tap. fiz. 8,0.
Tiraj 100000. Comandă 2716?

Întreprinderea editoriala «INCONCOM»,
277012, Chișinău, Pușchin 22.

Combinatul poligrafic. 277004, Chișinău,
str. Mitropolitul Petru Movilă 35.

BURSA COMERCIALĂ DIN CIȘINĂU

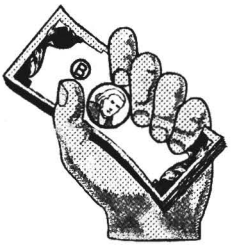

Bursa comercială din Chișinău efectuiază livrarea angro și cu amănuntul a materiei prime, a materialelor și a mărfurilor de larg consum: de la parfumerie și îmbrăcaminte, pînă la sisteme electronice complicate și automobile. Dispune de informație despre prezența mărfurilor și starea prețurilor pe piețele altor state.

Vă propunem să vizitați salonul Bursial pe adresa: Republica Moldova orașul Chișinău
bulevardul Dacia 30/1
"Bursa comercială" tel 56–15–93,
55–37–71.
fax 55–45–40

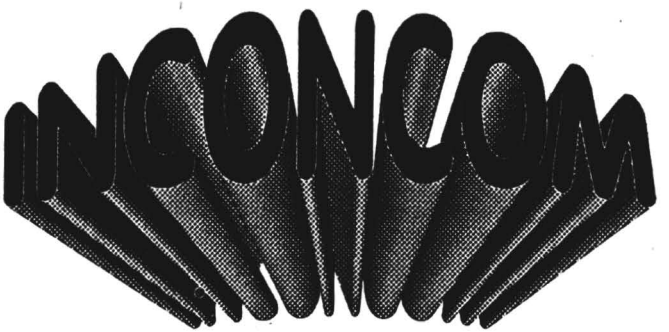

EDITURĂ

➢ **Ediţii** — *cărţi artistice şi literatură pentru diferite direcţii, placate-calendare, calendare de perete şi pentru cancelarie, albume artistico-fotografice, cărţi de vizită, formulare, documentaţie de afaceri, emiterea hîrtiilor de valoare — acţiilor, documentelor bancare.*

➢ **Dizain** — *elaborarea şi încadrarea stilului de firmă, a mărcii comerciale şi a emblemelor. Executăm în termen scurt ediţii cu tiraj mic, prospecte de reclamă, buclete, etichete, invitaţii, reclamă de pungi de polietelenă*

➢ **Propunem** — *slaiduri pentru editarea producţiei poligrafice, buclete, albumuri, afişe, cărţi, ilustrate, vederi.*

➢ **Filmăm** — *diverse subiecte în cele mai diferite condiţii; expoziţii, întîlniri sau alte acţiuni; mărfuri şi obiecte de artă, de modă şi arhitectură; efectuăm filme de producţie şi de reclamă; realizăm reportaje asupra diferitor evenimente sau relaţii comerciale precum şi alte tipuri de filmări în orce colţ al Republicii Moldova şi Romăniei.*
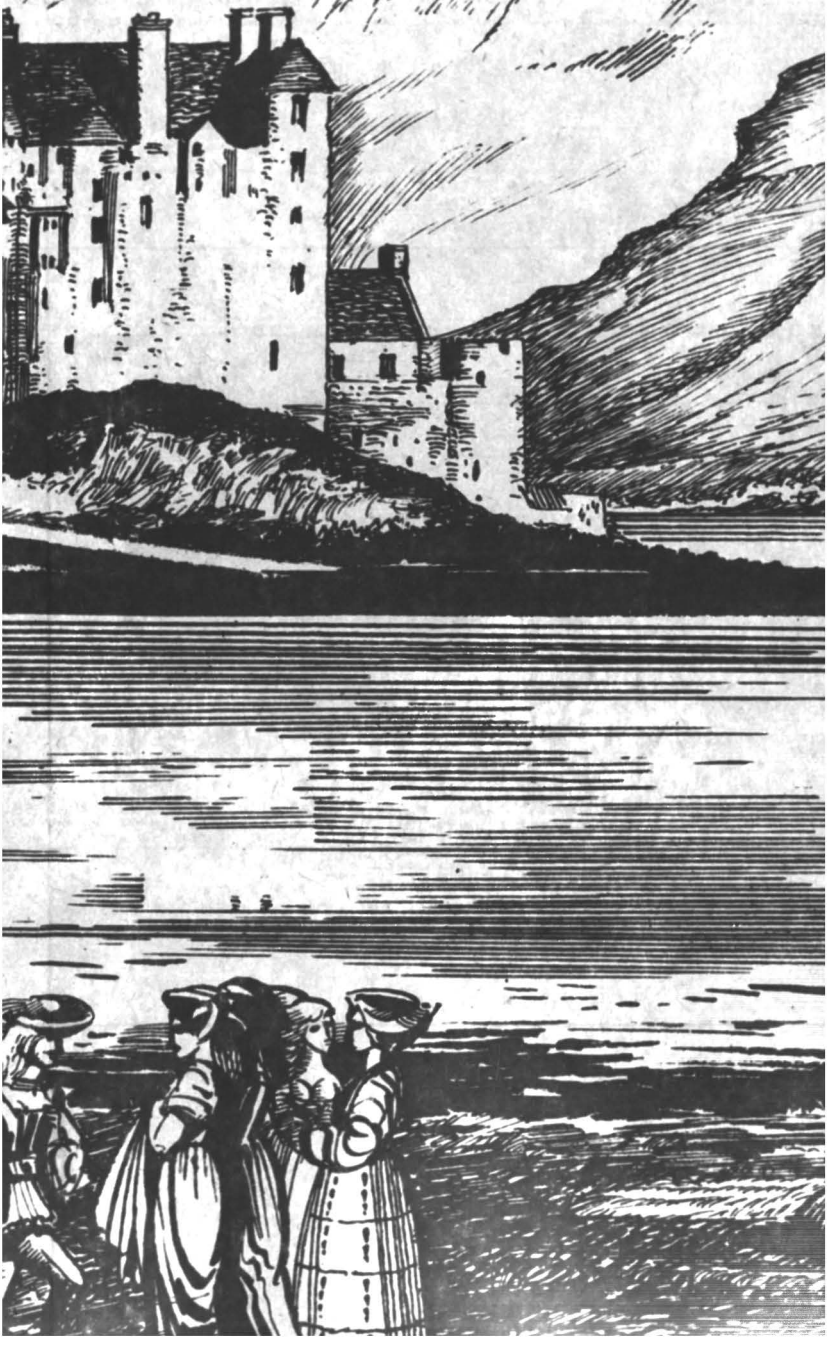
Adresa noastră:
277012, Republica Moldova,
or. Chişinău, str. Puşkin 22,
"Casa Presei"
tel.(fax): 23–31–34